

98. Tiistaina 21 päivänä syyskuuta 1993

kello 12

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ainoa käsittely:

- 1) Valtioneuvoston periaatepäätös
Imatran Voima Oy:n ja Teollisuuden Voi-
ma Oy:n hakemukseen ydinvoimalaitosyk-
sikön rakentamisesta 2522

Valtioneuvoston periaatepäätös
Talousvaliokunnan mietintö n:o 21

Pöydällepanoa varten esi-
tellään:

- 2) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o
10 hallituksen esityksestä Euroopan ta-
lousalueesta tehdyn sopimuksen johdosta
tehtävistä muutoksista Suomen valtio-
sääntöön (HE 317/1992 vp) 2634

Puhetta johtaa puhemies Suominen.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi
edustajat Alho, Halonen, Heikkinen, Isohooka-
na-Asunmaa, Kekkonen, Kemppainen, Korkea-
oja, Lahikainen, Lahtinen, Laukkanen V., Leh-
tosaari, Liikkanen, Lipponen, Mäki-Hakola,
Paasio, Pelttari, Pietikäinen M., Pykäläinen, Sa-
lolainen, Seppänen, Suhola, Tennilä, Uosukai-
nen ja Viinanen.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat edusta-
jat Paasio, Lahikainen, Lehtosaari, Seppänen,
Korkeaaja, Salolainen, Laukkanen V., Lahtinen,
Viinanen, Isohookana-Asunmaa, Heikkinen ja
Alho.

S.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päi-
västä sairauden vuoksi ed. Tennilä, virkatehtä-
vien vuoksi ed. Viinanen sekä yksityisasioiden
vuoksi edustajat Kekkonen, Lipponen, Pykäläi-
nen ja Uosukainen sekä tästä ja huomisesta päi-
västä sairauden vuoksi ed. Mäki-Hakola ja yksi-
tyisasioiden vuoksi ed. Halonen.

Erikoisvaliokuntien jäsenet

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että valiokunta-
paikkojen järjestelyä varten pyytävät vapautusta
ed. Kallis lakivaliokunnan jäsenyydestä ja ed.
Saapunki maa- ja metsätalousvaliokunnan jäse-
nyydestä. Puhemiesneuvosto puoltaa anomuk-
sia.

Anomuksiin suostutaan.

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että mainittujen
erikoisvaliokuntien täydennysvaalit toimitetaan
ensi perjantain täysistunnossa. Ehdokaslistat
täydennysvaaleja varten on vaalisäännön 19 §:n
mukaan jätettävä keskuskansliaan viimeistään
ensi perjantaina kello 10.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Valtioneuvoston periaatepäätös Imatran Voima Oy:n ja Teollisuuden Voima Oy:n hakemukseen ydinvoimalaitosyksikön rakentamisesta

Ainoa käsittely

Valtioneuvoston periaatepäätös

Talousvaliokunnan mietintö n:o 21

Puhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 21.

Keskustelu:

Ed. Louekoski: Herra puhemies! Tätä keskustelua on ehditty lievästi sanoen odottaa. Ehkä aluksi on syytä lyhyesti luonnehtia, mihin tilaisuuteen ja tilanteeseen tässä keskustelussa ja sen jälkeen pidettävässä äänestyksessä valiokunnan mietinnön pohjalta haetaan ratkaisua. Viimeaikaisessa energiapolitiikassa, ennen muuta energian kulutuksessa, on havaittavissa muutamia hyvin selkeitä kehitykslinjoja.

Ensinnäkin on todettava sellainen hyvin positiivinen kehitykslinja, että energian kokonaiskulutus ei ainoastaan lamasta johtuen vaan monella muullakin tavalla alenee.

Energiaintensiivisyys eli energian tarve tuotannossa erityisesti vientiteollisuuden piirissä on Suomessa korkea. Tämä on sellainen rakenteellinen seikka, johon ei ole odotettavissa muutosta lähivuosina. On lisättävä, että sellainen tekniikka ja sellaiset vientituotteet, jotka kysyvät paljon energiaa, tulevat edelleenkin lähivuosina muodostamaan Suomen vientiteollisuudessa avainalueet. Se ei muutu nopeasti.

Kolmantena energiakulutuksen trendinä voi sanoa, että tuotantoyksiköissä ominaiskulutus alenee. Uuden tekniikan myötä tuotteita voidaan entisessä määrin tuottaa entistä pienemmillä energiapanoksilla.

Neljäs kehitykslinja on hyvin selvä. Sähkön kulutus kasvaa. Aivan viime päivinä on voitu lukea ja kuuella tietoja siitä, kuinka nytkin syvän talouslaman aikana teollisuuden sähkön tarve kasvaa jatkuvasti ja myös lamasta kärsivät kotitaloudet kuluttavat sähköä entistä enemmän. Näin siitä huolimatta, että eräs hyvin keskeinen tuotannon sektori, pieni ja keskisuuri teollisuus, on syvän laman kourissa. Mitä tapahtuu tällä linjalla silloin, kun pieni ja keskisuuri teollisuus myös käynnistyy? On aivan selvää, että sähkön kulutus lisääntyy voimakkaasti tämän kehityksen myötä ja

myös energian kokonaiskulutus kääntyy jälleen kasvuun.

Nyt tehtävän ratkaisun taustatekijöistä, joita valiokunta hyvin perusteellisesti käsitteli, on mainittava ensinnäkin se, että koko teollisuuspolitiikassa energiatuotannon on oltava tuotantoa tukeva elementti, siis teollisuutta kannustava, tukeva peruselementti, ei teollisuuden elätti eikä kansantalouden elätti. Tämä on käsittääkseni hyvin selvä lähtökohta.

Toiseksi energiapolitiikan pitää olla pitkäjänteistä. Ei voi ajatella, että valitaan energiamuotoja ja tuotantotapoja, jotka on ajateltukin tilapäiseksi ylimenoratkausiksi. Perusenergiasta puheen ollen linjan on oltava kestävä ja pitkäjänteinen. Sanomattakin on selvää, että perusenergiatuotannon on oltava taloudellista koko kansantalouden kannalta ja myös liiketalouden kannalta kestävällä pohjalla. Kun vaihtoehtoja haetaan, tähän taloudellisuuskäsitteeseen liittyy sen kaltainen energian saannin varmuus, ja kun valikoidaan katsellaan, sen kaltainen monipuolisuus, että Suomessa voidaan pitkällä aikavälillä taloudellisesti turvata teollisuuden ja kotitalouksien varma energian saanti.

Valikoima tällä hetkellä tuotantomuotojen välillä valitettavasti on kovin pieni. Maakaasun saantivarmuutta ei ole varsinkaan, kun kysymyksessä ovat mittavat lisätoimitukset. Kivihiiltä on saatavissa, ydintekniikkaa on saatavissa, uusia tuotantomuotoja voidaan kehittää. Mutta näyttää siltä, että ratkaisu, joka nyt tehdään, sulkiesaan pois joitakin näistä perustuotantomuodoista muodostaa markkinat myyjän markkinoiksi.

Suomessa on totuttu siihen, että energiapolitiikka ja energiaratkaisut ovat olleet monipuolisia, ja esimerkiksi sähkön tuotanto rakentuu tällä hetkellä kolmen tuotantomuodon varaan, joilla määrällisesti on suurin piirtein yhtä suuret osuudet, hyvässä tasapainossa keskenään: ydinvoimalla kolmannes, vesivoimalla kolmannes ja muilla polttoaineilla, ennen muuta fossiilisilla, kolmannes. Tätä tilannetta pidetään kansainvälistikin ajatellen varsin hyvänä. Siihen tilanteeseen toivoisi muutosta niin, että fossiilisten polttoaineitten osuus tulevaisuudessa pienenesi.

Energiaratkaisuun liittyy myös työllisyyttä ratkaisevasti joko kohentava tai lisää vaikeuttava tekijä. Energiaratkaisun perusvoimatuotannosta puheen ollen tulee olla sellainen, että se pysyvästi antaa sekä energiatuotannon puolella mutta ennen muuta energiaa tarvitsevan teollisuuden puolella hyviä työllisyys-signaaleita, niin kuin nykyisin on tapana sanoa.

Silläkään seikalla ei ole vähäinen merkitys, kuinka kansainväliset sijoittajat suhtautuvat nyt tehtävään energiaratkaisuun. Suomen tulisi olla houkuttava investointialue. Suomen teollisuuden tulisi olla kansainvälisille sijoittajille mielenkiintoinen sijoituskohde. Turhaa on tietysti sanoa, että kotimaisten sijoittajien, kotimaisen teollisuuden pitää voida laajentaa ja investoida tässä maassa.

Näille perusnäkökohdille valtioneuvosto rakensii kaksi periaatepäätöstään. Ensinnäkin valtioneuvosto teki periaatepäätöksen ydinvoimayksikön rakentamisesta Imatran Voiman ja Teollisuuden Voiman hakemuksen perusteella. Käymättä tätä hakemusta tai päätöstä tässä yhteydessä enempää läpi on vain todettava, että valtioneuvosto ratkaisi asian niin, että kansantalouden kokonaisedun kannalta lisärakentamispäätös olisi tehtävä. Kun valtioneuvosto ratkaisuaan teki, se liitti samaan yhteyteen toisen periaatepäätöksen, nimittäin periaatepäätöksen uusiutuvan kotimaisen energian käytön edistämisestä.

Valiokunnan puolesta on todettava, että vaikka näissä asioissa on toisistaan hyvinkin paljon eroavia elementtejä, nämä muodostavat sellaisen asiasisällöltään varsin ehyen kokonaisuuden, että molempia periaatepäätöksiä voidaan hyvin pitää toisiaan tukevinä. Valiokunnassa oli luonnollisesti erimielisyyttä päätösten vaikutuksesta, jopa niitten toisiinsa kytkeytymisestä, mutta nämä käsiteltiin yhdessä sen jälkeen, kun valtioneuvoston taholta oli todettu, että ne kuuluvat yhteen. Valiokunta ei ryhtynyt ratkomaan sitä, kuinka tiivis tämä yhteenkuuluvuus on. Mietinnössä vain todetaan, että ne kuuluvat samaan kokonaisuuteen.

Tämän kaltaista taustaa vasten valiokunta kävi varsin perusteellisen keskustelun, ja niin kuin hyvässä tiedossanne on, valiokunnan enemmistö päätyi sille kannalle, että valtioneuvoston periaatepäätös olisi kumottava. Valiokunnan enemmistön kannanotot käsittävät kahdeksan eri kohtaa, jotka lyhyesti mainitsen.

Ensinnä valiokunnan enemmistö kiinnittää huomiota kasvihuoneilmiöön, sen vahingollisuuteen. Vaikka itse en ole allekirjoittanut valiokunnan enemmistön kantaa, voin todeta hyvin laajasti eduskunnassa oltavan sitä mieltä, että kaikista ongelmista, jotka rasittavat ympäristöä nyt ja tulevaisuudessa kenties vielä enemmän, juuri kasvihuoneilmiö on vääjäämättömin, vakavin, nopeimmin etenevä, ja sen pysäyttämiseksi on tehtävä kaikki voitava.

Toiseksi valiokunnan enemmistö kiinnittää huomiota biopolttoaineiden käytön edistämistarpeeseen, kolmanneksi siihen, että energiaratkaisun tulee olla kestäväällä ekologisella pohjalla.

Neljänneksi valiokunta katsoo, että katettava energiatarve on noin 800 megawattia vuosituhanen vaihteeseen mennessä ja että tämä tarve voidaan kattaa lisäsäätöillä, tuonnilla ja muilla vaihtoehtoilla kuin ydinvoimalla.

Viidenneksi ydinvoiman tekniikan epävarmuus tuodaan esille ja tämän lisäksi painotetaan kestävää energiastrategiaa sekä lopuksi turpeen ja puun käyttöä perustellen kannanottoa lähinnä niiden kotimaisuudella.

Mietintöön sisältyy kaksi vastalauseetta, ensimmäinen, joka on varsin pitkä ja perusteellinen ja jota en tässä ryhdy tarkemmin esittelemään, teen sen keskustelun myöhemmässä vaiheessa — itse olen allekirjoittanut tämän vastalauseen — sekä vielä toinen vastalause, jossa yhdytään pääosin ensimmäiseen. Ilmeisesti jonkinlainen linjaerimielisyys näiden vastalauseiden allekirjoittajilla on lähinnä turpeen ja puun käyttömahdollisuuksista energiantuotantomuotoina.

Sen verran vastalauseiden ja mietinnön sisältöjen erimielisyydestä on todettava, että ne energiaajattelun puolesta poikkeavat hyvin jyrkästi toisistaan, mutta minun tehtäväni tässä puheenvuorossa ei ole tähän asiaan tämän syvemmin paneutua. Tässä alkavassa keskustelussa varmasti molemmat osapuolet tulevat omat näköalansa riittävän selkeästi tuomaan esille.

Valiokunnan puolesta voi vain todeta, että tätä mietintöä laadittaessa energiapoliittinen keskustelu oli hyvin kaikki asian eri puolet esille tuovaa ja tilaisuus oli tehdä asiantuntijalausuntojen pohjalta sellainen mietintö, joka valiokunnan jäsenten mielipiteitä parhaiten vastasi.

Ed. Paasio merkitään läsnä olevaksi.

Kauppa- ja teollisuusministeri K ä ä r i ä i n e n : Herra puhemies! Ahon hallituksen esityksen ydinvoimalaitoksen rakentamista koskevaksi periaatepäätökseksi on esitellyt eduskunnassa viime keväänä edeltäjäni toimesta, ministeri Pekka Tuomiston toimesta. Siihen esittelyyn ei ole hallituksen puolelta mitään olennaista lisättävää. Mitä nyt puhun, on henkilökohtainen tilanearvioni uutena energiaministerinä. Samalla kerron lupaukseni mukaisesti oman kantani tähän viheliäisen hankalaan asiaan.

Suomen energiapolitiikka on aina viime vuosiin saakka ollut päälinjaltaan viisasta: energia-pohja on muihin maihin verrattuna poikkeuksellisen monipuolinen ja sen takia myös turvallinen. Energian hinta on voitu pitää edullisena ja kilpailukyisenä ja ympäristönäkökohdat on otettu vastuullisesti huomioon. (Ed. Rinne: Nuo liirolaumarit voi jättää pois ja mennä asiaan!) — Kannattaa kuunnella loppuun saakka, ed. Rinne.

Energiapolitiikan tulevaisuuden linjaukset ovat sen sijaan olleet viime vuodet valitettavasti pysähdyksissä. On vain väiteltä ymmärrettävästi lähinnä ydinvoimasta, mutta tulevaisuuteen suuntautuvasta energiastrategiasta ei ole kyetty päättämään. (Ed. Luttinen: Oikein!) Siksi mm. uusiutuvien luonnonvarojen — bioenergian — hyödyntäminen on ollut puolittain jäissä, vaikka mahdollisuuksia olisi yllin kyllin. Energian säästämässä on edistytty, mutta esimerkiksi sähkön kulutus on koko ajan kasvussa. Energiapolitiikan pättitilanne olisi voitava purkaa ja energiastrategian kokonaisuudesta vihdoin sopia.

Ydinvoimahankkeen käsittelyn yhteydessä eduskunnassa ja muuallakin on esitetty aiheellinen kysymys, tarvitaanko todella uutta suurvoimaa etenkin, kun lama jatkuu. Kauppa- ja teollisuusministeriö on senkin vuoksi viime viikkoina selvittänyt, pitäisikö helmikuussa hallitukselle ja myös eduskunnalle esitettyä sähkönkulutus- ja kapasiteettiarviota mahdollisesti tarkistaa.

Taloudellisten tutkimuslaitosten tuoreimpien talousennusteiden valossa näyttää siltä, että talouskasvu on KTM:n sähkölaskelmassa arvioitu liian optimistisesti. Toisaalta prosessiteollisuuden kasvu on arvioitu alakanttiin. Näiden muutosten yhteisvaikutus on se, että sähkönkulutusarviota vuodelle 2000 ei pitäisi alentaa vaan nostaa noin 10 prosentilla aiemmin esitetystä.

Nykyisissä epävarmoissa oloissa kuitenkin vanha, hallituksen päätösaineistossa keväällä esitetty arvio antaa riittävän suuruusluokkakuvan kapasiteetin lisärakentamistarpeista. Kyse on noin 2 000 megawatin sähkötehon rakentamisesta vuoteen 2000 mennessä ja 3 500 megawatin rakentamisesta vuoteen 2005 mennessä. Tarve aiheutuu paitsi kulutuksen kasvusta myös vanhan kapasiteetin poistumisesta ja tuontisopimusten päättymisestä. (Ed. Luttinen: Näin on!) Sähkön lisätarpeesta noin puolet voidaan toteuttaa paikallisilla kaupunkien ja teollisuuden hankkeilla, jotka perustuvat taloudelliseen sähkön ja lämmön yhteistuotantoon. Jossain määrin rakennettaneen myös vesivoimaa ja tuulivoimaakin. Koti-

maisen energian osuus näissä hankkeissa on erittäin merkittävä. Toinen puoli tarpeesta on sitten sitä perusvoimaa, jonka yhteen vaihtoehtoon, ydinvoimaan, eduskunta on nyt ottamassa kantaa.

Ydinvoiman lisärakentamisen mahdollisuudesta päättäminen on vaikeaa senkin takia, että itse ydinvoimaan liittyy muitakin olennaisia näkökohtia kuin vain energian riittävyys ja edullisuus. Sen lisäksi on kysymys ainakin teollisuuspolitiikasta, työllisyydestä ja investoinneista. Ydinvoimassa on tietenkin kysymys myös turvallisuudesta, ympäristöstä ja eettisistä valinnoista. Niin sanottu vapaiden käsien linja onkin perusteltu.

Ratkaisuun liittyviä arvolutauksia ja tunne-seikkoja ei ole syytä vähätellä, ei vastustajien eikä puoltajien puolella. Ylipäätään kannattaisi arvostaa toinen toistemme kantaa ja myös perusteluja. Koko tämä vyyhti tekee ydinvoimapäätöksestä monimutkaisen ja perin ristiriitaisen.

Herra puhemies! Ensi perjantain äänestykseen liittyy myös niin vahva lähitulevaisuuden, lähivuosien, talouspoliittinen lataus, että kauppa- ja teollisuusministerin on pakko se myös kohtuudella ottaa huomioon, halusi tai ei. Nyt päätetään monessa mielessä talousongelmissa kamppailevan Suomen suunnasta, myös mahdollisuuksistamme vahvistaa talouden ja teollisuuden kääntänettä parempaan päin. (Ed. Saastamoinen: Oikein!)

Oma tilannearvioni kulkee seuraavasti: Näköpiirissä on sen paradoksin toteutuminen, että paras kääntyykin hyvän viholliseksi. Minun mielestäni paras vaihtoehto, vahvasti lisää maakaasua ja kotimaista, mutta ei juurikaan ydinvoimaa, ei sellaisenaan näytä toteutuvan. (Min. Pekkarinen: Kuka näin on sanonut?) — Minä sanoin, ministeri Pekkarinen. — Paras ei toteudu lähinnä siksi, että emme ole saaneet aikaan ratkaisua Norjasta tuotavasta maakaasusta. Edes todellista neuvotteluasetelmaa ei ole syntynyt useista ponnisteluista huolimatta. Huonoa vaihtoehtoa ei puolestaan saa päästää toteutumaan. Huono vaihtoehto olisi: Ei maakaasua, ei kotimaista eikä ydinvoimakaan, vaan lisää hiilivoimaa ja sähkön tuontia idästä.

Erikseen totean, että ydinvoimamahdollisuuden ja kotimaisen energian vaihtoehtojen välille on syntynyt kytkentä, jota en hyväksy. Mielestäni kotimaista uusiutuvaa energiaa on kehitettävä ja lisättävä aivan riippumatta ydinvoiman kohtalosta. Siksi kotimaista energiaa suosiva hiilidioksidivero tulisi ratkaista omana asianaan. Myön-

nän kyllä, että olisi ongelmallista nostaa kivihiilen hintaa yli 70 prosentilla vuoteen 2000 mennessä, jos kivihiilen käyttöä kuitenkin joudutaan ydinvoiman kaatuessa lisäämään. Tätä kautta ydinvoima, kivihiili ja kotimainen energia kytkeytyvät asiallisesti toisiinsa. (Ed. Luttinen: Näin on!)

Arvioni siis on, että ydinvoimamahdollisuuden poissulkeminen merkitsisi valitettavasti takaiskua myös kotimaiselle vaihtoehdolle, vaikka siinä ei johdonmukaisuutta välttämättä olisi. Kuinka pitkä bioenergian takatalvesta tulisi, sitä en osaa sanoa. Todennäköisesti ratkaisut energiapolitiikan kokonaisuudesta siirtyisivät seuraavalle eduskunnalle. (Ed. Rinne: Pajupusika ja ydinvoimaa!)

Tärkeällä sijalla omassa harkinnassani on se, miten ydinvoiman mahdollisuuden poissulkeminen vaikuttaisi teollisuuden investointien liikkeelleläähtöön. Varmaa tietoa tästä ei voi olla kenelläkään, mutta ei ydinvoiman torjuminen ainakaan lisäisi eikä jouduttaisi pitkälle suunniteltuja investointeja. Tällaisessa menossa kauppa ja teollisuusministerin olisi perin vastenmielistä olla mukana tilanteessa, jossa maa suorastaan huutaa teollisia investointeja ja työpaikkoja. (Ed. Lamminen: Hyvä!)

Olen valmis hyväksymään pääministeri Ahon johtaman hallituksen viimeistalvisen periaatepäätöksen. (Ed. S-L. Anttila: Hyvä!) Se tarkoittaa ydinvoiman lisärakentamisen mahdollisuuden hyväksymistä. Kysymys on vaihtoehtojen turvaamisesta. (Ed. Helle: Sekö oli ministerin paikan hinta?) Jos nyt ydinvoimalle pannaan punainen valo, on se vaihtoehto pois ehkä lopullisesti, ainakin pitkäksi aikaa. Jos sen sijaan valo nyt on vihreä, ei se vielä tarkoita, ettei se myöhemmin voisi olla punainen. (Ed. Jaakonsaari: Voi miten lapsellista!) Ydinenergiain mukaan ydinvoimahanke voidaan myöhemmin keskeyttää, jos siihen on syytä. (Ed. Jaakonsaari: Haisee!)

Ydinvoimavaihtoehdon säilyttäminen vahvistaisi Suomen asemaa erityisesti maakaasusta neuvoteltaessa. Nyt uskottavia neuvotteluasemia valitettavasti ei ole.

Se, mitä nyt sanoin, merkitsee ydinvoimakan-tani tiettyä tarkistamista, lieventymistä. Suhtautumiseni itse ydinvoimaan ei ole muuttunut eikä muutu. Pidän ydinvoimaa kivihiilen tavoin edelleen tympeänä energialähteenä, vaikka suomalaisella insinööritaidolla hoidettu ydinvoimala onkin varmimpia, mitä maailmassa voi olla.

En näe kestäväää moraalia siinäkään, että toisimme mittavasti sähköä idän ydinvoimaloista,

joiden turvallisuusvaatimukset poikkeavat selvästi suomalaisista. En haluaisi turvautua kivihiileenkään. Sen tuhoisa ympäristövaikutus on kiistaton. (Ed. Vähänäkki: Kääriäisen paras puheenvuoro aikoihin!)

Ydinvoima on joka tapauksessa siirtymäkauden ratkaisu. Maailmanlaajuisesti tarvitaan ihmisen ja ympäristön kannalta kestävämpiä ratkaisuja. Ydinvoiman rakentamisen mahdollisuuden juuri sietää, kun samalla kurkotetaan jo lähi-aikoina ydinvoiman pidemmän päälle kokonaan korvaaviin vaihtoehtoihin. Suomessa tällaisina vaihtoehtoina tulevat kysymykseen kotimaiset uusiutuvat luonnonvarat, siis bioenergia, ja tuontien energian muodoista maakaasu.

Kun sataprosenttisesti parasta vaihtoehtoa ei saa läpi, on tyydyttävä vähiten huonoon ratkaisuun. Paras on hyvän vihollinen.

Herra puhemies! Poliittiset päätöksentekijät joutuvat joskus, näinä aikoina useinkin, tilanteisiin, jossa henkilökohtaiset mieltymykset on pantava sivuun ja otettava vastuu ratkaisusta, jonka näkee kokonaisuuden, maan edun kannalta välttämättömäksi. Minun osaltani on nyt sellainen tilanne.

Ed. Lahikainen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme kuulleet kaksi jäsityttävää ydinvoimaa puoltavaa puheenvuoroa. Ministeri Kääriäinen äsken juuri julistautui takinkääntäjien kuninkaaksi ja punavihreä-värisokeaksi. Mutta mielenkiintoisinta kuitenkin oli ed. Louekosken valiokunnan puheenjohtajana käyttämä puheenvuoro siinä mielessä, että siinä oli eräitä merkittäviä teesejä, joita lyhyesti arvioin.

Ensimmäkin hän sanoi, että olennaisinta on energiaintensiivisyys. Kuinka ihmeellä ydinvoima sopii tähän määritelmään, kun 70 prosenttia on merien lämmittämistä ja 30 prosenttia on hyöttyä siitä energiasta?

Sitten hän totesi, että sähkön kulutus kasvaa. Se voikin kasvaa. Nimittäin jos otetaan tuontisähkön pois, niin meillä on valmista ja rakenteilla olevaa kapasiteettia 15 300 megawattia, ja me olemme maksimaalisesti käyttäneet 10 400 tammikuussa 91, eli on varaakin kasvaa jonkin verran.

Edelleen hän viittasi prosessiteollisuuteen. Juuri on tehty Rauman Sellu -päätös, ja sehän

merkitsee sitä, että tuo tuleva yksikkö voi myydä sähköä, eikä sen tarvitse itselleen mitään ostaa. (Välihuutoja) — Ministeri Kääriäisen puheisiin ei kannata kiinnittää mitään huomiota. Se oli varsinaista sanan vyörytystä.

Sitten työllisyysvaikutus. Minä olen pääministeri Ahon kanssa täsmälleen samaa mieltä, että nämä hajautetut mallit ovat todella työllistäviä vaihtoehtoja. Niistä pitää myös muiden ministerien kantaa huolta, erikoisesti ministeri Kääriäisen, joka niitä signaaleja kaipasi.

Lisäksi totean, että ed. Louekoski ei valiokunnan puheenjohtajan puheenvuorossaan kiinnittänyt ydinjäteongelmaan minkään verran huomiota, ja se oli äärimmäisen suuri puute.

Edustajat Lehtosaari ja Seppänen merkitään läsnä oleviksi.

Ed. Stenius - Kaukonen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Molemmissa kuuluisissa puheenvuoroissa ydinvoimalan rakentamista perusteltiin pääasiassa Suomen tämänhetkisellä työttömyystilanteella. Meille vasemmistoliitossa on kaikkein suurin huolenaihe, miten yli 500 000 työttömän joukkoa voitaisiin pienentää. Mutta on toki muitakin keinoja kuin ydinvoimalan rakentaminen, jotka vaikuttavat nimenomaan heti. Me olemme esittäneet lukuisia keinoja.

Nyt me teemme ratkaisua, joka tähtää vuoteen 2000, miten Suomen energian tarve vuonna 2000 tyydytetään. Mutta meidän on katsottava paljon pidemmälle tulevaisuuteen, ja sen vuoksi turvallisuuskysymykset ovat ne, jotka viime kädessä ratkaisevat tämän kannanoton ydinvoimalaan. Ainakin minun mielestäni näin pitää olla. Vaikka riski suuronnettomuudesta on pieni, niin se on olemassa, ja ydinjätteen loppusijoitus on edelleen ratkaisematta. Nämä tekijät menevät lyhyen tähtäyksen työllisyysvaikutuksen edelle. Me kannattamme työttömyyden hoitamista tässä maassa ensimmäisenä ongelmana ja keinojen löytämistä siihen. Mutta tätä perustelua, minkä ovat edelliset puheenvuoron pitäjät esittäneet, me emme voi hyväksyä.

Bioenergia on ollut melkein jäissä, totesi kauppa- ja teollisuusministeri. Se on ollut kokonaan jäissä. Sitä kehittävä teollisuus on jo nyt huolissaan siitä, miten pysytään kilpailijoiden mukana, koska se on tulevaisuuden vaihtoehto, jota maailmalla tänä päivänä kehitetään.

Ed. M. Laakkonen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Oli tavattoman tärkeätä ja ansiokasta kuulla kauppa- ja teollisuusministeriön ja -ministerin uusi linjaus. Minusta tämä kysymys on todellakin nähtävä myös keskeisenä osana talous- ja teollisuuspolitiikkaa. Ratkaisu, jota nyt olemme tekemässä, ei suinkaan ole vain energiapolitiittinen päätös. Suomi elää viennistä, ja sen vuoksi on äärimmäisen tärkeätä kaikin mahdollisin keinoin turvata suomalaisen vientiteollisuuden kilpailukyky ja sen toimintaedellytykset.

Luulen, että myös puun myyjän kannalta on hyvin tärkeätä, että löytyy talouspuulle kysyntää. Energiapuullahan ei, kuten hyvin tiedämme, voi olla eikä sillä ole mitään hintaa.

Ed. Pulliaiselle haluaisin huomauttaa, että sähkön kulutus on jo kasvanut tänä vuonna 5 prosenttia. Se osoittaa, että pienikin elpyminen tästä lamasta taloudellisella puolella tulee synnyttämään hyvin nopeassa tahdissa myös energian käytön lisääntymistä.

Itse uskon, täydenäen sitä, mitä ministeri Kääriäinen sanoi, että jos tämä ratkaisu nyt torjutaan, meitä ei suinkaan odota yksinomaan bioenergian osalta takatalvi vaan myös talouspolitiittinen takatalvi. Muistakaamme, minkälainen myönteinen signaali syntyi välittömästi talouselämään, kun tehtiin periaateratkaisu Rauman sellutehtaan rakentamisesta. Myönteinen ydinvoimarakaisu tulee merkitsemään moninkertaisesti sitä samaa myönteistä kerrannaisvaikutusta, kuin mikä tällä Rauman sellutehtaan ratkaisulla oli.

Me todellakin tarvitsemme kaikki mahdolliset keinot, jotta voimme aidosti vähentää 0,5 miljoonan työttömän ihmisen määrää. Miten eduskunta voi tällaisessa tilanteessa, ja varsinkin vasemmisto voi, torjua sellaisen ratkaisumallin, joka aidolla tavalla tarjoaa työtä, vahventaa Suomen kansantaloutta ja sen myötä luo myös lisää kykyä ylläpitää niitä keskeisiä palveluja, joita yhteiskunnan toimesta ei talouden ja laman myötä tänä päivänä kaikkia voida ylläpitää?

Ed. Korkea-ohja merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Rönholm (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Kääriäinen, joka itse on tilanomistaja, tuntee sellaisen sananlaskun, jossa sanotaan, että itselleen sika vahingon tekee, kun kaukalon kaataa. Tämän opin mukaisesti

hän ei nyt ole ryhtynyt tuota tärkeätä kauppaja teollisuusministeriön kaukaloa kaatamaan, vaan pyrkii kaikin mahdollisin keinoin myös omalla esimerkillään osoittamaan, että Suomen on tästä lamasta yrittävä nousta ylös. On nimittäin mitä ilmeisintä, että juuri energiapolitiikassa meillä on mahdollisuus poistaa osa suomalaisten yritysten riskeistä sillä tavalla, että ne voivat turvallisesti mielin tietää, mitä energia tulee niille maksamaan. Ne voivat jatkaa omien investointiensä kehittelyä, tuotekehityksen eteenpäinvientiä ja sitä kautta työpaikkojen lisäämistä.

Henkilökohtaisesti kuitenkin olisin vielä toivonut kauppaja teollisuusministeriltä, jonka toimialaan sekin hyvin sopii ja kuuluu, että hän olisi myös ottanut vielä kansainvälisemmän aspektin puheenvuoroonsa eli nähnyt, että Suomen tyyppisen kansantalouden velvollisuus on ydinvoiman käyttäminen energiapolitiisessa keinovalikoimassa jättämällä niille maille, joilla ei ole sen tyyppistä teknologista osaamista ja joiden olosuhteet eivät ole niin vakaat kuin meidän, helpompia energialähteitä käyttöön. Uskon myös, että tämä näkemys kansainväliseltä kannalta katsottuna voimakkaasti puoltaa sitä, että Suomen on oma osuutensa maailmanlaajuisessa kestävässä kehityksen ohjelmassa kannettava valitsemalla ydinenergia.

Ed. S a a r i o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ensinnäkin ministeri Kääriäiselle, tervetuloa valoon. On miellyttävä nähdä, että hallituksen jossain määrin tempoileva ja sekava energiapolitiikka on nyt saanut jonkinlaista linjakkuutta.

Tosiasiassa näyttää siltä, että hallituksen keinovalikoimaan nyt kuuluu myös ns. ikiliikkujan keksiminen. Se on kansalainen, joka kauhuissaan odottaa, mitähän seuraavaksi mahtaa hallituksen energiapolitiisesta linjasta löytyä.

Kun hallitus on ottanut tehtäväkseen Suomen palauttamisen kasvu-uralle, joka merkitsee sitä, että Suomi vetää investointeja ja korjaa työttömyystilanteen paremmaksi, ei ole muuta keinoa kuin löytää vakava energiapohja. Ydinvoimalaratkaisu on sellainen. Jos sitä tarkastellaan investointien lisäämisen valossa, ja jos sitä tarkastellaan sähkön tuottamisen kannattavuuden valossa, kaikki mittarit näyttävät, että ydinvoimaratkaisu on oikea.

Jos eduskunta päätyisi toisenlaiseen ratkaisuun, tulisi eduskunnan väistämättä päättää myös erästä toisesta kysymyksestä. Sillä kysymys on itse asiassa nyt valinnasta hyvinvoinnin

tai selvän taantumisen välillä. Itse asiassa, jos hylkäämme täällä ydinvoiman, synnyttämme eräänlaisen kiinailmiön, joka tarkoittaa sitä, että suomalaiset pyrkivät ottamaan elintasokuilua kiinni, joka repeää valtavasti sen päätöksen jälkeen, lisäämällä kivihiilen tuotantoa. Sillä pelillä Suomi menettää sekä taloudelliset että ekologiset mahdollisuutensa.

Ed. H a a v i s t o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin ed. Louekosken puheenvuoron johdosta, kun hän puhui siitä, että energiatuotanto on saatettava pitkäjänteiselle pohjalle eikä tarvita lyhyitä ylimenokauden ratkaisuja. Toisaalta ministeri Kääriäinen totesi, että ydinvoima on juuri tällainen ylimenokauden ratkaisu. En tiedä mikä logiikka tässä oli.

Yhdyn ministeri Kääriäiseen siinä, että ydinvoimalaitosten käyttöikä on 30—40 vuotta, sen jälkeen meille jää hoidettavaksemme jätteet kymmeniksituhansiksi vuoksiksi. Tämä sukupolvi kantaa moraalisen vastuun siitä, millä me tuotamme oman energiamme. Itse en ole ainakaan valmis tällaista moraalista vastuuta kantamaan, joka ulottuu kymmenientuhansien vuosien päähän eteenpäin. Varsinkin kun omat jätteemme nyt mm. Loviisasta joutuvat Venäjälle Tsheljabinskiin, paikkaan, jonka turvallisuusolosuhteista meillä ei ole juuri mitään tietoa.

Edelleen ed. Louekoski puhui työllisyydestä. On aivan selvää, että kotimaisten energialähteiden käytön lisäämisellä, puun käytön lisäämisellä, saadaan kotimaan energiatuotantoon pysyviä työpaikkoja ja samalla helpotetaan myös haja-asutusalueiden, maaseudun, työllisyystilannetta aivan toisella tavalla kuin ydinvoiman kautta.

Mitä tulee ministeri Kääriäisen puheenvuoroon, siinä oli sellaista savolaista viekkautta, jossa saattaa olla tilanne, että vastuu on siirtynyt jo tänne salin puolelle siinä mielessä, että jos tämä eduskunta nyt näyttäisi vihreää valoa ydinvoimapäätökselle, sen jälkeen se häviäisi eduskunnan kontrollista. Meillä ei olisi enää mitään mahdollisuutta puuttua siihen, ja kuitenkin laki edellyttää, että tämä eduskunta ottaa ydinvoimaan kantaa.

Ed. Salolainen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. S e i v ä s t ö (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jokaisella meistä on oikeus vaihtaa kantaamme. Jos ministeri Kääriäinen on vilpittömällä mielellä vaihtanut kantansa, niin asia

on ihan ok. Jos on esiintynyt painostusta häntä kohtaan, sitten tilanne on tietenkin toinen.

Olisin kuitenkin toivonut, että ministeri olisi puheenvuorossaan käsitellyt sitä, millä aikataululla ihmiskunnalla on oikeus käyttää loppuun uusiutumattomat luonnonvarat. Tätä pohdiske-lua olisin toivonut ministerin puheenvuorossaan käyvän.

Toiseksi olisin toivonut, että hän olisi ottanut julkisesti kantaa ydinvoiman hintakysymykseen. Julkisuudessa on liikkunut arvio 10—15 miljardia markkaa, mutta eräät asiantuntijat puhuvat, että se maksaa ainakin 25 miljardia markkaa, pääasiassa ulkomailta tuotua työtä ja tavaraa.

Näihin kahteen asiaan olisin toivonut ministerin ottavan kantaa. Olisin myös antanut vinkin ministerin suuntaan, kun Rauman suunnassa etenee sellutehdashanke hyvin myönteisellä tavalla, että sen yhteyteen kytkettäisiin myös puuvoimala tavalla tai toisella ja lähdettäisiin tosissaan kehittämään puun käyttöä, uusiutuvaa suomalaista luonnonvaraa.

Ed. B i a u d e t (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Minun mielestäni kyllä ministeri Kääriäisen puheessa ei ollut oikein häntä eikä päätä. En oikein ymmärrä tätä loigikaa, jos annetaan tuomio ydinvoimalle ja silti annetaan sille myönteinen vihreä valo.

Jos puhutaan maakaasun mahdollisuuksista, niin en voi käsittää, että jos annamme signaalin Ruotsille ja ABB:lle, että me ostamme ydinvoimalan, että he jotain muuta tarjoaisivat ja olisivat kiinnostuneita muusta. Se on kyllä mielestäni aika epätodennäköistä.

Jos puhutaan ympäristönäkökohdista ja hiilidioksidipäästöistä, niin maakaasu on vaihtoehto, jolla hiilidioksidipäästöistä voidaan päästä. Jos ajetaan suunnitelmia Etelä-Suomen kaupunkeihin, niin vaihtoehdot ovat hiili tai kaasu. Jos ydinvoima tulee, ei tule kaasuputkea, ja se merkitsee, että heille jää ainoastaan hiili. Siis ydinvoima lisää hiilidioksidipäästöjä. Mielestäni tämä on osoitus siitä, että ei ydinvoima yksin ratkaise tätä kysymystä. Kyse onkin siitä, millä tavalla voimme pienentää ja tehostaa energian tuotantoa ja käyttöä.

Lopuksi olen erittäin hämmästynyt siitä, että ministeri Kääriäinen — tai ainakin sain sellaisen käsityksen — on sitä mieltä, että ydinvoimakysymys ei ole sellainen, joka päätetään vain eduskunnassa. Mielestäni laki ainakin lähtee siitä, että meidän pitäisi tehdä ydinvoiman kyllä- tai ei-päätös yhteiskunnan kokonaisintressistä käsin.

Mielestäni kaupp- ja teollisuusministeri ei voi lähteä vain yhden sektorin omista taloudellisista näkökohdista. Voin hyvin ymmärtää, että tämä sektori ei lähde yhteiskunnan kokonaisintresseistä, kun siellä ei tarvitse laskea mukaan kustannuksia, joita meille aiheutetaan.

P u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Ed. M ä k i p ä ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy itsekseen ihmetellä, kehen suulla ministeri Kääriäinen joutuu puhumaan, kun hän mainitsi, että tämä on tavallaan ristiriitainen, tympeä ja vailla johdonmukaisuutta oleva puheenvuoro.

Kaiken aikaa olen kysellyt, miksei meille edustajille ole annettu kokonaisvaltaista käsitystä, mitkä ovat todelliset kokonaiskustannukset eri energiamuodoista. Miksei ole selvitetty mahdollista Ruotsista tulevaa maakaasuenergiaa? Onhan tietysti ymmärrettävää, että ruotsalainen yritys on mukana Suomen ydinvoimahankkeen kilpailussa. Miksei tätä voida selvästi meille sanoa? Miksei ole annettu kokonaisnäkemystä todellisesta tarpeesta? Ennen kaikkea peräänkuulutan vaihtoehtomuotoja. Miksei ole myöskään selvitetty loppusijoitusta? Ainakin olen ymmärtänyt, että kun ydinvoimapäätös tehdään, siihen mennessä pitäisi olla siitä tarkka selostus. Onko loppusijoituspaikka mahdollisesti ministeri Kääriäisen kotikunta, kun ydinjätteitä haudataan? Ja mikseiivät suomalaiset ole valmiita ottamaan ulkomaisia ydinjätteitä? Nämä kaikki asiat leijuvat ilmassa.

Toivon, että kun ministeri Kääriäinen joutuu nukkumaan vielä kaksi kolme yötä, hän perjantaisessa äänestyksessä toimisi niin kuin itse ajattelisi, etteivät nämä puheet olisi ristiriitaisia, ettei tarvitsisi sanoa, että jos nyt äänestetään ”kyllä”, myöhemmin se voisikin olla ”ei”. Nämä puheet olivat niin ristiriitaisia, että en ymmärtänyt hökäsen pöläystä. Toivottavasti jatkossa seuraa hieman selventäviä puheenvuoroja.

Ed. U k k o l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Pulliainen nimesi ministeri Kääriäisen takinkääntäjien veljeskunnan kuninkaaksi, ja sitä hän tietenkin on, ei siitä pääse mihinkään. Mutta voi kysyä, mihin tämä yhteiskunta menisi, jos takinkääntäjiä ei ollenkaan sallittaisi missään asiassa. Kyllähän täytyy lähteä siitä, että ihminen on oppiva olento, joka pystyy omaksumaan uuden tiedon tutkimuksista, joka pystyy tekemään arviointeja siitä, mitä vaikutuksia hänen päätöksillään on. Minä kehottaisin kunnioit-

tamaan jokaisen edustajan omaa harkintaa ja pohdintaa tässä suhteessa ja myös katsomaan, ettemme muutu fossiileiksi, kivihiileiksi, joka saastuttaa koko yhteiskunnan muuttumatto-muudellaan ja jäykkyydellään.

Arvoisa puhemies! Kysymys on siitä, kenelle me olemme tässä tilanteessa vastuussa, kun meillä on jo neljä ydinvoimalaa eli olemme tässä suhteessa jo menetetty maa. Olemmeko me kymmenentuhansien vuosien päässä eläville sukupolville vastuussa vai olemmeko me niille työttömille — 500 000 työttömälle — joille tämä päätös varmasti antaisi uusia työpaikkoja? Jos tässä salissa kysymys on tunteesta, niin se on teollisuuden puolellakin. Jos me annamme sen kuvan, ettei Suomessa kannata investoida, meidän työpaikkamme menevät ulkomaille, ja minä en vastuullisena päättäjänä tällaisessa työllisyysilanteessa ja tällaisessa taloudellisessa ahdingossa ole tällaista päätöstä valmis tekemään.

Ed. Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy sanoa, että olen pettynyt ministeri Kääriäisen mielipiteen muutoksesta. Toki tämä kysymys on erittäin hankala ja vaikea. Tässä ovat vastakkain vaikeasti keskenään mitattavat asiat. Ministeri Kääriäinen puhui siitä, että ei ole kehitetty kotimaisia vaihtoehtoja eikä käyty niistä keskusteluja, ei myöskään ole kehitetty kunnon säästämisstrategiaa. Voidaan kysyä, miksi ei ole kehitetty: koska kaikki voimavarat on nimenomaan panostettu ydinenergian lisärakentamiseen ja sen kehittämiseen. Kaikki muut on aika pahasti laiminlyöty. Voidaan myös kysyä, miksi kaasuvaihtoehdossa, joka mielestäni on kaikkein paras, Ruotsi ei ole kiinnostunut kaasuputken rakentamisesta. Ei ole vaikea veikata, että puuttuva kiinnostus johtuu siitä, että Ruotsi odottaa tilausta lisäydinvoiman rakentamiseksi: ABB Atom.

Meillä on käynyt lukuisia valtuuskuntia, huolestuneita ihmisiä, jotka puhuvat siitä, että työllisyys helpottuu, jos saadaan lisäydinvoimaa. Uskon näiden luottamushenkilöiden vilpittömyyteen tässä argumentaatioissa, mutta on vaikea ymmärtää asiaperusteita. Jos työllisyyttä halutaan edistää, niin kuin pitäisi, ja se on aivan välttämätöntä, silloin pitäisi kehittää hajakeskitettyä energiajärjestelmää nimenomaan. Se luo uusia työpaikkoja. Ei myöskään suurteollisuus mitään uusia työpaikkoja luo. Niitä luovat pk-yritykset. Eikä työttömyys ole seurausta energiapulasta Suomessa. Energiaa on tällä hetkellä yllin kyllin, niin kuin kaikki tiedämme.

Lääkärinä olen erittäin huolestunut myös alhaisesta säteilystä, joka liittyy jokaiseen ydinvoimalaitokseen. Alhaisen säteilyn vaikutuksia ei tunneta vielä tarpeeksi, mutta ...

P u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia!

P u h u j a : ... on paljon indikaattoreita siitä, että se ei ole mikään viaton asia.

Ed. V a n h a n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta ministerin puheenvuorossa oli arvokasta se, että kerrottuaan, kuinka paljon on kapasiteetin tarvetta vuosituhannen vaihteessa, vuonna 2005, hän ei kiistänyt sitä, etteikö tätä sähkötehoa kyetä saamaan aikaan muullakin tavalla kuin ydinenergialla. Hän käytti lähinnä kolmea perustetta kannalleen.

Ensinnäkin hän näki, että kytkentä kotimaisen energian kehittämisen ja ydinvoiman välillä on muuttunut kiusalliseksi. Tähän on sanottava, että tämä kytkentä on puhtaasti alkuperältään poliittinen, tässä talossa syntynyt, ja tässä talossa se pitää pystyä myös purkamaan. Nämä ovat kaksi eri asiaa. Ydinenergiasta on tehtävä lain mukainen päätös erikseen ja sen pohjalta on muu energiahuoltokin järjestettävä.

Toinen peruste ministerillä tuntui olevan ydinvoimaratkaisun suhde maakaasuneuvotteluihin. Ajatus kulki lähinnä siten, että jos meillä on mahdollisuus rakentaa ydinvoimaa, voisimme silloin kaasunhintaneuvotteluissa ehkä kiristää matalampaa hintaa. Näin ainakin on aikaisemmin sanottu. Minulla on kuitenkin se arvio, että maakaasun hintamarkkinat ovat aika tavalla kansainväliset ja liikkumavara on rajallinen. Ensi sijassa maakaasuputken saamisessa Suomeen kyse on siitä, että me pystymme turvaamaan kaasulle riittävän kulutuspotentiaalín, jotta hanke olisi taloudellinen. Ydinvoiman rakentajien intressissä ei ole saatuaan myönteisen päätöksen ydinvoimalasta enää purkaa ja keskeyttää tätä projektia kaasun hyväksi. Tällaista mahdollisuutta en näe olevan.

Kolmas peruste oli hyvin ajankohtainen ja liittyy juuri nyt elettyvään talous- ja työllisyysilanteeseen. Tässä on vain korostettava sitä, että kaikki muukin sähkötuotanto, energiatuotanto työllistää ja voi toimia impulssina. Sähkön hinta meillä ei ole ratkaiseva tekijä arvioitaessa sitä, kannattaako Suomeen investoida vai ei.

P u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Ed. V e h k a o j a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Kääriäinen on takin-käännöksellään lisännyt ydinvoimapäätökseen liittyvää dramatiikkaa, joka minusta on täysin turhaa.

Omasta puolestani ajattelen asiasta ja päätöksestä niin, että myös muut vaihtoehdot ovat siinä määrin työllistäviä, että ei olisi syytä ladata myönteiseen ydinvoimapäätökseen näin paljon odotuksia. Ei ole syytä antaa kansalaisille sellaista käsitystä, että yhden kortin varassa, myönteisen päätöksen varassa, Suomen taloudellinen nousu nyt olisi.

Ministeri Kääriäisen uudet perustelut olivat myös siinä määrin ohuita, että jää kysymään, onko hän poliittisen painostuksen uhri. Toisaalta tulee myös mieleen, kun täällä on monet kerrat yritetty kaataa hallitusta eri syillä eikä siinä ole onnistuttu, pelkääkö hallitus itse sitä, että jos tulee "ei" ydinvoimalle, niin hallituksen sisäinen sopu hajoaa lopullisesti ja hallitus sitä varten on kaatumisuhan alla ja nyt ministeri Kääriäinen antaa viimeisen henkilökohtaisen panostuksensa pelastaakseen tämän kurjan hallituksen elämälle.

Ed. T i u r i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Voin lohduttaa ministeri Kääriäistä, kun hän on väkisin joutunut valitsemaan tämän vaihtoehdon, että se kuitenkin on parempi kuin maakaasuvaihtoehto. Nimittäin jos me joudumme maakaasulla tuottamaan sähköä, niin meidän hiilidioksidipäästömme ovat noin 10 prosenttia suuremmat kuin ydinvoimalla tuotettuna, joka ei tuota hiilidioksidipäästöjä. Typenoksidipäästöt eli haposateet kasvavat vastaavasti. Kaiken lisäksi maakaasu vie valtavasti rahaa ulkomaille. Tämänhetkisten hintojen mukaan, kun lasketaan 40 vuoden toiminta-aika, mikä ydinvoimalalla on, ydinvoimala vie sinä aikana ulkomaille 16 miljardia markkaa ja kaasuvoimala 46 miljardia markkaa. On tuo 30 miljardia markkaa vaihtotaseessa sentään kohtalainen summa. (Ed. Seppänen: Viiden vuoden EY:n jäsenmaksu!)

Kun täällä väitetään, että kaukolämpö jouduttaisiin tekemään hiilellä, kun maakaasua ei saada, niin meillä on valmis lämmin vesi Loviisassa. Tarvitaan vain sieltä Helsinkiin putki, joka maksaa pari miljardia. Sen jälkeen meillä on lämmintä vettä kaukolämmitykseen riittävästi. Se on ehdottomasti edullisin vaihtoehto. Ei tarvita mitään polttoainetta lisää ja veden lämmityskin, mitä ed. Pulliainen pelkäsi, jää pois.

Jos siihen ei mennä, on kuitenkin mahdollista siirtyä hiilen kaasutustekniikkaan, jolloin hiili on

ympäristön kannalta lähes saman arvoista kuin maakaasu. Se on kuitenkin vielä paljon halvempaa. Jos maakaasua joudutaan kaukolämpöön käyttämään, niin kaukolämmön hinta nousee lähes kaksinkertaiseksi Helsingissä ja asumiskustannukset monta kymmentä prosenttia. Se ei ole järkevää.

Ed. L o u e k o s k i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Pulliainen ihmetteli, että minä en sanonut sanaakaan ydinjätteestä, kun käsittelin valiokunnan enemmistön kantaa mietinnöstä. Se johtuu siitä, että enemmistö ei sano sanaakaan asiasta. Vähemmistöön jääneet kyllä sanovat. Ed. Pulliainen voisi kysyä ryhmätoveriltaan ed. Paloheimolta, mitä mieltä hän on jätteen loppusijoittamisesta. Jos muistan oikein, niin hän oli valiokunnassa sitä mieltä, että se on ydintekniikassa ainoa kysymys, joka on hoidettu hyvin, jossa ei ole ongelmia. (Ed. Jaakonsaari: Aika pelottava kanta!) Vihreiden piirissä sisäinen tiedonvaihto voisi näin tärkeässä kysymyksessä olla vähän parempaa.

Mitä tulee Rauman sellutehtaaseen, se on laitos, joka tuottaa enemmän sähköä kuin käyttää. Ja se tuottaa sähköä jätetuulla. Joku kaipaili äskeisessä vastauspuheenvuorossaan sitä, ettei puhuta mitään puuenergian käytöstä siinä yhteydessä. Se on juuri tyypillinen tapaus, jossa puuta käytetään hyvin runsaasti. Mutta kun sellua jalostetaan paperiksi, siinä tarvitaan perusvoimaa, ja siihen ei sellutehtaan ylijäämä riitä. (Ed. Rätty: Miljoonia kuutioita jää metsiin!) Tämä on hyvin keskeinen kysymys.

Vielä puutun kolmanteen asiaan, joka täällä on monessa vastauspuheenvuorossa ollut esillä. Se on työllisyys. Kyllä työtä riittää, jos aiotaan risuja polttaa ja sillä tavalla pysyä lämpimänä ja pitää teollisuus käynnissä. Minä ihmettelen vain sitä, että puuenergiaa käyttäviä voimalaitoksia ei nyt rakenneta. Siinä ei tarvita eduskunnan päätöksiä. Sen kun vain herrasväki on hyvä ja alkaa niitä rakentaa. Katsotaan, minkä hintaista lämpöä ja sähköä sillä tulee. Tässä on kaikki mahdollisuudet auki. Miksi niitä laitoksia ei synny? Niitä ei synny sen takia, että tarvitaan jättiläismäinen valtionavustus, että saadaan sellaista sähköä, joka on kilpailukykyistä.

Ed. P a l o h e i m o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Aloitan tästä viimeisestä. Minä todellakaan en pidä ydinjätteen varastoinnista syvälle kallioon pahimpana ongelmana, jonka takia vastustaisin ydinvoimaa.

Mutta pyysin tämän vastauspuheenvuoron alun perin ed. Louekosken puheenvuoron jälkeen, kun hän kertoi valiokunnan työskentelystä. Haluan lisätä siihen seuraavan:

Valiokunnassa lähdettiin liikkeelle siitä, että sinne pyydetään asiantuntijoita, jotka kukin omalta alaltaan tuovat valiokunnan jäsenille tietoja niistä asioista, jotka he tuntevat parhaiten. Tämä ei onnistunut. Asiantuntijat tulivat valiokuntaan esittämään mielipiteitään siitä, pitäisikö Suomeen rakentaa ydinvoimaa vai ei. Tätä mielipiteen esittämistä ei myöskään yritetty estää, vaan sitä kannustettiin.

Sen jälkeen kun tällä tavoin oli yritetty vaikuttaa valiokunnan jäseniin, seurasi kolmen viikon vaihe, jolloin keskusteltiin yksinomaan siitä, tehdäänkö mietintö vai ei. Tarkoituksena oli viivyttää käsittelyä niin paljon, että käsittely, että tämä keskustelu siirtyisi syksyyn, mikä sitten onnistuikin. (Ed. Louekoski: Ei ollut, ed. Paloheimo!) Kun sitä ensin kolme viikkoa oli viivytelty, niin sen jälkeen puhemiesneuvosto totesi, että keväällä ei voidakaan käsitellä tätä asiaa, vaan vasta syksyllä. Tämä siis ed. Louekoskelle.

Kääriäiselle haluan huomauttaa, että tämä on nyt toinen kerta, kun käännätte takkinne erittäin tärkeässä asiassa. Ensimmäinen kysymys liittyi ulkomaalaisten maanomistukseen Suomessa. Mikä nyt on periaatteessa tässä asiassa muuttunut siinä määrin, että se on antanut aihetta näin jyrkkään mielipiteen muutokseen? Onko se yleistä kepusa?

Ed. V. Laukkanen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. W a h l s t r ö m (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jokaisella on oikeus mielipiteeseensä ja mielipiteen muuttamiseen, mutta silloin pitäisi myös kunnioittaa toisen mielipidettä. Minusta on aika merkillistä, että ed. Kääriäinen mielipidettä muutettuaan väittää, että hän sillä tavoin ottaa vastuun ratkaisustaan. Kyllä myös me, jotka pidämme ydinvoiman lisärakentamista tarpeettomana, teemme sen ratkaisun mahdollisimman vastuullisesti ja punniten kaikkia niitä tekijöitä, jotka siihen liittyvät.

Ydinvoimaa on puolustettu nimenomaan työllisyydellä, ja totta kai se on työllistävä. Talousvaliokunnan mietintöön jätetyssä I vastalauseessa, jonka ed. Louekoskikin on allekirjoittanut, mainitaan, että se kaiken kaikkiaan sivuvaiikutuksineen toisi 35 000 miestyövuotta, joka se-

kin on merkittävä, tosin hyvin kaukana siitä, mitä lobbaajat ovat täällä meille esittäneet.

Tähän ratkaisuun on kieltämättä kytketty paljon odotuksia. Täytyy vain todeta, että kaikki ne ratkaisut, jotka sisältävät vaihtoehtoja ja hyvin paljon kotimaista energian käyttöä ja sen lisäämistä, ovat paljon työllistävempiä. Kuten täällä on jo aiemmin todettu, ei esimerkiksi pienen ja keski-suuren teollisuuden ongelma ole energian puute, vaan rahoituksen puute, vakuuksien puute ja kysynnän puute. Siitä on kaikkein suurin puute tällä hetkellä. Työttömyys ei johdu suinkaan energian puutteesta, vaan hyvin paljon tämän hallituksen virheistä.

Myönteisiä signaaleja kyllä odotamme, mutta tämän hallituksen myönteiset signaalit näyttävät olevan aivan päinvastaisia. Ecu-kytkentää pari vuotta sitten pidettiin myönteisenä, ja kaikki meni päin seiniä. Kun EY-jäsenyyttä haettiin, silloin hallitus vakuutti, että pelkkä jäsenyyden hakeminen tuo valtavasti investointeja Suomeen. Kuinka me voisimme uskoa nyt tätä myönteistä signaalia, mitä Kääriäinen tyrkyttää?

Ed. R y y n ä n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Kääriäinen määritteli aivan oikein, mikä olisi nyt paras energiavaihtoehto, ja siihen kuuluisi sanoa nyt selkeästi ei ydinvoiman lisärakentamiselle. Sitten hän jatkoi, että paras ei kuitenkaan näytä toteutuvan tässä tilanteessa. Eikö juuri energiaministerin pitäisi yrittää? Minusta ministerin johtopäätöstä luopua parhaasta vaihtoehdosta on todella hyvin vaikea ymmärtää. Ministeri itsekin totesi täällä, ettei ole loogista ajatella, että ydinvoiman lisärakentamisesta luopuminen merkitsisi samalla kotimaisen energian kehittämisestä luopumista. Sitten hän kuitenkin suostuu tämän kytkennän hyväksymään.

Minä haluaisinkin kysyä, mitä mieltä arvoisa ministeri on siitä eräänlaisesta uhkailusta ja kiristyksestä, jota tämän energiaratkaisun yhteydessä on harjoitettu. Onko asiallista ja vastuullista yhteisten asioiden hoitoa esimerkiksi ilmoittaa etukäteen, että jos eduskunnan demokraattisesti tekemä päätös ei miellytä eli on ydinvoimalle kielteinen, niin sitten ei mitakaan energiavaihtoehtoja kehitetä, eli kyse olisi eräänlaisesta kostosta? Eikö ainoa looginen johtopäätös kielteisestä ydinvoimapäätöksestä ole juuri hajautettujen energiavaihtoehtojen kehittäminen eli selkeä ponnostaminen pysyvästi työllistäviin kotimaisiin polttoaineisiin ja myös energiateknologiaan, jolla on sitä paitsi erittäin hyvät vientinäykymät tällä

hetkellä? Eli hyvinvointia voitaisiin rakentaa sitä kautta kestävästi kehityksen pohjalle.

Minusta tämä asia on demokratian kannalta aika merkittävä ja koettelee kyllä koko järjestelmän uskottavuutta, jos päätöksiä joudutaan tekemään epäasiallisen painostuksen ja erilaisten kytkentöjen varjossa ja toisaalta aika yksipuolisen tiedotuksen varassa, joka on ydinvoiman puolustajilla.

Ed. T a i n a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Kääriäistä voi kai tästä eteenpäin kutsua Kieräiseksi, sen verran monimutkainen ja merkillinen oli hänen selityksensä päätöksensä muutoksesta.

Ilmottelen sitä, että sanoitte, ettei paras voi toteutua. Juuri meidän täällä otamme vastuun siitä, mikä energiaratkaisu tulevaisuudessa on, juuri te henkilökohtaisesti ja juuri minä henkilökohtaisesti. Aivan kuten itsekin totesitte, tässä asiassa on vapaat kädet ja se merkitsee entistä suurempaa vastuuta meille jokaiselle yksilönä. Tunnen kuitenkin myötätuntoa teitä kohtaan, koska arvelen omista kokemuksistani, että painostus teitä kohtaan on ollut erittäin suurta. Toivon kuitenkin, että ette pelkästään painostuksen vuoksi ole muuttanut mielipidettänne, vaan että näette asian toisin. Teidän puheenvuorostanne se ei todellakaan selvinnyt.

Haluaisin, että perustellette vielä ydinjätehuoltoasiasiaa, koska ydinennergialain mukaan se on otettava huomioon lupaa myönnettäessä. Se ei ole siis mikään vähäpätöinen sivuseikka, niin kuin eräät kollegat antavat ymmärtää.

Haluaisin myöskin kuulla perustelut sille, miten ihmeessä tämä ydinvoimapäätös niin nopeasti työllistäisi kymmeniätuhansia ihmisiä. Ydinreaktorit valmistetaan ulkomailla. Rakentaminen työllistää ehkä 2 000 ihmistä muutamien vuosien aikana. Kaikki muu, mikä tulisi mahdollisesti mukana, on pelkkää spekulatiota. Juuri kukaan ydinvoimaa kiihkeästi puolustava ei ole pystynyt selvittämään muuta kuin iskulauseenomaisesti, että työllisyys paranee. Minun mielestäni sille on kyllä esitettävä paremmat perustelut meille kaikille, ja myöskin teidän, ministeri Kääriäinen.

Ed. K u u s k o s k i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin haluan yhtyä siihen näkemykseen, että jokaisen meistä tulee toistensa näkemystä kunnioittaa, myös ministerin, silloin kun hän tarkistaa näkemystään. Mutta minullekin, arvoisa ministeri, jäi kyllä epäselväksi, miksi te olette nyt ette vain tarkistaneet vaan tehneet

täyskäännöksen tässä asiassa. Te olette olleet hyvin merkittävässä asemassa ennen ministeriksi tulonne, jossa yhteydessä olisi myöskin ollut mahdollisuus saada tärkeää tietoa. Onko nyt tässä uudessa tehtävässä tullut esille jotain sellaista, joka perustelee näin vahvaa uudelleenarviointia? Jos näin on, toivoisin, että voisitte sen kertoa myöskin tässä salissa.

Tämä ratkaisu on hyvin monitahoinen, niin kuin te puheenvuorossanne sanoitte, mutta valitettavasti minun mielestäni tarkastelitte kuitenkin kokonaisuutta, ette niin kuin laki velvoittaa kokonaisedun näkökulmasta, pitkällä aikajänteellä, vaan hyvin lyhytnäköisesti painottaen vain tiettyjä ajankohtaisia asioita. Kyllähän tämä ydinvoimala rakennetaan tämän kansakunnan varoista, tehdään se sitten millä tavalla tahansa. Sen vuoksi on tärkeää katsoa kokonaisuutta ja arvioida erilaisia vaihtoehtoja, myöskin työllisyysnäkökohtaa pitkällä aikajänteellä.

En ymmärtänyt myöskaan sitä, että rakennatte vaihtoehdon: teidän näkemyksenne taikka sitten idän turvattomat ydinvoimalat taikka väistämätön hiilen lisääminen. On olemassa myöskin aivan toisenlainen tie, jota tietysti — sen ymmärtäen — kauppa- ja teollisuusministeriön puitteissa teille ei ole esitelty, mutta se on tuotu laajasti tässä keskustelussa esille. Nyt tarvitaan joustavaa energiapolitiikkaa, sellaista, joka toimii epävarmoissa oloissa ja joka sopeutuu myöskin aivan uudentyyppisiin tilanteisiin.

Ed. J a a k o n s a a r i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Herra ministeri, te ette ole syyllinen. Te olette syytön uhri, suomalaisen vaihtoehdottomuuden syytön uhri. Nimittäin paras ei toteudu sen takia, että parhaan ei haluta toteutuvan. Suomessa on kymmenen vuotta täsmälleen yksisilmäisesti valmistauduttu vain yhteen vaihtoehtoon. Jos pienikin osa siitä energias- ta ja älyllisestä kapasiteetista olisi käytetty muiden vaihtoehtojen etsimiseen, se olisi varmasti löytynyt. Vähintään viime kerralla, kun eduskunta energiapolitiisessa selonteossa ilmaisi näkemyksensä, että lisäydinvoima ei sisälly Suomen energiatulevaisuuteen, hallituksen moraalinen velvollisuus olisi ollut ottaa tämä kanta huomioon ja valmistella myös muita vaihtoehtoja.

Arvoisa puhemies! Eduskunta on edellyttänyt esimerkiksi sitä, että ennen tätä ratkaisua hallitus antaisi eduskunnalle konkreettiset energian säästöön tähtäävät toimenpiteet ja siihen liittyvät lakiesitykset. Kestävään energiastrategiaan kuuluu energian säästö, mutta mitään tämän tyyppistä

esitystä ei ole hallitukselta tullut. Juuri tämän takia olemme tässä onnettomassa vaihtoehdotuimuudessa, jossa kaiken lisäksi luodaan täysin väärä mielikuvia ydinvoiman kannattajien taholta, että tämä ikään kuin olisi asia, joka ratkaisisi Suomen tulevaisuuden.

Olen samaa mieltä niiden puheenvuorojen käyttäjien kanssa, jotka vertasivat tätä viides ydinvoimala -mantraa EY-jäsenyyden hakemiseen, jota kannatin. Silloinkin annettiin täysin väärä ja turhia lupauksia kansalaisille.

Kauppa- ja teollisuusministeri K ä ä r i ä i n e n : (Ed. Seppänen: Vellihausu!) Herra puhemies! On paikallaan muutama kommentti esittää kuullun alkukeskustelun perusteella.

Ensinnäkin totean ed. Ryynäselle ja muillekin asiaa kopeloinneille, että en ole tehnyt uutta linjaustani tältä osin minkäänlaisen painostuksen vallassa enkä myöskään minkäänlaisen kaupan teon osana. Ylipäättään minuun on pyritty vaikuttamaan asiassa erikoisen vähän. Olen ollut hyvin vapaa mies tässä suhteessa miettimään asiaa ulkopuolella kaiken maailman lobbauksen. Tiedän kyllä sivusta seuranneena, että lobbaus on ollut erittäin vahvaa, väkevää, ylilyöntejäkin on tapahtunut, eikä sellainen minusta ole sopivaa tämän tapaisen asian käsittelyssä. Itse olen voinut muodostaa oman kantani kyllä täysin vapaasti. Jos joku sitä epäilee, tulkoon minun kanssani asiasta keskustelemaan.

Minä toivon, että kun keskustelu jatkuu, niin olkoon kielenkäyttö oikeinkin värikästä, mutta me kyllä voisimme kunnioittaa toistemme kantoja ja myös niitä perusteluja, joita itse kukin omalle kannalleen esittää. (Ed. Laakso: Ministerin perustelut olivat väärä!) — Niitä voi olla oikeita ja väärä. Tämän ratkaisun jälkeen toivoisi olevan mahdollisimman vähän haavoja, koska perjantainkin jälkeen täytyy elää ja mennä eteenpäin hallituksissa ja rauhallisissa olosuhteissa.

Ed. Kuuskoski minun mielestäni asiallisessa kommenttipuheenvuorossaan kysyi, mitä sellaista on tapahtunut taikka tullut tietooni tämän hyvin lyhyen ministerikauden aikana, joka tällaiseen kannan tarkistukseen tässä ja nyt on johtanut. Minä puheenvuorossani kyllä koetin selvittää niitä perusteita, joilla linjani vedin, mutta asiahan on sillä tavalla, että vasta tapahtumat aikojen kuluessa osoittavat, onko tilannearvio oikea vai ei jo liittyen siihen, mikä on kotimaisten polttoaineitten taikka maakaasun kohtalo lähi vuosien aikana. Eihän nyt voi mitään sen kummempaa osoittaa muuta kuin päätellä asioita

oman tietämyksensä perusteella. Tapahtumat aikanaan osoittavat, onko tilannearvio oikea vai väärä. Sen aika on sitten vähän tuonnempana.

Maakaasukysymys on tietysti vakava ja suuri. Siihen on moni puuttunut, ed. Eva Biaudet ensimmäisenä. Minä olen maakaasumiehiä, myönnän sen aivan avoimesti, oikein voimakkaasti maakaasumiehiä, mutta samaan hengenvetoon sanon sen, että minkäs me mahdamme sille tai minkä meikäläisenkään mahtaa sille, että se vaihtoehto ei ainakaan tässä ja nyt ponnisteluittenkaan jälkeen ole realistinen eikä mahdollinen. Sehän saattaa siksi tulla ja sen pitäisi sellaiseksi tullakin, mutta juuri nyt se ei ole sellainen vaihtoehto.

Töitä on tehty paljonkin Pohjoismaitten kanssa Norjan ja Ruotsin suuntaan siitä, että maakaasusta muodostuisi nopeasti realistinen vaihtoehto energiahuoltoomme. Meidän on tarve nostaa maakaasun käyttöä tuplaksi siitä, mitä se tällä hetkellä on, jolloin me olisimme suurin piirtein samalla tasolla kuin Keski- ja Länsi-Eurooppa omassa energiahuollossaan näiltä osin on. Me emme ole jostakin syystä uskottava neuvottelukumppani tällä hetkellä maakaasuasioissa. Jokainen joutuu kysymään, mistähän se oikein johtuu.

Yliä lopuksi yksi kommentti. Minä viittaan perjantapäivään ja sen jälkeiseen elämään: Ei siitä äänestämisestä, joka edessä itse kullakin on, pidä tehdä liian dramaattista elämän ja kuoleman kysymystä, vaan senkin perjantain jälkeen on oltava, kävi niin taikka näin, mahdollisimman selkeä kuva, kuinka mennään tästä eteenpäin, sillä ei tämä sentään niin dramaattinen tilanne ole kuin halutaan ymmärtää, ei ainakaan minulle.

P u h e m i e s : Kehotan ed. Seppästä käyttämään välihuudoissaan eduskuntaan kuuluvia asianmukaisia nimityksiä ja asiallista kieltä.

Ed. K o h i j o k i : Herra puhemies! Aluksi muutama sana äsken käydyssä keskustelun johdosta. Tein muutamia muistiinpanoja.

Ensinnäkin ydinjäteasia. Sehän on Suomessa hoidettu kansainvälistenkin arvioiden mukaan aivan parhaalla tavalla. Ne, jotka sitä epäilevät, olisivat voineet vallan hyvin käydä vaikkapa Olkiluodon ydinvoimalatontilla. Siellä sitä esitellään. Olisi voinut vaikka itse laskeutua sinne luolavarastoon, johon jo on varastoitu lopullisesti keski- ja matala-aktiivista jätettä, ja korkea-aktiivisen jätteen osalta valtioneuvosto on tehnyt tarvittavat periaatepäätökset. Lopullinen ratkai-

su sijoituspaikasta peruskallioon tehdään ajallansa. Tuo asia on aivan kunnossa.

Sitten metsäteollisuuden energiatarpeesta. Siitä näyttää olevan kovin harhaisia käsityksiä. Pientä kertausta tarvitaan. Ed. Louekoski jo lyhyesti siihen puuttui. Vähän sitä täydennän. Sellua valmistettaessa keittämismenettelmää käytetään vain puolet puuaineksesta, raaka-aineesta, tulee valmistettua selluksi. Toinen puoli puuaineksesta käytetään jätelimenä polttoaineeksi, jolloin syntyy sähköä, mutta paperikoneet tarvitsevat sähköä suunnattomasti, ja näin tällaisessa sellutehtaassa, joka ei suinkaan tee pelkkää sellua, vaan siitä jalostetaan pitkälle paperia, silloin sähkön käyttö on valtavaa.

Sain juuri käydä pari viikkoa sitten eräässä paperitehtaassa, jossa esiteltiin päällystettyä paperia valmistavaa konetta. Yhden paperikoneen sähkön tarpeeksi selitettiin huomattavasti suurempi sähkömäärä kuin sen paikkakunnan lähes 40 000 asukkaan tarvitsema koko sähkömäärä on. Siis yksi ainoa paperikone tarvitsee enemmän kuin koko tuollainen 40 000 asukkaan kaupunki. Sen pitäisi jotakin kertoa.

Mutta sitten toinen puoli asiasta. Meillähan on paperitehtaita, lisäksi niitä tehdään, joissa sellua valmistetaan hierremenettelmällä. Silloin puuaineksesta yli 90 prosenttia käytetään selluksi, ja silloin tarvitaan sähköä. Ne ovat valtavia sähkön käyttäjiä, juuri ne tehtaot, joissa sellua valmistetaan hierremenettelmällä. Tämä siis vain lyhykäisenä kertauksena. Mutta sitten varsinaiseen puheenvuoroon.

Herra puhemies! Eräät ydinvoimaa vastustavat tahot eduskunnassa, muutama ministerikin mukaan lukien, kuvittelivat aikoinaan voivansa hätäisesti toimeenpannulla ponsiäänestysoperaatiolla estää viidennen ydinvoimalayksikön rakentamisen. Hämmästyttävää oli, kuinka ketterästi hallituksen nimissä kovaaäänisesti silloin riennettiin kuuluttamaan, ettei nykyinen eduskunta tuon ponsiäänestysoperaation jälkeen enää saakaan koko ydinvoimalaitoksen rakentamisasiaa käsiteltäväkseen.

Hallituksen taholta silloin ilmaistu kanta oli tietenkin virheellinen. Eihän ydinenergiain mukaan niin olisi voitu menetellä. Vaatimattomasti sanottuna opastavalla kirjallisella kysymykselläni jouduin silloin hallitusta muistuttamaan. Havaittuaan, että lupahakemuksessa tarkoitettun yhden uuden ydinvoimalayksikön rakentaminen on yhteiskunnan kokonaisedun mukaista, hallitus vihdoin kuluvan vuoden alkupuolella teki myönteisen periaatepäätöksen.

Sen voimaan jäämisestä eduskunta päättää ensi perjantaina.

Erittäin ansiokkaasti työskenteli edellinen kauppa- ja teollisuusministeri Pekka Tuomisto myönteisen periaatepäätöksen aikaansaamiseksi valtioneuvostossa. On mielenkiintoista ja hyödyllistä havaita, että nykyinen kauppa- ja teollisuusministeri aikoo siirtyä edeltäjänsä osoittamille terveille linjoille näissä asioissa. Kohtuuttoman kauan on hakijajärjestöiden jättämän lupahakemuksen käsittely viipynyt, varsinkin jos otetaan huomioon jo 1980-luvulla vireillä ollut lupahakemus, joka itänaapurin alueella tapahtuneen ydinvoimalaonnettomuuden takia sittemmin peruuntui.

Ydinvoiman rakentamisen vastustajat, heitä jokin määrä kuuluu vielä olevan, ovat aivan viime päivinäkin olleet suureen ääneen vaatimassa maakaasua energian tuotantomme ratkaisuksi. Siinä he käsittääkseni eivät petä vain itseään vaan yrittävät pettää muita. Jos itse eivät sattuisi tietämään sen kaltaisen ratkaisun mahdollisuutta, oikeata tietoa on myös heillä ollut saatavissa, heidän ulottuvillaan. Asiantuntijoita on.

Maakaasuasiassa jotakin opiksi otettavaa, opiksi kelpaavaa saattaisi löytyä naapurimaista Norjasta ja Ruotsista. Kumpikaan maa ei käytä maakaasua sähkön tuotantoon, koska se ei ole kannattavaa eikä ympäristön kannalta hyväksyttävää. Turhaa on tällä vuosituhannella odottaa maakaasuputken vetämistä Ruotsin kautta Suomeen. Kuluvan vuoden keväällä Ruotsin valtio on selkeästi ilmoittanut haluttomuutensa sellaisen hankkeen rahoittamiseen. Ei äyriäkään siihen tarkoitukseen, oli Ruotsin ilmoitus. Ne riskit, ne rajoitukset, jotka liittyvät Venäjältä tuotavaan maakaasuun, nehan ovat tiedossamme.

Kauppa- ja teollisuusministeriön taholta onkin yksiselitteisen selkeästi todettu, että tässä vaiheessa maakaasusta ei ole perusvoimaratkaisuksi Suomessa. Aivan toinen on tilanne esimerkiksi Keski-Euroopassa. Siellä on aivan eri suuruusluokkaan kuuluvia maakaasun käyttäjiä sekä maksajia. Meiltä suomalaisilta ei edes tulla mitään kysymään, kun Keski-Eurooppaan aikaan saattaa virrata maakaasua valtavia määriä myös Norjan kaasukentiltä.

Myöskään nesteytetyn kaasun tuonnilla ei Suomen energian tuotantoa voida ratkaista. Putkikaasua selvästi korkeampi hinta sekä varastointiongelmat ovat nestekaasuratkaisun esteinä.

Niillä, jotka nyt kovin innostuneesti puhuvat maakaasun käytöstä erillisessä perusvoiman tuotannossa, tulisi olla tieto sellaisen ratkaisun kes-

keisistä heikkouksista. Niitä ovat ainakin huono varastoitavuus, saatavuuteen liittyvät riskit, maakaasulla tuotetun sähkön korkea hinta, alle 20 prosentin kotimaisuusaste sekä kasvihuonekaasupäästöt. Peräti vahingollista olisi nyt sulkea eduskunnan päätöksellä ydinvoimavaihtoehto pois ja sitten ryhtyä neuvottelemaan hinnasta kaasun toimittajan kanssa. Kun kerran hiilivoimaan perustuva lisärakentaminen ei voi tulla kysymykseen ympäristövaikutustensa takia, on ydinvoima realistisiin vaihtoehtoihin.

Sähkösäästämisteorioillaan moni edelleen näyttää yrittävän sulkeutua suuren yleisen suosioon. Elinkeinoelämä on sähkön säästämisessä jo tehtävänsä tehnyt, vielä jatkaakin sitä, mutta nyt tarvitaan uutta sähkön tuotantoa, että sitä taas voitaisiin säästää.

Aurinkoenergialla ei mitään ratkaisevaa saada aikaan vielä vuosikymmeniin. Asiantuntijoiden arvion mukaan noin 30 vuoden kuluttua aurinkoenergian osuudeksi maailman sähkön tuotannossa arvioidaan korkeintaan 1 prosentti. Aivan yhtä etäiseksi asiantuntijat selittävät fuusioreaktioon perustuvan kaupallisen sähkön tuotannon.

Suuria toiveita ei liioin pidä asettaa tuulivoimaan. Johan Suomessakin on muutama tuulivoimala, mutta niitä tulisi olla tuhansittain, jos tavoiteltaisiin saatavan tehoa vaikkapa yhden nyt käytössä olevan ydinvoimalayksikön tehon verran. Sellaista tuulimyllymäärää varten tarvittaisiin rantaviivaa jo satoja kilometrejä, mutta näin yksinkertaista ei sekään ole, kun tiedetään, että rannikoillakin tuulta on aivan riittämättömästi. Lisävoimaa tarvitaan. Tuulivoiman puolesta puhuvia on paljon, mutta siinä joukossa saattaa olla kosolti niitäkin, jotka ensimmäisinä saattaisivat olla kahlitsemassa itsensä rakennustyömaiden koneisiin tuulimyllyjen rakentamisen estämiseksi.

Myönteinen ydinvoimalaratkaisu ei suinkaan sulje pois kotimaisen puupolttoaineen käyttöä energian tuotannossa, päinvastoin. Paikallisessa ja alueellisessa yhdistetyssä lämmön ja sähkön tuotannossa hakkeen ja muun puuaineksen sekä turpeen käyttöä tullaan jatkamaan ja sitä on varaa myös tehostaa.

Omana mielipiteenäni tässä yhteydessä haluan todeta, olen sen sanonut aikaisemminkin, että Pohjois-Suomen asukkaiden valtaenemmistön mielipiteet Vuotoksen allashankkeen ja Pudasjärven turvevoimalahankkeen toteuttamiseksi tulisi ottaa vakavasti. Myönteiset ratkaisut tulisi saada aikaan nopeasti. Sanottujen hankkeiden toteuttaminen tulisi luomaan aineellista vauraut-

ta ja antamaan elämän ja tulevaisuuden uskoa pohjoisen Suomen asukkaille. Rion sopimuksen klausuuleilla kielteistä suhtautumista tähän asiaan ei voida perustella, jos otetaan huomioon vaikkapa ilmansaasteet, joita maisemiin pohjoisessa joka tapauksessa leviää itärajan takaa.

Tässä vaiheessa yhden uuden ydinvoimalayksikön rakentaminen olisi omiaan edesauttamaan sitä, että päästäisiin vihdoinkin luopumaan siitä ostosähköstä, jota nyt on tuotettu kelvottoman vaarallisiksi tiedetyistä Venäjän ydinvoimaloista. Kummallisia ovat ne viime päivinäkin julkisuudessa esitetyt kannanilmaisut, että suomalaisten tulisi nyt rientää rahoittamaan venäläisten ydinvoimaloiden korjaustoimintaa. Mieleen tulee, lievätkö noiden vaatimusten esittäjät ollenkaan huomanneet, kuinka Venäjällä edelleenkin jatketaan maanalaisia ydinkokeita sekä miehitettyjen avaruusalusten käyttöä sotaisissa tarkoituksissa. Tulisi huomata, että sanotun kaltaisilla harrastuksilla Venäjä haluaa muulle maailmalle osoittaa, mihin sillä on varaa, onhan kysymyksessä luonnonvaroiltaan maailman rikkaimpiin kuuluva jättiläisvaltio. Sen vuoksi on käsittämätöntä, etten sanoisi pöyristyttävää, että suunnattomissa omissa vaikeuksissa kamppailevan Suomen nyt pitäisi kovasti touhuten tuppautua rahoittamaan venäläisten ydinvoimaloiden korjaustoimintaa. Siinä puuhassa ei tunneta pieniä rahasummia ja sen kaltaisia lisärasituksia ei kansamme kaipaa.

Aivan tuore tieto kertoo totuuden sähkön kulutuksen kasvusta viimeisten 12 kuukauden ajalta. Se on merkittävästi ylittänyt arviot. Siitä huolimatta aivan äskettäin ministeritasoltakin vielä on pyöritelty julkisesti, onkohan energian lisärakentaminen ollenkaan tarpeellista. Onko se tarpeellista tässä vaiheessa? Aivan ääneen kuuluvat lausuneen jopa niin, että energiaa tuotetaan vain juuri ja juuri tarvetta vastaava määrä, ei yhtään yli eikä alle.

Lienevätkö ollenkaan huomanneet, että tarve saattaa kovastikin vaihdella? Tässäkin tulisi muistaa, että ei riitä, jos ei vähän jää. Tämä läksy saatetaan joutua opiskelemaan kunnolla uudestaan sähkön kulutuksen kasvun kovassa vauhdissa jo varsinkin piankin. Viimeistään sitä läksyä joudutaan kenties opiskelemaan käytännössä silloin, kun saattaa tulla ankara pakkastalvi, vastoin puolueen päätöstä. Tässä tulee mieleen eräs hyvä sananparsi: ”Kyllä Siperia opettaa.”

Vastuutonta on myös vaatia ratkaisun siirtämistä tuntemattomaan tulevaisuuteen. Sellaisilla joutavanpäiväisillä kannanilmaisuilla tuskin on muuta tarkoitusta kuin oman persoonan esille

tyrkyttäminen. Pyydän mahdollisia myönteisen ydinvoimalaratkaisun vastustajia itse tykönsä miettimään, eivätkö mitään merkitse kansanedustajille esitetyt vaatimukset, vetoomukset, joissa jopa miljooniin laskettavat suomalaiset omien järjestöjensä ja elinkeinoelämän sekä kulttuurin edustajien välityksellä selkeästi lausuvat, että koko Suomen kannalta uusi ydinvoimalayksikkö olisi aivan olennainen osa maamme talouden, tuotannon ja ympäristön tasapainoista kehitystä. Se on laittamattomasti sanottu.

Koko Satakunnassa hirmuisesta työttömyydestä kauan kärsineelle väestölle myönteisellä ydinvoimalaratkaisulla tulisi olemaan erinomaisen arvokas työllistävä vaikutus, joka monella tavalla mm. alihankintatehtävinä tietenkin ulottuisi koko maahankin. Kauan työttöminä olleiden kymmenientuhansien satakuntalaisten ihmisten työpanoksen käyttämättä jättämisestä tai käyttöön saamisesta pitkälle tulevaisuuteen, siitä on kysymys, kun ensi perjantaina äänestämme ydinvoimalayksikön rakentamisen ratkaisusta.

Isänmaan onnesta ja menestyksestä tässä on kysymys, kun tehdään myönteinen ratkaisu. Yritystoiminta ja työpaikat saadaan pysymään Suomessa ja kansakunta lähtee vaurastumaan.

Edustajat Lahtinen ja Viinanen merkitään läsnä oleviksi.

Ed. P. L e p p ä n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Kohijoki nosti esille Ruotsin valtion kannan, joka on kielteinen maakaasuun. Aikoinaan ruotsalaiset olisivat ostaneet Suomen kautta neuvostoliittolaista maakaasua. Nähtävästi he tulevat jatkossa ostamaan myös norjalaista maakaasua, kun Suomi selvittää ensin oman ongelmansa eli ydinvoimalaitoksen rakentamisen. Koska ABB on tarjonnut Suomeen ydinvoimaa, niin he eivät näytä vihreää valoa maakaasulle niin kauan kuin asia on ilmassa meillä. Kun heillä on eduskunnan päätös Ruotsissa siitä, että vuonna 2010 ajetaan kaikki ruotsalaiset ydinvoimalat alas, niin heidän on etsittävä muita vaihtoehtoja, joita he varmasti tällä hetkellä etsivät.

Ed. M o i l a n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Se, että Suomessa ei rakennettaisi viidettä ydinvoimalayksikköä, ei merkitse sitä, ettei Suomessa käytettäisi ydinvoimaa. Se tarkoittaa nimenomaan sitä, ettei käytetä Suo-

nessa suomalaisen laitoksen ydinvoimaa. Tästä samastahan ilmeisesti on kysymys Ruotsissakin. Esimerkiksi useissa EY-maissa on nimenomaan niin, että ne tuottavat Ranskasta ydinvoimansa, ja todetaan, että niillä mailla ei itsellään ole ydinvoimaloita, mutta kuitenkin ne käyttävät ydinvoimalla tuotettua sähköä.

Minua hämmästyttää, että Suomen ydinvoimaloita vastustavat kannattavat niin innokkaasti 70—80 kilometriä itärajan takana olevien huonokuntoisten ydinvoimaloiden käyttöä. Niiden korjaaminenkaan ei auta, koska vaikka suomalaiset kunnostaisivat kalliilla rahalla ne ydinvoimalat, niin sen jälkeen suomalaiset eivät kuitenkaan niitä ydinvoimaloita siellä pidä käytössä ja hoida, vaan paikalliset tekevät sen ja kohta on taas sama tilanne, että ydinvoimalan turvallisuus on sitä ja tätä.

On aivan virheellistä samanaikaisesti puhua näistä Tshernobyl-tyyppisistä ydinvoimaloista ja länsimaista tekniikkaa ja tasoa sisältävistä ydinvoimaloista. Niillä on ero kuin yöllä ja päivällä ja niiden turvallisuus on aivan toista.

Mitä tulee jäteongelmaan, sehän on ratkaistu, ei tosin itäisen maan voimaloissa, mutta meillä se on hyvin ratkaistu ja suomalainen kallioperä on sellainen, että siihen nämä turvallisesti voidaan säilöä.

Ed. R a j a m ä k i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ydinvoimaa olisi käytettävissä aikaisintaan vuonna 2000, ja toisin kuin ed. Kohijoki uskoisin, että myönteinen päätös veisi pohjan erittäin hyvin virinneiden kotimaisten poltto-tekniologioiden ja puuvoimaprojektien alta. Tällä hetkelläkin olisi nopeasti rakennettavissa noin 30 pienvoimalaa kokoluokkaa 5—20 megawattia. Sen lisäksi paineistettu teknologia on kehittymässä erittäin myönteisesti. Uusilla teknisillä ratkaisuilla sellutehtaan sähkön tuotto myös puolen miljoonan tonnien tasolla voidaan nostaa sähkön tuotannossa 95 megawattiin. Mahdollisuuksia on paljon, myös työllistävä vaikutus. Metsissä palaa tällä hetkellä ilmaa saastuttanen ylijäämämetsämme, ja 10 miljoonaa kiintokuutiota merkitsisi 2 miljoonan öljytonnin energiamäärää ja 7 000 korjuuketjuun muodostuvaa työpaikkaa. Toki korjuujärjestelmissä ja teknologiassa ja logistiikassa on vielä ongelmia, mutta nämä ovat asioita, joita ei pidä sivuuttaa.

Ed. Kohijoki samoin kuin ministeri Kääriäinen unohtivat tarkastella energiatarvearvioita ja -ennusteita ja niiden uskottavuutta. On erittäin todennäköistä, että tässä perustellaan näillä tar-

vearvioilla ydinvoiman rakentamista hyvin kritiikittömästi. Tältä osin on syytä lainata suoraan presidentti Koivistoa, joka ei ole kääntänyt takiaan tässä asiassa. (Ed. Seppänen: Vielä!) Hänhan totesi, että kymmenen vuoden päähän on erittäin vaikea sähkönkulutustasoa arvioida, ja totesi: "Jos tällaista tarvetta ei ole, silloin tällaiset investoinnit olisivat päinvastoin viemässä varoja pois paljon välttämättömimmiltä ja välittömämmin tarvittavilta investoinneilta, joilla olisi vaikutusta työllisyyteemme ja vientikykyymme." Näin on, ne rahat ovat poissa virheinvestointeina teollisuudesta ja työpaikoista, ja jos ed. Kohijoki haluaa työllisyyttä ja taloutta ylläpitää ja kehittää tässä maassa, hän vaatinee nopeasti hallituksen talousarvion korjaamista sosialidemokraattien edellyttämällä tavalla työllisyyttä ja ostovoimaa parantavaksi.

Ed. H a s s i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Kohijoenkin puheenvuorosta kävi hyvin selkeästi ilmi, että hallituksen ydinvoimalaesitys on puunjalostusteollisuuden tilaustyönä tehty. Puunjalostusteollisuudella on valitettavasti Suomen talous- ja energiapolitiikassa edelleen samanlainen asema kuin Neuvostoliitolla pitkään oli Suomen ulkopoliitikassa. Se, että me vielä käsittelemme viidennen ydinvoimalan lupahakemusta Suomessa, kertoo mielestäni, että me energiapolitiikassa elämme edelleen jälkibrezhnevilaista aikaa.

Tässä paperipinossa, mikä minulla on pöydälläni, sattui silmään norjalainen keväällä julkaistu tutkimus, jossa kerrotaan, että Pohjoismaista kaksi maata, Norja ja Suomi, ovat olleet halvan energian maita, Suomi ennen muuta siksi, että olemme tottuneet saamaan halpoja energiaraaka-aineita Neuvostoliitosta. Näissä maissa energian säästö ei ole edistynyt samaan tapaan kuin Tanskassa ja Ruotsissa. Ruotsissa on 70-luvun puolivälin jälkeen energian kulutus laskenut 5 prosenttia ja Tanskassa peräti 15 prosenttia.

Kaiken kaikkiaan läntisissä teollisuusmaissa 80-luvulla energian kulutus kasvoi keskimäärin 7 prosenttia, mutta Suomessa peräti neljänneksen. Tämä kertoo sitä, että Suomi kulkee aivan eri tietä, on kulkenut ja hallituksen esityksen mukaan aikookin kulkea eri tietä kuin kehittyneet teollisuusmaat.

Lopuksi totean, että oli mielenkiintoista kuulla ministeri Kääriäisen kertovan, että hänen poliittiset kannanottonsa yleensä perustuvat johonkin muuhun kuin maan etuun.

Ed. V. L a u k k a n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jos joku juoksee vain yhdellä jalalla, se näyttää melko kummalliselta, mutta aivan yhtä kummalliselta kuulostaa se, että päättäjät, kansanedustajat, perustelee jotakin ratkaisua puhumalla pelkästään niistä seikoista, jotka puoltaisivat ydinvoiman rakentamista. Pelkään, että tämä keskustelu vinoutuu juuri sillä, että ne, jotka puoltavat ydinvoiman rakentamista, totaalisesti ummistavat silmänsä siltä problematiikalta, mikä liittyy siihen, että ydinvoimaa rakennettaisiin.

Kaksi aivan keskeistä kysymystä nousee väistämättä esille, ja olisi kohtuullista, että niitäkin käytäisiin vähän läpi. Toinen on globaali tarkastelu. En ymmärrä, mikä moraalilla antaa periksi sille, että Suomi jatkuvasti lisää kansantuotteen kasvua ja siten myös energian kulutustaan, kun tiedämme, että samanaikaisesti maailmalla kuolee 40 000 lasta nälkään, joten tasaus puoltaisi sitä, että Suomi vähän tinkisi omasta elintasostaan muiden hyväksi.

Toinen asia liittyy ydinvoiman turvallisuuteen. Olisi hauska tietää, miten ne kansanedustajat, jotka puoltavat ydinvoiman rakentamista, mieltävät oman vastuunsa siitä, jos jonain päivänä jysähtää vastaavalla tavalla Suomessa kuin rajan takana. (Ed. Turunen: Ei se ole mahdollista!) — Niin, täällä nyt jo kiistetään, että tämä ei ole mahdollista, mutta olen ymmärtänyt niin, että kaikki on mahdollista. (Ed. Tiuri: Väärin ymmärretty!) — Siinä mielessä olisi todella mielenkiintoista kuulla, miten nämä kansanedustajat ajattelevat, että he kantavat vastuunsa sitten, jos nyt sattuu muutamien kymmenientuhansien ihmisten menehtyminen esimerkiksi. Ehkäpä he ajattelevat kantavansa kunniallisesti vastuunsa siinäkin tilanteessa.

Ed. R o s s i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Kohijoki moralisoi ajatusta, että me ostamme Neuvostoliitosta ydinsähköä. Yhtä hyvin voisimme moralisoida sitä, että viemme korkea-aktiivista ydinjätettä naapurimaahamme, onko se moraalisesti oikein. 25 000 vuoden puoliintumisaika on kaiken kaikkiaan kysymyksessä.

Tämä keskustelu ydinvoimalaitoksen rakentamisesta on saanut sen piirteen, että tällä laukaisutaan suomalainen lama, ja työllisyys pystytään jälleen parantamaan ja työttömyys painamaan alas. Tietyiltä osin näin voi ollakin, mutta vastaus on myös niin, että ylipäättänsäkin, kun maassa tarvitaan energiaa riippumatta, millä muodolla

sitä tuotetaan, se myös tuottaa työtilaisuuksia. Eli ei ainoastaan ydinvoiman rakentaminen voi olla se, joka tähän maahan uusia, sinänsä tarpeellisia työpaikkoja luo.

Mielestäni se linjanveto, mikä kuultiin aiemmin, että ydinsähkö ei sulje pois kotimaisen energian kehittämistä, ei ole oikea enkä voi siihen millään lailla yhtyä. On huomattava myös, että varsinkin Etelä-Suomen suuret kaupungit tulevat tarvitsemaan lämpövoimalaa tulevina vuosina, ensi vuosituhannen alussa varsin paljon. Kyllä se edellyttää samalla, että löydetään joitakin lämpövoimaratkaisuja. Jos rakennetaan ydinsähköä, niin tällöin joutuu kysymään, onko se kivihiiltä vai mikä on se vaihtoehto. Mielestäni Suomen tulee jatkaa ponnisteluja maakaasun saamiseksi edelleen ja toimia siltä pohjalta, koska se on myös eräs osa kestävästä kehitystä.

Ed. R i m m i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Kohijoki väitti, että ydinjätteen loppusijoitus on hoidettu. Väitän kyllä toista, koska ei ainakaan korkea-aktiivisen jätteen loppusijoitusta ole hoidettu. Valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaankin päätös sijoituksista tehdään vasta vuonna 2000. Paikkoja ollaan juuri etsimässä. Ehdolla ovat esimerkiksi Kuhmo, Äänekoski ja Olkiluoto. Kysynkin ministeriltä, mitkä ovat ne pakkokeinot vai onko pakkokeinoja olemassakaan, jos kaikki paikkakunnat kieltäytyvät ottamasta ydinjätettä omalle alueelleen.

Mitä tulee korkea-aktiivisen ydinjätteen sijoittamiseen suomalaisen kallioperään, niin esitän asiasta hyvin suuria epäilyjä, että se on turvallista. Meille on jaettu tietoa myös siitä, kuinka suomalainen kallioperä liikkuu. Maailmassa on tapahtumassa muutenkin ilmastollisia ja muita muutoksia, emmekä koskaan tiedä, kuinka turvallinen tuo maaperä on.

Mitä sitten tulee siihen, että ruotsalaiset eivät ole kiinnostuneita myymään Suomelle maakaasua, niin on totta kai selvää, että eivät ole kiinnostuneita, koska he odottavat lähes vesi kielellä sitä, että ABB pääsisi rakentamaan suomalaisen ydinvoimalan.

Tähän liittyen puhutaan myös siitä, että ydinvoimalan rakentaminen esimerkiksi toisi paljon rakennusaikaisia työpaikkoja. Haluan muistuttaa, että jos Eta-sopimus astuu voimaan, niin tämän rakentaminen on sen suuruusluokan investointi, joka pitää kilpailuttaa. Ei ole ollenkaan kirkossa kuulutettu, että suomalaiset pääsisivät mahdollisen rakennuksen valmistamaan.

Ed. V i s t b a c k a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Kohijoki lähestyi päivän puheenaihetta mielenkiintoisella tavalla. Hän perusteli aika pitkälle Satakunnan työllisyyden paranemisella, jos ratkaisu on myönteinen ensi perjantaina. Tietysti yksittäisen kansanedustajan tulee huolehtia oman seutunsa työllisyysongelmista. Se on aivan oikein. Mutta mielestäni tällainen ratkaisu koskettaa periaatteessa koko valtakuntaa. Kun kysytään, millä tavoin tämä työllistää muutaman vuoden päästä hetkellisesti, niin kyllä silloin toiseen vaakakuppiin asettuvat myös ne vaihtoehdot, mitä täällä on jo useammassa puheenvuorossa esitetty. Ne ovat vaihtoehtoiset energialähteet, eli se, että saataisiin pienvoimaloita eri puolille maata erilaisin vaihtoehtoisin, uusiutuvien energiamuodoin, jolloin pystyttäisiin työllistämään eri puolilla maata.

Ed. Kohijoki viittasi siihen, että jokin puolue ei voi päättää sitä, että sähkö riittää. Ne tiedot, jotka minulla on ja mitä ed. Pulliaiselta sain tietää, ovat, että meillä on tähän mennessä huomattavasti yli-tuotantoa, ja joskus vuonna 91 kuuleman mukaan enimmillään tämä oli hieman yli 10 600 megawattia. Ylikapasiteetti on tällä hetkellä huomattava. Mielestäni ne perusteet, mitä ed. Kohijoki esitti rakentamisesta ja siitä, että sähköenergiaa pitäisi saada lisää, olivat virheellisiä.

Ed. V i l j a m a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Kohijoki aloitti puheenvuoronsa: kyllä se — tarkoittaen ydinjätettä — siellä peruskalliossa turvassa pysyy, uskokaa vaan. Tämä asia ei välttämättä ole uskon asia. Minä ainakin, jos uskomisesta puhutaan, luotan enemmän ympäristövaliokunnan näkemykseen ydinjätteestä ja sen sijoituksesta.

Haluan kiinnittää kaikkien edustajien huomiota tähän näkökulmaan, jonka ympäristövaliokunta asiantuntijavaliokuntana on kirjannut. Valiokunta pitää varsin ongelmallisena runsasaktiivisen käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoitusta. Korkea-aktiivisten ydinjätteiden puoliintumisajat ovat erittäin pitkät, ja sen vuoksi vaaditaan myös erittäin pitkäaikaiset turvallisuusjärjestelyt jätteiden lähes pysyväksi eristämiseksi biosfääristä. Tältä pohjalta nimenomaan valiokunta, toisin kuin hallitus, esittää, että käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoitusratkaisujen puuttuminen on painava peruste olla rakentamatta lisää ydinvoimaa. Tämä on asiallista tekstiä, joka meillä kaikilla on käytössämme.

Turvallisuus- ja ympäristösuojelunäkökoh-
tien lisäksi kysymys on myös päätöksenteon etii-

kasta. Todellakin tämä on pohja, jolta itse lähdän miettimään, tarvitaanko Suomeen ydinvoimaa lisää. Ei tarvita. Muut vaihtoehdot ovat parempia työllisyyssnäkökulmasta. Satakuntalaisten työllisyydestä kannan minäkin huolta, kun olen siellä Kihniön turvesoilla käynyt syntymässä, ja näen, että siellä tarvitaan toki muunlaisia työpaikkoja hajasijoitetusti paljon enemmän kuin ydinvoiman rakentamista.

Ed. Isohookana-Asunmaa merkitään läsnä olevaksi.

Ed. S a a s t a m o i n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minä pyysin puheenvuoroni siinä yhteydessä, kun ed. Rajamäki oli viitanut puheenvuorossaan energiantarvelaskelmiin. Tosiasia on, että sen maakunnan, jota ed. Rajamäki ja minä edustamme, Pohjois-Savon, osalta voidaan sanoa, että jos alueella ulosmitataan kaikki mahdollinen rakennettavissa oleva lisäenergia, voidaan tuottaa vain 20 prosenttia siitä energiatarpeesta, joka lähivuosina on edessä. 80 prosenttia eli loppu on ostettava jostakin.

Minä olen saanut äskettäin tietooni laskelmat, joiden mukaan kivihiihellä tuotettava sähkö on 3—5 penniä kalliimpaa kilowattitunnilta kuin ydinvoimasähkö. Tämä merkitsisi sille maakunnalle, josta ed. Rajamäkikin aina huolta kantaa, noin 15 miljoonan ylimääräistä energialaskua vuositasona. Siinäpä onkin lamassa tarpovalle maakunnalle maksamista. Sitä paitsi ed. Rajamäki puhui 7 000 puun kerääjän työpaikasta. Onko ed. Rajamäki, joka on aina huolissaan maatalouden tuesta, koskaan laskenut, kuinka paljon verotuloa tai verotukea, veronmaksajien varoja tarvitaan niiden työpaikkojen luomiseen?

Ed. L a a k k o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ed. Kohijoki mainitsi, että Venäjältä tuotavaan maakaasuun liittyy ongelmia. Näin saattaa ollakin. Mutta myös ydinvoimaan liittyy ongelmia ja on tähän astikin ollut. Loviisasta viedään korkea-aktiiviset ydinjätteet Uralin taakse Tsheljabinskiin, ja vuoden 92 syksyllä kuljetuksiin tuli katkos, kun Venäjän presidentti Boris Jeltsin ei enää hyväksynyt korkea-aktiivisten jätteiden tuontia maahan. Myöhemmin neuvottelun jälkeen kuljetukset jatkuivat. Mutta Suomen hyvinvointi perustuu metseen, ja on aivan luonnollista, että meillä myös käytettäisiin enemmän puuenergiaa.

Kehitysalueiden maakuntaliitot ovat vedonneet kansanedustajiin, että meillä lisättäisiin puuenergian käyttöä. Puun vuotuinen kasvuylijäämä on peräti 20 miljoonaa kuutiota. Sen työllisyysvaikutus alhaisemmalla jalostusasteella olisi 50 000 työvuotta ja korkeammalla jalostusasteella peräti 100 000 työvuotta. Sen takia toimenpiteisiin pitäisi ryhtyä. Pitäisi sahata lisää, pitäisi perustaa lisää selluloosatehtaita, pienkaukolämpövoimalaitoksia ja kaukolämpövoimalaitoksia ja myös kotitalouksien tulisi käyttää enemmän puuenergiaa. Kauppa- ja teollisuusministeriöllä olisi runsaasti töitä puuenergian käytön lisäämiseksi.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Kohijoen äskeistä sellaista vähän niin kuin sekamietelipuheenvuoroa, jossa oli Siperian talvea, ryssävihaa, ydinvoimaa, Vuotoksen allasta ja vaikka mitä kuvaa hyvin se, että hän kehotti meitä muita edustajia menemään katsomaan Olkiluodon matala- ja keskiaktiivisen jätteen säilytyspaikkaa ilmoittaen, että kun sitä katsoo, niin näkee, että se on turvallinen. Tämä paljastaa kaiken tuosta äskeisestä puheenvuorosta.

Toisekseen hän on hyvin mielenkiintoisella tavalla valikoiva puheissaan. Kun oli Eta-asioista puhe, niin hän hyvin voimallisesti puhui siitä kilpailutekijästä, että kilpailutetaan näitä hankkeita ulkomaalaisten kanssa jnp. Nyt yhtäkkiä se kilpailu häviääkin ja suomalaiset rakentavat ilman muuta tällaisen ydinlaitoksen. Siis toisin sanoen selektiivisesti, valikoivasti, toimitaan ilman mitään kokonaisvaltaista näkemystä ja asioitten yhdistelykykyä.

Sitten vielä yksi hyvin vakava asia on sähkön ostaminen Venäjän ydinvoimaloista. Se on kauhea tilanne, että joutuu tekemään näin. Mutta minä olen nyt oppinut sen, että jos tätä temppea ei tehtäisi ja tällä sähkön hinnalla vastaavasti korjattaisiin näitä ydinvoimaloita, niin turvallisuusriski olisi huipussaan noitten ydinvoimaloitien takia.

Ed. L o u e k o s k i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Laakkonen kaihoisin äänenpainoin peräänkuulutti puuvoimalaitoksia, pieniä voimalaitoksia, jotka käyvät puulla ja antavat jopa 100 000 työpaikkaa. Ed. Laakkoselta on jäänyt huomaamatta, että näitä puuvoimalaitoksia voi rakentaa vaikka huomisesta alkaen puoli valtakuntaa täyteen. Miksi, ed. Laakkonen, niitä ei rakenneta? Sen takia, että ne eivät

kannata. Sähkö ja lämpö niissä tulevat niin jumalattoman kalliiksi, että se ei yksinkertaisesti kannata. Meillä on Kuhmossa puuvoimalaitos, joka käyttää raaka-ainelähteen vieressä sen jätepuun ja purun, mitä sieltä sahoilta saadaan, työvoima on halpaa, ja se on menossa konkurssiin, ed. Laakkonen. Näitkö pitäisi saada Suomeen lisää?

Ed. Haavisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Kohijoen puheenvuoron johdosta, olen hänen kanssaan samaa mieltä siitä, että venäläisten ydinvoimaloiden korjaustointaan sijoittaminen ainakin Sosnovyi Borin tapauksessa on melko turhaa. Kysymyksessä on vanhentunut Tshernobyl-tyyppinen ydinvoimala, jota parhaillaan turvajärjestelyillä ei saada turvallisesti. Mutta emme me suomalaiset ole ainoita, jotka olemme tämän huomanneet. Pietariin rakennetaan tänä päivänä uutta maakaasuvoimaa ja siinä on suomalainen tietotaito, suomalainen tekniikka mukana. Sosnovyi Bor tuottaa 50 prosenttia Pietarin sähkön tarpeesta, mutta sielläkin on huomattu, että tällainen voimala on suuri riski.

Mitä tulee siihen, ostetaanko ylipäätään itävoimaloista Suomeen sähköä, niin jos olen oikein ymmärtänyt, sitä sähköä ostetaan siksi, että se on niin halpaa. Kotimainen tuotanto seisoo osittain, koska saadaan halvemmalla ostettua Venäjältä sähköä. Tätä en pidä kovin moraalisenä. Olen siinä mielessä ed. Kohijoen ja ed. Moilasen kanssa samaa mieltä, ettei meidän pidä yllyttää heitä tuottamaan ydinsähköä siellä lisää, vaan päinvastoin auttaa heitä korvaamaan vaarallinen ydintuotanto uusilla tuotantomuodoilla, ja tässä maakaasu heilläkin on realistinen ratkaisu. Uskon, että se Suomessa siten, että tuomme myös länsisuunnasta putken niin, että meillä on turvallinen maakaasun toimitusverkko, kaksi maakaasun toimitussuuntaa, on meillä paras tulevaisuuden ratkaisu.

Ministeri Isohookana - Asunmaa: Arvoisa puhemies! Pyysin vastauspuheenvuoron ed. Louekosken puheenvuoron johdosta siltä osin, että olisin halunnut hänelle todeta, että hän entisenä valtiovarainministerinä varmasti tietää sen, miten eri energialähteiden käyttö saadaan keskenään kilpailukykyiseksi juuri verotuksen kautta. Kun hän totesi puun käytön kannattamattomuuden, niin hän ei lainkaan ota huomioon sitä, mikä on juuri kaikista tärkein asia eli että verotuksella voidaan säädellä ja tehdä joku

energiamuoto kilpailukykyiseksi tai kilpailukyvyttömäksi. Meillä esimerkiksi on energiaverolaki juuri eduskunnassa ja suunnitelmat siitä, miten tulevaisuudessa Suomessa energiaveroja kehitetään. Jos niitä kehitetään sillä tavalla, että halutaan tukea kotimaista energiaa, niin se mahdollisuus eduskunnalla täydellisesti on, ja tällä tavalla saadaan puu kyllä taloudellisesti kannattavaksi.

Ed. Ojala (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Kohijolle toteaisin, että Suomen suurtyöttömyys ei johdu energian puutteesta eikä se myöskään ratkea sillä, että rakennetaan uutta ydinvoimaa.

Kun 80-luvun puolivälin jälkeen teollisuus rakensii tehtaita ja sijoitti niitä ulkomaille, se ei suinkaan johtunut siitä, että energian hinta olisi ollut korkea tai energiaa ei olisi ollut riittävästi saatavilla täällä Suomessa, eikä se tee sitä nytkään. Se ei sijoita tänne tuotantolaitoksia, jollei se pidä niitä kannattavina. Tämä on väite, jota ed. Kohijoki ja ydinvoimalobbarit ovat hyvin tehokkaasti koettaneet nyt esittää, maalailla meille sellaisen tulevaisuuden, että nyt todellakin suurinvestoinnit ovat Suomeen tulossa, mikäli ydinvoimaa rakennetaan.

Mitä tulee ministeri Kääriäisen trapetsitaiteiluun, kun hän on muuttanut kantansa, niin ihmettelen, että todella ministeri Kääriäinen ei puheenvuorossaan ollenkaan viittannut siihen, mitä esimerkiksi uusi ydinvoimala todella todellisuudessa tulee maksamaan. Nyt on koko ajan puhuttu noin 10 miljardin kustannuksista. Todellisuudessa ne ovat varmasti vähintään 15 miljardia ja kenties sitä suuremmatkin. Kysyn vain, mistä teollisuudella on varaa ottaa noin 80 prosenttia lainaa siihen, kun me tiedämme myöskin, että voimateollisuus on jo nyt suuresti velkaantunut.

Ihmettelen myös sitä, että ministeri ei puheessaan ollenkaan viittannut siihen, että kauppa- ja teollisuusministeri tulee äänestyksen jälkeen perjantaina esittelemään meille kaksi eri vaihtoehtoa energiatratgioista. Siis siellä on valmiina tehty strategiat, joko ydinvoiman puolesta tai vastaan, mutta niitä ei meille kerrota ennen tätä äänestystä. Meidän annetaan ymmärtää KTM:n virkamiesten toimesta ja ministerin suulla, että ydinvoima on nyt ainoa ratkaisu, jolla me selviämme energiatarpeesta. Tämähän ei pidä paikkaansa, koska KTM:ssä on selvä strategia ja suunnitelma, miten me selviämme ilman ydinvoimaa. Minusta tämä on vähintäänkin arveluttavaa, että ministeri ei edes omassa puheenvuorossaan ole

tätä tuonut ilmi. Oletan ja odotan, että hän sen vielä meille tänään kertoo ja että me saamme tutustua niihin suunnitelmiin ennen perjantaita.

Ed. Lahti-Nuuttila (vastauspuheen-vuoro): Arvoisa puhemies! Tässä kysymyksessä yhteiskunnan kokonaisedun mukaiseen arviointiin sisältyy monien kokonaisuuksien ja yksityiskohtien tarkastelu. Se kaikki tehdään toivon mukaan tässä keskustelussa.

Ed. Moilanen väitti äskettäisessä vastauspuheenvuorossaan ed. Kohijoen tavoin, että koko jäteongelma on ratkaistu. Tämä on melkein suora sitaatti. Mutta onko näin? Kokonaisedun arviointiin sisältyy myös kokonaisvastuun kantaminen. Sitä ei valtioneuvosto ole vielä ottanut. Siksi yhdeksi kysymykseksi nousee, miten ratkaisemme suunnitellun ydinvoimalaitosyksikön käytöstäpoistojätteiden loppusijoitustilan rakentamisen. Jääkö se tulevien sukupolvien ongelmaksi? Ehkä meidän ongelmaksemme tulee jo nykyisten ydinvoimalaitosten käytöstäpoistojätteiden loppusijoitustilan rakentamisen ratkaiseminen. Tätä ei ole ratkaistu. Miten on, edustajat Kohijoki ja Moilanen, onko todella koko jäteongelma ratkaistu?

Ed. Kohijoki (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Viimeisimpään puheenvuoroon: Ei kukaan täällä, en ainakaan itse, ole väittänyt, että ongelma olisi kokonaan ratkaistu, vaan kerroin ihan selkeästi sen, mitä on ratkaistu. Korkea-aktiivisen osalta tehdään lopulliset päätökset vuonna 2000, ja toteuttaminen tapahtuu noin 2020. Tästä on materiaalia, jos siihen haluaa tutustua.

Mutta täällä yleensäkin on huonosti kuunneltu, mitä täällä on puhuttu. Kehotan tarkkaavaisuuteen. Ed. Vistbackakin yritti vääntää puhettani aivan muuksi, mutta minähän sanoin, että puolue ei voi päättää siitä sähköntarpeen vaihtelusta, mikä voi aiheutua muutamasta ankarasta pakkastalvesta. Ei siitä sen enempää.

Ed. Louekosken puheenvuorossa äsken oli vastauksen ainekset myös ed. Rajamäelle, kun tämä oli huolestunut pienistä paikallisista ja alueellisista voimaloista. Eihän Suomeen ole 15 vuoteen rakennettu yhtään ydinvoimalaa. Sinä aikana olisi ollut mahdollisuus rakentaa pienvoimaloita vaikka kuinka. Ei ole meistä kiinni, eduskunnasta, miten rakennetaan alueellisia ja paikallisia lämmön ja sähkön tuottoon soveltuvia voimalaitoksia tai se, mitä he sitten niissä käyttävät polttoaineena.

Myös ed. Rossille totean sen verran, että hän puhui ansiokkaasti kaasun käytöstä noissa pienissä laitoksissa, mutta minne häneltä mahtoi unohtua puu? Tyystin taisi unohtua.

Ed. Pulliainenkaan ei kuunnellut ihan tarkkaavaisesti. Minähän viittasin puheenvuorossani asiantuntijoihin, moneen kertaan viittasin asiantuntijoihin. Jos esimerkiksi ed. Pulliainen haluaa perehtyä asiaan, niin Olkiluodon voimalaitoksen tontilla on matalan ja keskiasteisesti aktiivin jäteen sijoittaminen ratkaistu lopullisesti, ja se on kansainvälisesti kadehdittava ratkaisu.

Ed. Linnainmaa: Arvoisa puhemies! Energiapoliittista keskustelua ja siihen olennaisesti liittyvää ydinvoiman lisärakentamismahdollisuutta on läpikäyty täällä eduskunnassa puolentoista vuoden sisällä jo kolme kertaa. Nyt on siis menossa neljäs puhekiertosis.

Tällä kerralla on päällimmäisenä omassa mielessäni hämmästyksistä, miten vaikeaa asiallisen tiedon omaksuminen ja ymmärtäminen eduskunnassa on, näin siitä huolimatta, että sähkön tuottaminen ydinvoimalla on maassamme aloitettu jo vuonna 77. Tuotanto on ollut varmaa, edullista ja ympäristöystävällistä. Turvallisuusriskit on eliminoitu, ja käytetyn polttoaineen loppusijoitussuunnitelmat ovat kunnossa.

Vain ani harvalle kansanedustajalle energiaan liittyvät kysymykset olivat ennestään tuttuja eduskuntaan tullessamme. Koko energiapoliittinen kenttä oli lähes yhtä mystinen kuin se on tänä päivänä valtaosalle Suomen kansasta. Sikäli me täällä eduskunnassa olemme etuoikeutetussa asemassa, että meille on ollut tarjolla runsaasti sekä kirjallista tietoa että asiantuntija-apua pyrkiesämme paneutumaan maamme kokonaistalouden kannalta todella merkittävään ja tärkeään energiahuoltoon ja sen varmistamiseen tulevaisuudessa. Ydinvoiman osalta tieto on kokemusperäistä ja kotimaista. Saadun tiedon perusteella on mahdollista kantaa se vastuu, jota meidät on tänne eduskuntaan valittu kantamaan.

Ydinvoiman lisärakentamislupaan liittyvä päätöksenteko on varmasti monelle eduskuntakauden vaikeimpia asioita. Näin yleensä kuitenkin vain sen vuoksi, että kotipaikkakunnalla olevilla äänestäjillä ei ole ollut samanlaista mahdollisuutta selvittää asioita asiantuntijoiden kanssa. On syntynyt vaikeassa asiassa valtava kuilu päätäjän ja äänestäjän tietomäärän välille. Nyt edustajalta kysytään uskottavuutta ja luotettavuutta sekä taitoa perustella vaikea ratkaisu. Tässä tilanteessa edustuksellisessa demokratiassa vali-

tulta edustajalta vaaditaan kykyä kantaa poliittista vastuuta ja kykyä tehdä päätös selkeän tiedon, ei tunteilun eikä kannatuslukujen perusteella. (Ed. Luttinen: Oikein!)

Matalimmalta kohdalta aidan pyrkivät ylittämään ne, jotka väittävät, että päätöksiä ei tarvitse tehdä nyt. Energiapoliittiset ratkaisut ovat niin pitkäjänteisiä, että tämän päivän ratkaisuilla katsotaan vuosituhatteen vaihteeseen ja pitkälle sen ylikin.

Todellinen tieto ei asu kuitenkaan yksinomaan tässä salissa. Positiivisen ydinvoimaratkaisun merkitys Suomen kehitykselle ja tulevaisuudelle on ymmärretty laajasti myös eduskunnan ulkopuolella. Tästä osoituksena yli 40:tä järjestöä edustava arvovaltainen lähetystö kävi viime viikolla vetoamassa kauppa- ja teollisuusministeriin sekä eduskuntaryhmiin myönteisen ydinvoimaratkaisun puolesta. Nähtäväksi jää, katsovatko pääministeri Aho ja tämä eduskunta omaavansa sellaista erityistietoa, joka oikeuttaa asettumaan arvovaltaa ja asiantuntemusta omaavan lähetystön edustamien tahojen yläpuolelle ja olemaan piittaamatta esitetystä vakavasta ydinvoiman lisärakentamista puoltavasta vetoamuksesta.

Elämme Suomessa taloudellisesti äärimmäisen vaikeita aikoja. Työttömyys on tragedia, joka suoraan tai hyvin läheisesti koskettaa lähestulkoon jokaista suomalaista perhettä. Tuo lähetystö korosti vetoamuksessaan ydinvoimapäätöksen työllisyysvaikutusta. Heidän mukaansa myönteinen ydinvoimapäätös laukaisee 30 000—40 000 henkilön työllisyyspaketin teollisuuden perus- ja investointikorjaustoimissa ilman veromarkkoja. Lisäksi itse voimallituksen rakentamisen työllistävä vaikutus olisi noin 35 000 henkilötyövuotta.

Ydinvoiman lisärakentamista vastustavat kansanedustajat ovat vähätelleet ja epäilleet näitä työllistämisarvioita. Pidän sitä valitettavana ja todella typeränä. Tässä katastrofaalisessa työttömyystilanteessa ei pitäisi kiistellä siitä, onko arvio yli- vai alimitoitettu. Jokaiseen varteenotettavaan työllistämismahdollisuuteen on tartuttava. Se on tehtävä nyt eikä ensi vuosituhatella.

Julkistalouden kannalta on varsin merkittävää, etteivät ydinvoimallituksen rakentaminen ja tuotanto vaadi valtion tukea. Suomen kansantaloudessa energiatuotannon tuleekin olla kaikkea muuta teollista tuotantoa ja yleensä elinkeinoimintaa tukevaa. Siitä ei saa muodostua erillistä ja irrallista erilaisten tukijärjestelmien varassa olevaa elättielinkeinoä. (Ed. Luttinen: Oikein!)

Suomen talouselämä tarvitsee nyt tahdonilmaisun kehityksen suunnasta. Myönteinen ydinvoimapäätös on selkeä signaali talouselämälle. Se kiihdyttää välittömästi kotimaisen teollisuuden investointeja ja lisää ulkomaisten investoijien kiinnostusta Suomeen. Tärkein merkitys on kuitenkin elinkeinoelämän tulevaisuudenuskon vahvistamisessa sekä luottamuksen herättämisessä poliittisten päättäjien päätöksentekokykyyn.

Taloutemme vakavin ongelma on jatkuvasti kasvava ulkomainen velkaantuminen. Se on johtanut mittaviin julkisen talouden säästötoimiin ja hyvinvoinnin laskuun. Ulkomaan velkamme voimme maksaa takaisin vain vientituloilla. Kansantaloutemme on yleensä ja tällä hetkellä erityisesti poikkeuksellisen riippuvainen viennin menestyksestä.

Suomen vientiteollisuuden rungon muodostavat metsä- ja metalliteollisuus sekä kemian perusteollisuus. Ne kaikki käyttävät paljon energiaa. Energian riittävyys ja kohtuuhinta ovat näin ollen tärkein ja keskeinen kilpailukykyimme edellytys.

Olemme yksimielisiä siitä, että vientimme rakennetta tulee monipuolistaa. Rakennemuutos voi kuitenkin tapahtua vain panostamalla teknologiaan, tutkimukseen, tuotekehitykseen ja koulutukseen. Muutos ei voi tapahtua väkisin nykyisen teollisuuden rapistumisen ja kurjistumisen kautta vaan perusteollisuuden kantokykyyn ja sen tuottamiin pääomiin nojautuen.

Turvaamalla teollisuutemme kansainvälisen kilpailukykyyn pystymme hankkimaan tarvittavia varoja teollisuutemme rakenteen monipuolistamiseksi. Muutosmahdollisuus nojaa perusteollisuutemme selkärangan. Pidän järkyttävän vastuutonnina niitä, jotka tyytyväisinä ovat todenneet, että kielteisen ydinvoimapäätöksen jälkeen teollisuuden on pakko monipuolistaa rakennettaan. Hyvät ystävät, se yhtälö ei kerta kaikkiaan toimi.

Hyvinvointimme säilyttämiseksi ja taloudellisen laman voittamiseksi maamme teollisuustuotannon tulee kasvaa noin 5 prosenttia vuosittain. Tuotannon kasvu lisää väistämättä sähkön käyttöä. Siirtyminen perinteisistä polttoaineista sähkön käyttöön, jalostusasteen nosto, automaation lisääntyminen ja ympäristönsuojelutoimet lisäävät kaikki osaltaan sähkön käyttöä. Teollistuneissa maissa energian kulutus on jo pitkään jatkuvasti vähentynyt kansantuloyksikköä kohti ja siihen on päästy kasvattamalla sähkön osuutta energiasta ja tehostamalla sähkön käyttöä. Sähkö on siinä suhteessa edullista ja tehokasta ener-

giaa, että sen korvaaminen toisella energiamuodolla usein moninkertaistaisi kokonaisenergian käytön ja samalla myös ympäristöpäästöt.

Suomalainen sähkönhuolto on aina ollut hyvin hoidettu ja maailmalla arvostettu. Maamme on lähes täysin sähköistetty, sähkön hinta on edullinen ja toimintavarmuus hyvä. Yhdistettyä sähkön ja lämmön tuotantoa meillä on eniten maailmassa. Uusiutuvia polttoaineita käytämme eniten maailmassa ja energian käytön tehokkuudessa olemme johtavia maita. Ydinvoimalaitoksemme käyvät tehokkaimmin. Energiatutkimus ja energiateknologian kehitystyö ovat onnistuneet Suomessa esimerkiksi. Energian tuotannon ympäristöhuolto on hoidettu hyvin. Tämä kaikki on seurausta määrätietoisesta energiatalouden hoidosta, johon aikaisemmat päättäjät ovat vastuullisesti luoneet tarvittavat edellytykset.

Sähköä paljon tarvitsevalle teollisuudelle ja erityisesti vientiteollisuudelle perusvoiman häiriötön saanti edulliseen ja vakaaseen hintaan on kilpailukyvyyn ja olemassaolon ehdoton edellytys. Pitkällä aikavälillä varmuus perusvoiman saatavuudesta sekä sähkön vakaa ja kilpailukykyinen hintakehitys ovat keskeiset tekijät päätettäessä investoinneista energiavaltaisessa teollisuudessa. Voimayhtiöt pyrkivät tyydyttämään sähkön tarpeen mahdollisimman hyvin ottaen huomioon ympäristövaatimusten asettamat reunaehdot. Perusvoiman suunnittelussa katsotaan tätä hetkeä pitemmälle tulevaisuuteen. Nykyinen suunnittelujakso on vuosissa 2000–2005.

Teollisuuden Energialiiton muistiossa todetaan, että sähköä käyttävän ja tuottavan teollisuuden yhteinen tavoite sähkönhuollossa on säilyttää Suomen sähkönhuollon monipuolisuus siten, että ydinvoiman osuus säilyy ainakin nykyisellään tai sitä jonkin verran lisätään, kaasun osuutta lisätään, kotimaisten polttoaineiden osuutta lisätään, hiilen ja öljyn käyttö vähennetään mahdollisimman vähäiseksi ja tuontia supistetaan.

Mitään yhtä, oikeaa ja parasta kaikille valtioille sopivaa sähköntuotantojärjestelmää ei ole olemassa. Jokaisen maan on lähdettävä omista lähtökohdistaan. Norjassa kaikki sähkö tuotetaan vesivoimalla, Ruotsissa puoliksi vesi- ja ydinvoimalla. Suomi ei voi rakentaa Ruotsin tai Norjan kaltaista sähköntuotantojärjestelmää, mutta voimme kuitenkin ottaa oppia niistä joissakin jo tutkituissa perusasioissa. Ruotsissa ja Norjassa ei tuoteta yhtään sähköä maakaasulla, koska se ei ole heille taloudellisesti kannattavaa eikä ympä-

ristön kannalta hyväksyttävää. Kuitenkin suomalaiset kaasukauppiaat väittävät, että on kannattavaa vetää Norjan ja Ruotsin läpi kaasuputki meren alitse ja tuoda kaasua sekä tehdä sillä perussähköä täällä.

Niiden ministeritasonkin päättäjien, jotka ovat auliisti olleet ilmeisesti todellisen päätöksen teon vastuun pelossa jatkuvasti työntämässä päätänsä kaasupilveen, olisi hyvä tiedostaa, että kaasun hankinnasta ja siirrosta johtuen maakaasu on kaikkein keskitetyin ja kriisialttein energiovaihtoehto. Perusvoiman tuotannossa maakaasu on ongelmallista myös siksi, että sen varastointi ei ole taloudellisesti mahdollista. Kaksi putkeakaan eivät käytännössä voisi varmistaa toisiaan, vaan lisäksi tarvittaisiin varapolttoainejärjestelmiä, jotka kasvattaisivat tuotantokustannuksia kokonaisuutena.

Kaasun hinta on riippuvainen eurooppalaisesta hintatasosta. Norja saa kaasustaan paremman hinnan Keski-Euroopasta kuin saisi Suomesta. Nykyisin myös Saksa maksaa rajalla likimain saman hinnan venäläisestä kaasusta kuin suomalainen loppukäyttäjä maksaa kaasustaan. Odotettavissa onkin, että venäläisen kaasun hinta tulee meillä nousemaan merkittävästi lähivuosina. Kesällä saimme lukea lehdistä myös luonnonsuojelijoiden liikehinnasta Barentsinmerellä. Nähtäväksi jää, mitä siellä jatkossa tulee tapahtumaan.

Maakaasu on fossiilinen polttoaine, vaikka se onkin rikkidioksidin ja hiilidioksidin suhteen kivihiltä parempi. Typen oksideja maakaasun poltossa syntyy likimain yhtä paljon kuin hiilen poltossa. Maakaasu on varteenotettava ratkaisu, mutta vain silloin, kun sillä pystytään korvaamaan vanhoja kivihiltä ja öljyä käyttäviä yksiköitä. Perusvoiman tuotantoon se ei sovi.

Ydinsähkön hinta on edullisempaa kuin hiili-, kaasu-, turve- tai puusähkön hinta. Maakaasu, turve ja mahdollisesti myös puu ovat taloudellisesti kannattavia yhdistetyssä sähkön ja lämmön tuotannossa, mutta erillisessä sähkön tuotannossa ne eivät pysty kilpailemaan ydin- tai hiilivoiman kanssa.

Suomessa on yhdistettyä sähkön ja lämmön tuotantoa, ns. vastapainevoimaa, suhteellisesti eniten maailmassa. Vastapainetuotannossa saavutetaan noin 90 prosentin hyötysuhde, mikä tekee siitä taloudellisesti kannattavan myös kalliimmilla polttoaineilla. Periaatteessa kaikki sähkö kannattaisikin tuottaa joko vesivoimalla tai lämmön tuotannon yhteydessä, mutta lämmöntarpeen vähyys ja vuosivaihtelut, vähäiset vesivoima-

varat sekä Suomen suuret etäisyydet eivät tätä mahdollista. Tästä syystä perusvoiman tuotantoon tarvitaan erillistä lauhdevoimaa, jolla tuotetaan noin puolet sähköön tarpeestamme. Lauhdevoimaa tuotetaan ydin- ja hiilivoimalaitoksissa.

Voimayhtiöiden tehtävä on taata teollisuuden tarvitsema energian saanti maassa. Imatran Voima Oy ja Teollisuuden Voima Oy ovat omissa selvityksissään tulleet siihen tulokseen, että järkevimmin tämä toteutuu uuden ydinvoimalaitoksen lisärakentamisella. Tämän näkemyksensä mukaisesti he ovat hakemuksensa jättäneet. Sen takana ei ole rationaalisia seikkoja kummallisempia intohimoja ydinvoiman lisäämiseen. Miksi olisikaan? Jos ydinvoiman lisäys ei eduskunnalle sovi, niin yhtiöt todennäköisesti valmistautuvat rakentamaan jälleen uuden hiilivoimalan. Tässä vaiheessa valinta on meidän. Tämän jälkeen päätöksenteko siirtyy muille areenoille, vaikka useilla kansanedustajilla tuntuukin olevan sellainen virheellinen käsitys, että heillä on perjantain äänestyksen jälkeenkin mahdollisuus sanella tulevat perusvoimaratkaisut.

Asiantuntijakuulemisen yhteydessä professori Lasse Nevanlinna otsikoi sanomansa "Fossiiliset asenteet vaarantavat kestävä kehityksen". Muistiossaan professori Nevanlinna toteaa mm.: "Ydinvoiman kasvun hidastuminen monessa maassa johtuu intensiivisestä fossiilisesta propagandasta, jossa ydinvoiman myönteiset vaikutukset sivuutetaan kokonaan ja sen haittoja liioitellaan määrättömästi, kun taas fossiilisten polttoaineiden ympäristöhaittoja vähätellään, vaikka ne tällä hetkellä ovat kestävä kehityksen suurin uhka. Koko maailmassa ydinvoima pienentää fossiilisten polttoaineiden kauppaa noin 200 miljardilla markalla vuodessa, mikä osaltaan selittää fossiilisen propagandan kiihkeyden".

Kestävästä kehityksestä tässäkin talossa puhutaan posket hehkuen, mitä sillä sitten itse kukin tarkoittaneekin. Itse yhdyn professori Nevanlinnan näkemykseen: "Merkittävä este kestävä kehityksen toteutumiselle on kielteinen suhtautuminen ydinvoimaan ja modernin tieteen mahdollisuuksiin yleensä."

Eikä tämä tarkoita sitä, että jollain lailla ihanoin ydinvoimaa. Se on vain tällä hetkellä taloudellisuuden, ympäristöystävällisyyden, energian saannin varmuuden ja turvallisuuden suhteen paras ja realistisin käytettävissä oleva tapa tuottaa perusvoimaa. Näin tulee olemaan muutamien lähivuosikymmenen ajan, kunnes tekniikka kehittyy ja uudet energiantuotantomuodot voidaan ottaa käyttöön.

Arvoisa puhemies! Toivottavasti jokainen kansanedustaja on tarkkaan ja ajatuksella lue-
nut talousvaliokunnan mietintöön liittyvän laajan ja perusteellisen I vastalauseen. Siihen perehtyminen antaa kansanedustajalle pohjan ja perustiedot, joiden nojalla on perjantaina mahdollista äänestää myönteisen periaatepäätöksen puolesta.

Ed. L a a k s o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ydinvoimateollisuutta on syytä onnitella siitä, että se on kyennyt luomaan tähän maahan kaksi mielikuvaa, joita sekä ministeri Kääriäinen että useat kansanedustajat, muun muassa ed. Linnainmaa juuri kuullussa puheenvuorossa, auliisti toistavat.

Ensimmäinen mielikuva on se, että ellei päätöstä uudesta ydinvoimalasta tehdä, Suomeen syntyy energiapula, joka muka estää teollisuusinvestoinnit.

Toinen mielikuva, joka on onnistuttu luomaan, on väite, jonka mukaan vain ydinvoimalan rakentaminen työllistää käynnistämällä teollisuusinvestoinnit.

On tietenkin selvää, että näiden väitteiden kriittinen tarkastelu kuuluisi kansanedustajien työnkuvaan. Itse kuulun niihin kansanedustajiin, jotka eivät aseta kyseenalaiseksi ydinvoimaa sinänsä, vaan katson sähköön ja energian tarpeen pohjalta sen, tarvitaanko Suomeen ja minkälaiselta uutta energiatuotantoa. Täytyy sanoa, että vaikka olen saanut kilokaupalla erilaista informaatiota, niin edelleenkin virallinen arvio sähköön kulutuksen kasvusta ei minua vakuuta. Sehan perustuu siihen, että bruttokansantuote kasvaa vuosina 1992—2000 peräti 2,4 prosenttia vuodessa. Viime vuonna bruttokansantuote laski 3,5 prosenttia. Tänä vuonnakin kasvu taitaa pysyä miinuksella. Kumpakaan ei ministeriön laskelmissa ole huomioitu.

Minä väitänkin, että ne laskelmat, joita meille on tarjottu sähköön kulutuksen kasvusta, ovat ylioptimistisia ja perustuvat ylimitoitettuihin sähköntarvelaskelmiin ja alimitoitettuihin vaihtoehtoisten energiatuotantomallien hyödyntämismahdollisuuksiin. On surullista viime päivinä ollut kuulla esimerkiksi tiedotusvälineistä väitteitä, joiden mukaan ydinvoimalan rakentaminen työllistäisi 100 000 työtöntä, tai kuten eilen kuulin, peräti 250 000.

Ed. L u u k k a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Linnainmaa korosti puheenvuorossaan ydinvoiman investointeja kii-

hottavia vaikutuksia. Tämä ei ole ensimmäinen kerta, kun investointeja käytetään ydinvoiman mantrana.

Investoinnit riippuvat kuitenkin muusta kuin vain energian hinnasta. Edessäni on tilasto sähkön hinnoista 16:ssa Euroopan maassa ja sen lisäksi vielä Kanadassa ja Japanissa. Sen mukaan kansainvälisessä hintavertailussa Suomi on halvimpimpien sähkömaiden kärjessä. Siitä huolimatta, että Suomi on energiaparatiisi, kansainväliset investoinnit eivät ole rynnänneet Suomeen. Siitä huolimatta, että Suomi on energiaparatiisi, suomalainen puunjalostusteollisuus on ryhtynyt investoimaan Saksaan, jossa sähkö tämän tilaston mukaan, joka on Suomen Sähkölaitosyhdistyksen tekemä, on yli kaksi kertaa kalliimpaa kuin meillä Suomessa.

Samoin valtiovarainvaliokunnan kauppa- ja teollisuusjaostossa asiantuntijoina kuultujen teollisuuden päättäjien mukaan ydinvoimapäätöksen viivästyminen ei ole aiheuttanut investointien lykkääntymistä pienimmässäkään määrin. Investoimattomuuden syynä ei siis ole ollut eikä ole ydinvoiman puute, vaan se, että suomalaiset ja ulkomaalaiset investoijat eivät yksinkertaisesti pidä hallituksen politiikkaa uskottavana.

Ed. Linnainmaa ohitti puheenvuorossaan kokonaan turpeen. Kun hallitus nyt kuitenkin on määritellyt turpeen uusiutuvaksi luonnonvaraksi, vastoin luonnontiedettä, minusta se olisi myös pitänyt perustella. Vai onko niin, että luonnontiede ja luonnonlait ovat voimassa Suomessa vain ellei hallitus toisin päättä?

Ed. V ä h ä n ä k k i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minä olen äärimmäisen aniharvoin samaa mieltä kuin arvon rouva kansanedustaja Linnainmaa. En muista, että koskaan olisin ylistänyt hänen puheenvuoroaan. Mutta nyt hän todella esitti puheenvuoron, joka on parhaita tähänastisista. Hän erittäin loogisesti mutta viileästi päätyi siihen, että ydinvoima todella on taloudellisin, tehokkain ja ennen kaikkea ympäristöystävällisin tapa hankkia energiaa. Erityisen hyvin hän toi esiin sen merkityksen Suomen vientiteollisuudelle.

Suomi elää metsästä ja metallista. Jos vientiteollisuus pahemmin vaurioituu mm. energiapulan vuoksi, meidän on turha enää edes pyrkiä olemaan metsäteollisuuden ja metsäteknologian keulamaa. Jos myönteistä ydinvoimapäätöstä ei tehdä, olemme sen tien alussa, jonka päässä on putoaminen puuraaka-aineen hankintamaaksi.

Metsäteollisuus siirtyy muihin maihin, eli on sama kohtalo Suomella, jota Natsi-Saksa aikanaan kaavaili, että täällä käydään metsästämisessä ja suomalaiset kaatavat puita Keski-Eurooppaa varten.

Erästä asiaa ihmettelin kyllä ed. Linnainmaan kohdalla. Kun meillä on kuripuolue kokoomus, jolla on eduskuntaryhmäänsä nähden kovin kuri, mm. eräs edustaja erotettiin yhdeksi kuukaudeksi, niin kuinka sitten liberalismia on yhtäkkiä tämän asian kohdalla eli on annettu vapaat kädet ryhmälle? Pitäisi pysyä loogisena eikä ainoastaan niissä asioissa, joissa kykypuolueessa keskustan määräyksellä pidetään kuria.

Ed. K a a r i l a h t i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Linnainmaan puheenvuorosta nousi yksi keskeinen yhteiskuntamme ongelma esille eli työttömyys. Ed. Linnainmaa esitti myös lukuja ydinvoimavaihtoehdon seurauksena tulevista rakennusaikaisista työllisyysvaikutuksista. Kuitenkin kauppa- ja teollisuusministeriön selvityksessä sivulla 27 todetaan pysyvästä työllistävistä vaikutuksista, että ydinenergiavaihtoehto tuottaa 1 700 henkilötyövuotta ja bioenergiavaihtoehto 7 500 henkilötyövuotta. Rakennusaikainen työllistämisaikutus on ydinvoimavaihtoehdossa 36 500 henkilötyövuotta ja bioenergiavaihtoehdossa 26 900. Mielestäni nämä luvut puhuvat jonkin muun vaihtoehdon kuin ydinvoimavaihtoehdon puolesta työllistämisenäkökulmasta.

Kauppa- ja teollisuusministeri Kääriäinen puhui maakaasuvaihtoehdosta, että se ei ole tällä hetkellä realistinen vaihtoehto. Näin varmasti ei ole, mikäli emme ole vielä tehneet päätöstä nyt käsiteltävänä olevasta Suomen energiapolitiikasta. Nostan hattua ministeri Kääriäisen itsekritiikille, kun hän totesi, että uskottava neuvottelukumppani emme ole. Neuvottelujahan käsittääkseni käyvät ministerit, jolloin itsekritiikki on ihan paikallaan.

On totta, että yhteiskunnan kokonaisedun tarkastelukulmasta täytyy asiaa tarkastella ei pelkästään energiapolitiittisena, ei kauppa- ja teollisuuspolitiittisena eikä talouspolitiittisena, ei edes kenenkään vaalikassan näkökulmasta, vaan myös turvallisuus- ja ympäristöpolitiittiset näkökulmat on otettava huomioon.

Ed. J ä r v i l a h t i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ne, jotka täällä vastustavat ydinvoimaa, ovat julistautuneet kovasti vihreiksi. Jos ydinvoima kaatuu eduskunnassa, on siitä

seurauksena hiilivoiman runsas lisärakentaminen. Seurauksena on, että Suomea syytetään Rion sopimuksen rikkomisesta. Se siitä kestävästä kehityksestä ja vihreydestä!

Ed. A s t a l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Linnainmaa totesi, että ydinjätteen loppusijoitussuunnitelmat ovat kunnossa. Siihen liittyy kyllä sisällöllisesti suuri erhe. Nimittäin paperillahan ydinjätteet eivät säteile, paperilla ei synny säteilyvammoja. Yksikään maa maailmassa ei ole löytänyt lopullista ratkaisua käytettyjen ydinjätteen loppusijoitukseen. Siis yksikään maa ei ole löytänyt, ja yhtään kaupallisen ydinvoimalan tuottamaa ydinjätenippua ei ole vielä loppusijoitettu.

Te puhutte myös ydinvoiman hinnan edullisuudesta. Olisin toivonut, että olisitte voineet mainita sen energiamuodon, joka on vieläkin halvempi. Toivottavasti ministeri Kääriäinen ottaa huomioon myös sen muodon, nimittäin Wärtsilä Dieselin rakentamat dieselvoimalat, jotka pystyvät tuottamaan sähköä ja lämpöä ydinvoimaa edullisemmin. Niiden investointikustannukset ovat alle puolet ydinvoiman investoinneista, ja niiden kotimaisuusaste on noin 90 prosenttia. Ja kuten tiedämme, niitä myydään ympäri maailmaa. Viimeisin kauppa tehtiin Kiinaan. Toivon mukaan Suomen hallitus ja kauppa- ja teollisuusministeri myös ottavat huomioon tällaisen erittäin hienon innovaation, joka meillä Suomessa on tehty. Toivon mukaan sitä käytettäisiin myös kotimaassa.

Ed. G u s t a f s s o n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ed. Linnainmaa puhuessaan maakaasusta unohti mielestäni hyvin tärkeän asian. Nimittäin Ruotsihan joutuu vuonna 2005 ottamaan energialähteeksi maakaasun, ja nyt on tilanne sen kaltainen, että mikäli Suomi ei nyt päättää rakentaa viidettä ydinvoimalaa, Ruotsin päätös maakaasuvaihtoehdosta saattaa aientua. Ja kun me tiedämme, että Ruotsin porvarillista pääministeriä kiehtoo ydinvoima mutta sikäläisillä sosialidemokraateilla on paljon lämpimämpi suhde maakaasuun, ja kun vielä tiedämme sen, että vuoden alkupuolella Pohjolan sosialidemokraatit omassa yhteiskokouksessaan halusivat kiirehtiä pohjoismaisen maakaasuverkon rakentamista, minusta on täysin mahdollista, että riippuen hyvinkin meidän perjantaisesta päätöksestämme maakaasuvaihtoehto voi tulla paljon aikaisemminkin esille.

Ed. A l a - N i s s i l ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn ed. Linnainmaan puheenvuoron talouspoliittiseen osaan. Siinä kävi kuten ministeri Kääriäinen puheenvuorossa ilmi se, mistä nyt päätetään. Me tarvitsemme korkoelvytyksen ohella tuotannollisten investointien vauhdittamiseksi välttämättä varmuutta edullisesta energiasta pitkälle tulevaisuuteen. Rauman Sellun liikkeellelähtö on hyvä asia, mutta me tarvitsemme teollisuudessa ja taloudessa edelleen tekojen linjaa. Se on sitä toimintaa, mikä pistää Suomessa veret liikkeelle. Suomi on kerta kaikkiaan sellaisessa tilanteessa, että emme voi nyt ajautua energiapoliittiseen pattitilanteeseen. Siksi vaaditaan varmuutta edullisesta energiasta. Siksi on välttämätöntä vauhdittaa kotimaista energiaa, myös sekä pelloilta että metsistä saatavaa kotimaista energiaa. Välttämätöntä on myös torjua tässä yhteydessä tuhoisa hiilivoimala.

Kun täällä puhutaan energiaveroista, on tutkimuksin todettu, että vaikka nykyinen esitetty energiaverotaso kymmenkertaistettaisiin, hiilidioksidipäästöissä saavutettaisiin vain puolen ydinvoimalan verran tehoa. Siksi meidän on nyt edettävä yhden ylimenokauden ydinvoimalan tietä ja voimakkaasti kotimaiseen energiaan panostaen ja ratkaistava energiapoliittinen pattitilanne. Se pistää Suomessa talouden ja veret liikkeelle.

Ed. H ä m ä l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Metsäteollisuus pelottelee siirtymisellä muille maille, jos ydinvoimaa ei Suomessa rakenneta. Metsäteollisuushan on jo siirtynyt nyt muille maille. Metsäteollisuus on rakentanut ja rakentaa täyttä vauhtia Keski-Euroopassa. Se hakeutuu sinne halvan kierrätyskuidun vuoksi, ja se hakeutuu sinne sen vuoksi, että se pyrkii jo nyt varautumaan Euroopan yhteisön tiukkoihin direktiiveihin. Tämä metsäteollisuuden uhkaus on vain yksi niistä katteettomista ja perusteettomista uhkakuvista, joita ydinvoiman puoltajat miellettään oman kantansa tueksi osoittavat.

Sama on heidän laskelmiensa laita, ne ovat virheellisiä. Ja niin kuin täällä on jo osoitettu, ne työllisyyslaskelmat, joita on esitetty, eivät voi pitää paikkaansa.

Vähemmälle huomiolle ydinvoiman puoltajilla on jäänyt se, että keskeinen kysymys on edelleen ratkaisematta, se on valtioneuvoston päätöksenkin mukaan ratkaisematta: ydinvoimajätteen loppusijoitus.

Ei pidä myöskään paikkaansa, niin kuin ed. Linnainmaa sanoi, että kannanotto ydinvoiman

lisärakentamiseen olisi eduskunnalle viimeinen mahdollisuus sanoa sanansa ja vaikuttaa energiapoliittikkaan. Aina ja kaikissa olosuhteissa eduskunnalla säilyy mahdollisuus esimerkiksi verotuksella ohjata energiastrategioita, ottaa käyttöön haittaverotus ja sen mukaan ohjata energian käyttöä säästävemmäksi ja ympäristöä paremmin säästäväksi.

Ed. L a i v o r a n t a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ed. Linnainmaan puheenvuoroon puuttuisin siltä osin, että olen samaa mieltä hänen kanssaan siitä, että kun tätä päätöstä tehdään, niin kokonaistaloudellinen vastuu ratkaisusta täytyy ottaa. Se on selvä asia. Ratkaisun pitää tietysti perustua tietoon, ei yksin tietenkään energiapolitiittiseen tietoon, vaan talouspolitiittiseen lähtökohtaan ja siihen tietoon, jota talouspolitiikassa tänä päivänä tarvitaan.

Hän perusteli tätä karrikoiden sanottuna kahdella asialla. Oli siellä muitakin perusteita, mutta kaksi karrikoitua perustetta oli: se 40 järjestön lähetystö, ja toinen oli se, että ydinvoiman rakentavat voimayhtiöt pitävät ratkaisua järkevänä. Lisäksi hän väitti, että on vastuutonta asettua näiden yläpuolelle.

Kysymys kuuluukin, onko näihin perusteluihin nojautuminen kokonaisvastuun ottamista taloudesta ja tietoon pohjautuvasta päätöksenteosta. Rohkenen epäillä, että ei ole. Olenkin, toisin kuin ed. Linnainmaa, kun talousvaliokunnassa olemme molemmat asiantuntijoita yhdessä kuunnelleet ja keskustelleet ja muitakin tietoja tietysti saaneet ja lobbauksenkin kohteena olleet, päätyntä aivan toisenlaiseen ratkaisuun kokonaistaloudellisen ajattelun pohjalta. Näkemyseni on se, että nyt ollaan tekemässä ns. virheinvestointia. Kun nyt puhutaan pattitilanteesta ja talouden kriisistä ja sanotaan, että siihen täytyy löytää ratkaisu, niin pitääkin löytää. Sitten väitetään, että se löytyi aikanaan EY-hakemuksesta ja ecukytkenästä ja nyt ydinvoimapäätöksestä. Ihmettelen tällaisia ajatuksia. Nimittäin kun tiedetään, siitä ollaan varmasti pitkälti yhtä mieltä, että kriisi johtuu virheinvestoinneista ja ylivelkaantumisesta, miten siitä selvittää toisin ...

P u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Ed. L a h t i - N u u t t i l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Tuula Linnainmaan puhe oli sujuvasti suhteellisen monipuolisia tietoja jakava. Mutta kun hän puhui vastuusta ja kokonaisvastuusta, niin haluan vielä kerrata sen,

minkä jo kerran sanoin, että ei ed. Linnainmaan liittänyt vastuuseen käytöstä poistettujen jätteiden loppusijoitustilaa, miten se ratkaistaan ja miten se ratkaistaan todella turvallisesti.

Kun me otamme kokonaisvastuuta tämän kysymyksen ratkaisemisessa, meidän on tarpeellista todella muistaa, että valtioneuvosto on hylännyt hakemuksen siltä osin kuin se koskee suunnitellun ydinvoimalaitosyksikön loppusijoitustilan rakentamista. Odotin, että kauppa- ja teollisuusministeri olisi juuri tällä hetkellä seurannut keskustelua tai esimerkiksi ympäristöministeri — hän onkin paikalla. Valtioneuvoston jäsenet voisivat antaa lisävalaisua tähän yksityiskohtaan. Tiedätekö te kenties ratkaisun? Tietääkö ed. Linnainmaa ratkaisun, kun hän niin voimakkaasti haluaa ydinvoimaloita rakentaa?

Ed. J o k i n i e m i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Täällä on useissa puheenvuoroissa eri perusteilla joko puollettu ydinvoimaa tai vastustettu sitä. Muun muassa ed. Luukkainen sanoi, että meillä on Euroopan halvin sähkö. Tämä pitää paikkansa. Mutta se hyvin suurelta osalta perustuu siihen, että meillä on hyvä valikoima sähkön tuotannossa ja tällä hetkellä meillä kolmannes on ydinenergiasta tulevaa.

Työllisyysvaikutukset ovat moninaisia ennen kaikkea rakentamisaikana ydinvoiman puolella, mutta on myönnettävä, että muut ovat varmasti enemmän työtä antavia jatkossa. Mutta uskon sen tietämyksen perusteella, mitä on tullut, että ydinenergia on kuitenkin kaikkein edullisinta sähkön hinnan muodostuksessa tällä hetkellä ja näillä näkemyksillä. Nyt me joudumme arvioimaan tilanteen, mikä se on 6–7 vuoden kuluttua. Jos löytyy parempia ratkaisuja, niin ne varmasti otamme käyttööme, mutta nyt meidän tulee tehdä päätös ainakin senhetkisestä energian tarpeesta ja edullisuudesta. Millä me muuten maksamme ulkomaisen velkamme ja saamme taloutemme nousuun? Se ei estä kotimaisen puuenergian käyttöä pienessä muodossa, mutta perusenergiaratkaisu se ei missään tapauksessa ole.

Ed. M ä k i p ä ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuntuu suorastaan järkyttävältä kuulla ed. Linnainmaan ja ed. Järvilahdenkin esitykset siitä, että ydinenergia on taloudellisesti halvinta. Kysynkin, millä korolla olette laskeneet ja mikä on se miljardimäärä, jolla uutta ydinvoimalaa aiotaan rakentaa. Ainakin minä olen saa-

nut sellaista tietoa, että hyötysuhde on vain noin 30 — 40 prosenttia. Tuntuu ihmeelliseltä, missä opissa olette olleet viimeiset päivät, kun ainoana vaihtoehtona on hiilivoima. Jollette tiedä, niin minä voin sanoa, että tutkitaan mahdollista Ruotsin maakaasua, vaihtoehtoisia energiamuotoja, hajautettua energiamuotoa. Turun seudullakin on rannikko, niin että tehdään sinne muutama tuulivoimala, biomassaa ym. Tuntuu vain, että hiilivoimala on yksi autuaaksi tekevä voima.

Jos vielä puhutaan hinnasta, niin tietääkö ed. Linnainmaa, että esimerkiksi muualla maailmassa on ns. atomivastuulaki korkea, mikä tarkoittaa täyden korvauksen periaatetta? Mikäli onnettomuus tapahtuu täällä Suomessa, tämäkin on aivan lapsenkengissä.

Yksistään maakaasu, josta on pääministeri Ahon suullakin puhuttu kiitettävästi, ei rajoittuisi vain tänne Suomeen. Meillähän on suuret yhteydet Baltian maihin. Mutta tuntuu, että ydinvoima tai ei mitään muuta. Toivon, että nyt jo lukisitte läksyjä vähän muualtakin kuin pelkästään näistä ydinvoimalatiedoista.

Mutta niin kuin täällä sanottiin, perjantaina on vedet seisauttava päätös: ydinvoimaloille ei ja muille, vaihtoehtoisille energiamuodoille kyllä.

Ed. L a a k k o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Linnainmaa korosti puheenvuorossaan energiapolitiittisen ratkaisun pitkäjänteisyyttä. Olen hänen kanssaan samaa mieltä. Kuitenkin ydinvoiman lisärakentaminen on helpoin ja lyhytjänteisin ratkaisu, ja Suomi on kulkenut tätä tietä jo 20 vuotta. Aina kun meillä on tarvittu lisää energiaa, on rakennettu uusi ydinvoimala. Tästä on ollut seurauksena, että kotimaisten energiavaihtoehtojen tutkimus ja kehitys on jäänyt taka-alalle, kun lisäenergian tarve on tyydytetty aina uudella ydinvoimalla. Siksi, kun olemme tämän suuren ratkaisun edessä nytkin, pitäisi valita todella pitkäjänteinen ratkaisu eikä sortua jälleen uuteen ydinvoimalaan.

Ed. Louekoski arvosteli puheenvuorossaan puuvoimailoiden kannattamattomuutta. Tosiasia on, että puu energiavaihtoehtona ei ole tällä hetkellä täysin kilpailukykyinen muihin vaihtoehtoihin nähden. Mutta meillä tulisikin edetä asiassa samaan suuntaan kuin Ruotsissa. Siellä on fossiilisille polttoaineille pantu 30 pennin haittaverro. Samalla tavalla Suomessa pitäisi panna näille ainakin 20 pennin haittaverro. Valtioneuvosto on entisen ministeri Tuomiston mukaan valmistelemassakin esitystä haittaverosta. Toivottavasti tämä edistyy.

Ed. L i n n a i n m a a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Mäkipäälle haluaisin todeta, että Ruotsilla ei tietääkseni ole maakaasua, jota myydä.

Ed. Astala ja ed. Lahti-Nuuttila kyselivät ydinjätteen turvallisuudesta, sen loppusijoituksesta. Olen puuttunut tähän asiaan aikaisemmissa asiasta käyttämissäni puheenvuoroissa. Viime viikollahan esimerkiksi kansainväliset asiantuntijat kävivät toteamassa, että asia on meillä hyvin hoidossa ja suunnitelmat ovat päteviä.

Ed. Laakso totesi, että ei ole niin, että vain ydinvoimalla voidaan työllistää, ydinvoiman rakentamisella. Sellaista en ole koskaan väittänyt.

Ed. Kaarilahti kritisoi työllisyysvaikutuslukuja. Hänelle haluaisin todeta, että sanoin selvästi, että luvut, joita esitän, olivat lähetystön esittämiä lukuja. Työllistämiskysymyksissään on kyse siitä, millä hinnalla työllistetään. Ydinvoiman rakentaminen ja lisäydinvoima eivät vaadi yhteiskunnan varoja.

Ed. Astala vetosi dieselveimälavaihtoehtoon, ja se ei ole käsittääkseni perusvoimavaihtoehto. Muistaakseni tämän vuoden huhtikuussa ryhmä kansanedustajia jätti siitä kirjallisen kysymyksen, johon myös hallitus on vastannut. Jos tämä kysymys vielä askarruttaa, varmaan kannattaa siihen vastaukseen perehtyä.

Ed. Luukkaiselle haluaisin todeta, että eivät tietenkään investoinnit ole riippuvaisia ainoastaan energian hinnasta vaan päätöksenteossa on kyse uskosta tulevaisuuteen ja yleensä Suomen taloudelliseen tilaan ja siitä, kuinka vakaasti meillä on energiaa jatkossa saatavana.

Ylellä viimeiseksi ed. Vähänäkilie, tarjoan kahvit tämän keskustelun jälkeen.

P u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Työministeri K a n e r v a : Herra puhemies! Työttömyys Suomessa koskettaa käytännöllisesti katsoen perheitteä kautta jokaista suomalaista. Suomen talousongelmat kytkeytyvät suurtyöttömyyden aiheuttamaan henkiseen ja sosiaaliseen hätään mitä kipeimmällä tavalla. Työttömyyden nykyinen kasvukehitys tai edes se, että työttömyys pysyy nykyisellä tasolla pidempiaikaisesti, on yhteiskunnallinen tila, jonka seurausvaikutukset ovat vain kielteisellä taustallaan arvioitavissa. Dramaattisimmat arviot väittävät, että se koskettaa suomalaista yhteiskuntaa tavalla, jolla sen perusluonne vakavalla tavalla, perustavaa laatua olevalla tavalla tulee järkkymään, ja vähemmän

dramaattiset arvioitsijat ovat sitä mieltä, että hyvinvointiyhteiskuntamme on työttömyyden eri ominaisuudet huomioon ottaen perustaltaan vakavasti joka tapauksessa järkkymässä.

Työttömyys on tietysti seurausta talouden tilasta, ja tämän vuoksi jokainen toimi, jokainen sen tyyppinen ratkaisu, jonka päättäjät voivat tehdä työllisyys tilanteen parantamiseksi, on ilman muuta tietysti pyrittävä myös toteuttamaan. Eduskunta omalta osaltaan ottaa vastuuta tämän päätöksen merkeissä harvinaisen konkreettisella tavalla ja harvinaisen suuressa mittakaavassa työllisyyskysymyksen hoidosta tämän viikon perjantaina ydinvoimapäätöksen nimissä.

Eri energiavaihtoehtojen työllistävästä vaikutuksesta on tietysti olemassa ristiinkäyviä arviointeja. Nyrkkisääntö kuitenkin on, että investointivaltainen ydinvoima työllistää rakennusaikana selvästi muita vaihtoehtoja enemmän ihmisiä ja käytönkin aikana kutakuinkin saman verran kuin kaikki muutkin vaihtoehdot. (Eduskunnasta: Ei pidä paikkaansa!) — Välillisine vaikutuksineen hyvinkin.

Kotimainen puuenergia toki työllistää käytön aikana enemmän kuin tuontivaihtoehdot. Sen käyttö perusvoiman tuotannossa edellyttää kuitenkin merkittävää valtion satsausta, valtion jatkuvaa mukanaoloa tämän toteutuksessa. Valtiolla on muitakin vähintään yhtä perusteltuja ja tuottavia tapoja työllistää ihmisiä verovaroin kuin tuon tyyppinen vaihtoehto. (Ed. Rajamäki: Työttömyyskorvaukset!) — Siis aktiivisia vaihtoehtoja.

Tavallinen toteamus on, että tehdyt arviot ydinvoiman työllisyysvaikutuksista ja sähkön tarpeesta ovat utopiaa. Onpa tänään tämä jo ehditty mainitakin. Tällöin tietenkin otetaan melkoinen asiantuntijan kaapu niskaan, kun kyetään vähättelemään toisistaan riippumattomien itsenäisten tutkimuslaitosten yhtäpitäviä tuloksia ja niihin sisältyvää asiantuntemusta samoin kuin työmarkkinajärjestöjen ja elinkeinoelämän eri tahojen asiantuntemusta näiden yhteiskunnallisten vaikutussuhteiden selvittelyssä. (Ed. Hämäläisen välihuuto) Rakentamisen työllistävä vaikutus olisi esimerkiksi Oulun yliopiston ja Tilastokeskuksen mukaan, koska työministeriöllä ei omia tämän tyyppisiä selvityksiä, edustaja, ole olemassakaan eikä ole tarkoitus perustaakaan, joka tapauksessa kutakuinkin 35 000 henkilötyövuotta, josta karkeasti puolet kohdistuisi itse rakennustyöhön ja laitetoimituksiin ja toinen puoli olisi kulutusvaikutusta palvelusektorilla ja julkisessa taloudessa.

Sopisiko sanoa, herra puhemies, että ydinvoimapäätöksellä olisi asiantuntijoita siteeraten hyvin huomattavia liipasinvaikutuksia, sillä osa päätöksen aikaansaamista korjaus-, laajennus- ja perusinvestoinneista käynnistyisi itse asiassa välittömästi ja osa vielä muutaman vuoden kulues-

sa? SAK:n arvion mukaan tämä päätös työllistäisi investointien kautta kahden vuoden sisällä noin 30 000 — 40 000 rakennus- ja metallityöntekijää. SAK:n arviota tukee TT:n suhdannebarometri, joka osoittaa, että teollisuudessa on suuria investointiodotuksia ja varsin merkittäviä investointipaineita. Nämä odottavat myönteisiä merkkejä taloutemme kehittymisestä, josta ydinvoima on kieltämättä hyvin keskeinen signaali. Investointikynnyksen lisäksi meillä on korkea työhönottokynnys, josta ovat osoituksena korkeat ylityömäärät tänä päivänä. (Ed. Gustafsson: Mitä SAK siitä sanoo?)

Myönteinen ydinvoimapäätös lisäisi yritysten tulevaisuuskokoa myös SAK:n arvion mukaan. Se alentaisi työhönottokynnystä SAK:n mukaan ja siten muuttaisi ylityöt uusiksi työpaikoiksi edelleen SAK:n arvion mukaan. Näin voitaisiin luoda hyvin nopeassa tahdissa edelleen SAK:n arvion mukaan yli 10 000 työpaikkaa. Vastakauppamahdollisuuksia on noin 6 miljardin markan edestä käytettävissä, mikä tarkoittaa sekin huomattavaa henkilötyövuosimäärää teollisuudessa, ja tätä kaikki työmarkkinajärjestöt yksituumaisesti pitävät tärkeänä. Tiedämme myös ulkomaisten sijoittajien odotukset perusvoiman saannin turvaavaa ratkaisua koskien.

Myönteisen päätöksen ansiosta julkisen sektorin rahoitustasapaino paranisi myös usealla miljardilla markalla. Bkt-kokonaistuotanto kasvaisi puolisen prosenttiyksikköä vuodessa enemmän tilanteessa, jossa meillä olisi myönteinen ydinvoimapäätös käytettävissä, ainakin asiantuntija-arvioiden mukaan. Kansantuotteen kasvukin on tietysti mitä selvimmin kytköksissä siihen, millä tavoin tässä maassa voidaan työllisyydestä huolehtia. Miinuskasvun aikana ei ole edellytyksiä täystyöllisyystavoitteen suuntaisiin toimenpiteisiin. Vain vasta 3 prosentin bkt:n kasvu voi taata edellytyksiä työttömyys tilanteen pysyvään hoitamiseen. Jokainen kansanedustaja tässä salissa tietää, kuinka on viimeisten vuosien aikana kokonaistuotannon osalta asian laita.

Vaikka ei kaikkia asiantuntijatahoja ottaisi kaan kirjaimellisesti tai sanoisiko numerotarkasti, eräiden arvioiden mukaan, joita elinkeinoelämä on esittänyt, kyseessä saattaa pidemmässä

juoksussa olla jopa työllisyyspaketti, jonka vaikutukset ulottuisivat 100 000:een saakka, kun kaikki kerrannaisvaikutukset otettaisiin huomioon. Tähän haluaisin sanoa huomioitsijoille, että SAK on väittänyt jopa tätä suurempia kerrannaisvaikutuksia olevan.

Kansantalouden kokonaiskysyntä on tänä päivänä työllisyyden hoitoa ajatellen ehdottomasti liian matalalla tasolla. Meidän kansantaloutemme mahdollisuudet, resurssit, ovat ammottavassa vajaakäytössä, ja yleinen ilmapiiri on sen tyyppinen, joka ei paljon ole omiaan luomaan uutta tulevaisuuskoska. Juuri tämän tyyppisessä tilanteessa päätöksentekijöiden ratkaisuilla tulevaisuuskoskon viitoittamaan suuntaan tai tällä pessimistisellä tavalla infrastruktuuripäätöksistämme tässä suhteessa on toisin sanoen mahdollisimman suuret taloutta elvyttävät ja työttömyyttä vähentävät vaikutuksensa. Toisin sanoen, herra puhemies, eräät tahot, mm. pääministeri, ovat sanoneet, että kyseessä on syvästi periaatteellinen ratkaisu.

Herra puhemies! Työllisyyden hoidon nimissä olen pääministerin kanssa sataprosenttisesti samaa mieltä. Kyseessä on todella periaatteellisesti mamenttiluokan ratkaisu työllisyyden hoitoa ajatellen. Onko meillä oikeutta tässä salissa jättää käyttämättä tämän tyyppisiä mahdollisuuksia työllisyyskysymyksistä puhuttaessa, joihin olen tässä suhteessa viitannut? En ryhdy arvioimaan kaikkien eri tahojen asiantuntemuksen pitävyyttä, mutta edellytyksiä sanoa niitä pötypuheiksi ei ainakaan minulla ole sillä löysyysasteella, jolla on muuten näitä eri tahojen, itsenäisten tutkimuslaitosten, eri intressitahojen arvioita kyetty kyseenalaistamaan. Minulla ei ainakaan ole siihen niin lököä mahdollisuutta kuin sitä keveyttä ajatellen, jolla täällä ne on voitu totaalisesti tyrmätä. Puhella täytyy jokin logiikka olla. Siirryttäessä puhumaan työttömyydestä ydinvoimapäätöksen yhteydessä jokin logiikka näitten puheenvuorojen välillä täytyy tietysti voida kohtuudella puheenvuoron käyttäjältä edellyttää. (Eduskunnasta: Myös ministereiltä!)

Vähäisetkin työttömyystilannetta parantavat ratkaisut on kyettävä käyttämään hyväksi puhumattakaan tämän kertaluokan ratkaisusta, josta nyt on kysymys, kun kysymys on myös asiasta, jonka valtiontaloudelliset vaikutukset, budjettitaloudelliset vaikutukset, veromarkkoja koskevat vaikutukset ovat moneen kertaan tulleet sanotuiksi.

Ydinvoimalaitoksen työllistävistä vaikutuksista, ja mikä tärkeää, sen yli 50 prosentin koti-

maisuuksasteesta on selkeä osoitus se, että sellainen laitos kuin Suomalaisen Työn Liitto on halunnut tälle hankkeelle myöntää korkean kotimaisuusasteen merkiksi avainlippu-rytityksen tunnukset. Paljon markkinoitu kaasuvoima ei valitettavasti voi kotimaisuusasteellaan kehuskella. Minä kuulun tuon energiavaihtoehdon hartaisiin kannattajiin, mutta ei sen työllisyysvaikutus tietysti ole likikään samassa kategoriassa kuin tällä ratkaisulla ollaan tavoittelemassa. Hiilivoimakaan ei yllä kuin 30 prosentin kotimaisuusasteeseen.

Edullisen sähkö-merkitus korostuu tietysti integraatiovaiheessa eurooppalaisen kaupan ja talouden integroitessa, vapautuessa ja kilpailun tullessa leimalliseksi osaksi meidän välitöntä taloudellista toimintaympäristöämme. Puolestaan Venäjän-tuontiin liittyvät epävarmuustekijät ovat hyvin tiedossamme. Ne ovat valitettavalla tavalla olleet enemmänkin lisääntymään kuin vähenemään päin, eikä mielestäni voida ajatella sähköhuoltomme rakentumista Venäjän-tuonin varaan sillä tavalla kuin joskus saatoimme ajatella.

Ydinvoimapäätös on toki tietysti energiapolitiinen ratkaisu. Murheellista on, että tällöin kielteisen ydinvoimakannan jälkeen seuraava perusvoimapäätös olisi mitä ilmeisimmin suurhiilivoimalla, jota on minun ainakin mahdotonta eri yhteiskuntapolitiiset tekijät painottaen ja ympäristöpolitiiset vaikutukset huomioon ottaen olla valmis tässä perustelemaan, hiilivoimapäätös, jossa ei eduskuntaa edes oltaisi kuulemassa.

Hiilidioksidipäästöt fossiilisista polttoaineista ovat hurjalla tavalla lisääntymässä. Olen tänään saanut käyttööni tilaston, jossa muutokset tästä vuodesta vuosituhannen vaihteeseen puhuvat siitä, millä tavoin otsonikato tulee vaikuttamaan meidän elinympäristöme muotoutumiseen. Hiilivaihtoehto lisää näitä päästöjä vuosituhannen vaihteeseen, siis runsaan viiden vuoden kuluessa, 30 prosenttia, maakaasu lisää niitä 20 prosenttia ja ydinvoimakin vielä nykyvaikutukset huomioon ottaen ei tule niin paljon vaikuttamaan tähän peruslastiin, vaan tässäkin tapauksessa vielä hiilidioksidipäästöt tulevat lisäämään otsonikatomme vaikutuksia niin, että 15 prosentin lisäys tässä suhteessa tulee todellisuudessa.

Herra puhemies! Ennen muuta työllisyyspoliittisilla mutta myös ympäristönäkökohdilla on syytä olla tukemassa viidennen ydinvoimalan rakentamista.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan ensimmäinen varapuhemies Paakkinen.

Ed. H a a v i s t o (vastauspuheenvuoro): Herä puhemies! Kun kuunteli ministeri Kanervan puheenvuoroa, niin sieltä aukesi nyt todellinen toiveiden tynnyri, ja ymmärrän kyllä, että ministerin, joka kantaa vastuuta työllisyydestä, kun työttömyysluvut alkavat nousta lähelle 600 000:ta, kaikki keinot täytyy käyttää, mutta en uskonut, että hän tällä tavalla mielestäni aika halvasti nojaisi siihen, että ydinvoimalla kaikki nämäkin ongelmat ratkeavat.

Ensinnäkin mitä tulee pysyviin työllisyysvaihtokutuksiin, niin siitä on varmasti monia selvityksiä. Kauppa- ja teollisuusministeriö ei ehkä ole huonoin arvioija ja tänä vuonna valmistuneessa selvityksessä pysyviä työpaikkoja henkilötöyvuosina mitattuna ydinvoimalla tulee heidän mukaansa 1 700 ja bioenergiavaihtoehtolla 7 500, joten se niistä pysyvistä työpaikoista.

Kun ministeri viittasi vastakauppamahdollisuuksiin ja puhui täällä 6 miljardista markasta, olisi hyvin kiinnostavaa eduskunnan saada tietää, mitä näistä on sovittu, mitä näistä on esitetty. Me liikumme lehtitietojen varassa, erilaisten huhujen varassa. Toisaalta tiedämme, että mm. Etasopimus ei anna välttämättä mahdollisuutta tämän tyyppisiin vastakauppajärjestelyihin ydinvoimatilauksen yhteydessä. Näyttää siltä, että eduskunnalle lupailaan kaikenlaista, mutta hallituksella ei ole mustaa valkoisella esittää tällaisista vastakauppavaihtoehdoista. Olemme täysin huhujen varassa täällä.

Sen sijaan kun ajattelemme kotimaisten energialähteiden kehittymistä, uutta polttotekniikkaa, maakaasutekniikan kehittymistä, niin siitä aukeaa meille myös vientimahdollisuuksia niin länteen Ruotsiin, joka joutuu etsimään uutta energiaratkaisua ydinvoimasta luopuessaan, että itään Venäjälle, joka joutuu varmasti luopumaan myös heikoista, vanhoista ydinvoimaloistaan.

Ed. P a l o h e i m o (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ministeri Kanerva keskittyi käsittelemään ydinvoiman työllistäviä vaikutuksia ja siinä yhteydessä sanoi, että 35 000 henkilötyövuotta on tämän tutkimuksen lopputulos. Nyt täytyy muistaa se, että jos perjantaina tehtäisiin ydinvoimalan rakentamisesta sellainen päätös, että se päätetään rakentaa, en siis kutsunut tätä myönteiseksi päätökseksi vaan päätökseksi rakentamisen puolesta, niin silloin käynnistyisi

tämän ydinvoimalan suunnittelu ja se suunnittelu kestäisi varmaankin vuoden tai kaksi, minkä jälkeen rakentaminen saattaisi päästä käyntiin.

Näin ollen nuo 35 000 henkilötyövuotta, joita minä tässä yhteydessä en halua asettaa kyseenalaisiksi, alkaisivat työllistää suomalaisia parin vuoden kuluttua, ja ilmeisesti siitä noin seitsemän vuotta eteenpäin sen työllistämisaikutus olisi sitten noin 5 000 henkilöä vuodessa. Tämähän nyt ei ole sitten kuin 1 prosentti meidän työttömyydestämme. Minä en millään voi kuvitella, että jos energiaratkaisuiksi pyritäisiin löytämään esimerkiksi kotimaisen polttoaineen lisääntyvä käyttö, maalämmitystekniikan käyttöönotto asunnoissa jne., näiden ratkaisujen työllistävä vaikutus ei olisi huomattavasti merkittävämpi kuin tämä.

Mitä sitten tulee siihen, että ydinvoimaloiden käytön työllistävä vaikutus olisi suurin piirtein sama kuin muiden, niin tämä ajatus kyllä kääntyy itseään vastaan siitä syystä, että jos todella olisi näin, niin silloinhan sen käyttö olisi yhtä kallista kuin muiden.

Ensimmäinen varapuhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia on kulunut!

Ed. R o s s i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ydinvoiman puolustajat, kuten ministeri Kanerva mm., väheksyvät jatkuvasti kotimaisen energian tuotannon työllistämismahdollisuuksia. Yhtä kaikki ne monet pienet yritykset ja tuotantolaitokset työllistävät maakunnissa, oli kysymys sitten turpeesta, puusta tai muista voimavaroista. Ei siinä ole mitään väheksymistä.

Kysymyksessä on selkeä linjavalinta, valitsemeko me linjan, joka tukee ydinvoimaa, vai muita energiavaihtoehtoja. Meillä on maassamme kehitteillä myös monia suuria hankkeita, kuten Nesteen Porvoon voimalaitos ja Vuosaaren kaasuvoimalaitos. Ne ovat juuri niitä, joilla luodaan sähköä ja joilla pystytään myös tätä ns. suurta energian tarvetta tyydyttämään.

Maakunnista löytyy myös paljon pieniä hankkeita, kuten mm. Juankoskelta Stromsdal Oy:n puitteissa tuotantolaitos, joka sivutuotteena tuottaa 10 megawattia tulevaisuudessa sähköä. Se on hyvin huomattava asia kaiken kaikkiaan maakunnissa ja luo nimenomaan työllisyyttä siellä. Minusta on väärin, että luodaan mielikuva todellakin, että vain tämä ydinvoimalinja vaihtoehtona voi työllistää.

Arvoisa puhemies! Aiemmin ed. Linnainmaa kyseli puheenvuorossaan, voiko pääministeri

Aho asettua näiden 40 järjestön yläpuolelle, siis järjestöjen, jotka ovat vaikuttaneet eduskunnan kantoihin. Olen lukenut valtiopäiväjärjestystä ja 11 § kertoo, että edustaja on velvollinen toimissaan noudattamaan oikeutta ja totuutta. Hän on siinä velvollinen noudattamaan perustuslakia eivätkä häntä sido mitkään muut määräykset. Katson kyllä, että täältä ei löydy niitä 40:tä järjestöä.

Ed. K a l l i o m ä k i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ydinvoiman työllistävät vaikutukset ovat varmasti merkittäviä, sekä suorat että epäsuorat ja muutkin kansantaloutta vauhdittavat vaikutukset myönteisiä. Minun ajatusmaailmassani ei kuitenkaan ydinvoiman yhteys työhön ja toimeentuloon kulje ihan niin selkeästi tätä kautta kuin ministeri Kanervalla. Minusta lähtökohta itse asiassa on meille kaikille varmasti sama ja se on se, että jotta työtä saataisiin ihmisille, on maan talous saatava kasvuun, ehdottomasti.

Kun sitä linjaa seurataan, niin tulee vain eteen se hetki noin 2000 kaikkien selvitysten mukaan, jolloin tarvitaan sitten lisää energiaa, ennen kaikkea sähköenergiaa perusvoiman muodossa, ja silloin on kysyttävä, miten se tuotetaan. Minusta riski siihen, että jos sanomme ei ydinvoimalle nyt, niin se tuotettaisiin voittopuolisesti hiileen perustuvasti, se riski on liian suuri. Sitä en itse halua ainakaan ottaa. Meillä lähtee käyntiin silloin Inkon 1 000 megawattia täydellä painolla ja monta muuta ennen kaikkea hiiliperusteista energiantuotantolähdettä. Siihen sorrumme, se on minun veikkaukseni, ja silloin ennen kaikkea ympäristösyistä valitsen näiden kahden vaihtoehdon välillä mieluummin ydinvoiman. Riskitöntä vaihtoehtoa ei ole olemassa. Se meidän pitää kaikkien tietää.

Ed. O j a l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Kanerva täällä puhui niin kuin mm. ed. Louekoskikin on puhunut vastakaupoista, ja ministeri Kanerva jopa maalaili ruusuksia lukuja 6 miljardin vastakaupoista. Vielä kerran haluan korostaa sitä, että nämä "mahdolliset vastakaupat" eivät ole mahdollisen voimalan rakentamisen ehtona. On aivan turha yrittää väittää, että tällaiset vastakaupat automaattisesti seuraisivat myönteistä ydinvoimapäätöstä. On aivan selvä, että ei ABB eikä mikään muukaan yhtiö sitoudu tällaisiin vastaostoihin, jotka nyt ovat olleet mukana. Totta kai jonkin verran voi tulla hankintoja Suomesta, mutta eivät ne ole

vakuuksia millään tavalla tälle ydinvoimalarakentamiselle, jota nyt yritetään täällä ajaa lävitse.

Arvoisa puhemies! Ed. Seppänen tässä vähän häiritsee, mutta ministeri Kanervan argumentaatio tuntui mielestäni myös oudolta sikäli, että hän ei ollenkaan tarkastellut tätä asiaa yhteiskunnan kokonaisedun kannalta mielestäni. Hänen väitteensä esimerkiksi juuri ydinvoiman ympäristöystävällisyydestä on varsin pinnallinen. Tässä suhteessa jään kyllä odottamaan ministeri Pietikäisen puheenvuoroa, koska uskon, että tältä osin saamme asiantuntevampaa informaatiota siinä, niin kuin olemme aikaisemminkin saaneet.

Ed. L u u k k a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Kanerva perusteli ydinvoimalan rakentamista sen työllisyysvaikutuksilla. Minusta ydinvoimaa ei kannata rakentaa vain siksi, että voidaan työllistää ihmisiä. Tästä maasta löytyy paljon parempiakin rakennuskohteita, jos halutaan työllistää ihmisiä, esimerkiksi kaikki ratakankkeet ja vaikkapa vain Vuosaaren metro.

Kun kuuntelin itse valtiovarainvaliokunnan kauppa- ja teollisuusjaostossa näitä samoja puheita ydinvoiman työllistämisaikutuksista, niin työllistämishaarukka oli asiantuntijoiden mukaan noin 18 000—50 000 välillistä työpaikkaa tai henkilötyövuotta. Näyttää siltä, että mitä lähemmäs äänestyspäivä tulee, sitä suurempia lukuja vain ilmaan heitellään. Toivon, että ydinvoiman kannattajat pikku hiljaa jo voisivat päättää, montako työpaikkaa se oikeasti tullessaan tuo. Nämä vellovat puheet vain osoittavat sitä, että energiapolitiikan vaihtoehtoista ei ole todellakaan laadittu kunnollisia yhteiskuntataloudellisia kokonaislaskelmia, joista selviäisivät arviot kunkin energiavaihtoehdon vaikutuksista mm. työllisyyteen mutta myös sen lisäksi vaihtotaseeseen ja ympäristöön.

Ministeri Kanerva viittasi Kessu-mallin antamaan tulokseen, jossa bkt:n kasvuvaikutuksiksi on saatu 0,5 prosenttiyksikköä. Tuntien tämän mallin heikkouden en uskaltaisi käyttää sitä argumenttina näissä kysymyksissä.

Ed. R y y n ä n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suurtyöttömyydestä kärsivässä maassa on tietysti ihan perusteltua ja oikein näitä ratkaisuja perustella työllisyysvaikutuksella, ja luonnollisesti näin teki asiasta vastaava ministeri Kanerva.

Uuden ydinvoimalan tuoma tilapäinen työllistäminen on kuitenkin huippukallista, jos sitä ver-

rataan maakaasun ja kotimaisten energiavaihtoehtojen moninkertaiseen ja pysyvään työllistämisaikutukseen. Sehän saadaan aikaiseksi paljon pienemmillä investoinneilla ja jo vaihtotaseenkin kannalta kannattaa kotimaista energiaa suosia.

Mielestäni uusi ydinvoimala edistäisi varsin vähän teollisuusinvestointeja. Monet talousasiantuntijatkin näin sanovat, vaikka kaikessa tiedotuksessa hyvinvointia jauhavan sammon kuva on haluttu antaa. Sen sijaan meillä olisi nyt erinomainen mahdollisuus energiaratkaisun kautta edistää juuri suomalaisen työhön ja osaamiseen perustuvan energiateknologian tuotantoa ja vientiä.

Uusien energiatekniikoiden kaupallistumisen kautta olisi nyt saatavissa todellista kilpailuetua kilpailijamaiden teollisuuteen verrattuna. Tämän alan markkinoita tullaan lähivuosina jakamaan. Tuskin Suomi olisi kovin uskottava tämän alan vientiponnisteluissa, jos se ei itse tukeutuisi markkinoimaansa teknologiaan. Uudet energialähteet tulevat olemaan lähitulevaisuudessa hyvin kilpailukyisiä ja minusta tässä eturintamassa kannataisi nyt olla saamassa pysyvää hyötyä omalle teollisuudelle ja sitä kautta omalle työllisyydelle.

Ed. A s t a l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Kanerva puuttui vakavalla tavalla suurtyöttömyyteen ja se oli kelpo teko. Kun otamme perjantaina kantaa ydinvoimaan, niin me teemme nimenomaan työllisyysratkaisun. Mutta ydinvoiman vastainen kannanotto on työllisyysratkaisu sen tähden, että muut vaihtoehdot työllistävät enemmän kuin ydinvoimaratkaisu. Pääosa ydinvoimastahan tehdään kansainvälisten suurkonsernien tehtailla ulkomailla.

Haluan ottaa vain yhden esimerkin kotimaista osaamisesta. Turussa rakennettavat Modigen-dieselvoimalat, joiden kotimaisuusaste on 90 prosenttia, edustavat nimenomaan myös hajautettua perusvoimaratkaisua Suomessa. Tämä ed. Linnainmaalle tiedoksi. Tämän tehtaan vienti on 1 000 miljoonaa vuodessa ja se on vielä voimakkaassa kasvussa, jopa 40 prosenttia vuosittain. Yhtiön vienti onkin 90 prosenttia.

Puhun näistä dieselvoimaloista nimenomaan sen tähden, että niitä rakennetaan juuri työvoimaministerin kotikaupungissa Turussa ja Vaasassa. Ihmettelen, että hän ei lainkaan halua ottaa tätä esimerkkiä käsittelyyn tässä yhteydessä, vaikka se jos mikä edustaa suomalaista osaamista ja suomalaista kotimaaisuusastetta parhaimmillaan.

Ed. S e i v ä s t ö (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Kanerva lainasi monessa yhteydessä SAK:ta. Oli periaatteessa ihan hyvä, että ministeri näin teki, koska tuolla järjestöllä on tänä syksynä hyvin paljon sanottavaa tupo-pöydässä ja suomalaisessa työllisyyden hoidossa.

Avoimeksi kuitenkin jäi minulle, mitä tapahtuu silloin, ministeri Kanerva, jos Eta-sopimus astuu tänä syksynä voimaan. Pystymmekö me enää siinä vaiheessa tekemään vastaavia vastakauppoja ja velvoittamaan toimittajaa vastakauppoihin kuin tehtiin tilatessamme yhdysvaltalaiset torjuntahävittäjät?

Ed. Ryyränen nosti jo esille vientimahdollisuudet, jotka kytkeytyvät uusiutuviin kotimaisiin energialähteisiin. Sen lisäksi voimme mainita varmasti myös auringon ja tuulen, vaikka ne ovat varmasti hyvin kansainvälisesti uusiutuvia energialähteitä. Ajatellaan siinä suhteessa myös muita maita kuin teollisuusmaita ja teollisuusmaiden hyvinvointia. Ajatellaan myös kansainvälistä ja maailmanlaajuisia hyvinvointia.

Ed. H ä m ä l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka työministeri olisi tiristänyt vielä pari kyyneltäkin työttömien puolesta pateettisessa puheenvuorossaan, ei hän olisi vakuuttanut. Näitä samoja painotuksia olisi kaivattu niin monessa muussa talouskeskustelussa.

Työllistämisaikutukset, joita hän nyt odottaa ydinvoimapäätökseltä, ovat kohtuuttoman suuria kaikkien arvioiden mukaan. Jos sellaiset pääomat, joita ydinvoiman tuotantoon tarvitsee kiinnittää, sijoitetaan muulla tavoin, jos valitaan muita energiavaihtoehtoja, saadaan huomattavasti suurempia työllisyysvaikutuksia.

Erityisen epäuskottavaksi ministerin puhevuoron tekee se, että mistä hallitus nyt saa uskon tällaisiin investointien kerrannaisvaikutuksiin työllisyydessä ja suotuisiin kasvusysäyksiin, kun tähänastisessa talouspolitiisissa valinnassa tällainen teoreettinenkin ajattelu on täysin torjuttu, ja hallitus ei ole suostunut omaa politiikkaansa muuttamaan kasvusysäyksiä tukevaksi.

Ja mistä nyt yhtäkkiä ministeri saa tämän arvostuksen ammatillista järjestöä SAK:ta kohtaan, jota minä olen aina arvostanut, kun ministeri on tähän asti aina tuominut SAK:n konservatismiin linnakkeena? Muutosvastarinnasta SAK on saanut aina moitteita ministeriltä, ja erityisesti sitä on syytetty kapea-alaisesta edunvalvonnasta. Miten ministeri nyt antaa SAK:lle tämän korkean arvon, että SAK:n taakse vetäy-

tyen puolustele ilman omaa kannanottoaan tätä päätöstä?

Ed. T a i n a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin valitettavaa, että näin tärkeällä kysymyksellä kuin työllisyydellä tavallaan pelataan ydinvoimakysymyksessä. Valitettavaa on myös se, että itse asiassa eduskunta ei ole tämän käsittelyn aikana paneutunut riittävästi tähän asiaan. Työasiainvaliokunnalle olisi sopinut hyvin selvittää se, mitkä todella ovat mahdolliset ydinvoiman työllisyysvaikutukset ja mitkä ovat muiden energiamuotojen työllisyysvaikutukset. Meidän tehtävämme on selvittää, mikä on Suomen kokonaisedun mukaista, ja itse asiassa tämä tärkeä kysymys on jäänyt selvittämättä. Siitä syystä tässä keskustelussa on syntynyt tällaisia naurettavia heittoja. SAK:n oman lobbarin heitto, 250 000 työpaikkaa nappia painamalla, oli kaiken huippu.

Mutta kysymys on tietysti vakava ja sitä pitäisi selvittää. Me Pirkanmaan kansanedustajat saimme SAK:laisilta kannanoton, jossa todetaan, että 30 000—40 000 rakennustyöpaikkaa on ensi vuonna heti tiedossa. Ehdin tässä parille ihmiselle soittaa ja kysyä, mistä nämä tiedot on saatu, koska tämä on hyvin mielenkiintoinen arvio. Toinen totesi, että IVO näin on sanonut, ja toinen sanoi, että hän ei itse asiassa tiedä, mitä tässä paperissa lukee, johon hän on nimensä antanut. Luulen, että vastaukset täällä olisivat vähän samanlaisia. Itse asiassa ei tiedetä, mitkä työllisyysvaikutukset ovat.

Itse vierailin kesän aikana Saksassa. Siellä sain kuulla, että Saksa satsaa kalliiseen hiilivoimaan työllisyysyistä. Hiilivoima työllistää siellä puoli miljoonaa ihmistä. Ja vaikka se on kallista, he ovat katsoneet, että siihen on satsattava juuri tästä syystä. Mutta toivoisin, ettei käytäisi tällaista peliä vaan että todella pysyttäisiin asiassa, silloin kun puhutaan työllisyyskysymyksistä.

Työministeri K a n e r v a : Herra puhemies! Ensin kansanedustaja Haavistolle sanoisin hyvin veljellisesti, että alkäämme puhuko sellaisista työttömyysluvuista tämänkään henkisen tuskan ja taloudellisen ahdistuksen keskellä, että se on 600 000. Kun se ei sitä ole, niin ei muunnella totuutta. Tämän 500 000:n kanssa on enemmän kuin paljon kärsimystä. Eli ei liioitella sillä tavalla näitä asioita, jotka eivät ole yhtä totuuden kanssa. Tämä ihan vain poliittismoraalisena kysymyksenä.

Toinen asia tässä on se, mitä vastakaupoista

on voitu sopia. Sitä ed. Seivästäkin, joka ei enää ehdi juuri olla paikalla, oli kysymässä perään. Ei mitään ole voitu sopia, mutta olennaista on se, voiko toimittaja tässä yhteydessä antaa takeita siitä, että heidän toimenpiteittensä kautta löytyy vastakauppaoptioita, joita tässä suhteessa on toki aiheellista Suomen edun nimissä, totta kai, pyrkiä katsomaan. Jos on vastakauppamahdollisuuksia olemassa, niitä pitää hyödyntää, onhan se meidän kaikkien yhteinen etu. Eihän kenelläkään voi olla mitään sitä vastaan, että tämän kaltaisiin mahdollisuuksiin tarraudutaan, hyödynnetään ne mahdollisuudet, joita on. Poliitiikka on sitä, ed. Luukkainen.

Ed. Paloheimo, ei se 35 000 voi olla vähättelyn arvoinen asia työttömyysstilanteessa. Kyllä se on kova, se on erittäin kova luku tässä suhteessa. Minulla ainakaan ei ole varaa tässä suhteessa vähätellä sen vaikutuksia. Kotimaisella energialla on työllisyysvaikutuksia. En minä, ed. Rossi, väheksy niitä työllisyysvaikutuksia, joita kotimaisen energian hyödyntämisellä on, mutta en myöskään uskaltautuisi jättäytymään energiapolitiikassamme niiden vaihtoehtojen varaan, joita kotimainen energia tässä suhteessa edustaa.

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia on kulunut, kehotan puhujaa siirtymään puhujakorokkeelle.

P u h u j a (korokkeelta): Arvoisa puhemies! Juankoskella on varmasti merkittäviä hankkeita, enkä tunne sen hankkeen yksityiskohtia ainakaan toistaiseksi. Saattaa olla, että se elvyttää siellä paikallista talouskehitystä, ja katsotaan sen vaihtoehto myönteisellä tavalla.

Ed. Kalliomäen osalta sanoisin, että en ymmärtänyt, miksi ed. Kalliomäki käytti puheenvuoron, koska en ymmärtänyt siinä mitään poikkeavaa siihen ajattelutapaan tai argumentointiin liittyen, jota omassa puheenvuorossani esitin siitä, että maan taloudellisen kehityksen raiteilleen saattamisesta tässä on kysymys. Työllisyystilanne on aivan olennainen piirre, että saadaan talouskehitys raiteille. Me emme saa talouskehitystä raiteille, jos joka armias päivä on puoli miljoonaa ihmistä poissa töistä. Se on eräs keskeinen elementti tässä. Mutta toki tietysti kommentitkin ovat vastauspuheenvuorossa sallittuja, nekin kommentit, jotka tukevat edellä käytettyä puheenvuoroa. Hyvä näin.

Mitä tulee ed. O. Ojalan puheenvuoroon, minä olen käytännössä nähnyt, miltä näyttää, kun mato on koukussa. Nyt me kuulumme, miltä se

kuulostaa, kun mato on koukussa. Kyllä vasemistoliton on minusta hirveän vaikea moraalisesti olla sitä mieltä, että vähätellään työllisyysvaikutuksia. Myöntäkää rehellisesti, olkaa itsellenne rehellisiä, koska te monessa monessa muussa yhteydessä haluatte myönteisesti etsiä työllistämislle vaihtoehtoja, positiivisia mahdollisuuksia ja edellytyksiä, niin myöntäkää rehellisesti se, että tällä on myönteisiä työllisyysvaikutuksia. Älkää yrittäkö väittää mustaa valkoiseksi. Olkaa rehellisiä tässä suhteessa älkääkä ruvetko tähän mato-koukku-ideologiaan nyt enää tämän symmälle menemään. Siinä ei ole mitään uskottavuutta. Ja se, ed. O. Ojala, arvostetaanko työttömyyden vähentämistä ja työllisyyden hoitoa, on yhteiskunnalle todella arvostuskysymys. Jos se ei ed. O. Ojalalle passaa, toivottavasti 199 kansanedustajaa ovat muuta mieltä.

En minä, ed. Luukkainen, pysty pistämään kahta sormea Raamatulle, mikä on tarkka työllistettävien määrä tätä kautta. Minä joudun tukeutumaan, niin kuin varmasti joku muukin tässä salissa, itseäni enemmän näihin erikoiskysymyksiin perehtyneisiin. Niihin tahoihin on pakko luottaa, joilla on specialiteettiosaamista näissä asioissa. Mutta viestini tarkoitus oli, että minulla ei ole varaa niin kevyesti pyyhkiä näillä arvioilla pöytää kuin mitä joillakin tahoilla näyttää olevan.

Mitä tulee dieselvoiman käyttöön, se on erittäin hyvä. Olen perehtynyt siihen, tunnen sen, olen sitä hanketta kaikin puolin tukemassa, mutta perusvoiman vaihtoehdoksi ei siitä Suomen mittakaavassa todellakaan ole.

Ed. Seivästölle jo vastasin Eta-sopimuksen suunnasta. Kasvusäyksiä, ed. Hämäläinen, tämä hallitus kyllä suosii. Kaikki veropoliittisetkin insenttiivit ovat juuri tästä lähtöisin olevia. Veroporkkanat ovat juuri mitä parhaimmalla tavalla sitä. Jos se on jäänyt huomaamatta hallituksen politiikassa, se on kyllä erittäin valitettavaa.

Viimeiseksi haluan puuttua SAK-kysymykseen. En minä ole SAK:n kanssa likipitäänkään kaikista asioista samaa mieltä, mutta tässä asiassa olen. Kullakin taholla on omat perusteensa asennoitua arvoarvostelmien kautta erilaisiin toivottavuuksiin. SAK ja työministeri ovat täysin samassa veneessä siinä suhteessa, että yritetään parantaa työttömyyttä, yritetään saada siihen myönteisiä ratkaisuja syntymään. Meillä ei ole mitään eri suuntiin käyviä intressejä tässä suhteessa. Olen tänään kaksi kertaa esimerkiksi tavannut SAK:n edustajia, eri yhteyksissä, joissa molemmissa tapaamisissa olemme löytäneet sel-

västi yhdistäviä näkökohtia, sellaisia seikkoja, joilla koetetaan tämän syksynä aikana löytää parempia mahdollisuuksia tässä suhteessa. Ei mikään ole mustaa tai valkoista tässä suhteessa. Mutta ei se tarkoita sitä, että SAK ajattelisi kuin minä tai minä niin kuin SAK. Täytyyhän kaikilla tahoilla olla yhteisiä piirteitä, pitää etsiä yhteistyötä. Jos työllisyyttä aiotaan hoitaa, niin on aivan selvää, että SAK, niin kuin kaikki palkan-saajajärjestöt, on hyvin merkittävä puheenvuoron käyttäjä ja toimija tässä kentässä ilman, ed. Taina, että tässä on mitään pelaamista. Inhottavaa.

Ed. V a n h a n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Siinä vaiheessa, kun laitetoimittajaa ei ole voitu valita, niin puheiden käyttäminen 6 miljardin markan vastakaupoista on aika tavalla ongelmallista. Se saattaa johtaa jopa siihen ajatteluun, että laitetoimittaja valittaisiin vastakauppojen suuruuden perusteella. Laitetoimittaja, jos siihen päästään, tulee valita teknisen turvallisuuden perusteella eikä siinä vaiheessa voida käyttää valitettavasti työllisyysperusteita.

Työllisyysvaikutukset välilliset vaikutukset mukaan lukien on hallituksen papereissa arvioitu 35 000 henkilötyövuoteen, jotka ed. Paloheimo jakoi aivan oikein toteutusvuosille. Nyt välillisesti erilaisten järjestöjen kautta puhutaan jopa 100 000 työpaikasta. Haarukka on kohtuuttoman suuri. Pitääkin kysyä, että mitä sitten muu energiatuotanto työllistää. Luen Sähköntuottajien yhteistyövaltuuskunnan toimintakertomusta, jossa kirjataan, että rakenteilla on tällä hetkellä 1 600 megawattia sähkötehoa. Missä näkyy sen impulssivaikutus ja ehkä ne 100 000 tai 160 000 työpaikkaa? Tässä viitataan suunnitteilla olevaan teollisuuden 300 megawattiin, nykyiseen maakaasuputkistoon perustuvaa 460 megawatin lisäysmahdollisuuteen, Nesteen Porvoon suunnitelmaan 700 megawattista jne. Missä ovat näiden työpaikkavaikutukset? Arvioin, että suuruusluokaltaan niiden täytyy olla samaa luokkaa. Aika tavalla samanlaisesta betonirakentamisesta ja metallirakentamisesta näissä kaikissa on kyse.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin puutun ministeri Kanervan äskeisen puheen kauppapoliittiseen osaan. Minä en voi kuvitella, kun ollaan siirtymässä Eta-järjestelyyn, että voitaisiin puhua vastakauppaoptioista vapaan kilpailun rintamalla, jossa korostetaan, että kaikki edullisuus tulee juuri kilpailun kautta, kilpailutetaan kaikki

hankkeet. Ja kuinka voidaan siinä katsannossa, esimerkiksi kun on näin suuri rakennushanke kuin ydinvoimala olisi, taata ikään kuin se, että urakka tulee suomalaisille rakentajille? Hyvin todennäköistä olisi päinvastoin se, että se menee varmasti ulkomaisille superrakentajille, joilla on varaa tulla tänne tekemään se tosi halvalla. Sama koskee laitetoimituksia, niin kuin parissa edellisessä vastauspuheenvuorossa on todettu. Eli minusta tällainen suorastaan vääristely Eta-todellisuudesta ei ole reilua peliä, eli aina tarkoituksenmukaisesti suhmuroidaan, kaarrellaan ja kierrellään ja unohdetaan se, mitä toisaalla ollaan tekemässä.

Toinen asia, johon kiinnitän huomiota, on ympäristönsuojelun korostaminen. Täällä on varsin moni kokoomuksen kansanedustaja ja/tai ministeri korostanut ympäristönäkökohtia. Puhujista yhdelläkään ei ole minkään valtakunnan ympäristöpoliittisia näyttöjä ja aikaansaannoksia. Voi kuvitella vain, että kun edustajat Kivelä ja Tiuri astelevat puhujakorokkeelle, niin sitten sitä vasta kuullaankin ympäristöpoliittista helinää (Ed. Kivelä: Ei pidä kuvitella!) eikä minkäänlaista katetta näille puheille ole olemassa.

Ed. R i m m i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensiksi ministeri Kanervalle haluaisin todeta, että vasemmistoliiton kansanedustajat suhtautuvat varmasti kaikella vakavuudella työtömyystilanteeseen. Oli aika hävytön heitto ministeriltä pyrkiä kertomaan päinvastaista. Olemme varmasti toimineet ja tehneet kaikkemme työllisyystilanteen parantamiseksi tässä maassa, mutta hallitukselta on puuttunut toimenpiteitä.

Mitä tulee siihen, että SAK on kertonut, että työpaikkoja tulisi liki 100 000 ja SAK:n palkkaama lobbari on puhunut 250 000:sta työpaikasta, niin on tietysti totta, että ydinvoimaratkaisu toisi myös työpaikkoja ainakin rakennusvaiheessa jonkin verran. Mutta se, mikä tässä asiassa on kaikkein ikävintä, on se, että tietoisesti on jätetty kertomatta erikoisesti kotimaisen energian vaihtoehdot, jotka olisivat pitkäjännitteisesti paljon enemmän työpaikkoja tuovia kuin lyhytaikainen ydinvoimateknologia.

Sitten ministeri oli myös huolissaan hiilidioksidipäästöistä ja otsonikadosta. Hyvä, että oli huolissaan. Mutta mielestäni hän unohti sen, että tänä päivänä on saatavissa aivan erinomaista tekniikkaa siihen, että hiilidioksidipäästöt saadaan hyvin minimoiduiksi. Se toisi myös työtä kotimaiselle metalliteollisuudelle.

Ed. H a u t a l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Kanerva sanoi, että ydinvoimaratkaisu on määrittelyalueen ratkaisu myös työllisyysvaikutuksiltaan. Haluaisin itse sanoa, että ydinvoimaratkaisu on dinosaurusluokan investointi. Mikäli sattuisi niin, että kaikki ne paperikoneet, joiden varaan tällainen investointitarve on laskettu, eivät tulisikaan Suomeen, niin silloin on kyllä tehty tyrannosaurusluokan virhe. Tämän takia minusta esimerkiksi presidentti Koiviston mielipiteet asiasta ovat olleet äärimmäisen tärkeitä ja varoittavia. Ei pidä kansakunnan niukkaa investointivaraa tuhlatella jättihankkeeseen, joka on lievästi sanottuna ilmassa tai hämärän peitossa.

Sitten täällä puhutaan vastakaupoista niin kuin ne olisivat todella jotenkin niin vain otettavissa. Täällä on todettu, että Eta-sopimus estää tällaisen kilpailun rajoittamisen. Ja vaikka kyse olisikin vain siitä, että ABB laitetoimittajana haluaa syyttää suomalaisiin yrityksiinsä miljardeja rahaa, niin epäilenpä, että siitäkin mennään Eta-tuomioistuimeen. Eivät kilpailijat esimerkiksi Ruotsissa varmasti tule hyväksymään tällaisia piiloteltuja vastakauppoja.

Ministeri Kanerva sanoi myös, että kotimaiseen energiaan sitä valtion tukea pitäisi kulua ja hän vastustaa tietenkin tätä. Mutta itse asiassa Teollisuuden Voima on myös aika lailla valtion tuen varassa siinä tilanteessa, jos esimerkiksi se ei pystyäkään palauttamaan ydinjätterahastoon niitä rahoja, jotka se on sieltä lainannut, ja se on, ministeri Kanerva, aika merkittävä summa. Jospa sitten sattuisi pieni onnettomuus, joka tulee kalliiksi, niin en usko, että siinä ilman valtion tukea selvittää, kun ei näitä rahoja se yhtiö pysty valtiolle palauttamaan. Ydinvoimaa tässä maassa on tuettu valtion varoin mm. tutkimusbudjeilla aika suunnattomilla määrillä, ja nyt olisi todella suunnanmuutoksen paikka.

Ed. H u r s k a i n e n (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ydinvoimaratkaisua voidaan katsoa kyllä monesta näkökulmasta, ja ministeri Kanerva perusteli kantaansa työllisyysnäkökulmasta, joka tietenkin on yksi erittäin merkittävä tekijä. Mutta mielestäni hänen kantansa ei ollut pitävä, ja se on tullut jo useammassa puheenvuorossa esille. Muiden muassa bioenergiavaihtoehdot olisi työllistävämpi, jos vain tältä kulmalta asiaa katsotaan. (Ed. Louekoski: Kuka sen maksaa?)

Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksessa tätä asiaa käsiteltiin myös, ja me katsoimme tätä asiaa sosi-

aalisesta ja terveydellisistä näkökulmasta. Sosiaalivaliokunnan kanta ydinvoimaan oli kielteinen, kun otimme huomioon terveydelliset riskit jo nyt ydinvoimaloissa ja tulevaisuudessa ydinvoimaloissa sekä myös jätteiden varastoinnissa.

Meidän päätöksentekijöiden olisi tietysti hyvä päätöksiä tehtäessä yrittää katsoa mahdollisimman laaja-alaisesti näitä asioita ja myös kuulla, mitä mieltä ovat kansalaiset, ennen kaikkea nuoret, jotka tulevaisuudessa joutuvat näiden asioiden kanssa tekemisiin. Niinpä otankin tässä ihan lyhyesti lastenpsykiatri Tytti Salontauksen kyselystä pari tietoa siitä, mitä mieltä lukiolaisryhmän nuoret olivat ydinvoimaratkaisusta. (Ed. Tiuri: Harhaan johdettu!) Ydinvoima aiheuttaa hyvin paljon pelkoja nuorten ja lasten keskuudessa, ja suurin osa nuorista vastusti ydinvoimaa. Tämän tyyppisiä kantoja he olivat kirjanneet papereihinsa, esimerkiksi: "Ei kiitos! Mieluummin olen työtön sähkölaskujeni kanssa kuin ydinvoimaenergian kannattaja. Unohtakaa koko homma."

Ensimmäinen varapuhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia on kulunut!

Ed. Nikula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Kanervan työllisyysperustelut on tässä vastauspuheenvuorokeskustelussa jo niin moneen kertaan todettu ontoiksi tai olemattomiksi, etten enää siihen puutu.

Mutta olisin kommentoinut lyhyesti ajatusta uuden ydinvoimalan suomalaisuusasteesta, jonka ministeri ilmoitti 50-prosenttiseksi. Ydinvoimalan toimittaja, jos sellainen päätetään tilata, on varmasti jokin ulkomaalainen yritys, mahdollisesti ruotsalainen jättiyritys ABB, ja jokainen ulkomaalainen toimittaja jättää nämä hanslankarin työt suomalaisille. Ydinvoiman tilaaminen ei johda suomalaisen teollisuuden tai osaamisen etenemiseen millään tavalla, toisin kuin näillä vaihtoehtoisilla menettelyillä, jotka perustuvat kotimaisiin uusiutuviin energialähteisiin. Suomalaisen pitää päättää olla jossakin asiassa maailman parhaita. Se, missä me voimme olla maailman parhaita, on tietysti se osaaminen ja tieto, joka perustuu siihen raaka-aineeseen, jota meillä itsellämme on käytössä. Panostamalla energiaratkaisut kotimaisiin uusiutuviin lähteisiin luomme myös suomalaiselle osaamiselle, teknologialle, teollisuudelle mahdollisuuden olla keihäänkärkenä koko maailman mitassa.

Ministeri Kanerva myös puuttui tuontisähköön. Ydinvoimalayksikkö on niin mittava säh-

kön tuottaja, että se välttämättä vaatii korvaavan energialähteen pakollisten seisokkien ym. vastavaksi ajaksi. Tässä suhteessa me emme varmasti pääse ydinvoimalan tilaamalla irti tuontisähköstä, emme pääse irti myöskään Vuotoksen altaasta. Eikä minulle ainakaan ole kerrottu enkä usko, että hallitukselle kukaan Venäjältä on kertonut, että he peruskorjaisivat saati sulksisivat yhdenkään nykyisistä voimaloista, jos Suomi päättää tilata uuden ydinvoimalan.

Ed. Renko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä ihmettelen myös työministerin kantaa siinä, että hän perustelee ydinvoiman rakentamista työllisyydellä ja jättää siteeraamatta luvut, mikä on kotimaisen energiavaihtoehdon työllistämisaikutus. Haluan kuulla ne nyt täällä, koska minulla on joitakin lukuja tiedossa, mitä olen eri ministeriöiltä urkkimalla saanut selville. Mutta oletan, kun maa on näin katastrofaalisessa työttömyystilanteessa, että työministerin ensisijainen tehtävä on hakea niitä hankkeita, jotka todella työllistävät ja vielä hajautetusti ympäri maata.

Toisaalta haluaisin tietää, mihin ne hiilidioksidipäästöjen kasvuluvut perustuvat, jotka siinä puheenvuorossa kävivät ilmi? Mikä on se lähde?

Ed. Takala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työllisyydestä puhuminen on tietysti erittäin tärkeä asia. Vaikka se ei ole tärkein asia tämän hankkeen yhteydessä, sitä keskustelua viime aikoina on lisääntyvästi käyty.

Ministeriön ykkösmieheltä olisi toivonut kokonaisvaltaisempaa näkemystä ja vastuuta tämänkin asian yhteydessä. Nythän kansanedustaja joutuu ottamaan kantaa siihen, onko hanke yhteiskunnan kokonaisedun mukainen vai ei. Ei ole kysymys pelkästään energiasta tai pelkästään työllisyydestä.

Mutta työllisyydessäkin toki muut vaihtoehdot tuottaa energiaa myös työllistävät, ja sitä pohdintaa ja niitä lukuja olisi minusta pitänyt tuoda ministerin taholta tähän keskusteluun. Ei voi olla niin, ettei niillä olisi mitään merkitystä. Esimerkiksi täällä on puhuttu Wärtsilän kaasudieselvoimalasta, jonka hyötysuhde on suurempi kuin ydinvoimalan ja investointikustannukset huomattavasti alle puolet. Se työllistää tietojen mukaan, joita on tästä saatu, lähes yhtä paljon, puhumattakaan siitä että koko varaosahuolto on kotimaista ja työllistävää. Kotimaisuusastehan tässä oli 90 prosenttia, mikä täällä on jo tuotu esille.

Ydinvoiman kaltaisen hankkeen kohdalla täytyy miettiä hyötyjä ja haittoja. Minusta riskejä ja haittoja on enemmän, ja ne, jotka tämän valitsevat, hyväksyvät korkean riskin ja korkeiden kustannusten tien.

Ed. Hassi (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mikä tahansa yli 10 miljardin markan investointi tuo työpaikkoja. Se on aivan selvä. Mutta ministeri Kanerva osoitti varsinaisia maagisia taipumuksia, kun hän uskoi ydinvoiman muuttavan jopa nykyiset ylityöt pysyviksi työpaikoiksi. Tässä on moneen kertaan jo todettu, että arvioissa ydinvoimarakentamisen tuomista työpaikoista on suuria eroja. Ministeri Kanervan, joka ei tähän mennessä ole erityisemmin kunnostautunut uusien työpaikkojen hankkijana, taikurin stetsonista ilmestyi nyt jopa 100 000 työpaikkaa pitkässä juoksussa. Epäilen vahvasti, että nämä ovat juoksijan työpaikkoja.

Jos verrataan tätä kotimaisen energian työllistävään vaikutukseen, on arvioitu, että pelkkä puun korjuu työllistää 15 000—20 000 työntekijää vuodessa, jos vastaava määrä energiaa tuotetaan puulla. Tämä tekee ydinvoimalan seitsemänä rakentamivuonna 105 000—140 000 henkilötyövuotta. Sitten tulevat lisäksi voimaloiden rakentamistyöpaikat. Todella ihmettelen, miten yksinkertaista väkeä SAK:ssa oikein mahtaa olla, jos he eivät tajua, että myöskin kotimaista polttoainetta ja maakaasua käyttävien voimaloiden rakentaminen tuo työpaikkoja aivan samantavalla työntekijäryhmille kuin ydinvoimalankin rakentaminen.

Mutta työllisyyden kannalta pitkällä tähtäimellä oleellista on se, että ydinvoimala liittyy sellaiseen talous-, energia- sekä veropolitiikkaan, joka suosii puunjalostusteollisuutta, joka puolestaan on kunnostautunut nimenomaan siinä, että se pystyy lisäämään tuotantoa ja energian kulutusta mutta samanaikaisesti vähentämään työpaikkoja. Me tarvitsemme kerta kaikkiaan rakennemuutoksen tuotantoelämään, jos haluamme työllisyydestä huolehtia.

Ensimmäinen varapuhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia on kulunut!

Ed. Tiuri (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu on todella kummallista, kun puhutaan työllisyydestä. Ydinvoimalahan on ainoa, joka tuottaa työpaikkoja ilman valtion rahaa, kaikki muut ovat sellaisia, joissa valtion rahaa tarvitaan. Kun sitä ei ole, tarvitaan välttämättä semmoisia työpaikkoja, joita saa-

daan yksityisillä varoilla. Esimerkiksi puun käytöstä maksetaan jo nyt jopa 25 markkaa maanviljelijöille, että he ottavat metsistä omaa puuta ja tekevät hakkeeksi ja polttavat sen. Ympäristöloustoimikunnan mietinnön mukaan fossiilisen energian hinta pitäisi nostaa kolminkertaiseksi ennen kuin puun käyttö kannattaisi. Kyllä kaisilla lailla työpaikkoja saadaan, kun puuta kerätään metsästä, mutta ne ovat kalliita työpaikkoja, valtion kustannuksella ilmeisesti. Maakaasun käyttö vaatii vastaavasti maakaasuputken, joka valtion pitäisi maksaa. Turvevoimalaanhan vaaditaan Pudasjärvellä 200 miljoonaa markkaa, jotta se saataisiin aikaan. Eihän tässä työllisyydestä puutetta ole, jos valtiolla olisi rahaa työllistää, mutta ydinvoimalla on ainoa tosiaan, joka tekee sen ilman valtion tukea.

Kun täällä puhutaan siitä, että Ruotsi estää maakaasun tulon, niin ei Ruotsi tule koskaan maakaasua käyttämään, koska Ruotsi on sitoutunut Rion sopimukseen. Maakaasu lisää Ruotsin hiilidioksidipäästöjä. Ei sitä siellä voida ottaa käyttöön. On turha odottaa, että ydinvoimalat siitä syystä lakkaisivat.

Lapsien pelottelu ydinvoimaloilla on minusta täysin edesvastuutonta, koska ydinvoimala kuitenkin turvaa sen, että kasvihuoneilmiö saadaan hidastumaan, ja siihenhän liittyy todellisia uhkia, esimerkiksi äkilliset jääkaudet.

Ensimmäinen varapuhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia on kulunut!

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä kiinnitän huomiota ministeri Kanervan täällä käyttämään puheenvuoroon. Kun hän tuli työvoimaministeriksi, maassa oli alle 200 000 työtöntä. Nyt meillä on 500 000 virallista työtöntä ja sen lisäksi parisataatuhatta epävirallista työtöntä. Tämä mies tulee tänne perustelemaan työllisyyden parantamista ydinvoimalla, jossa on hyvin suuria moraalisia ja taloudellisia riskejä.

Arvoisa ministeri! Teidän täytyisi lähteä muuttamaan maan talouspolitiikkaa, jos te haluatte poistaa työttömiä. Silloin meillä tämän keskustelun aihe, ydinvoima tai ei ydinvoimaa, pitää asettaa niihin mittasuhteisiin, mitä muita energiantuotantomahdollisuuksia on käynnissä. Ydinvoimala on teknologinen dinosaur. Muut vaihtoehdot, hajautetut energiantuotantomuodot ovat niitä, joita voidaan ottaa käyttöön ja jotka myös työllistävät, jos niitä otetaan käyttöön ja käytetään ja niihin tuotetaan polttoainetta.

Arvoisa ministeri! Te kuulutte siihen poliittiseen eliittiin, joka jostakin syystä on hyvin kova-päinen niille ratkaisuille, joihin Suomella on vaihtoehtoja. Ministeri Kääriäinen liittyi siihen samaan poliittiseen eliittiin opportunistisuuttaan. Te olette ollut siellä jo pidempään. Teidän on muutettava talouspolitiikkaa työttömyyden torjumiseksi. Ei tämä ydinvoimala ole vaihtoehto tässä asiassa. Meillä on puoli miljoonaa virallista työntöntä, ministeri Kanerva. Tehkää jotakin! Muuttakaa talouspolitiikkaa!

Ed. T u o m i o j a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tietysti hyvä, että työvoimaministeri edes puhuu työttömyyden vähentämisen puolesta. Jätän kuitenkin tämän arvioinnin tilanteisiin, joissa on enemmän kuin kaksi minuuttia käytettävissä. Totean vain, että on syytä suhteuttaa eri vaihtoehdot paitsi rakentamisvaiheen aikana, niin nimenomaan myös sen suhteen toisiinsa, miten ne vastaavat sekä kestäväen talouden että kestäväen ympäristökehityksen periaatteita.

Ministeri Kanerva puheenvuoronsa lopuksi käsitteli myös ympäristökysymyksiä ja puhui liki ääni värysten siitä uhasta, jonka otsonikato tämän ratkaisun yhteydessä muodostaa. Otsonikato on näistä suurista maailmanlaajuisista ympäristöuhista kuitenkin se, jonka ratkaisu kansainvälisin sopimuksin on jollain lailla jo näköpiirissä. Ehkä hän kuitenkin tarkoitti puhua ilmastomuutoksesta. Voisi olla hyvä, että jos ympäristöasioissa aikoo vakavasti esiintyä, olisi vähän tarkempi.

Kaiken kaikkiaan haluan todeta, kun monessa puheenvuorossa on juuri näihin ilmastomuutoksiin viitattu, että en osaa antaa arvoa sellaisille puheille, joissa yhtenä argumenttina käytetään tätä niin kauan, jos samassa puheenvuorossa myös edelleen esiinnyttään jatkuvasti kohtuuhintaisen eli halvan, alihinnoitetun energian saannin turvaamisen puolesta, oli sen tuottamistapa sitten mikä tahansa.

Ed. L o u e k o s k i (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Nikula sanoi, että Suomen teknillinen osaaminen ei sillä edisty, että me tilaisimme yhden uuden ydinvoimalaitoksen. Tämä käsitys on väärä. Kun Suomeen on rakennettu neljä ydinvoimalaitosta, ne ovat syntyneet hyvin pitkälle mm. turvallisuusjärjestelmien osalta suomalaisen osaamisen tuloksena ja ne johtavat maailmassa varminten ydinvoimalaitosten tilastoa. Se on suomalaista osaamista. Sitä passaa viedä jopa ulos.

Ed. Ryynänen oli huolissaan siitä, että energiateknologiaa ei riittävästi kehitetä, ja monet ovat kantaneet huolta siitäkin, että Wärtsilän dieselaita ja Ahlströmin kattiloita ei käytetä. Minä kuulun niihin edustajiin, jotka kannattavat kaikkien näitten vaihtoehtojen edistämistä, mutta ne ovat toinen asia kuin luopuminen ydinvoimasta. Ydinvoimaa tarvitaan massiivisena perusvoimatuotantona maailman parhaalla teknologialla toteutettuna. Sen me suomalaiset osaamme.

On muistettava, että Wärtsilän dieselit ja Ahlströmin kattilat, puuvoima ja turpeenkin käyttö ovat vain täydentäviä energiatuotantomuotoja. Ne eivät ole poissuljettuja. Ne sisältyvät siihen hallituksen periaatepäätökseen, joka täällä pitäisi hyväksyä.

Jos puhutaan työllisyydestä olen aivan varma, että ne puhujat, jotka pitävät kotimaisten energialähteitten, esimerkiksi puun käyttöä parhaiten työllisyyttä edistävänä vaihtoehtona, ovat oikeassa, mutta siihen meillä ei ole varaa. Se on niin kallista.

Ed. S a a s t a m o i n e n (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Rossi otti täällä aiemmin esille Juankosken ja ministeri Kanerva totesi, ettei hän tunne tätä projektia. Minä tunnen tämän projektin. Juankosken Sampo-projekti on upea ympäristön, energiatuotannon ja työllisyyden yhteisohjelma, joka ratkaisee monta asiaa sillä alueella, mutta rouva puhemies, se ei missään suhteessa ole ristiriidassa perusvoiman rakentamisen kanssa. Se on paikallinen projekti. Hyvä, upea, komea sellainen, mutta ei missään suhteessa ristiriidassa perusvoiman kanssa riippumatta myöskään siitä, tuotetaanko perusvoima kivihii-
lellä vai ydinvoimalla.

Sen sijaan olen, rouva puhemies, jo aiemmin tänään todennut, että mm. Savon maakunnan energian tarve ei ratkea paikallisilla projekteilla kokonaan. Me tarvitsemme silti perusvoimaa. Kysymys on perusvoiman hinnasta, ja siinä ratkaisee se, tuotetaanko se ydinvoimalla vai kivihii-
lellä vai jollakin muulla.

Rouva puhemies! Täällä useat kansanedustajat ovat tänään ottaneet esille terveysriskit, niin kuin äskeisessäkin keskustelussa. Ed. Hurskainen haluan todeta, että lääketieteen ja kirurgian tohtori Jouko Tuomisto, Kansanterveyslaitoksen tutkija, toteaa: "Yhteenvetona voidaan tällä hetkellä todeta väestötutkimuksen ja niihin perustuvien laskelmien perusteella, että terveysriskien suhteen energiatuotantomuodot asettuvat

seuraavaan järjestykseen pahimmasta vähiten haitalliseen: kivihiili, öljy, biomass, vesi, tuuli ja aurinko, ja sitten ydinvoima ja maakaasu." Tämä lausunto on kyllä jaettu kansanedustajille.

Ed. R i n n e (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Mitään vertailututkimusta työllisyyden osalta ei ole tehty ydinvoima suhteessa muut. Sitä ei ole tietenkään siitä syystä tehty, koska ydinvoimaa ei voida työllisyysyllä perustella. On olemassa erilaisia kansainvälisiä ja kansallisia selvityksiä, jotka osoittavat tämän, eikä varmasti ministeri Kanerva eikä kukaan muukaan kykene esittämään täällä mitään työllisyysperustetta. Työllisyydellä perustelu on annettu ammattiyhdistysliikkeen tehtäväksi, joka nyt sitten on lähtenyt juoksemaan tässä. Edes ydinvoimateollisuus ei perustele niin. 250 000 työpaikkaa — silloin on kyllä tarjottu ollut liian runsas, mutta tiskin väärellä puolella, jos tällaisia puhutaan.

Toisekseen vielä on hyvin tärkeää tulevaisuuden osalta, että ydinvoima ei nauti valistuneitten eurooppalaisten silmissä luottamusta. Ei se nauti. Esimerkiksi Porin Vuorikemian tuotteet menevät sen takia kaupaksi, että on putket pois merestä -projekti. Nimenomaan sillä perusteella he myyvät ja menestyvät, kun he ovat tehneet ympäristötekoja. Miten käy Suomen metsäteollisuuden, jos se näillä suursyömyillä jauhaa koko ajan ydinsähköllä ja Euroopassa ollaan sitä mieltä, että niin ei tehdä? Suomen metsäteollisuuden herrat ovat kovia patuja, mutta he ovat täysin mitättömiä tekijöitä 400 miljoonan valistuneen eurooppalaisen kuluttajan edessä.

Ed. V ä h ä n ä k k i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totesin tässä taannoin, että olen kuuden vuoden aikana ollut vain kerran samaa mieltä ed. Linnainmaan kanssa, ja se on ydinvoimakysymys. Edelleen totesin vierustoverini kohdalla, että olen kuuden vuoden aikana ollut yhden kerran eri mieltä hänen kanssaan, ja se on tämä ydinvoimakysymys.

Ministeri Kanerva äskeisessä puheenvuorossaan puhui syvällä rintaaänellä kasvusysäyksestä, ja tunnustan todella, että Ahon hallituksen ensimmäinen todellinen kasvusysäys on siinä, että se otti myönteisen kannan ydinvoima-asiaan. Edellinen kasvusysäys oli devalvaatio, johon tällä hallituksella ei ollut osaa eikä arpaa mutta joka myös kyllä vientiteollisuutta auttoi. Sitä paitsi on todettava, että nitisten ja natisten näyttää syntyneen tämäkin myönteinen ratkaisu. Kyllä siellä varmasti turvesheikkien kanssa

kompromisseja väännettiin pitkän aikaa, ennen kuin tähän päädyttiin.

Ministeri Kanervan ansio tässä asiassa on mielestäni ainoastaan se, että hän on ollut samaa mieltä kuin hallituksen enemmistö ja että hän täällä selostaa niitä positiivisia vaikutuksia, joista virkamiehet ovat hänelle kertoneet.

Hattua sen sijaan nostan ministeri Kääriäiselle. Sanoin jo aamupäivällä, että kun keisari antaa viran, niin kyllä luoja antaa kyvyn sen hoitamiseen. Näin on tapahtunut ja pyydän häneltä anteeksi, että olen sanonut, että Ahon hallituksessa on kolme maa- ja metsätalousministeriä, nimittäin Haavisto, Pura ja Kääriäinen. Kyllä meillä ovat ainoastaan Haavisto ja Pura maa- ja metsätalousministereitä ja Kääriäinen on todellinen teollisuusministeri.

Ed. L u u k k a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastauksessaan ed. Hämäläiselle ministeri Kanerva kertoi, että hallitus elvyttää taloutta ja on elvyttänyt taloutta veropoliittisin toimenpitein. Mitä veropoliittisia toimenpiteitä hallitus sitten on tehnyt? Näin valtiovarainvaliokunnan verojaoston jäsenen näkökulmasta olen havainnut kaksi toistuvaa toimenpidettä. Ensimmäinen on se, että hallitus on jatkuvasti kiristänyt tuloverotusta niin, että Suomessa on tällä hetkellä maailman korkein tuloverotus. Toinen on se, että hallitus on jatkuvasti nostanut välillisiä työvoimakustannuksia niin, ettei kenenkään enää kannata pestata ketään töihin eivätkä yritykset pysty pitämään ihmisiä töissä. Nämä toimet, jos mitkä, ovat syventäneet lamaa entisestään. Kestävä ratkaisu työllisyysmielessä saadaan aikaan vain ns. vihreällä verouudistuksella eli siirtymällä työn verottamisesta haittojen verottamiseen, siis nostamalla ympäristöveroja ja alentamalla välillisiä työvoimakustannuksia samalla määrällä. Vihjeenä kerrottakoon.

Ed. P a l o h e i m o (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Minä haluan puuttua ministeri Kanervan siihen huomautukseen, jossa hän sanoi, että minä vähätelen työllistämisaikutusta. En minä sitä vähätellyt, kyllä minä totesin, että seitsemän vuoden aikana työllistyy tätä kautta 5 000 henkeä, mutta sanoinpa vain, että muilla tavoin työllistyy aivan ilmeisesti enemmän. Sen totesi myös täällä ed. Louekoski, joka muuten kannattaa ydinvoimaa, että ne, jotka kannattavat kotimaisen polttoaineen käyttöönottoa, ovat aivan ilmeisesti oikeassa sen työllistämisaiku-

tusten suhteen, mutta Suomella muka ei olisi siihen varaa.

Minä haluaisin tässä yhteydessä puuttua uudestaan kahteen kysymykseen. Nimittäin siihen vaihtoehtoon, mikä työllistäisi paljon, ja se on se, että käytettäisiin kotimaisia polttoaineita, viljeltäisiin energiapuuta, kehitettäisiin siitä kansainvälisesti pätevä lämmityssysteemi. Toinen on sitten, että ryhdyttäisiin paljon laajemmassa mitassa kuin nykyisin käyttämään maalämmitystä ja lämpöpumppua asuntojen lämmityksessä. Nämä ovat molemmat semmoisia energiantuotantotapoja, jotka työllistäisivät juuri maaseudulla laajoja kansalaispiirejä.

Tämä on ehkä myös syy siihen, ministeri Kanerva, minkä takia SAK ei niin tavattomasti inostu näistä asioista, koska ilmeisesti juuri nämä ovat sen tyyppisiä energiantuotantomuotoja, jotka SAK:n jäsenistöä eivät niin paljon kiinnosta kuin esimerkiksi ydinvoima saattaisi kiinnostaa.

Sitten, ministeri Kanerva, minä haluaisin vielä sanoa teille, että meillä on Suomessa Wärtsilä Diesel Group, meillä on Neste Advanced Power Systems, meillä on Ahlströmin pyroflow-kattilat, ja me voisimme kehittyä maailman kärkimaaksi energian säästössä. Nämä ovat kaikki sellaisia energiantuotantomuotoja, joissa Suomi voisi olla kansainvälisesti kärjessä.

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia on kulunut!

Ed. Kuuskoski (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin hämmästelen ministerin puheenvuoroa. Ministeri ei ole valmis itse esittämään mitään arvioita työllisyysvaikutuksista, mutta hänellä on kuitenkin kanttia sanoa, että me, jotka emme kannata lisäydinvoiman rakentamista, vähättelemme työllisyyskysymyksiä ja että nämä muut vaihtoehdot työllistäisivät huomattavasti vähemmän. Minä en ole kovin vakuuttunut ministerin arvioista. Jo aamulla, kun ministeri Kääriäinen käytti puheenvuoron ja sanoi, että jos ei ydinvoimaratkaisua olekaan hyvä, niin voidaanhan sen rakentaminen keskeyttää, se ei tuntunut kovin vakuuttavalta.

Täällä hyvin usein viitataan siihen, että ydinvoimavaihtoehto ei vie valtion varoja. Eduskunnan tehtävänä on tehdä arvio kansakunnan kokonaisedun pohjalta. Tilanteessa, jossa ydinvoiman rasitteet kasataan julkiselle vallalle, on tietysti selvää, että ydinvoiman hinta-arvioissa päästään alemmalle tasolle kuin jossain muualla. Toisaalta me tiedämme, mitä se tarkoittaa, kun

yksityinen sektori sanoo, että me kannamme vastuun. Nyt me makselemme julkisen velan kautta niitä huonoja investointeja, joita on otettu yksityiseen piikkiin. Kyllä nämä asiat täytyy katsoa kansakunnan kokonaisedun kannalta. Muutoin meillä ei ole oikeutta tehdä näitä ratkaisuja.

Ministeri peräsi kovasti yhteistyötä, ja työllisyyskysymyksen hoitaminen todella vaatii sitä, niin radikaaleja ratkaisuja on pakko tehdä. Mutta ei, ministeri, ole ollut kovin paljon halukkuutta tätä yhteistyötä tehdä esimerkiksi palkansaajajärjestöjen suhteen silloin, kun vielä olisi ollut todella mahdollisuutta luoda luottamukselliset suhteet ja lähteä radikaaleille teille. Ministeri tietää tämän, ei kannata ollenkaan päättää pudistella.

Ed. U. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Kanervan puheenvuorot ovat olleet erittäin näköalattomia. Pidän surullisena sitä, että ministeri, jonka vastuulla työllisyyskysymykset ovat, ei vaivaudu selvittämään esimerkiksi ydinvoiman työllisyysvaikutuksia tarkkaan. Luulisi, että ministeriössä on asiantuntijoita, jotka tämänkin asian pystyisivät laskemaan tietyllä kohtuullisen luotettavalla vaihteluvälillä ja samalla myös hankkimaan selvityksen siitä, mitkä ovat muiden energiaratkaisujen työllisyysvaikutukset.

Ministereiltä näyttää myös puuttuvan kyky vertailla erilaisia tulevaisuuspolkuja. Kyllähän sitoutuminen ydinvoimaratkaisuun on sitoutumista halvan energian tulevaisuuteen ja sellaiseen tulevaisuuteen, jossa Suomen tuotantorakenne, teollisuusrakenne on pitkälti entisenlainen. Jos tämä rakennelma ei onnistu, seuraukset voivat olla kansantaloudelle tuhoisat.

Mielestäni tulevaisuuspolkuja pitäisi tarkastella myös niin, että otetaan huomioon esimerkiksi verotustekniset ratkaisut. Verotuksella voidaan ratkaisevasti vaikuttaa energian hintaan ja myös siihen, miten eri energiaratkaisut kaiken kaikkiaan työllistävät.

Kuten monissa puheenvuoroissa onkin tullut jo esiin, esimerkiksi puun energiakäyttö on erittäin työllistävää, ratkaisevasti työllistävämpää kuin ydinvoima. Kun vielä otetaan huomioon, miten paljon ydinvoimaratkaisu rasittaisi vaihtotasetta, sitä ei totta totisesti voida kehua minään edullisena työllistävänä mallina.

Ed. Kasurinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Kanerva perusteli puheenvuorossaan laajasti työllisyysyllä myönteisen ydinvoimapäätöksen merkitystä. Tämän

keskustelun jo tähänastisessa menossa useat kansanedustajat ovat peränneet hallituksen kantaa ydinjätehuollon järjestämisestä. Samoin ympäristövaliokunta lausunnossaan kiinnitti asiaan huomiota ja otti kielteisen kannan lisäydinvoiman rakentamiseen juuri tämän suunnitelman puuttumisen vuoksi.

Koska uskon, että juuri tällä on suurta merkitystä kansanedustajien lopulliselle päätökselle, toivoisin, että ministerit voisivat tämän keskustelun aikana vastata kysymykseen, miten tämä käytännössä aiotaan hoitaa ja mitkä ovat ne suunnitelmat, millä tavoin se sitten hoidetaan. Meille on kyllä tullut mm. Teollisuuden Voima Oy:n lähettämiä kirjeitä, joissa kerrotaan, että Kansainvälinen atomienergiajärjestö on näitä suunnitelmia tutkinut ja antanut niistä positiivisen lausunnon. Mutta mielestäni tämä ei riitä vakuuttamaan päätöksenteon pohjaksi, kun nämä lausunnot eivät ole valtioneuvoston kannanottoja.

Ed. Heikkinen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Ala-Nissilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voin pitkälti yhtyä ministeri Kanervan näkemyksiin.

Ed. Astala heitti ministeri Kanervalle turkulaisena Wärtsilän dieselvoimaloista. Totta kai näitä voimaloita täytyy edistää, mutta sehän ei ratkaise perusvoimakysymystämme. Sen sijaan lounais-suomalaisina kansanedustajina Astalan, Rinteen ja Kuuskosken pitäisi olla kyllä Lounais-Suomen työllisyydestä huolissaan. Uskon, että Olkiluodon ylimenokauden ydinvoimalayksikkö auttaisi Uudenkaupungin ja Rauman seudun todella lohdutonta työttömyystilannetta. Tällä hetkellä Uudessa kaupungissa mennään yli 30 prosentin ja Raumalla ollaan miltei samoissa lukemissa.

Kiinnitän myös huomiota tämän päätöksen välillisiin työvoimavaikutuksiin. Jos me koron laskun ohella saamme Suomessa varmuuden edullisesta energiasta pitkälle tulevaisuuteen, se vie liikkeelle investointeja ja parantaa työllisyyttä.

Toinen näkökohta on se, että kotimaiset energiahankkeet etenevät, kun ei muodostu minkäänlaista pattitilannetta tämän ratkaisun yhteydessä, vaan ne hankkeet — viittaen puuhakkeen käyttöön, viittaen turvevoimaloihin, viittaen myös pellolta saataviin biodiesel-etanoli-hankkeisiin — nopeasti etenevät ja parantavat työllisyyttä.

Aivan lopuksi. Kyllä ulkomaillakin seurataan tilannettamme. Kun Ruotsin kruunu vajoaa huolestuttavalla tavalla, uskon, ettei se markkaakaan vahvista, jos emme Suomessa ole valmiita tekemään kestäviä energiapoliittisia linjauksia.

Ed. Kivelä: Arvoisa puhemies! Hyvinvointimme taloudellinen perusta lepää yrittämisen varassa. Yhteiskunnallisten palvelujen rahoitus ja sosiaaliturvan taso riippuvat siitä, kuinka huolehdimme kannattavan yritystoiminnan edellytyksistä maassamme. Jotta voisimme säilyttää Suomen hyvinvointivaltion, kansantuotteemme olisi saatava kasvamaan tehtyjen selvitysten mukaan noin 2,5 prosenttia vuodessa kaikkien seuraavien kymmenen vuoden aikana. Tavoite on haastava mutta ei mahdoton. Ellemme saavuta tätä kasvua, joudumme nykyistäkin rankemmin leikkaamaan julkisia menoja ja yhteiskunnallisia palveluja. Ellei kasvua synny, joudutaan myös aluepoliittisia tukia ja maataloustukea radikaalisti supistamaan.

Yritystemme palkanmaksukyvyyttämyydestä johtuen meillä on jo yli 500 000 työtöntä. Yhä useammille työttömyys uhkaa muodostua yhä pitkäaikaisemmaksi. Erityisen vaikeaa on ensimmäisen työpaikan saanti sekä työn löytyminen suhdanneherkillä aloilla kuten rakentamisessa. Ainoa tapa, jolla Suomi saadaan uudestaan nousuun, on suomalainen työ, uudet yritykset sekä teollisuutemme tuotannon kasvattaminen. Uusia työpaikkoja ei synny eikä synnytetä tyhjistä. Myöskään uusia työtilaisuuksia ei synny, elleimme saa uusia kasvusykäyksiä, ennen muuta uusia investointeja.

Meillä on kolme pääasiallista keinoa, joilla poliittisin päätöksin voimme varmistaa pidemmällä tähtäyksellä teollisuuden toimintaedellytykset maassamme. Ne ovat korkeatasoisen koulutusjärjestelmän ylläpitäminen sekä tutkimus- ja kehitystyön tukeminen, kilpailun edistäminen ja kaupan esteiden purkaminen sekä huolehtiminen tärkeistä infrastruktuuri-investoinneista kuten tiet, satamat, rautatiet, sähkönsiirtoverkot, tietoliikenneyhteydet ja energiahuolto.

Muita keinoja ei ole. Yrityksistä ei saa kannattavia sillä, että niille maksetaan tukiaisia veronmaksajien rahoista, eikä ajautuminen yhä syvempään subventiokierteeseen ole taloudellisesti edes mahdollista. Kaikki tuet, maataloustuet ja aluepoliittiset tuet mukaan lukien, on maksettava kannattavalla kotimaisella työllä. Sitä tehdään erityisesti Suomen vientiteollisuudessa, jonka tuotteilla joudumme maksamaan kasvavan ulko-

maisen velkamme. Tällä hetkellä vienti vetää, mutta suotuisan kotimaisen kehityksen pääongelmana on edelleen investointien riittämättömyys.

Valtion ja kuntien voimavarat eivät riitä sellaisiin julkisiin investointeihin, joilla tilannetta olennaisesti parannettaisiin, joten vetoavun on tultava julkisen sektorin ulkopuolelta. Kun ei investoida, ei myöskään synny elintärkeitä työpaikkoja.

Yksi vakavimpia esteitä investointien tiellä on epävarmuus kohtuuhintaisen sähkön saatavuudesta tulevaisuudessa. Kokoomus seisoo hallituksen energiasstrategian takana, jonka kulmakivinä ovat energiansäästöohjelma ja ydinvoiman lisärakentaminen. Hallitusohjelmassaan hallitus on sitoutunut siihen, että teollisuuden energian saanti ja sen riittävyys turvataan kilpailukyiseen hintaan.

Energian säästäminen on välttämätöntä. Hallitus onkin toimeenpannut olennaisilta osiltaan energiansäästöohjelman. Kauppa- ja teollisuusministeriö on solminut teollisuuden kanssa sopimuksen energian säästön toimenpideohjelmasta. Sen avulla päästään eri teollisuusprosesseissa 10–15 prosentin säästöön energian ominaiskulutuksessa vuoteen 2005 mennessä. KTM on käynnistänyt kuusivuotisen energiantutkimusohjelman, jonka yhtenä painopisteenä on energiansäästötekniikka sekä kotitalouksissa että teollisuudessa. Energiansäästöohjelman velvoitteiden mukaisesti kauppa- ja teollisuusministeriö on perustanut energian säästön palvelukeskuksen, jonka tehtävänä on tukea energiaa säästävän tekniikan markkinoille tuloa sekä toimia energian säästön tietokeskuksena. Lisäksi palvelukeskus harjoittaa kuluttajavalistusta energiansäästökeinoista.

Koko energiansäästöohjelman tavoitteena on saavuttaa 3:a miljoonaa öljytonnia vastaava vuotuinen säästö energian kokonaiskulutuksessa ja 5 terawattitunnin vuotuinen säästö sähkön kulutuksessa vuoteen 2005 mennessä. Nämä tavoitteet ovat kunnianhimoisia, mutta mahdollisuuksien rajoissa, jos Suomen talouden tilanne pystytään tervehdyttämään. Säästöinvestoinnit vaativat rahaa, ja jos Suomen lama pitkittyy esimerkiksi huonosti hoidetun energiapolitiikan takia, jää energiansäästötavoitekin helposti saavuttamatta.

Emme siis ole päättämässä siitä, säästetäänkö energiaa vai tuhhlataanko sitä. Sen sijaan olemme päättämässä siitä, miten ja kenen toimesta tuotetaan se lisäenergia, jota me kaikista säästötoimis-

tamme huolimatta tarvitsemme. Kysymyksessä ei siten ole säästäjien ja tuhlaajien välinen äänestys siitä, kumpi peruslinja valitaan.

Kansallisen energiasstrategian toinen kulmakiivi, myönteinen ydinvoimapäätös, on tehtävä tässä eduskunnassa ensi perjantaina. Muussa tapauksessa jääme tuuliajolle ja uhkaamme ajautua sellaisten energiaratkaisujen varaan, jotka eivät ole itse valittavissamme. Pahimmassa tapauksessa tuontien energiaa tuotetaan rajojemme läheisyydessä hyödyntäen sellaista teknologiaa, joka ei täytä kotimaista turvallisuusvaatimustamme.

Myönteinen ydinvoimapäätös merkitsee sitä, että sähköä tarvitsevat yritykset voivat luottaa kohtuuhintaisen sähkön saatavuuteen myös pitkällä tähtäimellä. Tämä mahdollistaa sellaiset investoinnit, joiden kannattavuus täytyy voida varmistaa jopa kymmeniksi vuosiksi etukäteen. Ydinvoimapäätöksen tärkein merkitys on luottamuksen palauttaminen Suomeen tehtäviin työllistäviin investointeihin ja siihen, että maamme aikoo olla kilpailukykyinen myös tulevaisuudessa.

Keskeisiä ovat myös hankkeen työllisyysvaikutukset, joista tänään on varsin paljon puhuttu. Menemättä noihin arvioihin on edelleen syytä todeta, että työllisyysvaikutus on joka tapauksessa noin 35 000 henkilötyövuotta ja eräiden tuoreimpien arvioiden mukaan jopa 55 000 henkilötyövuotta. Näitä töitä pitkälle tekevät suomalaiset työvaltaiset pienet ja keskisuuret yritykset, juuri ne yritykset, jotka työllistäjinä ovat avainasemassa Suomen nostamisessa kasvu-uralle.

Ydinvoiman kotimaisuusaste huolimatta siitä, että laitteisto tilataan ulkomailta, on noin 50 prosenttia. Luku on paljon korkeampi kuin esimerkiksi hiilivoiman tai maakaasuvoiman. Kysymyksessä on siten varsin paljolti kotimainen hanke. Riittävällä ja mahdollisimman suuren kotimaisuusasteen omaavalla perusvoiman tuotantoratkaisulla on myös positiivisia vaihtotasevaikutuksia. (Ed. Pulliainen: Vaikeuksia juuri onkin!) — Vaikutuksia, ed. Pulliainen, kun sähkön tuontia voidaan näin muodoin supistaa. — Samalla saamme edullista perusvoimaa, joka tuotetaan omassa valvonnassamme ja sillä hyvällä kokemuksella, joka meillä ydinlaitoksen toimivuudesta ja turvallisuudesta on.

Kun budjetin käsittelyn yhteydessä on huolehdittu siitä, mistä saataisiin maahan elvyttävä kasvusykäys ilman velanottoa, on ydinvoiman lisärakentaminen juuri tällainen sykäys. (Ed. Rinne: Se raha on velaksi otettava!) — Ei, valtio ei ota

tässä tapauksessa velkaa. — Jo pelkkä myönteinen päätös luo tulevaisuudenuskoa, työtä ja turvallisuutta kymmenilletuhansille ihmisille. Toivoisin, että tässä tapauksessa ed. Rinnekin miettiisi tätä asiaa hieman syvällisemmin.

Ydinvoimalan rakentamiseen ei tarvita lainkaan valtion tukea, pelkkä myönteinen periaatepäätös riittää. Tässä suhteessa ydinvoima poikkeaa lähes kaikesta muusta energian tuotannosta. Etenkin nk. kotimainen energian tuotanto näyttää olevan sellaista, että se on kannattavaa vain veronmaksajien varoin tuettuna.

Ydinjätehuolto on Suomessa Kansainvälisen atomienergiajärjestön raportin mukaan hyvässä kunnossa. Kaikkien jätteen loppusijoittamiseen voimalaitosten purkamista ja loppusijoittamista myöten kerätään rahat ydinsähkön hinnassa jo nyt eikä mitään jätetä tulevien sukupolvien vastuulle. (Ed. Lahti-Nuuttila: Mikä on ratkaisu?) — Loppusijoitusratkaisu on valmiiksi suunniteltu, ja korkea-aktiivisen jätteen loppusijoituspaikka valitaan hallituksen päättämän aikataulun mukaisesti vuonna 2000. (Ed. Lahti-Nuuttila: Miksei valtio antanut siihen lupaa jo?)

Arvoisa puhemies! Edellä en ole korostanut uusiutuvaa kotimaista energiaa kansallisen energiastrategian kulmakivenä. Syynä on se, että kaikki kotimaisten polttoaineiden hankkeet vaativat tukiaisia verorahoista. Niillä ei voi siis tuottaa kilpailukykyistä perusvoimaa Suomen tarpeisiin, vaan niidenkin tuet on maksettava kannattavien hankkeiden tuotoilla tai veronmaksajien yhteisillä varoilla.

Kotimaisilla polttoaineilla on etunsa. Ne soveltuvat erityisen hyvin yhdistettyyn sähkön ja lämmön tuotantoon teollisuudessa tai yhdyskuntien kaukolämmön tuotannossa. Tällöin niistä saadaan sähköä samalla, kun tuotetaan kaukolämpöä tai höyryä teollisuuden tarpeisiin. Pelkkään sähkön tuotantoon kotimaiset polttoaineet ovat kannattamattomia, perusvoiman tuotannosta puhumattakaan. Koska kotimaiset polttoaineet eivät sovi perusvoiman tuotantoon, ne eivät myöskään ole mikään vaihtoehto ydinvoimalle. Silti niidenkin käyttöä on mahdollisuksien mukaan edistettävä.

Hallitus teki periaatepäätöksen kotimaisen energian käyttöä edistävien investointien tukemiseksi 25. helmikuuta tänä vuonna. Periaatepäätös oli kaksiosainen. Ensimmäisessä osassa lisättiin rahaa kotimaisten energiahankkeiden investointivastuksiin, ja toisessa osassa päätettiin antaa esitys eduskunnalle vuoden 1994 alussa

voimaan tulevaksi uudeksi hiilidioksidipäästöihin perustuvaksi energiaverotukseksi.

Kokoomuksen ministeriryhmä on hyväksynyt hallituksessa yhdessä sovitun energialinjauksen, jonka yksi osa ydinvoima on. Palautettakoon vielä mieliin valtioneuvoston pöytäkirjaan periaatepäätöksen yhteydessä merkitty kaikkien kokoomuksen ministereiden yhteinen lausuma, joka valitettavasti näyttää monilta, myös eräiltä keskustalaisilta, jääneen huomaamatta. Pöytäkirjaan kirjattiin: ”Kokoomuksen ministeriryhmä hyväksyy valtioneuvoston periaatepäätöksen kotimaisen energian käytön edistämiseksi katsoen asian liittyvän valtioneuvoston myönteiseen periaatepäätökseen ydinenergiailaitoksen rakentamisesta ja sitä seuraavaan eduskunnan päätökseen hyväksyä ydinenergian lisärakentaminen. Mikäli eduskunta ei myönnä lupaa ydinenergian lisärakentamiseen, on koko energiaratkaisu otettava uudelleen tarkasteltavaksi.”

Myönteisen ydinvoimaratkaisun vaihtoehtona ei ole mikään voimala. Ratkaisun vaihtoehtona on todellisuudessa kivihiihen varaan rakentuva perusvoiman tuotanto. Jos ydinvoimapäätös on kielteinen, siitä seuraa, että perusvoimaa joudutaan tuottamaan rakentamalla lisää hiilivoimaa, joka on paitsi saastuttavaa myös ydinvoimaa kalliimpaa. Kalliimman perusvoiman takia myös paljon sähköä käyttävien teollisuuslaitosten investoinnit menettäisivät kannattavuutta. Kivihiihi on tuontipolttoaine, ja kivihiihvoiman kokonaiskustannuksista yli puolet pitää maksaa valuuttana ulkomaille kivihiihen hinnassa. On lisäksi muistettava epävarmuus kivihiihen hintakehityksestä. Ydinvoiman etuna on se, että uraanin osuus kokonaiskustannuksista on vain 5 prosenttia, jolloin ydinsähkön hinta ei oleellisesti muutu, vaikka uraani kallistuisi. Kivihiihen kohdalla tilanne on ongelmallinen. Jos kivihiihen hinta nousee 50 prosenttia, sähkön hinta nousee peräti 25 prosenttia.

Maakaasun kotimaisuusaste puolestaan on kaikkein huonoin. Yli 70 prosenttia kustannuksista on kaasun hinnan varassa. Tämä on suurin syy siihen, ettei maakaasulla kannata tuottaa Suomessa perusvoimaa, vaikka sitä olisikin saatavilla.

Jos ydinvoimapäätös kaatuu, ajaudumme siis kivihiihikauteen, joka vie jatkuvasti rahaa ulkomaille. Tästä seuraa, etteivät energiapeliin sisällä siirrettävät resurssit riitä kotimaisten polttoaineiden tukiaisiin. Jos rakennettaisiin ydinvoimaa, perusvoima olisi halvempaa, sen kotimaisuusaste olisi hiilivoimaa korkeampi ja näin jäisi taloudel-

lista liikkumavaraa myös kotimaisten polttoainesten tukemiseen. Tukemisestahan tässä on kysymys. Jos turvevoima olisi kannattavaa ilman tukia, totta kai turvetta tuottavat isännät rakentaisivat jo nykyään kilpaa turvelaitoksia ympäri maakuntaa.

Tukiaisia kotimaiselle polttoaineelle on jo tällä hetkellä ehkä enemmän kuin tarpeeksi. Turpeen alkutuotevähennys merkitsee, että turve saa liikevaihtoveron suuruisen vähennyksen myyntihinnasta, vaikka siitä ei ole edes liikevaihtoveroa kannettu. Tämän tuen suuruus on noin 130 miljoonaa markkaa vuodessa. Itse laitokset saavat valtiolta energia-avustusta, ja sitten tulevat vielä lainojen korkotuet päälle. Työllisyysmäärärahoja puolestaan käytetään lisäksi turvesoiden kunnostamiseen.

Mikäli eduskunta tekee kielteisen ydinvoimapäätöksen, on kokoomuksella lausumansa mukaisesti oikeus harkita syntynyttä tilannetta kokonaisuutena välittämättä energiapaketin muiden osien kohdalla tehdyistä päätöksistä. Tätä pidättämäänsä oikeutta kokoomus tulee myös käyttämään. (Eduskunnasta: Kovaa puhetta!) Tosiasia on, että kokoomuksen eduskuntaryhmä on äärimmäisen haluton jakamaan erilaisia investointiavustuksia kotimaisille polttoaineille, ellei kokonaisuus sisällä myös ydinvoimaa. Samoin harkitsemme kriittisesti ja uudelleen myös valtioneuvoston periaatepäätöksen toista osaa, joka liittyy turpeen hiilidioksidiveroon. Nykyinen energia- ja ympäristövero otetaan siis uudelleen tarkasteluun. (Ed. Jaakonsaari: Jämääkö puhetta!) Sekä investointitukien poistolle että turpeen hiiliverolle löytynee myös vastuuntuntoisesta oppositiosta kannatusta ainakin ed. Jaakonsaaren välihuutojen perusteella.

Vielä jokunen sana turpeesta. Turve ei ole uusiutuva biopolttoaine samassa mielessä kuin puu, vaikka se sellaiseksi on julistettu. Turvetuotannosta poistettu suo palautuu entiselleen vasta 4 000—5 000 vuodessa, käytännössä ojitettu ja tyhjiin kauhottu turvesuo ei milloinkaan, kun taas oikea biopolttoaine puu uusiutuu muutamassa kymmenessä vuodessa. Piipunpäästä mitattuna turpeen hiilidioksidipäästö on jopa suurempi kuin kivihiilen. Lisäksi turpeen laajamittaisen käytön ympäristöhaitat ovat muutenkin fossiilisista polttoaineista suurimmat. Turvetuotanto likaa lähiseutujen pintavesiä ja pölyäminen turmelee maisemaa. Savukaasujen lentotuhka, tyyppi ja raskasmetallipäästöt ovat suuremmat kuin muilla voimalaitoksilla.

Kokoomus katsoo, että hallitusryhmien tulee

olla kokonaisuudessaan hallituksen määrittelemän alkuperäisen energiastrategian takana. Muuten ei tänään viisasta harkintaa osoittaneelle kauppa- ja teollisuusministerille jää jäljellä olevana hallituskautena mitään energiapolitiikkaan liittyvää päätettävää. Tilannehan on se, että kivihiilivoimaa saa rakentaa ilman eduskunnan lupaa eikä siihen tarvita tukiaisia.

Arvoisa puhemies! Emme siis äänestä energian tuottamisen ja säästämisen välillä. Äänestämme tosiasiaa ydinvoiman ja kivihiilen välillä. Jompaakumpaa me joka tapauksessa saamme. Kokoomuksen ministerien ja eduskuntaryhmän selkeä enemmistö pitävät tässä valintatilanteessa ydinvoimaa olennaisesti parempana vaihtoehtona. Jos ydinvoimahanke nyt kaatuu, ei kokoomuksen eduskuntaryhmä ole valmis myötävaihtamaan myöskään sellaisiin energiaratkaisuihin, jotka edellyttävät laajaa yhteiskunnan tukea.

Ed. M. Laukkanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ymmärtääkseni tämä oli ed. Kivelän neitsytpuhe salissa. Sen vuoksi oli tavattoman mielenkiintoista kuunnella. Hän sanoi nyt ääneen sen, mitä on vähän uumoiltu, vähän epäilty ja ehkä jotkut ovat vähän pelänneetkin, eli sen, että kokoomus todellakin pakatoi ydinvoimaratkaisun siihen, millä tavoin kotimaisia energialähteitä kokoomus on valmis tukemaan. Tätä on todellakin epäilty, että näin se on, ja oli hyvä, että se keskustelun tässä vaiheessa jo kuultiin.

Se, missä ed. Kivelä oli aivan oikeassa, oli hänen talouspoliittinen analyysinsä erityisesti siitä osin, kun hän näki ydinvoimaratkaisun perustuvan myös kasvun välttämättömyyteen. Meidän työttömyysongelmamme ja meidän talousongelmamme, meidän kykymme ylläpitää hyvinvointiyhteiskuntaa riippuvat yksinomaan siitä, minkälainen meidän kansantaloutemme kehitys on. Siinä mielessä on tavattoman tärkeää nähdä tämän energiaratkaisun suora ja välitön yhteys talouteen ja sen kautta myös totta kai teollisuuspolitiikkaan ja kaikkeen muuhunkin.

Itse teknologisesti kysymyksen on rationaalisien järjen ja tiedon asiasta. Kun täällä on yritetty todistella, ettei jätäkysymystä ole ratkaistu, minulla on tässä esimerkki Ranskan ydinvoimalaitoksesta. Tällaiseen mustaan lasiin sekoitetaan kuivatettua korkea-aktiivista ydinjätettä. Tämä lasimassa sulana lasketaan erikoisteräslieriöihin ja niissä taataan erittäin varma ja pitkä säilyvyys. Toisin sanoen tämä on vain hyvä esimerkki siitä, että on olemassa teknologinen ratkaisu jätäkysy-

myksen hoitamiseen. Sitä paitsi täytyy muistaa, ed. Hassi, että meillä on jätekysymys jo tänä päivänä käsillämme ja se on hoidettava. Viides ydinreaktori ei sitä asiaa muuksi muuta. Olen sitä paitsi sitä mieltä, että Suomen itsensä täytyy se hoitaa. En luota venäläisten tapaan sitä hoitaa, vaan meidän täytyy itse löytää läntisen teknologian tapa säilyttää korkea-aktiivinen jäte Suomessa.

On tärkeää nähdä, että ydinvoimaratkaisu ja kotimaisten polttoaineiden edistäminen eivät ole vaihtoehtoja. Se on kokonaisuus. Ydinvoimalla voimme hoitaa edullisen perusvoiman ja puuta ja turvetta käyttäen alueelliseen lämmöntuotantoon siellä, missä sille on luontevat edellytykset. Sen vuoksi on selvää, että perusvoimaratkaisu sysää myös liikkeelle kotimaiset polttoainevaihtoehdot.

Ed. Ukkola (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Kivelä sanoi puheessaan, että kokoomus katsoo, että hallitusryhmien on oltava hallituksen energiapolitiittisten linjausten takana. Tietenkin ed. Kivelä kokoomuksen puoluesihteerinä voi yrittää painostaa oman eduskuntaryhmänsä jäseniä, mutta minä en tiedä, onko tämä laillista vai laitonta. Mutta sen sijaan minä vähän epäilen, onko hänellä valtaa puuttua toisten hallituspuolueitten eduskuntaryhmien sisäisiin asioihin. Sen sijaan hän voi tietenkin esittää tällaiset uhkavaatimukset eikä siinä mitään. Olisi sanonut suoraan, että kokoomus lähtee hallituksesta, niin varmasti oppositiosta olisi löytynyt enemmänkin ydinvoimalan vastustajia, koska sillä keinoin olisi päästy hallituksesta eroon.

Mutta jos mennään vakavaan asiaan, niin kylähän ed. Kivelä ihan asiaa puhui. Todella jos ydinvoimapäätös tässä salissa nyt kaatuu, niin ajaudumme kivihiilikauteen ja myös sellaiseen tilanteeseen, jonka ministeri Kääriäinen varmaan tietää, että meillä eivät riitä sitten verovarot sekä kivihiilivoimaloitteiden tukemiseen että myös kotimaisten polttoaineiden tukemiseen. Rahat loppuvat, koska ydinvoimala on ainoa, joka ei tarvitse valtion tukea. Tämä on tosiasia.

Täytyy muistaa se, että me emme pysty tässä salissa päättämään siitä, mitä voimaloita tähän Suomenmaahan tämän jälkeen tulee. Ei hiilivoimaloita tuoda eduskunnan päätettäväksi. On meidän päätöstemme ulkopuolinen asia, miten teollisuus puuttuvan energiansa hankinnan ratkaisee, tekeekö se uusia hiilivoimaloita ja tuhoaa silloin Suomen pyrkimykset kestävästi kehitykseen, johon me olemme sitoutuneet Rion sopi-

muksessa, vai tuodaanko uutta energiaa, ydinvoimaenergiaa, rajan takaa. Tähänkään me emme voi vaikuttaa.

Ed. Häkämies (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansanedustaja Kivelän puheenvuorosta tuli selkeästi ilmi se, että ydinvoima ja kotimaisten polttoaineiden tukeminen liittyvät kiinteästi toisiinsa. Panin aamupäivällä positiivisesti merkille kauppa- ja teollisuusministeri Kääriäisen mielenmuutoksen tässä asiassa. Niinhän se on, että viisaan ihmisen tuntee nimenomaan siitä, että hän kykenee olosuhteiden muuttuessa myös muuttamaan mielipidettään. Perin merkittävistä tietysti olisikin ollut, jos kauppa- ja teollisuusministeri, joka myös energiaministerinä toimii, olisi tässä asiassa asettunut poikkitehtäviin.

Mutta kun ed. Kivelä viittasi yhtenäisyyteen, niin toki on kysyttävä tässä tilanteessa ja katseet kohdistuvat myös hallituksen pääministeriin Esko Ahoon. Kyllä kai niin on, että jotta hallitus olisi tässä asiassa uskottava, myös pääministerin olisi tuettava sitä ratkaisua, jota hallituksen enemmistö tukee. Nyt jos koskaan tämä hallitus tarvitsee pääministeriä.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Kivelän neitsytpuheessa olisi paljonkin kommentoitavaa. Ensinnäkin kuitenkin totean, että siinä, missä ministeri Kääriäinen julistautui takinkääntäjien kuninkaaksi, ed. Kivelä neitsytpuheessaan julistautui uhkailijoiden kuninkaaksi. Siinä mielessä tuo oli ainutlaatuinen uhkailujen sarja, mitä olen näiden kuuden ja puolen vuoden aikana täällä kuullut. Mielenkiintoista siinä on kuitenkin muutama näkökohta, joihin puutun.

Ensinnäkin hän puhui kohtuuhintaisesta sähköstä yhdistäen sen ydinvoimaan. Hän unohti kertoa sen, että eräs tekijä tämän kohtuuhintaisuuden muodostumisessa on se, että valtiolle on annettu lainsäädännöllä vakuutusriski ja jätehuoltoriski.

Hyvin mielenkiintoista oli se, että hän edelleen puhui kotimaisesta hankkeesta tilanteessa, jossa ehkä yksikään ainut urakka ei tule kotimaisille urakoitsijoille, laitteista nyt puhumattakaan, ja edelleen kotimainen hanke, huomatkas. Hyvin mielenkiintoinen oli hänen väitteensä, mikä liittyi velanottoon. Nimittäin Teollisuuden Voimahan on hyvin mielenkiintoinen rahoittaja omilla rahoillaan. Liikevaihto on vuodessa 700—800 miljoonaa markkaa ja puhdasta velkaa on yli 2,3 miljardia markkaa, siis moninkertaisesti liike-

vaihto. Normaalistihan tällainen yhtiö on suoritustilassa. Sellainenko muka omilla rahoillaan rakentaa tällaisen homman? Ei, vaan ottaa kaiken velkaa. (Ed. Jaakonsaari: Velkaydinvoimala!) Sellaista se on tämä, ettei oteta velkaa ollenkaan. Kansantalous ottaa huikeasti velkaa.

Ed. H a a v i s t o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Kivelän puheenvuorossa kuvailtiin ensin ydinennergiaivaan iloja ja sitten kivihiilihelvetin kauhuja hyvin dramaattisella tavalla. Hän sanoi, että Suomen energiapolitiikka jää ensi perjantaina tuuliajolle, jos ydinvoimalle tulee kielteinen päätös tässä salissa. On hyvä muistaa, minkä vuoksi se jää tuuliajolle. Se jää sen vuoksi tuuliajolle, että vaihtoehtoja ei ole selvitetty kauppa- ja teollisuusministeriössä, jossa kaikkien viimeisten hallitusten aikana on nojattu pelkästään tulevaan viidenteen ydinvoimalaan ja sen vaihtoehtoon selvittämiseen.

Kun hän mainitsee sen, miten ydinvoiman kaikki kustannukset tulevat vain yksityisen puolen maksettaviksi, Suomessa on viimeisinä vuosina investoitu paljon ydinennergiautkimukseen. Sitä on pidetty kuin kukkaa kämmenellä. Se on ollut se vaihtoehto, jota on haluttu selvittää ja tukea ja johon on investoitu.

Samaten, minkä ed. Pulliainen mainitsi, Yhdysvalloissa kaikki ydinennergialaitostilaukset katkesivat siihen, kun ydinennergialaitokset joutuivat maksamaan todellisia vakuutusmaksuja niistä riskeistä, joita ne aiheuttavat. Atomivastuulaki jättää tässä yhteiskunnalle Suomessa suuren vastuun. Mistä muuten johtuisi, että 90-luvulla koko maailmassa on tehty kahdeksan uutta ydinvoimalailausta mutta peruutettu parikymmentä? Tämä on yleinen kansainvälinen trendi, jota vastaan nyt Suomessa yritetään vielä pullikoida. (Ed. Louekoski: Se ei pidä paikkaansa!)

Kun ed. Kivelä otti itätuontiasian hyvin taas kerran esille, itse olen sitä mieltä, että sähkön itätuonnin varaan ei todellakaan pidä laskea. Syy, miksi sitä itätuontia on harjoitettu, on se, että sieltä on saatu vieläkin edullisempaa sähköä kuin Suomessa tällä hetkellä kotimainen sähkön tuotanto on. Mielestäni itätuonti näistä vaarallisista ydinvoimaloista tulee lopettaa ja Suomen on todellakin perustettava oma energiahuoltonsa kotimaisille uusiutuville energialähteille ja satsattava niiden tutkimukseen.

Ed. K o m i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän päivän ydinvoimakeskustelussa on selvästi ollut ylimitoitettua latausta, joita

on luonut ennen kaikkea teollisuus ja ay-liike. Tähän liittyvät aika kiinteästi kytkennät, ja vielä vastenmielisemmältä itsestäni tuntui uhkailu, jota tosiaan ed. Kivelä puheenvuorossaan käytti.

Puheenvuoro perustui jatkuvan kasvun ideologiaan, mielestäni vanhanaikaisen kasvun ideologiaan. Jokainen meistä hyväksyy kasvun, mutta kasvun suunnan toivoisin voivamme itse määrittellä. Mielestäni kasvun suunnan määrittelyssä tulevat mukaan myös vähemmän energiaa käyttävät kasvun suuntamuodot.

Mielestäni kansantalouden ja suurteollisuuden etu eivät voi olla ristiriitaisia, koska kaikki teollisuus, niin suur- kuin pienteollisuus, joutuu vastaamaan työvoimakustannuksista, joihin myös suurtyöttömyys liittyy. Tässä mielessä ovat edut varmasti yhdensuuntaisia.

Ed. Kivelä aliarvioi mielestäni turvevoiman hyväksikäyttöä. Hän kertoi, että se tarvitsee hyvin paljon tukea. Se on totta. Hän unohti kertoa, että turvevoimaratkaisun investoinnit ovat poikkeuksetta kotimaisia investointeja, (Ed. Dromberg: Valtion tuella!) ja siinä mielessä se tuki tulee kansantalouden hyödyksi eikä yksin turvevoimatalouden hyödyksi.

Ed. S t e n i u s - K a u k o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Kivelän puheenvuoro, niin kuin useat muutkin puheenvuorot, lähti siitä, että ikään kuin muilla energian tuotannonaloilla ei olisi mahdollista tapahtua minkäänlaista kehitystä lähivuosina. Me kuitenkin puhumme koko ajan vuosituhaten vaihteesta. Siihen mennessä on mahdollista tapahtua monenlaista kehitystä.

Haluaisin tässä siteerata Tampella Powerin tytäryhtiön Enviro Powerin muistiot, jota suinkin en ole saanut sen takia, että tämä liittyisi lobbaukseen. Tässä todetaan: "Vuosikymmenen vaihteessa energian tuotanto on murrosvaiheessa. Tällöin uudet, tehokkaat ja ympäristöystävälliset paineistetut teknologiat alkavat vähitellen syrjäyttää nykyisiä ilmanpaineeseen ja polttoon perustuvia menetelmiä. Laittevalmistajat eri puolilla maailmaa panostavat voimakkaasti uusien teknologioiden kehitystyöhön, jonka ensimmäiset sovellukset alkavat olla kaupallisella tasolla lähivuosina."

On totta, että kombilaitos, demonstraatiolaitos, vaatii valtion tukea, mutta kuitenkin jo kauppa- ja teollisuusministeri täällä totesi, että meillä kaikki bioenergian käyttö on ollut puolittain jäissä. Juuri sitä ei ole päästy kehittämään, koska kauppa- ja teollisuusministeriöstä on sanottu

suoraan, että päätöksiä ei tehdä ennen kuin eduskunta on ratkaissut viidennen ydinvoimalaitoksen tulevaisuuden. Juuri tällä tavalla on estetty kehitystyö. Toivottavasti päätöksiä tulee pian.

Ensimmäinen varapuhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia on kulunut!

Ed. Rossi (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Kiveläkin näyttää jatkavan linjaa, johon sisältyy sekä porkkanoita että uhkauksia. Niistä on aiemmin todettu, ei sen enempää.

Toteaisin kuitenkin ed. Saastamoisen aiemmin käyttämän puheenvuoron perusteella, kun hän väheksyi myös niin ikään aiemmin ed. Rajamäen puheenvuoroa energian edistämistoimenpiteistä Pohjois-Savossa, että ed. Saastamoinen totesi, että Pohjois-Savon osalta on mahdollisuus päästä vain 20 prosentin sähkön tuotannon omavaraisuuteen. Nyt vain sattui käymään tuossa asiassa niin, että edustaja unohti kyllä oman kotikaupunkinsa Kuopion energiatuotannon. Haapaniemi I ja II tuottavat 90 megawattia sähköä, joka on Kuopion kaupungin tarpeista noin 80 prosenttia. Kun nämä lasketaan yhteen ja ne mahdollisuudet, mitä Pohjois-Savonkin osalta on olemassa, lukema on silloin aivan jotakin muuta.

Ed. S-L. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Kivelän puheenvuoro oli varsin selkeä viesti siitä, miten hallituksen piirissä on jätetty eriäviä mielipiteitä ja muita, kun tätä energiakysymystä on käsitelty. Minusta tärkein viesti oli se, että tähän saakka ilmeisesti aika moni kansanedustaja on ajatellut, että hylkäämällä ydinvoima voidaan pakottaa käyttämään enemmän kotimaisia energiavaihtoehtoja. Mutta kuten ed. Kivelän puheenvuorosta selkeästi kävi ilmi, niin tämän jälkeen esimerkiksi hallituksen piirissä saadaan Pudasjärven turvevoimala unohtaa. Minusta nyt kannattaa vakavasti kansanedustajien miettiä näitä viestejä, mitä ne käytännössä merkitsevät.

Me nimittäin emme voi pakottaa mihinkään. Jokainen tietää sen, että kotimaisten energiavaihtoehtojen hyödyntäminen on kiinni ennen kaikkea veroratkaisuista. Jos niitä ei kyetä täällä tekemään, niin sen jälkeen me joudumme sanomaan hyvästit kotimaisen energian lisähyödyntämiselle.

Perusvoimaratkaisu tehdään, kuten ed. Kivelä totesi, ydinvoiman ja kivihiihden välillä. Jokainen tietää sen, mikä on kivihiihden seuraus ympäristölle ja luonnolle.

On tavattoman hyvä, että täällä puhutaan asiat suoraan, ja siinä mielessä arvostan ed. Kivelän puheenvuoroa. Se kertoo selkeästi sen, että nämä asiat liittyvät toisiinsa, tahdoimme taikka emme. Tämä on yksi perussyy sille, että itse olen kannattamassa ydinvoiman lisärakentamista, koska katson, että sillä tavalla parhaiten tässä salissa turvataan ne veroratkaisut, joilla kotimaista energiaa jatkossa hyödynnetään.

Ed. Hämäläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Kivelän keskeinen perustelu puheenvuorossaan kulki siihen tapaan, että ydinvoiman tuotannossa ei tarvita lainkaan yhteiskunnan varoja. Tämä perustelu on kaikilta keskeisiltä osiltaan kestävä.

Ensinnäkin ydinenergian hinta voidaan saada edulliseksi yhteiskunnan toimenpiteillä, nimenomaan verotuksen rakenteella. Ydinenergia Suomessa voidaan saada näennäisesti kannattamaan, koska Suomessa ydinenergian tuottajilta ei vaadita samanlaisia vakuuksia kuin ulkomailta, jossa kaikkien riskien varalta vakuuttamisen johdosta ydinenergiantuotanto on osoittautunut kannattamattomaksi.

Taloudellisesti riskin kantaa aina yhteiskunta, veronmaksajat. IVO on valtionyhtiö ja IVOn ohella Teollisuuden Voiman osakkaina on teollisia valtionyhtiöitä. Riski kuuluu aina yhteiskunnalle ja veronmaksajille viime kädessä kaikissa vaihtoehtoissa. Kaikki velanotto on kansantalouden velanottoa ja kaikki velanotto ulkomailta rasittaa meidän vaihtotasettamme. Ei voida olla niin naiiveja, että kuvitellaan, että jos otetaan velkaa ulkomailta satamien rakentamiseen tai teiden rakentamiseen, se saisi ulkomaisten sijoittajien silmät pyöristymään ja markkan heikkeneeseen ja että sitten toisaalta taas massiivinen lainanotto ydinvoiman rakentamiseen saisi sijoittajat taputtamaan käsiään ja markkan vahvistumaan. Näin nämä taloudelliset lait eivät todella toimi.

Ed. Kohjoki (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä jossain aikaisemmassa puheenvuorossa joku oli huolissaan siitä, että meidän vientiteollisuutemme muka saa sähköä liian halvalla. Eihän näin saisi ajatella. On meidän kaikkien edustajien yhteinen etu, että vientiteollisuus menestyy, että sillä on kilpailukykyä ja sen kilpailukyvyyn yhtenä edellytyksenä on juuri kohtuullinen energian hinta. Täytyy muistaa se, että meidän teollisuutemme joutuu kilpailemaan eri sarjassa moniin muihin nähden juuri

sillä tavalla, että on rasituksena pitkät kuljetusetäisyydet, kuljetuskustannukset, verrattuna niihin maihin, joissa suuren teollisuuslaitoksen aidan takana on monimiljoonainen kuluttajaväestö. Meillä ovat rasituksena juuri nämä pitkät etäisyydet. Sen takia täytyy jotain etua olla meidän vientiteollisuudellamme, jotta me menestyisimme.

Ed. Tiuri (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Kivelä yhdisti haittaverot ja ydinvoimapäätöksen, ja täällä on ihmetelty sitä, että niillä ei ole toistensa kanssa tekemistä. Onhan tietenkin, haittaverojen tarkoituksenaahan on nimenomaan vähentää haitallisen asian käyttöä, ja silloin täytyy olla joku muu keino, jolla ne asiat hoidetaan. Ydinvoima on juuri se, joka tuottaa sähköä, joka ei ole haitallista. Kyllä nämä kuuluvat toisiinsa, ja jos ydinvoimapäätös hylätään, niin haittaverot ei silloin voi tulla kysymykseen, koska sitä ei voi millään välttää enää sen jälkeen.

Edustajat Pulliainen ja Haavisto jatkuvasti puhuvat siitä, että on riskejä, ja jäteongelmaa ei ole ratkaistu. Suomen kallioperässä on urania jo luonnon säilömänä niin paljon, että jos laskeetaan, mitä siitä lähtee säteilyä, niin se vastaa noin 600 ydinvoimalan jätteitä monen kymmenen vuoden ajalta niin, ettei nyt muutama jäte lisää siinä enää paljon tunnu. Toiseksi, luonto on ne kuitenkin säilönyt aika huolimattomasti niin, että meillä on jatkuvasti radonkaasua huoneissa, vesissä ja muualla, ja sehän on se todellinen säteilyvaara Suomessa.

Kun Suomessa ihmetellään, että meillä on liian halpaa energiaa, niin se nyt on aivan kummallista. Se on halpaa siitä syystä, että meillä on hyviä insinöörejä ja meillä ydinvoimalat ovat käytössä yli 90 prosenttia ajasta, Englannissa vain puolet. Energian halpuus merkitsee tietenkin yhteiskunnalle etua samalla lailla kuin ruuan halpuus yksityisille ihmisille. Jos ruoka olisi kallista, niin ehkä sitäkin syötäisiin vähemmän.

Ed. Saario (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustajat tietysti tässä salissa voivat käyttäytyä ja käyttäytyvätkin omantuntonsa mukaan, mutta hallitus, joka on asetettu eksekutiiviksi tähän tasavaltaan, joutuu kyllä kantamaan aivan toisenlaisen vastuun toimintansa seurauksista. Lähtökohta, joka meillä on otettu, merkitsee sitä, että Suomen teollista pohjaa vahvistetaan ja perusenergian saanti turvataan. Hallituksen, joka tällaisen ohjelman kirjoittaa, on pidettävä huoli siitä, että koko ministeris-

tö kulkee tämän peruslinjan mukaisesti, pääministeristä ympäristöministeriin saakka. Tämähän on luonnollinen lähtökohta, koska missä firmassa voi olla sellainen johto, joka ei oikeastaan ole missään?

Tämä merkitsee siis, ei pelkästään sitä, että me otamme kyllä kantaa mahdollisiin energiaverokysymyksiin, vaan tarkastelemme myös yleensä hallituksen olemassaolon mahdollisuuksia sellaisessa tilanteessa, jos kävisi niin, että eduskunnassa tämä asia ei menisi läpi. Tämä epävarmuus, joka on säteilyllä hallituksen toiminnasta, heijastuu eduskunnan käyttäytymisenä ja valitettavasti varsin pitkänä prosessina se on heijastunut ennen muuta investoijien käyttäytymisenä, mistä syystä epäilemättä moni investointi viive Suomeen on syntynyt.

Työllisyyskysymys on ollut varsin usein esillä ydinvoiman yhteydessä. Nyt ei kysymys ole pelkästään sen välittömistä työllisyysvaikutuksista. Itse asiassa ne pitäisi ohittaa paljon vähäisempinä, sillä kaikkein keskeisintä on se, millaisia työllisyysvaikutuksia ydinvoimalla on. Jos me teemme, ja kuten uskon, me teemme, ydinvoimalapäätöksen, se merkitsee sitä, että Suomi tällä tavoin osoittaa, että se haluaa pitää kiinni siitä korkean tason ydinteknologian osaamisesta, joka on meidän kansantaloudellemme tärkeää.

Ensimmäinen varapuhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia on kulunut!

Ed. Astala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuntui siltä, että ed. Kivelällä on korvakuulossa vikaa, anteeksi vain, kun teillä edelleen on vain ydinvoima ja hiilivoima vaihtoehtoina, vaikka muistakin vaihtoehtoista on tänäänkin jo viitisen tuntia täällä keskusteltu. Luulisi, että olisi mennyt jo perille.

Kokoomuksen energiapoliittiset näkemykset ovat kyllä hyvin tuttuja ja tunnettuja, ja niiden vuoksi me osittain olemme juuri siinä pattitilanteessa, josta ministeri Kääriäinen tänään täällä puhui. Meillä ei ole kokonaisvaltaista energialinjaa, kun kaikki voimavarat on satsattu ydinvoiman tutkimukseen ja kehittelyyn, jopa lobbaukseen. Kokoomukselle on riittänyt ydinvoima, ja vaikka puheenvuorossanne korostitte tutkimuksen ja kehitystyön merkitystä, eipä ole kotimaisia energiamuotoja esimerkiksi juurikaan tutkittu eikä kehitetty ja arvelen, että se johtuu pitkälti juuri teistä. Teidän uhkailunne tänään täällä oli vain minun mielestäni täysin ala-arvoisia, sopimattomia eduskuntaan.

Lopuksi haluaisin vielä todeta teille, että tuo perjantainen ydinvoimaratkaisu on myös yhteiskuntapoliittinen ratkaisu, se on myös eettinen ratkaisu ja se on myös moraalinen ratkaisu.

Ed. Seivästö (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä ministeri Kääriäinen varoitti päivällä dramatisoimasta tätä kysymystä, koska meillä on neljä ydinvoimalaa. Nyt on kysymys siitä, rakennetaanko viides vai ei. Mutta ed. Kivelän puheenvuorossa oli kyllä hieman draamatiikkaa, johon täällä edustajatoverit ovat jo kiinnittäneet huomiota.

Hänen puheenvuorossaan ja myös muutamissa muissa puheenvuoroissa on voimakkaasti korostettu sitä, että kotimainen energia kaipaa veronmaksajien tukea. Se kaipaa, niin kuin ed. Asotala äsken sanoi, tutkimusta ja kehittämistä, jotta se olisi iskukykyinen vuonna 2000. Mutta hyvät edustajatoverit, meidän on hyvä muistaa, että ensi vuoden talousarvioon on varattu 10 miljardia markkaa pankkitukea varten. Pankkitukeen on käytetty jo 43 miljardia markkaa.

On ehkä ihan perusteltua tukea pankkeja, mutta samalla tavalla on perusteltua tukea yhteiskunnan rahoilla kotimaista energiatuotantoa ja maataloutta, johon myös ed. Kivelä viittaisi, että senkin tuki loppuu, jos ydinvoimapäätös ei ole myönteinen tässä salissa. Me tarvitsemme energiaa, me tarvitsemme ruokaa, asuntoja ja työtä jokaisena päivänä.

Ed. Ojala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä itsessään oli oikein hyvä, että kokoomuksen ja keskustan kädenvääntö paljastui taas kerran täällä kaikessa raadollisuudessaan ed. Kivelän puheenvuoron johdosta.

Mutta oikeastaan se, mihin halusin kiinnittää huomiota on se, että kun täällä hyvin vahvasti, ed. Kivelä kuin monet muutkin, ed. Tiuri etunässä, jatkuvasti väittävät ja perustelevat ydinvoiman tarvetta nimenomaan sen luotettavuudella ja ympäristöystävällisyydellä, niin jälleen kerran haluan siterata valtioneuvoston periaatepäätöksen liitteestä, Säteilyturvakeskuksen kannanotosta, jossa mm. todetaan, että käytetyn polttoaineen loppusijoituksesta ei ole vielä turvallisuusmääräyksiä. Niitä ei siis ole olemassa, vaikka vuodesta 1983 lähtien niitä on selvitetty ja tutkittu, mutta niitä ei ole. Kysyn: Onko aika tehdä päätöstä ydinvoimasta, kun ei loppusijoituksen turvallisuusvaatimuksia ole edes vielä määritelty?

Toinen asia, johon haluan puuttua on se, että ydinvastuulaissa, joka uudistettiin vuonna 1990, aivan kuten ed. Haavisto totesi, vastuuvakuutusmaksut ovat todella alhaiset ydinvoimateollisuudelle. Täällä todetaan myös, että ydinvastuulainsäädäntö ei kuitenkaan kata riittävästi varautumista ympäristöseurauksiltaan vakaviin onnettomuuksiin. Kun tällainenkin epäkohta on olemassa, olettaisin niidenkin, jotka muutoin periaatesyistä ovat ydinvoiman puolella, olevan varovaisia ja edellyttävän, että päätöstä ydinvoiman rakentamisesta ei voida tehdä, kun näin suuria epäkohtia on edelleen olemassa.

Mitä tulee muutoin koko ydinvoimakeskusteluun tänään, toivon todella, että ne kansanedustajat, jotka ovat uskaltaneet reilusti olla ydinvoimaa vastaan, uskaltavat myös pysytellä kannassaan, eivätkä ministeri Kääriäisen ministeriöiden vuoksi ilmeisesti tekemän takinkäännön jälkeen käännä omaa kantaansa.

Ed. Hassi (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin ed. M. Laukkaselle: Hän esitti täällä suurenakin uutuuksena ydinjätteen loppusijoitusmenetelmiä, jotka jo 70-luvulla olivat luettavissa alan oppikirjoista siihen aikaan, kun minä opiskelin energiataloutta ja voimalaitostekniikkaa. Nämä ovat malleina olleet olemassa jo kauan, muttei vaan missään niitä ole vielä toteutettu. Ne ovat edelleenkin piirustus-pöydällä.

Ed. Kivelän puheenvuoro oli kuin tuoksahdus menneiltä ajoilta, brezhneviläisyyden muisto. (Eduskunnasta: Kaunis muisto!) — Kuka sitä nyt pitää kauniina, kuka ei. — Hän on yksi niistä, joka toi taas esiin, että muka vaihtoehto suomalaiselle ydinvoimalalle on tuonti Venäjältä. Tämä on esitetty moneen kertaan, mutta en koskaan ole löytänyt vielä ketään joka kertoisi, millä menetelmällä näiden venäläisten vaarallisten ydinvoimaloiden toiminta lopetettaisiin, mikäli Suomi rakentaa uuden ydinvoimalan.

Viime kesäkuussa Suomessa oli Euroopan neuvoston seminaari Itä-Euroopan taloudellisesta kehityksestä. Siellä tanskalainen Tue Rohsted, joka on EY:n Itä-Eurooppa-projektien asiantuntija, kertoi, että energian säästöpotentiaalit entisissä sosialistimaissa ovat valtavan suuret. Siellä käytetään energiaa henkeä kohti suurin piirtein saman verran kuin kehittyneissä teollisuusmaissa, mutta sillä tuotetaan paljon alhaisempi kansantuote. Jos energian säästöprojektit saadaan toimimaan, pahimmat ydinvoimalat voidaan sulkea. Tämä on se realistinen tie, jolla

voidaan idän huonoista ydinvoimaloista tulevaa vaaraa vähentää. Lisäksi ...

Toinen varapuhemies (koputtaa):
Kaksi minuuttia!

Puhetta on ryhtynyt johtamaan toinen varapuhemies Pesälä.

Ed. D r o m b e r g (vastauspuheenvuoro):
Herra puhemies! Kun täällä on tullut ed. Kivelän puheenvuoron jälkeen keskusteluun tämä paketti ja se, onko sitä vai eikö sitä ole, ja ed. Laukkanen sanoi, että kokoomus nivoo tämän paketiksi, niin haluan lukea periaatepäätöksen lähetekeksustelusta 11.3. ministeri Tuomiston sanat hänen puheestaan: "Ydinvoimapäätöksen yhteydessä hallitus päätti myös toimenpidekokonaisuudesta, jolla tulevaisuudessa turvataan kotimaisen uusiutuvan energian käytön lisääminen." Selvästi ministeri sanoi lähetekeksustelupuheenvuorossaan, että nämä kaksi asiaa on nivottu yhteen.

Kun talousvaliokunnassa kuuntelimme pääministeri Ahoa, hän yritti välttää keskustelua ja sivuuttaa koko ajan ydinkysymyksen. Kun meillä on aivan mustaa valkoisella, katson, että nämä kiinteästi liittyvät toisiinsa. Jos toinen laukeaa ulos, niin silloin laukeaa toinenkin. Toisin sanoen ed. Kivelä on tuonut ne faktat esille, mitkä ovat totuuden mukaisia.

Ministeri Kääriäinen kuitenkin selkeästi myös itse sanoi, että energian tarpeen kasvu on vuonna 2000 huomattavan korkealla asteella. Se vaatii myös toimenpiteitä, joilla selviydymme tästä tilanteesta, ja hän toi maakaasun yhtenä vaihtoehtona. Itse katson, että maakaasuvaihtoehto on hyvä, mutta sen tulee korvata kivihien käyttö, joka on uhkana, kuten ed. Kivelän puheenvuorossa juuri tuli esille.

Ed. M ä k i p ä ä (vastauspuheenvuoro):
Arvoisa puhemies! Ei ole ihme, että Suomen kansa on sitä mieltä, että meillä päättäjillä, minä tietysti mukaan lukien, ei ole päättä eikä omaa järkeä. Tämä ydinvoimakeskustelu on pannut kysymään, olemmeko me kerta kaikkiaan niin yksinkertaisia, että ydinvoiman rinnalla yhtenä vaihtoehtona on hiilivoima. Jos näin on, niin kyllä täällä on liikaa edustajia.

Vetoan vielä siihen, että viime tammi- tai helmikuulla silloinen kauppa- ja teollisuusministeri Tuomisto lupasi, että energiasta ja erilaisista kus-

tannuksista tuodaan meille edustajille puolueeton konsulttiyhteenveto, jossa mainitaan, mitä mikin tulee maksamaan ja tarvitaanko lisää voimaa. Kysyisin etenkin hallituspuolueiden edustajilta, missä tämä konsulttiyhteenveto viipyy.

Kysyisin nyt siltä, joka ydinasioita tuntee, ed. Tiurilta: Kun täällä on puhuttu, että jäteongelma on ratkaistu, niin sanokaa minulle yksinkertaiselle ihmiselle, mihin ydinjätteet Suomessa haudataan. En ole saanut vielä vastausta. Kaikki ovat sanoneet, että tämä on ratkaistu, mutta minä odotan nyt vastausta teiltä tai ed. Kivelältä. Hän myös mainitsi, että näin on käynyt.

Ed. V a n h a n e n (vastauspuheenvuoro):
Arvoisa puhemies! Ed. Kivelä kytki puheenvuorossaan päätettävänä olevaan asiaan kysymyksiä, jotka eivät tämän asian käsittelyyn mielestäni kuulu.

Edellisessä puheenvuorossani luin Sähköntuottajien yhteistyövaltuuskunnan toimintakertomuksesta, että joko rakenteilla olevia tai suunnitteilla olevia hankkeita on yhteensä noin 3 000 megawatin edestä. Näistä vain pieni siivu oli ed. Kivelän mainostamaa hiilivoimaa ja vielä pienempi siivu yhteiskunnan tukemaa voiman tuotantoa. Hiilivoiman osalta on lisäksi todettava, että jos ydinvoimapäätös tehdään, niin eteläisen Suomen kaupunkeihin joudutaan rakentamaan noin 15 vuoden aikana suuruusluokaltaan noin 1 000 megawatin edestä kaukolämpövoimaa, joka suurimmalta osaltaan tulee olemaan hiilivoimaa. (Ed. Tiuri: Loviisasta se saadaan!)

Useimmissa teollisuusmaissakin tuetaan kotimaista energiaa. Saksa on tukenut omaa hiilen tuotantoaan vuosittain miljardoilla markoilla. Englanti parhaina tai voimakkaimpina vuosinaan tuki omaa hiiliteollisuuttaan noin 4 miljardilla punnalla vuodessa. Vaihtotase-ym. kotimaisuus- ja työllisyysyistä yleensä kansantaloudet pyrkivät tukemaan omaa energiatuotantoaan ja kotimaisia energialähteitään. Samoin yleensä alkuvaiheessa kaikki uusi tekniikka vaatii julkisen vallan tukemista. Näin on myös ydinvoima aikanaan tarvinnut, ja edelleenkin ydinvoima saa valtion tutkimusmäärärahojen kautta taustatukea.

Ed. Kivelä nosti esille myös Venäjän-tuontikysymyksen. Sähköntuottajien omassa julkaisussa tämän hetken tuontiarvioihin tulevaisuudesta viitataan vain sanomalla, että sähkön tuonnista on toistaiseksi esitetty TVS:n tuontisuunnitelma ja kysymys olisi yhteensä noin 400 megawatin uudesta tuonnista. Minä luulen, että tässä suunnatana ei ole Venäjä.

Toinen varapuhemies (koputtaa):
Kaksi minuuttia!

Ed. Hautala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Kivelä piti täällä ilmeisesti neitsytpuheensa. Ehkä hän vähän kokemattomana tuli varsin peittelemättömällä tavalla kertooneeksi, minkälaista on kulissien takainen kämmentä ja lehmänkauppojen tekeminen ydinvoima-asiassa. (Välihuutoja) — Se ei ollut mikään uutinen, mutta oli hyvä, että se tuli noin paljaasti kerrottuna, mielestäni. — Lehmänkaupoissa on aina se ongelma, että kumpikin osapuoli tahtoo saada läpi sellaista, mikä ei yksinään oikein kestä päivänvaloa ja ei ole erityisen suosittua. Minusta on surkuhupaisaa, että kokoomuslaiset ydinvoiman kannattajat puhuvat turvevoimaa vastaan ja kuitenkin ovat juuri sen voimanlähteen lisäämisellä hankkimassa kannatusta ydinvoimalle. Tämä on moraalisesti täysin kestävä tontti. Ja niin kuin ed. Hassi sanoi, tässä on todella jotakin brezhneviläistä, jonka pitäisi jo olla ohitettu Suomen politiikassa.

Sanotaan suoraan myös se, että ainoastaan väkivalloin runnaamalla, pakottamalla, kiristämällä ja uhkaamalla saadaan tästä eduskunnasta ulos myönteinen ydinvoimapäätös, niin kuin ed. Kivelän puheenvuoro osoitti. Mielestäni ainoa moraalisesti kestävä linja on tajuta, että energiarotus ja ydinvoimapäätös ovat sitä kautta kaksi erillistä asiaa, että ydinvoiman kannattajilla ja ydinvoiman vastustajilla on jonkin verran erilaiset näkemykset energiatulevaisuudesta. Sitten kun on ratkaistu puhtaalta pöydältä, kumpi näistä perusvaihtoehdoista voittaa, ydinvoima vai ei ydinvoima, on aika rakentaa uutta energiatulevaisuutta.

Ed. Ala-Harja (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Kivelä toi minusta hyvin selvästi esiin, mitkä vaihtoehdot meillä on edessämme perjantain äänestyksessä. Samoin tämä tukee ministeri Kääriäisen hyvin selvää puheenvuoroa.

Me joudumme ratkaisemaan kahden vaikean asian välillä. Ydinvoima on ympäristönsuojelullisesti kaikkein puhtainta. Sen pitäisi olla paras ratkaisu myös ympäristöaktivisteille. Miksi näin ei ole, sitä täytyy ihmetellä.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta käsitteli myös terveydellisiä asioita. Täällä tulikin jo ed. Hurskaisen puheenvuorossa esiin se, että valiokunta otti sen kannan, että terveys- ja sosiaalipuolelta ovat esteet ydinvoiman rakentamiselle. Tämä

päätöshän oli äänestyspäätös. Jos riskit perustuvat esimerkiksi tällaiseen tutkimukseen, jonka lastenpsykiatri oli tehnyt 8-vuotiaille lapsille ja jossa vastaukset olivat kaikkea tämän taivaan alta, osa myös vastusti ydinvoimaa, niin minusta tämä ei ole mikään tutkimus, mihin voidaan mitään perustaa.

Väitteet perustuvat myös siihen, että inhimilliset erehdykset ovat mahdollisia ja riskinsietokyky on ääri rajoillaan tällaisissa vaikeissa ydinvoimalaitoksissa valvoilla ja työntekijöillä. Lisäksi on sabotaasivaara ja myös alkoholi ja päihteet ovat riskitekijä. Kuitenkin meidän ansioituneet asiantuntijamme: Säteilyturvakeskus, monet tutkijat ja teknillis-tieteelliset akatemit, olivat sitä mieltä, että ei ole osoitettu mitään, millä terveydellisistä syistä voitaisiin estää ydinvoiman rakentaminen.

Toinen varapuhemies (koputtaa):
Kaksi minuuttia!

Ed. Kivelä (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Täällä on useammassakin puheenvuorossa tuotu esille, että olisin jollakin tavoin uhkaillut tai esittänyt joitakin suuria paljastuksia joistakin salakähmäisistä asioista. On kuitenkin syytä todeta, että se, mitä äsken toin esille, on painettu valtioneuvoston pöytäkirjaan ja on sieltä hyvin selkeästi nähtävissä. Jos ed. Hautala ei näihin asiakirjoihin ole perehtynyt, on tavattoman hyvä, että se asia tulee viimeistään tässä vaiheessa hänelle esille. Todettakoon kuitenkin myös tässä yhteydessä se, että aivan samat asiat löytyvät talousvaliokunnan mietinnöstä, ja siihenkin on tietenkin hyvä perehtyä.

Ympäristöministeri Pietikäinen: Arvoisa puhemies! Olen kohtuullisen hämmästyneenä ja hämmästyneenä seurannut tämän päivän käytyä ydinvoimakeskustelua liittyen sekä ydinvoiman puolesta käytettyihin perusteluihin että myös niiden puheenvuorojen sävyyn. Selvästi on nähtävissä, että energiapolitiisessa keskustelussa ydinvoiman puoltajilla ei yksinkertaisesti ole mitään muuta vaihtoehtoa. Sellainen tulevaisuudenkuva on hyvin synkeä ja myös hyvin pelottava.

Itse toivon, että Suomen energiapolitiisessa keskustelussa ei paeta tai juututa sen vaihtoehdottomuuden taakse, sillä ydinvoimalle on vaihtoehtoja, vaikkapa Norjan maakaasu, toisin kuin täällä on väitetty, yhtenä vaihtoehtona. Yhdessä energiasäästön ja uusiutuvien energiamuotojen

kanssa me voimme turvallisesti odottaa Ruotsin läpi vedettävän maakaasuputken toteutumista hyvän matkaa ensi vuosikymmenelle saakka. Sitä paitsi maakaasun todelliset kustannukset ovat ydinvoimaa alhaisemmat. Jo nyt merkittävä osa, eräiden laskelmien mukaan jopa 40 prosenttia, ydinvoiman kustannuksista katetaan verovaroilta.

Otan esimerkiksi kaksi summaa valtion ensi vuoden talousarviosta. Säteilyturvakeskuksen määrärahasta 30 miljoonaa markkaa käytetään ydinenergian käytön valvontaan. Ydinenergia-alan tutkimukseen, suunnitteluun ja valvontaan on KTM:n pääluokassa budjetoitu 15 miljoonaa markkaa. Ja valtaosa mahdollisesta ydinvoimaonnettomuuden riskistä on veronmaksajien kontolla. Ydinvoima ei ole ilmaista energiaa eikä se ole edes halpaa energiaa. Ydinvoiman todellinen hinta on jopa 60 tai jopa 90 prosenttia korkeampi kuin voimantuottajat väittävät, jos sen todelliset ympäristökustannukset ja elinkaaren kustannukset otetaan lukuun. Mutta tässä yhteydessä en ole aikonut käydä läpi yksityiskohtaisesti eri energiamuotojen hinta- tai ympäristökysymyksiä siksi, että käsittelin niitä melko perusteellisesti aiemmassa ydinvoimakeskustelussa, ja aion niihin myöhemmissä puheenvuoroissa palata, jos siihen on tarvetta.

Lisäksi minusta on tuntunut, että sitä mukaa kuin keskustelu ydinvoiman osalta on edennyt koko energiatarpeen osalta, sen kannattavuuden osalta tai vaihtoehtojen osalta ja keskustelussa on kyetty osoittamaan, ettei ydinvoima ole ainoa vaihtoehto, ettei energian kulutuksen tarvitse kasvaa tai että nykyiset laskelmat eivät edes kasvunnusteissa ole paikkansa pitäviä vaan pikemminkin ylimitoitettuja tai että ydinvoima ei ole edullinen tai muut vaihtoehdot ovat parempia, niin ydinvoiman puolustukseksi löytyy koko ajan muita perusteita. Tänäänkin täällä ydinvoimakeskustelu on käynyt kokonaan toisin argumentein kuin energiapoliittisin argumentein. Nyt olemme puhuneet työllisyydestä ja taloudesta.

Ydinvoimakeskustelun kääntyessä loppusuoralle on moni ydinvoiman kannattaja menettänyt suhteellisuudentajunsa. Viidettä ydinvoimalaa käytetään mantrana, sitä pidetään taikasampo-
na, joka paitsi jauhaa sähköä myös parantaa kansainvälistä kilpailukykyä, elvyttää kotimarkkinat ja poistaa työttömyyden. Niin makaabereilta nämä väitteet kuulostavat, että en kohta enää ihmettelisi, jos joku ydinvoiman puoltaja astuisi puhujankorokkeelle ja väittäisi ydinvoiman lisärakentamisen torjuvan hiv-tartuntaa ja ratkaise-

van ihmishuhdeongelmia. (Ed. Dromberg: Nyt meni ala-arvoiseksi!)

Niin ammattiyhdistysliikkeen kuin työnantajajärjestöjen ja teollisuuden edustajatkin ovat väittäneet viidennen ydinvoimalan tuovan kymmeniätuhansia uusia työpaikkoja, (Ed. Jaakonsaari: Viimeinen noteeraus on satojatuhansia!) joka luku on aivan toista kuin esimerkiksi KTM:n omat kohtuullisen optimistisetkin arviot. Ennätys, johon ed. Jaakonsaari viittasi, on kuullut tämänkin päivän aikana ja sen lisäksi SAK:sta, jossa projektisihteeri on laskenut jopa yli 100 000 miestyövuotta kahden vuoden kuluessa. Jos todellakin etujärjestöjen laskutaito on tätä luokkaa, ennustan vaikeita tuponeuvotteluja. (Ed. Rimmi: Vain Putkosen!)

Ydinvoiman lisärakentamisen kytkeminen työllisyyden ja talouden parantamiseen on kuin vedonlyöntiä lottonumeroista. On etsitty kaikkia mahdollisia laskentatapoja, jotta lukemat saataisiin näyttämään mahdollisimman suurilta riippumatta siitä, mikä on todellisuutta. Työllisyyden parantamiselle löytyy perusteita myös ydinvoiman ulkopuolelta ja kaikilla muilla strategioilla. Kuitenkin on vertailtava eri vaihtoehtojen työllistäviä vaikutuksia toisiinsa. Emme toki ole umpiossa, jossa meillä on rajattomasti mahdollisuuksia käytössä, jossa vain valitsemme jokaisen toimen, josta suinkin yksikin työpaikka liikenee.

Nyt ydinvoiman luvut esitetään irrallaan muusta, aivan kuin 10—15 miljardin investoinnit muualle eivät työllistäisi ketään tai mitään, aivan kuin toisia vaihtoehtoja, parempia, kannattavampia ei olisi olemassakaan. Kuitenkin elämme köyhässä kansantaloudessa, ja pääomaköyhässä maassa varat, jotka käytetään ydinvoimainvestointiin, ovat muilta tulevaisuuden elinkeinorakennetta paremmin muovaavilta ja sitä kautta työllistäviltä investoinneilta pois. Me teemme tässä linjanvalintaa. Vastaavilla investoinneilla energiasäästöön tai uusiutuviin luonnonvaroihin perustuvaan strategiaan on hyvin merkittäviä, pitkäaikaisia ja pysyviä työllistämisaikutuksia. Kotimaiset energialähteet kuten puun käyttö eri puolilla Suomea luovat moninkertaisesti enemmän ja turvampaa työpaikkoja kuin yksi ydinvoimala.

En myöskään ole tässä keskustelussa voinut ymmärtää niitä väitteitä, ettei kotimaisten energioiden hyödyntäminen tai puuenergian käyttö ole mahdollista ilman valtion tukea. Mihin nämä väitteet perustuvat? Kyse on valittavasta energiastrategiasta, johon oleellisena osana liittyy mm. eduskunnan käsittelyssä oleva kokonaisuus ener-

gia- ja ympäristöverotuksesta. Siinä tehtävillä ratkaisulla me tosiasiallisesti päättämme sen, onko kotimaiselle uusiutuvalla energian tuotannolle ja käytölle tilaisuuksia, onko sille mahdollisuutta. (Ed. Tiuri: Eli lisää turvetta!) Verotusratkaisulla, jossa puhumme noin viiden pennin erosta, voimme tehdä todellisuudessa puuenergian hyödyntämisestä kannattavaa ja luoda sillä kaiken lisäksi teknologian osaamisvaltteja itsellemme tulevaisuudessa.

Olen ollut myös melko hämmästynyt siitä tavasta, jolla erityisesti ydinvoiman kannattajat ovat viime aikoina ajaneet asiaansa. Tapa on paljastunut kaikessa rumuudessaan. Asiallinen argumentointi on jäänyt sekä erilaisten tutustumismatkojen että suoranaisen painostuksen varjoon. Informointi, keskustelu ja jopa kohtuullinen lobbaaminen kuuluvat kaikki toki normaaliin parlamentarismiin, mutta mielestäni näyttää kuitenkin siltä, että tässä kysymyksessä kohtuuden rajoja on venytetty enemmän kuin olisi todellakaan ollut sopivaa. Tässä ratkaisussa mitataan myös kansanedustuslaitoksen arvovaltaa ja politiikan teon uskottavuutta kansalaistemme silmissä.

Kaiken tämän kansanedustajiin kohdistuneen energian käytön seurauksena olen huomannut eräiden edustajien muuttaneen mielipidettään kuluneen vaalikauden kuluessa ydinvoiman lisärakentamisesta. Toivon, että ne mielipidemuutokset ovat todella perustuneet vain asianmukaiseen syvälliseen informaatioon eri energiavaihtoehtojen paremmuudesta ja ettei kukaan joutuisi perustelemaan itselleen, lapsilleen tai äänestäjilleen joihinkin muihin paketteihin tai ratkaisuihin perustunutta kannanmuutostaan.

Itse olen vakuuttunut, että kun eduskunta hylkää viidennen ydinvoimalan, se samalla luo mahdollisuuden järkevän ja kokonaisvaltaisen energiastrategian syntymiselle. Se antaa mahdollisuudet tulevaisuuteen tähtäävälle linjanvedolle, joka ottaa huomioon energian säästön ja uusiutuvat vähäpäästöiset energialähteet keskeisenä osana virallista energiapolitiikkaa. Siinä suhteessa ed. Kivelä oli puheenvuorossaan aivan oikeassa. Itsestään selvästi hallituksen energiapaketti ja energiastrategia tulee kokonaisuudessaan uudelleen arvioitavaksi tehtävän kielteisen ydinvoimaratkaisun jälkeen.

Mutta hämmästelen niitä ydinvoiman puoltajien puheenvuoroja, joissa hiili nähdään ydinvoiman ainoana vaihtoehtona, vaikka se useimpien selvitysten mukaan ei ole läheskään edes todennäköisin. Hiilellä pelotellaan. Tuntuu, että joissa-

kin puheenvuoroissa sillä ei ainoastaan pelotella, vaan se tosiasiaa halutaan ydinenergian toiseksi vaihtoehdoksi. Näiden puheenvuorojen käyttäjien ympäristöargumentteja on syytä perätä toisenkin kerran.

Se, onko hiili ydinenergian vaihtoehto kielteisen ydinvoimapäätöksen jälkeen, vai onko vaihtoehto energian säästäminen, tehokkaampi käyttö ja kotimaiset uusiutuvat energialähteet, riippuu kokonaan tehtävästä energiapolitiisesta ratkaisusta, energiaverosta ja siitä osuudesta, jonka suuntaamme tutkimukseen ja tuotekehitykseen uusiutuvien energiamuotojen osalta. Tämä on kaiken lisäksi todennäköisin ja kannattavin vaihtoehto ja sen vääntäminen väkisin pelkäksi hiileksi vaatii tiukkaa ja kaiken lisäksi hyvin kummallista poliittista tahtoa.

Tähän asti energiapolitiikan päätöksentekijöiden aika ja energia on kulunut viidennen ydinvoimalan ympärillä käytyyn keskusteluun. Energiapolitiittinen kokonaisnäkemys on sen varjossa jäänyt kovin ohueksi. Siksi uskon, että kielteinen päätös viidennen ydinvoimalan osalta avaa uusia mahdollisuuksia. Kyse on pitkälti siitä, että kaiken mielenkiinnon ja panostuksen keskittyessä ydinvoimaan luovien ja uusia työpaikkoja tuovien ratkaisujen edessä on tällä hetkellä ydinvoimalan kokoinen tulppa. Uusia mahdollisuuksia avautuu uusiutuvien ja kotimaisten energiamuotojen piiristä, mutta varsinkin energiasäästön ja energiantensiivisyyttä laskevien investointien piiristä.

Myönteisenä taloudellisenä signaalina on esimerkiksi pidettävä sitä, että Rauman sellutehtaan kaltaisia investointipäätöksiä voidaan tehdä ilman lisäydinvoimaa ja ydinvoimapäätöksiä. Tämä on osoitus siitä, että lisäenergian tuotantoon perustuvalla teollisuusstrategialle on olemassa vaihtoehtoja, jotka eivät edellytä suurvoimaa. Tulevaisuuden energiastrategian kannalta ydinvoima ei ole ensinkään välttämätön, vaan pikemminkin ydinvoima on este, hidaste ja rasite kestäville strategiavalinnoille. Viidennen ydinvoimalan täällä kaatava päätös ei pelkästään avaa mahdollisuuksia uusille ja kestäville ratkaisuille, vaan se myös velvoittaa aktiivisesti löytämään ja hyödyntämään niitä. On sangen pikkusieluista ja lyhytnäköistä ryhtyä valmistelemaan samaa ydinvoimalahakemusta uudelleen tai hiilivoiman mittavaa lisärakentamista. Energian säästöön ja uusiutuviin energiavaroihin on nyt kiinnitettävä huomiota vähintään yhtä vakavasti kuin ydinvoiman osalta on tähän asti tehty, niin teollisuuden kuin valtionkin toimesta.

Oman lukunsa ehkä ansaitsee aihekokonaisuus ympäristö ja ydinvoima, joka on tuntunut olevan edustajien mielessä päällimmäisiä huolia. Ympäristön kannalta ydinvoiman lisärakentamisella on niin ikään esitetty olevan myönteisiä vaikutuksia. Nämä ajatukset ovat katteettomia, sillä näissä esityksissä verrataan tulevaisuuden eri vaihtoehtoja vajavaisesti ja tarkoitushakuisesti. Jos verrataan jatkuvasti ydinvoimaa vain hiilivoimaan ja jatkuvaan energian kulutuksen kasvuun, joka tuotetaan hiilivoimalla, saadaan näin haluttu lopputulos ja mielivaltaisia lukuja. Mikäli kuitenkin katsotaan ensin ympäristöstrategia ja vasta sitten energiasstrategia, ydinvoima tuskin mahtuu mukaan, ei myöskään hiilivoima.

Ympäristön kannalta energian tuotannossa on monenlaisia näkemyksiä ja laskelmia. Asiat voidaan laskukoneen avulla saada näyttämään hyvinkin erilaisilta. Tosiasioita on kuitenkin vaikea kieltää. Luonnonvarojen kulutuksen kasvu on pysäytettävä, saasteiden määrän lisääntyminen on estettävä ja talouden perustaa rakennettava kestävä kehityksen tukijalalle. Ydinvoima rikkoo kaikkia näitä periaatteita.

Haluan myös eduskunnan pöytäkirjaan todeta täällä esitettyihin väitteisiin hiilidioksidipäästöjen kasvun ja Rion sopimuksen osalta, jotta väärää tietoa ei jäisi elämään, että ilmastopesimuksen ratifiointi ja toimeenpano ei edellytä meiltä viidennen ydinvoimalan rakentamista. Jos jatkamme energiapolitiikkaamme nykyisellä linjalla, ei myöskään viides ydinvoimalaratkaisu tule sen sisältöä täyttämään eikä ongelmiamme ratkaisemaan. Ratkaisu on vain ja ainoastaan kestävämmässä energian tuotannossa ja kulutuksessa, joka merkitsee sekä kokonaisenergian osalta että sähkön kulutuksen osalta pysyvää jäädyttämistä ja jatkossa kulutuksen laskua.

Myöskään ne mielivaltaiset luvut, joita täällä esitettiin hiilidioksidipäästöjen kasvusta kollegani toimesta, eivät pidä paikkaansa. En ole niitä aikaisemmin nähnyt tai kuullut eivätkä ne myöskään kuulu esimerkiksi siihen laajaan aineistoon, joka on hiilidioksiditoimikunta II:lla käytössään sen valmistellessa sopimuksen ratifiointia. Toivon siis, että näissä asioissa edes yritettäisiin pysyä totuudessa. (Ed. Tiuri: Samat sanat!)

Viidennelle ydinvoimalalle kielteinen päätös on myönteinen signaali tulevaisuuden kestäväle menestysstrategialle. Olisi toki helppoa ja vaivatonta nojata vanhaan ajatteluun ja pakkoina syötettyihin malleihin ja rakentaa samalla kansantalouttamme tulevaa vuosituhatta varten vanhan-

aikaiseksi ja ympäristölle vahingolliseksi ja heikosti kilpailukykyiseksi.

Mutta on toinenkin vaihtoehto olemassa: kestävä kehityksen tie, talouden toiminnan perustaminen uusiutuville luonnonvaroille ja aineettomille hyödykkeille. Se ei edellytä ihmisiltä suunnattomia uhrauksia eikä toki ole paluuta nuijakkansan pariin. Se edellyttää osaamista, luovuutta ja kykyä katsoa eteenpäin. Tässä meidän ihmisten taas arvellaan olevan muuta luomakuntaa etevämpiä.

Ydinvoiman lisärakentaminen ei ole tulevaisuuden menestyskertomus. Kuinka voisikaan olla, jos hyödyt otettaisiin irti nyt lyhyessä ajassa ja riskit saasteineen siirrettäisiin suoraan kymmenille tuleville sukupolville. Menestystarinat kun ovat sellaisia, joita muistellaan lämpimästi vielä tulevienkin sukupolvien piirissä. Mikäli tämän maan päättäjät ja talousihmiset ovat vastuullisia, on nyt käynnissä oleva ydinvoiman lisärakentamishakemus viimeinen käsiteltävä.

Arvoisat edustajat! Haluan vielä henkilökohdaisesti vedota siihen harkintaan, jota eduskunta tulee tämän kysymyksen osalta käyttämään. Ne painostuksen keinot ja taso, jota ydinvoiman pakkokauppaamisessa on käytetty, kertovat, ettei kaikilla hankkeen ajajilla välttämättä ole puhtaata jauhota pussissa.

En usko myöskään pelotteluun enkä asioiden paketoituihin. Jos tästä eduskunnasta löytyy enemmistö järkevän energiapolitiikan puolesta ja ydinvoimaa vastaan, löytyy tästä eduskunnasta myös enemmistö kotimaisen energian hyötykäytön puolesta ja järkevän energiaverokokonaisuuden puolesta.

Uskon, että tämä keskustelu on myös hyvin pitkälle demokratian mittapuuna. Sen sävyt ovat ehkä saaneet sellaisia ulottuvuuksia, joita harvemmin politiikassakaan näkee. Tässä mitataan myös sitä ja uskon kansalaisten mittaavan sitä, voiko kansanedustuslaitokseen luottaa, voiko kansanedustajiin luottaa vai onko koko edustuksellinen päätöksentekojärjestelmäme painostettavissa, ostettavissa vai onko koko politiikka vain peliä, jossa millään ei loppujen lopuksi ole kovin tärkeää arvoa, vaan se voidaan vaihtaa, sopia tai sivuuttaa. Siksi toivon kansanedustajilta viisasta harkintaa. Toivon edustajilta rohkeutta ja moraalialia. Toivon selkäranka ja vastuuta tulevista suomalaisista ja tulevista sukupolvista. Enkä usko kenenkään, joka on esimerkiksi vaatinut ydinjätteen tuontikiellon aikaansaamista Suomen osalta, voivan puhdainta omintunnon tai muuten kirkkaalla moraal-

lilla myöskään voivan äänestää ydinvoiman lisärakentamisen puolesta.

Ed. Alho merkitään läsnä olevaksi.

Ed. T i u r i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tämä on ympäristöministeriltä aika ihmeellistä puhetta, kun hän puhuu vain siitä, kuinka ydinvoimalla on ympäristövaaroja, jotka kuitenkin eivät koske esimerkiksi ollenkaan luontoa, vaan ainoastaan ihmistä ja nekin aika vaatimattomia. Hän unohtaa täysin hiilivoiman, maakaasuvoiman ja turvevoiman valtavat ympäristöhaitat ja todellisen uhan luonnolle ja ihmisille. Ne pitäisi tietenkin kustannuksissa ottaa huomioon, jos halutaan verrata ydinvoimaa näihin muihin, ja siitä syystä meillä vaihtoehtona on ydinvoima. Se on edullisin sekä ympäristön että hinnan kannalta. Toiseksi edullisin taloudellisesti on hiili, ja kun elämme markkinataloudessa, niin sitä sitten tulee, kun ydinvoimaa ei hyväksytä. Sitten ovat kalliimpia ja huonoja vaihtoehtoja maakaasu ja turve. Happosateet ovat uhkana, hiukkaspäästöt ovat uhkana, mutta ennen kaikkea hiilidioksidipäästöt. Nyt ei ainoastaan enää uskota, että maapallon keskilämpötila nousee, vaan kun se nousee, on uhkana äkillinen jääkausi viimeisistä tutkimustuloksista selvitettynä.

Silloin ei enää ole kysymys tulevista sukupolvista, vaan jopa meidän sukupolvestamme, niin ettei enää tarvitse miettiä satojentuhansien vuosien päähän, vaan riittää muutama kymmenen vuotta, jolloin voi tapahtua mullistuksia maapallolla. Siitä syystä minusta on täysin edesvastuutonta, että vastustetaan ydinvoimaa ja kannatetaan semmoisia energialähteitä, joita ei ole olemassa. Kotimaista energiaa ei voida missään mitassa niin laajasti vielä tuottaa, ja se on ympäristön kannalta hyvin hankalaa myös. Haittaverolla ei pystytä hiilidioksidipäästöjä vähentämään kuin noin 5 prosenttia hallituksen esityksen mukaan, vaikka verot nousevat lähes 70 prosenttiin hiilen hinnasta.

Ed. P u h a k k a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ydinvoimalakeskustelussa, mitä olen tänään saanut seurata täällä, täytyy todeta, että annan suuren arvon ministeri Pietikäisen mielipiteille, mitä hän esitti. Ministereistä hän ainoana uskalsi ottaa esiin myös politiikan arvovallan, uskottavuuden ja myös eduskunnan arvovallan tässä yhteydessä. Tämä on siinä mielessä

vastauspuheenvuoro, että tämä on kiitospuheen vuoro, vaikka vastauspuheenvuorossa ehkä pitäisi väittää vastaan.

Se, että meitä, jotka olemme ydinvoimaa vastaan, on täällä salissa tänään hiilellä peloteltu, on myös aivan oikein tuotu esiin ministeri Pietikäisen puheenvuorossa, koska minä ainakaan henkilökohtaisesti en voi nähdä niin, että hiili ja ydinvoima ovat tässä vastakkain, vaan tässä ovat vastakkain kotimainen energia ja ydinvoima.

Jos ajatellaan kestävän kehityksen ajatusta ja sitä, mitä mahdollisuuksia meillä on tulevaisuudessa yleensäkin, minä näkisin, että kestävä kehitys on se, että me rakennamme kotimaisen turvallisen energian varaan. En usko niihin arvioihin, joita täällä on esitetty, että meillä voi jatkua vanhanlainen taloudellinen kasvu, jota ed. Kivelä esitti — hän ei ole nyt paikalla. Se ei ole enää mahdollista tulevaisuuden maailmassa. Näkisin, että jos me perustamme todella ajatuksemme kestäväan kehitykseen ja myös nimenomaan kotimaiseen energiaan, me olemme erittäin turvallisella pohjalla.

Vielä kerran kiitoksia, ministeri Pietikäinen!

Ed. L o u e k o s k i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minäkin kuuntelin, sikäli kuin kansalaisten puhelinsoitoilta saatoin, ministeri Pietikäisen puheenvuoroa ja annan sille suuren arvon. Se oli hyvin johdonmukainen. Mutta olen monesta keskeisestä asiasta eri mieltä.

Jos rouva ministeri ajattelee, että eduskuntaan tuotaisiin sellainen talouspoliittinen ratkaisu, jossa pohjaksi otettaisiin kotimaisen energian tuotantoon varaava suomalainen teollinen tuotanto ja vienti rakentuisi, niin kuin rouva ministeri sanoi — en ole aivan varma, että tämä ajatus oli ihan kokonainen — mm. aineettomien hyödykkeiden tuottamiseen ja vientiin enemmän kuin nykyiseen teollisuuden tuotteitten massavientiin, me joutuisimme hyväksymään sellaisen tosiasian, että suomalainen elintaso alenisi nykyisestään erittäin huomattavasti, ainakin mikä koskee materiaalista elintasoamme. (Ed. Tuomioja: Niinhän se on joka tapauksessa alennettava!) Jos tämä valinta tuodaan eduskunnan eteen, minä uskon, että suurin osa, ylivoimainen enemmistö tässä salissa ei hyväksy sitä valintaa. Tämä on se perusasetelma, jonka eteen meidät rouva ministeri hyvässä puheenvuorossaan asetti.

Tämä keskustelu on syytä käydä, mutta jos pysymme tässä päivässä ja tämän vuosikymmenen asiassa ja pidämme todennäköisenä sitä, että Suomen kansa ei hyväksy, että meidän elintaso-

amme tästä vielä edelleen tietoisesti alennetaan, niin silloin ei ole monta mahdollisuutta. Silloin viidennen ydinvoimalaitoksen, kenties kuudennenkin, rakentamispäätös on syytä tehdä pian, jotta saamme ajaa alas kivihiililaitoksia, kasvi-huoneilmiötä aiheuttavaa voimatuotantoa.

Ed. T a k a l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivoisin, että meillä kokoomuksessa kuunneltaisiin enemmän ympäristöministeriä ja hänen näkemyksiään (Sos.dem. ryhmästä: Niin mekin toivomme!) varsinkin ympäristöasioissa ja tässä kestäväen kehityksen linjauksessa. Minusta hänellä on hallussaan ne asiat, ja on valitettavaa, etteivät ne ole meidän ryhmässämme menneet enempää perille.

Se, että keskeisesti tässä otetaan riskejä ei vain oman sukupolvemme vaan myös seuraavien kannalta, on suuri moraalinen kysymys. Kun me tiedämme kuitenkin esimerkiksi säteilyn haitallisuudet, niin ed. Tiurin vähättelevä suhtautuminen siihen kyllä oudoksuttaa. Kun todetaan, että meillä on jo luonnollista säteilyä maaperästä rasisiteena terveydelle, niin sen varjolla ikään kuin voimme sitten lisätä keinotekoisia, ihmisen luomaa säteilyä ja asia on ok. Näinhän ei ole. Kaikkia säteilyn terveysvaikutuksia ei tunneta vielä. Aika paljon jo tiedetään ja tieto lisääntyy, ja sen myötä esimerkiksi turvallisina pidetyt säteily-määrän tasot on laskettu vuosien kuluessa, viimeksi tämän vuoden alusta, jolloin hyväksytty annos säteilyalttiissa työssä oleville laski 50 millisievertistä 20 millisieverttiin jne. Me tiedämme näitä riskejä. Ionisoiva säteily väistämättä aiheuttaa solu- ja kudostason vaurioita, ja me tiedämme syövästä jo aika paljon. Eräs syy siihen on säteily. Puhumattakaan sitten jätetuollosta, sitä ongelmaa ei ole ratkaistu, vaikka täällä ikään kuin niin todetaan.

Toinen varapuhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia on kulunut!

Ed. U. Anttila (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Louekoski esitti ministeri Pietikäiselle kritiikkiä tarkemmin sitä kuitenkaan täsmentämättä. Hän näkee, että ministeri Pietikäisen malli pitäisi sisällään väistämättömän elintason laskun. Mutta kuitenkin ed. Louekoski mielestäni ei hahmota sitä ongelmaa, joka liittyy kestäväen talouden rakentamiseen, siihen, että esimerkiksi verotusjärjestelmää tulee muuttaa ja sillä lailla toiset toiminnot tehdään edullisemmiksi kuin toiset ympäristöperusteisesti.

Mielestäni ministeri Pietikäisen puheenvuorossa oli juuri se viisaus, että hän näkee tulevaisuuden erilaisina vaihtoehtoina, ei vain yhtenä tai kahtena linjana. Jos teemme yhden valinnan, siitä seuraa se, että sitten täytyy tehdä tulevaisuudessa eräitä muita valintoja. Kun niitä tehdään samanaikaisesti, tulevaisuuspolkuja on varsin monia.

Näen ongelmaksi juuri sen, että tässä energia-keskustelussa ei ole nähty monipuolisemmin erilaisia vaihtoehtoja, mitä ne merkitsevät tulevaisuudessa ympäristön kannalta, mitä ne merkitsevät talouden kannalta jne. niin globaalisti kuin ihan Suomenkin perspektiivistä. Juuri sen vuoksi keskustelu on jäänyt vain kivihiili — ydinvoimavastakkainasetteluun hyvinkin pitkälle, mikä on valitettavaa ja mikä typistää todellisuutta aivan tarpeettomasti.

Arvoisa puhemies! Toivoisin, kun ministeri Pietikäinen jo uskaltanut puhumaan painostuksesta, joka on kohdistunut ydinvoiman vastustajiin, että ne henkilöt, joihin sitä on kohdistettu, avoimesti kertoisivat näistä toimista, jotka halventavat suomalaista demokratiaa.

Ed. T ö r n q v i s t (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Pietikäinen puhui kauniisti ja vetoavasti ja asiantuntevasti. Hän sanoi mm., ettei jatkuvan kasvun mahdollisuutta ole. Olen hänen kanssaan siinä samaa mieltä. Mutta viime vuosina ei ole jatkuvaa kasvua ollut, vaan on ollut taantuvaa kasvua, ja sen tietävät, rouva ministeri, nahoissaan nämä yli 500 000 työntöntä, joilla ei ole näköpiirissä toivoa. Sen vuoksi työllisyyteen pitää satsata.

Täällä on myös ministerin suulla ja muutoinkin puhuttu uhkailusta ja kiristyksestä. Voin sanoa, että minä olen joutunut lempeämmän uhkailun ja kiristysten kohteeksi. Olen saanut kirjeitä, kortteja ja lehtileikkeitä siitä, miten minä tuhoan lapseni tulevaisuuden ja kaikkea tällaista. Minusta tämä on aivan yhtä törkeää kiristystä ja uhkailua kuin toiseltakin puolen.

Täällä on puhuttu paketista, ja kaikkihan me tiedämme tästä yhteen sidotusta paketista, jonka hallitus periaatepäätöksensä teki. Kun täällä eri hallituspuolueet ovat syytelleet toisiaan siitä, pitääkö paketti vai ei, niin haluan muistuttaa vain eduskunnan pöytäkirjoihin, että muistaakseni nykyinen presidenttiehdokas Väyrynen oli tämän paketin isä.

Ministeri Pietikäinen sanoi vielä, että ydinvoiman hylkääminen tuo tilaa uudelle energiatekniikalle. Rouva ministeri, miksi tätä uutta energia-

strategiapakettia ei ole eduskunnalle esitetty? Mikä on sen sisältö?

Ed. Ukkola (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Pietikäinen esitti puheenvuorossaan suoranaisen uhkailun meitä sellaisia kansanedustajia kohtaan, jotka nyt kannattamme ydinvoimaa. Hän sanoi, että jos eduskunta tekee ydinvoimalalle myönteisen päätöksen, se on koko parlamentaarisen demokration halventamista ja halveksimista. Minä olenkin sitä mieltä, että miksi ihmeessä kansanedustajat menevät ja ilmoittavat kantansa, niin kuin minäkin olen tehnyt, jossakin muualla kuin eduskunnassa, sen takia, että nythän näkee, kuinka vaikeata on ottaa vastaan esimerkiksi asiallisia argumentteja, jotka ovat vastoin ennakoon luotua mielipiteenmuodostusta.

Asenne koko keskustelussa on niin lukkiutunut, että minä en pysty ymmärtämään, ettei minäkäänlaista arvoa anneta toisenlaisille mielipiteille. Minä olen ihan samalla tavalla kuin ed. Törnqvist joutunut myös toiselta puolen uhkailujen ja painostuksen kohteeksi. Tämä ei ole suinkaan uhkailua eikä painostusta teidän mielestänne, jotka olette sitä mieltä, että ei tarvita uutta ydinvoimalaa. Se on vain tiedon jakamista, eikö niin?

Mielestäni näissä asioissa pitäisi kunnioittaa molemmin puolin molempien puolien näkemyksiä. Ei tämä asia ole niin mustavalkoinen eikä se saisi olla niin mustavalkoista, kuin millaiseksi se on tässä keskustelussa nyt joutunut.

Ed. Paloheimo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minustakin ministeri Pietikäisen puheenvuoro oli paitsi sisällöltään myös muodoltaan erittäin ansiokas. Haluan lyhyesti vastata ensin ed. Tiurille ja sitten ed. Louekoskelle heidän argumentteihinsa.

Ensinnäkin ed. Tiurille: Minusta ei enää pitäisi jatkaa sitä keskustelua, että ne, jotka vastustavat ydinvoimaa, kannattavat hiilivoimaa. Ei se niin ole. Ne, jotka vastustavat ydinvoimaa, vastustavat yleensä myös hiilivoimaa. On kokonaan toisen tyyppiset energiaratkaisut, joihin ne pyrkivät, jotka ydinvoimaa vastustavat. Tämä on nyt sanottu niin monta kertaa, että minusta se pitäisi jo uskoa.

Ed. Louekoskelle, kun hän sanoi kerran aikaisemmin jo, että puun käyttö työllistäisi mutta siihen ei ole varaa: Se ihmetyttää sikäli, että meillä on 500 000 työtöntä maassa ja meillä on kuitenkin varaa jatkuvasti maksaa heille työttömyyskorvauksia siitä, että he eivät tee mitään.

Minkä ihmeen takia meillä ei olisi varaa sitten yhtäkkiä käynnistää hyvin laajamittaista projektia puun energiakäytön puolesta sillä tavalla, että kokonaistaloudellinen etu laskettaisiin?

Kun ed. Louekoski sanoo, että elintaso laskee, nähdäkseni meillä on kaksi vaihtoehtoa. Ei laske heti mutta laskee myöhemmin rajusti niiden ratkaisujen takia, joita nyt tehdään, tai sitten laskee jonkin verran mutta pitkällä tähtäyksellä päästään kestäväälle pohjalle. Minä pidän jälkimmäistä ratkaisua parempana.

Ed. Kohjoki (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Pietikäinen puhui kauniisti luovuudesta mutta ei ajatellut loppuun asti. Jotta luovuutta voitaisiin hyödyntää, tarvitaan rajusti sähköä, mieluummin hyvin edulliseen hintaan saatavissa olevaa sähköä.

Sitten hän puhui painostuksesta. Eihän meitä aikuisia ihmisiä siinä tehtävässä, johon meidät on tänne valittu, lähetetty kansaa edustamaan, kukaan painosta. Vaikka kuinka tirheästi joku sanoisi, niin eihän sitä kukaan voi käsittää painostukseksi. Se on ollut asiallista yhteydenottoa, jota meihin on pidetty, normaalia tiedotusvälineiden hyödyntämistä, kirjepostia jne., ei mitään vaarallista.

Ministeri Pietikäinen kyseli, voiko kansanedustajiin luottaa. Kysyisin ministeri Pietikäiseltä, miten päin sitä voisi ajatella, kun kaksi miljoonaa suomalaista vetoaa meihin, että tehkää ihmeessä myönteinen ratkaisu ydinvoimalasta. Eikö senkin jotakin pitäisi merkitä? Eikö ministeri Pietikäinen luota kansaan?

Sitten puhuttiin kauniisti strategioista. Ne ovat hienoja suunnitelmia kasata paperia pöydälle ja kertoa, että tässä on strategia, mutta ei se meitä päästä pälkähästä. Hihat on käärittävä ja käytävä töihin rajusti, ja taas tarvitaan paljon sähköä.

Ed. Kuuskoski (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin kuulun niihin, joille ministeri Pietikäisen puheenvuoro oli tietty valonpilkku hallituksen esiintymisessä. Ministeri Kääriäisen puheenvuoron jälkeen tunsin suunnatonta pettymystä. Onneksi ministeri Pietikäinen on ollut perustellusti omalla linjallaan.

Ed. Ukkola tulkitsti ministerin puheenvuoron uhkailuksi. Minusta tuntuu, että ed. Ukkola ei oikein tiedä, mitä uhkailu on. Olen tätä taistelua hyvin läheltä kymmenen vuotta seurannut, ja vaikka minua ei ole viime vuosina enää painostettu, minäkin tiedän painostamisesta jotakin.

Ministerin esiin tuoma näkökohta tai korostus, että eduskunta tekee nyt linjavalinnan, strategisen energiapolitiittisen valinnan, on minusta äärimmäisen keskeinen. On hiukan ihmeellistä, että mennään erilaisten koplausten ja pakettien selän taakse. Tämä sali päättää, miltä pohjalta suomalaista energiapolitiikkaa lähdetään viemään eteenpäin. Toivoisin, että sitä valtaa nyt käytetään ja että vastuu myös otetaan eikä menä kenenkään muun selän taakse. Maailmassa on aina koplattu ja tehty sopimuksia, mutta toivon, että ne jätetään omaan arvoonsa.

Ed. Louekoski puhui elintason alentamisesta. Meillähän on nyt käynyt niin, että on luvattu kymmenen kaunista ja sata hyvää. Joidenkuiden kohdalla elintason alentuminen on tapahtunut erittäin rajuna siitä huolimatta. Se unelma, että talouden jatkuva kasvu voisi olla mahdollista, on ollut valhetta. Nyt olemme rajujen maailmantalouden muutosten edessä. Kuten ed. Paloheimo sanoi, on kysymys siitä, osaammeko nyt toimia oikein, jolloin voimme säilyttää kohtuullisen hyvinvoinnin ja turvallisuuden tässä maassa, joskin joudumme aineellisista eduistamme tinkimään, vai uskottelemmeko itsellemme jotakin muuta.

Ed. O. Ojala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä yhdyin niihin, jotka kokivat ministeri Pietikäisen puheenvuoron todella periaatteellisena, hyvin punnittuna ja hyvin, voiko sanoa, antoisana myös sisällöllisesti, toisin kuin esimerkiksi ministeri Kanervan.

Minusta ministeri Pietikäinen kiinnitti huomiota myös erittäin tärkeään asiaan, ydinvoiman todelliseen hintaan, juuri siihen, että pitäisi laskea mukaan kaikki elinkaarikustannukset. Puheenvuoroissa ei ole vielä kiinnitetty huomiota siihen, mitä tapahtuu, kun nykyisiä ydinvoimaloita ja mahdollisesti rakennettavaa viidettä ydinvoimalaa lähdetään käyttöön jälkeen joko purkamaan tai esimerkiksi "paketoimaan", mitä kustannuksia siitä yhteiskunnalle seuraa. Kaikki nämä kustannukset ovat vielä ottamatta huomioon laskelmissa. Yksi kaunis päivä ja itse asiassa varsin nopeasti olemme tämän edessä, kun tiedämme, että parhaimmillaankin ydinvoimalan käyttöikä on vain 30–40 vuotta.

Edelleen minusta ed. Tiuri hyvin asiattomasti hyökkäsi ministerin kimppuun. Ed. Tiurille olisi hyvä huomauttaa jälleen siitä, kun hän jatkuvasti puhuu kasvihuoneilmidiöstä ja hiilidioksidipäästöistä, että hän unohtaa täysin sen, että tällä hetkellä Suomessa suurin hiilidioksidipäästöjä aiheuttava on nimenomaan öljy eikä hiili. Kui-

tenkin oma kielteinen ydinvoimakantani lähtee siitä, että myöskään uusia hiilivoimaloita ei tarvita.

Ed. Ukkolan puheenvuoro omalta osaltaan todisti sen, että hän ei kylläkään ilmeisesti demokration kriisiä ymmärrä tai ei ymmärtänyt ministerin puheenvuoroa tältä osin. Kyllä kai, ed. Ukkola, jos 105 kansanedustajaa on juuri hiljan ilmoittanut olevansa vastaan, on vähän kummallista ...

Toinen varapuhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia on kulunut!

Ed. Hä m ä l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Istunnon alussa ihailtiin kauppa- ja teollisuusministerin puheenvuoroa, kun hän uudelleen valaistuneena on rientänyt ydinvoiman pelastajaksi. Pikemminkin mielestäni pitäisi ihailla ministeri Pietikäistä, kun hän on jaksanut pysyä kannallaan ja jaksaa ja rohkenee yhä edelleenkin tuoda omat perustelunsa myös eduskuntakeskusteluun. Voisin kuvitella, että paineet häntä kohtaan eivät ole olleet aivan vähäisiä.

Ed. Tiuri, ydinvoimamies henkeen ja vereen, paheksuu turpeen käyttöä. Hän on useassa puheenvuorossa paheksunut sitä. Hän naureskelee risunpoltolle. Mutta, ed. Tiuri, te olette ilmeisesti kuunnellut keskustelua vain toisella korvalla, tai sitten te tietoisesti unohdatte toisen puolen voimaratkaisusta. Ed. Kivelän, ministeri Kääriäisen, ministeri Väyrysen ja muiden kumppanien kiertämä energiapakettihan nimenomaan sisältää sen, että te ydinvoiman kylkiäisinä tulette saamaan turvetta, tulette saamaan kotimaista haketta, tulette saamaan kaikki pajukoiden polton, jota te suuresti halveksitte ja naureskelette. Minusta pitäisi olla myös rehellinen perusteluksaan.

Itse olen sitä mieltä, että muita vaihtoehtoisia polttoaineita on runsaasti ydinvoiman ja hiilen lisäksi. Keskustelussa on tuotu esille biopolttoaineista kaasudieseleihin ja kaikki siltä väliltä. Jos eduskunta antaa selkeän signaalin, että se ei ydinvoiman käyttöä hyväksy, sen jälkeen vasta voimme odottaa, että toden teolla vaihtoehtoisten energiatuotantojen tutkimus tässä maassa lähtisi käyntiin.

Ed. D r o m b e r g (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Pietikäisen puheesta kävi täysin selville se, että on kysymys linjasta, miten Suomea halutaan viedä eteenpäin. On jotenkin ristiriitaista kuitenkin se, että halutaan

säilyttää tietty palvelutaso, tietty hyvinvointi ja jopa lisätä sitä. Nyt kuitenkin käytetyn keskustelupuheenvuoron perusteella linjauksena oli todella jäädyttäminen ja mahdollisesti luopuminen aika monesta asiasta. Jos ajattelemme, että haluamme säilyttää edes nykyisen hyvinvoinnin tason, se vaatii 3 prosentin bruttokansantuotteen kasvua. Jos me sen lisäksi haluamme vielä eläkkeet ja velat maksaa tässä valtakunnassa, tämäkään ei riitä.

Ilmettelen tätä taustaa vasten kuitenkin, että energiaratkaisu ei olisi osa tätä kokonaisuutta. Siinä mielessä pidänkin erittäin tärkeänä, että me jokainen otamme nyt vastuun ja teemme ne energiapolitiittiset ratkaisut, jotka hyvinvoinnin pystyvät turvaamaan Suomen kansalaisille.

Vielä se, että lähdemme säästämisestä. Me olemme valmiit kaikki säästämään kaikin mahdollisin keinoin, mutta se hallituksen ohjelma, joka on tehty, käsittääkseni pitää sisällään 30 miljardin panostuksen myös säästöihin, mikäli tietoni ovat oikeat.

Vielä suurvoimalasta sikäli, että pidän itse parempana yhtä suurvoimalaa kuin sataa pientä, jotka saastuttavat aluetta huomattavasti enemmän. Ydinvoimavaihtoehto on kuitenkin ympäristöystävällisin tällä hetkellä valittavista vaihtoehdoista.

Ympäristöministeri P i e t i k ä i n e n : Arvoisa puhemies! Jos alkaisin ensin siitä päästä, joka liittyy tulevaisuuteen, sen menestystekijöihin ja kasvun tekijöihin, uskon, että jotkut edustajat, jotka ovat puheenvuoroja käyttäneet, todellakin ihmettelevät tulevaisuutta eivätkä katso sitä kovin pitkälle päätellen siitä sävystä, jolla pohditaan kasvun ja hyvinvoinnin välistä suhdetta.

Jos katsotaan yksinkertaisesti menneisyyteen tai lähialueellemme, hyvinvointi, elämisen laatu, ei ole lineaarisesti kulkenut lisääntyvän materiaalin ja lisääntyvän energian kanssa eikä myöskään sellaisen politiikan kanssa, joka jatkuvasti kannustaa niiden lisäkäyttöön. Jos näin olisi, niin lähialueiltamme Venäjältä löytyisivät tällä hetkellä kaikkein rikkaimmat alueet. Siellähän on ollut runsaasti halpaa energiaa ja luonnonvaroja käytössä eikä esimerkiksi verotuksella ole yritetty ohjata niiden käyttöä. Markkinatalous nyt vain sattuu olemaan sellainen aparaatti, että siinä toimivat yritykset toimivat niin, että ne yrittävät saada parhaan mahdollisen voiton ja maksimoida sitä ja minimoida kustannuksia. Silloin niitä voimavaratekijöitä, jotka ovat halpoja, pyritään suhteessa käyttämään enemmän kuin niitä, jotka

ovat kalliita. Voi hyvin perustellusti kysyä, onko meillä esimerkiksi kotimaassa energian ja luonnonvarojen hinta oikeassa suhteessa työvoiman hintaan ja osaamisen hintaan. Eikö meidän kannattaisi enemmän panostaa osaamiseen?

Kun ed. Louekoski kysyi suunnasta, niin kyse on todella suunnasta. En usko, että me kovin pitkälläkään tulevaisuudessa pelkästään aineetomalla eläisimme, mutta lisähyöty tulee siitä aineettomasta, ei siis kiloista vaan osaamisesta. Ei kai ole kovin huono peruste se, jota kauppakorkeakoulussa useampia kymmeniä vuosia on yritetty eri sukupolville tolkuttaa, nimittäin että me suomalaiset menestymme vain sillä, että me osaamme jotakin, mitä muut eivät osaa, tai sitten me osaamme sitä paljon paremmin. Meidän pitää kyetä tekemään asioita ympäristöystävällisemmin niin, että niissä on vähemmän kiloja, vähemmän energiaa ja enemmän laatua, enemmän sitä uutta keksintöä. Näin tämä suunta kansantaloudellisestikin kulkee. Se koskee myös sähkön kulutusta. Ei sähkö ole muusta energiasta irrallinen muoto, joka kulkisi omia latujaan.

Kun täällä puhuttiin myös työllisyydestä, ed. Törnqvist otti sen esille, niin kyse on juuri tästä samasta asiasta. Olemmeko me nyt tekemässä sellaista politiikkaa, jolla me suosimme halpaa energiaa ja työn teettämistä koneilla, vai suosimmeko me työvoimavaltaista tulevaisuutta ja osaamiseen perustuvaa? Ja suosimmeko me esimerkiksi kotimaista energian hyötykäyttöä, esimerkiksi puun hyötykäyttöä? Nämä suurimmat luvut, jotka liittyvät työllisyyteen ja ydinvoimapäätökseen, ovat kovin kuvitteellisia. Voin vain muistuttaa, että se sama rahamäärä panostettuna jollekin muulle teollisuutemme osa-alueelle ja käytettynä kotimaisen energian hyödyntämiseen tuo suhteessa halvemmalla huomattavasti enemmän työpaikkoja.

Mikä tahansa työllistää. Me voimme tietenkin sanoa, että jos me pistämme riittävästi rahaa, riittävästi kymmeniä miljardeja siihen, että me rupeamme valmistelemaan kuulentoja, niin sekin työllistää ihmisiä. Mutta ne ovat hyvin kalliita työpaikkoja eivätkä ne ole kovin pitkäaikaisia työpaikkoja. Ydinvoiman osalta on aika pitkälle sama.

Sitten palaisin energiaveroon, joka täällä oli esillä. Se oikeastaan palaa ed. Tiurin puheenvuoroon ja tulevaisuuteen. Ed. Tiuri, silloin kun me ratkaisimme energiaverotusta, niin me itse omalta osaltamme asetamme puitteet tuleville energiaratkaisuille, sille, minkä tyyppisen energian käyttäminen on jatkossa kannattavaa tai ei ole.

Siinä ei oikein voi pestä käsiään eikä juosta kenenkään muun selän taakse. Sillä ratkaisulla joko tietien tahtoen halutaan ja vaaditaan hiilen halpuutta suhteessa esimerkiksi puun hyötykäyttöön tai sitten niissä ratkaisuissa, sillä energiaverotuksen rakenteella tehdään omalta osaltaan sellaista energiapolitiikkaa, joka suosii uusiutuvien energiamuotojen käyttöä. (Ed. Dromberg: Onko puu sen parempi?) — Kyllä se on huomattavasti parempi. Se on esimerkiksi uusiutuva energiamuoto. Minä voin tästä erikseen ed. Drombergille kertoa hiukan.

Kun puhutaan ympäristöpäästöistä, esimerkiksi happosateista ja rikkilaskeumista, omalla työllämme pyrimme pitämään kansainväliset sopimukset ja myös edistämään niitä, mm. vähentämään 80 prosentilla rikkilaskeumaa osaltamme. Teknisesti se on tällä hetkellä jo mahdollista esimerkiksi uusissa polttoprosesseissa. Se koskee myös kaasutettua hiilen polttoa. Toivonkin edustajilta, Tiuri ja kumppanit, lämmintä tukea, kun teemme liikennepolitiikan linjauksia tai tiukempia sääöstäsoja, jotka pitävät huolta siitä, että herkkä pohjoinen luontomme säilyy suuremmitta typpi- ja rikkikuormitta. (Ed. Dromberg: Entä saasteet Venäjältä?)

Sellainen tie, jossa molempia merkittävästi lisätään, kotimaista energian käyttöä ja ydinvoimaa, ei valitettavasti käytännössä ole mahdollinen sen takia, että yksinkertaisesti sellaiselle veroratkaisulle ja kummankin merkittävälle hyötykäytölle ei ole olemassa markkinoita. Niitä molempia ei voida yhtäaikaaisesti käyttää Suomessa, joten kyllä me olemme valinnan linjan edessä, jossa me ratkaisemme, kumman tyyppistä energiatyöskentelyä me haluamme: runsaaseen energian käyttöön perustuvaa, halpaan energiaan perustuvaa, ydinvoimaan perustuvaa vai energian käytön tehostumiseen perustuvaa, uusiutuviin energiamuotoihin perustuvaa, jolloin myös energian hinta on kalliimpi.

Viimeksi haluaisin todeta ed. Kohijoelle, joka vetosi kahden miljoonan suomalaisen kantaan. On tietysti hyvä, jos hän on näin monen kanssa ehtinyt keskustella. Eräs vaihtoehto todella olisi ollut se, että ydinvoimasta olisi ollut kansanäänestys. Silloin kuitenkin laajalla enemmistöllä päädyttiin siihen, että asia ratkaistaan eduskunnassa. Se todella tarkoittaa sitä vastuuta, joka on delegoimattomissa puolueille, yhdistyksille, asiantuntijapuheenvuoroille tai kansalaiskirjeille, vastuuta siitä ratkaisusta, minkälaisen energiatyöskentelyn me teemme ja muovaamme Suomeen.

Ed. V a n h a n e n : Arvoisa puhemies! Liika dramatisointi ei ole koskaan politiikassa tarpeen, ei myöskään energiapolitiikassa. Minulla on se tuntuma, että viime keväänä ja aiemmissa vaiheissa, kun energiasta on tässä eduskunnassa keskusteltu, mieliala on ollut kuitenkin jollakin tavalla levollisempi, erityisesti viime kevään valio-kunnissa käydyin laajan asiantuntijakerroksen jälkeen. Nyt jopa paniikkimielialan lietsominen tuntuu kuuluvan osana tähän taktiikkaan. Siksi on hyvä asettaa suhteet kohdalleen ja lähtöasetelmat, jossa tällä hetkellä olemme.

Viime vuonna sähkön huippukulutustarve oli 10 400 megawattia. Tähänastinen ennätys Suomessa on vuoden 89 kylmästä talvesta: 10 700 megawattia. Viime vuoden lopussa sähkön hankintakapasiteettia oli käytössä 14 400 megawattia eli noin 3 000 megawattia yli viime vuoden huipputarpeen. Voidaan perustellusti väittää, että tämän hetken lama ei ole sähkön saannista kiinni. Sähköä riittää useinkin hienopaperitehtaan rakentamiseen.

Mitä lähemmäksi lopullinen päätöksentekoa ydinenergiakysymyksen osalta tulee, sitä pelkistetyimmiksi ja mielestäni samalla jopa kuulijaa aliarvioiviksi käyvät hakemusten takana olevien tahojen väitteiden perustelut. Teollisuuden Energialiiton viime viikkojen mainoskampanjan sisältö kertoo tästä argumentoinnin tasosta. Ensinnäkin väitetään, että myönteinen päätös täällä auttaisi antamaan kuoliniskun lamalle. Ydinvoimala takaisi ilmoituksen mukaan työpaikkoja jo välittömästi, mutta se takaa niitä välillisesti vielä paljon enemmän. Asiakirjojen mukaan työllistävää vaikutus olisi välilliset vaikutukset mukaan lukien täällä moneen kertaan esiin tullut 35 000 henkilötyövuotta. Se on arvio, joka luku pitää jakaa rakennusaikaisilla toteutusvuosilla. Suurimmat julkisuudessa olleet väitteet kertovat kuitenkin 100 000 työpaikasta. Haarukka on tarpeettoman, liian suuri.

Totuus ydinvoiman elvyttävästä vaikutuksesta käy ilmi vasta vertailusta muihin vaihtoehtoihin. Kaikki energiatuotannon lisäys vaatii sekä rakennusaikana että tulevina käyttövuosina työvoimaa ja kaikella energian tuotannolla on välillisiä vaikutuksia. Hallituksen selvitysten perusteella selvästi työllistävin vaihtoehtoista olisi biomassaan perustuva malli, jos sellainen puhtaana voitaisiin toteuttaa, mutta tulevaisuudessa energiasekoituksessa jokainen energiamuoto työllistää. Ydinvoima ei tässä suhteessa eroa muista juurikaan. Ei kannata oikeastaan muuta väittää.

Seuraava väite mainoksessa on, että täällä tehdyllä myönteisellä päätöksellä voimme tulevaisuudessa maksaa myös laman kovan laskun eli raskaan valtion velan. Tämäkin on rohkea väite. Arvelen, että totuus on vaatimattomampi, huomattavasti vaatimattomampi.

Vaihtotaseemme kääntyy juuri näinä kuukausina, toivottavasti pysyvästi, voitolliseksi. Se antaa meille mahdollisuuden ryhtyä lyhentämään kansantaloutemme ulkoista velkaa. Tätä velkaa onkin lyhennettävä runsain mitoin jo tällä vuosikymmenellä odottamatta vuosituhannen vaihteessa mahdollisesti valmistuvaa ydinvoimalaa ja myös valtion velkaantumisen pysäyttäminen on tehtävä ennen kuin ydinvoimalan työmaa tuottaa kansantaloudellemme juuri mitään muuta kuin velkaa. Tässäkin suhteessa käänne pitää saada jo nykyvään ja käänteeseen saaminen on tärkeää.

Kyseisessä mainoksessa oikeastaan ainoaksi perusteluksi, kuten myös tässä keskustelussa liian usein, on jäänyt ydinvoimasta saadun energian edullisuus. Onko edullisuus se lain mainitsema yhteiskunnan kokonaisuus, jonka pohjalta joudumme täällä päätöksemme tekemään? Edullisuus varsinkin, jos kyse on laitospohjaisesta laskennallisesta edullisuudesta, ei ole kuin yksi osa ratkaisuharkintaa. Mikä ylipäättään on edullisuuden mitta? Pitäisikö sitä verrata esimerkiksi Saksassa teollisuuden saamaan sähkön hintaan?

Eduskunnan erikoisvaliokunnat ovat kevään lausunnoissaan tarkastelleet ydinenergiaa huomattavasti laajemmasta näkökulmasta kokonaisuutta etsiessään kuin vain taloudellisesta edullisuudesta. Lama-aikaa ja korkeaa työttömyyttä on käytetty viime hetken perusteena ydinvoimaratkaisulle. Laajempi kokonaisuus ei kuitenkaan saisi unohtua päätöksenteossa, ei myöskään ratkaisun ajallinen ulottuvuus. Mistä edes tiedämme, minkälainen lama vallitsee silloin, kun tämän mahdollisen voimalan ydinjätteitä pitäisi ryhtyä loppusijoittamaan? Mikä on sen yhteiskunnan kyky huolehtia siitä jätealasta, jolle me emme ole ratkaisua löytäneet? Ne, jotka nyt heittelevät osin katteettomia lupauksia työpaikoista, eivät välttämättä ole kantamassa vastuuta aikanaan jätteiden loppukäsittelystä.

Kun mainoskampanjoiden mukaan ydinvoiman takana ovat ja sen puolesta voimakkaasti ovat kampanjoineet koko elinkeinoelämä, SAK:n keskeiset liitot, monet muut palkansaajajärjestöt, MTK, kauppakamarit ja hallituksen enemmistö, niin eikö tällä joukolla luulisi löytyvän tehokkaampiakin ja välittömästi vaikuttavia toimia työllisyyden parantamiseksi ja talouden

vakauttamiseksi? Miksi jäädä odottamaan mahdollisesti muutaman vuoden päästä käynnistyvää työmaata, kun edullisen energian osuus kansantaloudessamme on sittenkin verraten pieni siivu ja vielä huomattavasti marginaalisempi on se kustannusero, joka energiavaihtoehtojen välillä on? Miksei samalla kansallisella yhteistyöhengelä päätetä välittömästi paljon tehokkaammista, laajemmista ja nopeista talouden vakautustoimista? Miksi kaiken avaimeksi yritetään hakea äärimmäisen kiistanalaista energiamuotoa, jonka jälkipolville jäävän jälkilaskun suuruutta ei kyetä arvioimaan? Lasku saattaa lisäksi olla luonteeltaan sellainen, että siitä ei edes pahimman sattuessa rahalla selvitä. Vauhtia nykyisyydelle yritetään lainata tulevaisuudelta.

Arvoisa puhemies! Yhteiskunnan kokonaisuutta ei voi arvioida tässä kysymyksessä vain laitospohjaisen kustannusarvion perusteella. Taloudellisesti on arvioitava kalliin, pääomavaltaisen, hitaasti toteutettavan ratkaisun etuja suhteessa paljon nopeammin toteutettaviin, laitospohjaisiin pienempiin ratkaisuihin. Suuri yksikkökoko ja lähes kymmenen vuoden toteutusaika sisältävät jo itsessään valtaisan virhearvioinnin riskin. Strategisesti kooltaan pienemmät ja pääomakustannuksiltaan huomattavasti halvemmat ja nopeasti toteutettavat laitokset sopivat tähän talouden tilaan paljon paremmin. On parempi katsoa kuin katua.

Suuri yksikkö, jonka lauhdelämpö valuu mereen, ei ole pitkän päälle kestävä kehityksen mukaista. Suureen yksikkökokoon, jonka tehoa ei voida merkittävästi säätää, liittyy myös merkittävä säätövoiman tarve, jonka säätövoiman tyydyttäminen ei ympäristöllisesti ole yksinkertaista.

Tässä ratkaisussa ydinvoiman kohdalla yhteiskunnan kokonaisuuteen liittyy vääjäämättä myös ydinenergian turvallisuuden arviointi polttoaineen hankintaketjun alkupäästä jätteen loppusijoitukseen asti. Riski on toivottavasti mahdollisimman pieni ja teknisesti hallittava, mutta vahingon laatu on syntyessään korjaamaton. Tässä joudutaan ottamaan huomioon myös kansalaisten perusteltu ydinvoiman epäily huomioon. Kansalaismielipide on realiteetti silloin, kun käsitellään asiaa, joka pahimman sattuessa koskettaa jokaista. Tässä asiassa jokainen suomalainen on osallinen, olkoot hänen perustietonsa ydinfysiikasta miten alkeellisia hyvänsä. Hänellä on oikeus jopa pelätä.

Turvallisuuskysymykseen liittyy jäteongelman hoito. Suomi valmistautuu päättämään jät-

teiden loppusijoituksesta vuosituhaten vaihteessa. Kun päätöksenteko on niinkin lähellä, olisi moraalisesti oikein odottaa vähintäänkin siihen ennen kuin lupa uudelle voimalalle edes haettaisiin. Nyt on kuitenkin haluttu kiirehtiä. Meillä tulee olemaan kylliksi vielä tuskaa päättää olemassa olevien kahden laitoksen jätteiden loppusijoituksesta ilman kasvavaakin jätemäärää. Lisäksi aika näyttää, miten kestävä ratkaisu Loviisan jätteiden vienti Venäjälle ajan oloon on. On syytä myös korostaa, että suomalaisittain loppusijoituksesta puhuttaessa kyse on jätteen varastoinnista. Mitään teknistä keinoa tehdä jäte vaarattomaksi ei ole täällä löytynyt eikä sitä ole löytynyt koko maailmassa sen puolen vuosisadan aikana, jona ydinteknologiaan on uhrattu maailman tutkimusmäärärahoja ehkä enemmän kuin mihinkään muuhun yksittäiseen tutkimusalaan.

Yhteiskunnan kokonaiseltuun energiapolitiikassa liittyy myös se, miten mahdollinen ydinvoimala toteutuessaan vaikuttaa muun energiahuollon rakentamiseen. Tällä vuosikymmenellä rakennettava ydinvoimala täyttäisi vuonna 2000 arvioitun sähkön tuotannon tarveaukon yli tarpeen, kun muut toteutuksessa olevat sähköhankkeet lasketaan mukaan. Kymmeneen vuoteen muille merkittävälle uusille hankkeille ei enää jäisi tilaa. Tänä aikana vaihtoehtojen todelliseen kehittämiseen ei päästäisi markkinointitilanteen takia. Kun seuraava sähkön tarpeen aukko tulisi täytettäväksi, olisi ydinvoimala jälleen ainoa ratkaisu, kun kilpailijaa lähteitä ei olisi kyetty kehittämään, kuten tilanne osin on nyt.

Merkittävin kilpailija ydinenergialle on pitkän päälle maakaasun länsiputken rakentaminen. Se ei ole tällä hetkellä toteutuskelpoinen. Sille on löydettävä ensin riittävät kulutusmarkkinat Baltiasta, Suomesta ja Ruotsista. Suomi tulee olemaan suurin yksittäinen kuluttaja ja ratkaisevimmassa asemassa päätöstä tehtäessä. Jos rakennamme ydinvoimalan, saamme sanoa länsiputkelle pitkäksi aikaa hyvästit. Maakaasuputken rakentaminen edellyttää Suomessa myös kaasun käyttämistä Etelä-Suomessa kaupunkienergia-tuotantoon, teollisuudessa että myös sähkön tuotantoon. Jos ydinvoimala rakennetaan, ei kaasulle ole tilaa sähkön tuotannossa eivätkä kaupungit voi lämmön tuotantoa rakentaa sen varaan vaan sitoutuvat entistä suuremmassa määrin hiilen polttamiseen. Kun kaupunkien hiilivoimalat on rakennettu, siirtyy kaasumahdollisuus jälleen entistä pidemmälle, emmekä uhraisi siinä ainoastaan mahdollisuuttamme vaan myös orastavan Baltian maiden mahdollisuuden. Baltialle poh-

joismainen kaasuputki voisi olla erittäin tärkeä energiahuollon varmuuden turvaamiseksi. Pohjoismaisen putken saamiseen me voimme itse vaikuttaa. Barentsinmeren putken toteuttaminen ei ole meistä kiinni. Sen aikataulu ja toteutus riippuvat täysin muista.

Kun ilmansuojelusta puhutaan, on muistettava, että ydinvoiman kannattaminen merkitsee suoraan ja vääjäämättä myös Etelä-Suomen hiilivoimaloiden rakentamisen kannattamista. Ydinvoimalla ei voida korvata edes pitkällä aikajännteellä hiiltä, koska voimalan lämpö ajetaan meereen eikä sitä saada kaupunkien lämmittämiseen.

Suomen pitäisi asettaa toisen kaasuputken saaminen energiahuollon strategiseksi tavoitteeksi. Kaupungit, teollisuus ja osa tulevasta sähkön tuotannosta olisi sidottava vähitellen sen hankkeen taakse. Olisi luotava yhteistä kulutus-pohjaa ja neuvoteltava naapureiden kanssa. Hanke on nyt epävarma, koska sille ei ole ollut riittävästi kannattajia. Mutta on myös muistettava, että ei sitä meille kukaan koskaan tule valmiina ratkaisuna tarjoamaan, elleimme itse rakenna sille kulutus-pohjaa valmiiksi. Tässä suhteessa maakaasun saannin lisääminen ja varmistaminen on energiapolitiittisesti paljon suurempi ja kauaskantoisempi ja luonteeltaan strategisempi kuin yksittäisen ydinvoimalan tilaaminen. Kun on sanottu, että ydinvoimalan tilaamisella voisimme kiristää norjalaisilta halvempaa kaasua, niin väitän, että olennaisempaa on turvata riittävä ja realistinen kaasun kulutus-potentiaali.

Kaasu voisi olla eteläisessä Suomessa ratkaisu, jolla Suomi vastaisi myös ilmastopäätöksen toteuttamiseen vähentämällä hiilen ja öljyn polttoa voiman tuotannossa. Keski- ja Pohjois-Suomessa biomassaa eri muodoissaan tulee olemaan saman suuntainen keino. Bioenergian kehittämisessäkin tarvekysymys on ratkaiseva. Pitää olla markkinat, joilla tarvittava tekniikka syntyy. Jos me nyt dumppaisimme taas linjat täyteen ydinsähköä, jota myytäisiin halpana yösähköä lämmitykseen, kun muuten kulutusta ei saataisi tarpeeksi, ei jäisi markkinoita bioenergian kehittämiseen.

Liian halpa öljy ja edellisten ydinvoimaloiden ylikapasiteetin synnyttämä liian halpa yösähkö romahduttivat aikanaan biomassan energiakäyttöä. Polttotekniikka, keräily, polttoaineen välitys kuluttajille jne. ovat jääneet kehittämättä, ja nyt uhkaamme tehdä saman virheen, vaikka sekä työllisyys- että vaihtotasesyistä nyt pitäisi nojata kotimaiseen. Kun me olemme olleet tiukkoina ydinvoimakysymyksessä, vaikuttaa se jo alan

markkinoihin. Eräs suuri energiatekniikkaa valmistava yritys juuri joitakin päiviä sitten julkaisi, että konsernin piirissä valmistellaan erityisesti Suomea ajatellen biomassan kaasutukseen perustuvaa sähköntuotantoteknologiaa. Sielläkin on havaittu, että tänne ehkä syntyvät markkinat.

Täällä on paljon puhuttu puuenergian tukemisesta. Puun osuus jo nyt on 14 prosenttia Suomen primäärienergian kulutuksesta. Se on sama kuin ydinenergialla. Monet sellu- ja paperitehtaat käyttävät jo nyt tätä energiaa kannattavasti. Puu tuotetaan metsistä, joista maksetaan huomattava metsävero. Se on huomattava, vaikka tässä laskelmassa laskettaisiin ainoastaan energiapuuksi käytetty osuus.

Käsilä oleva ratkaisu on energiapolitiikan kannalta äärimmäisen suuri. Jos me nyt turvaamme hakemuksen mukaiseen, jopa maksimissaan 1 400 megawatin ydinlaitokseen, on tie edessäpäin selvä. Muutosta energiahuoltomme rakenteeseen ei pitkälläkään tähtäimellä tapahdu. Markkinatilaa todelliselle bioenergian kehittämiselle tai maakaasun lisäämiselle ei jää. Viidettä ydinvoimalaa seuraisi pian kuudes, koska käytössä olisi vaihtoehtona vain hiilivoima. Hiilivoimaa joutuisimme kuitenkin lisäämään, kuten edellä totesin, taajamien lämmityksessä.

Kun aluksi polemisoin ydinsähkön edullisuudella, niin lopuksi arvioin ydinvoiman suhdetta kasvihuoneilmiöön. Ydinvoiman kannattajat ovat totaalisesti vaienneet ja unohtaneet ydinvoiman, hiilen ja kaasun käytön keskinäisen kohtalonyhteyden, jota äskен yritin kuvaila. Se jo kertoo sen, että ilmastoperusteet ovat vain pelkistettyjä verukkeita. Kasvihuoneilmiö on maailmanlaajuinen taustaltaan. Pohjoisen teollisuusmaailman olisi kehitettävä sellainen energiateknologia, jolla voitaisiin korvata ilmaa saastuttava energian tuotanto sekä täällä meillä että kolmannessa maailmassa.

Maailmanlaajuisesti tiedetään, että ydinvoima ei ole tämä ratkaisu. Ydinvoimaa ei haluta satojen voimaloitteen määrässä kehitysmaihin eikä haluta siitä aiheutuvaa jätekuormaa, eikä siihen myöskään riittäisi pääomat tässä maailmassa. Tarvitaan muuta, aurinkoon, tuuleen, biomassaan, maakuoren lämpöön jne. perustuvaa uutta energiatekniikkaa, energian säästöä ja uutta öljyn ja hiilen poltto- ja puhdistustekniikkaa. Se syntyy täällä teollisessa maailmassa vain, jos sille löytyy kunnon kaupalliset markkinat myös täältä. Mikään tuote ei saavuta kaupallisia mittoja muuten kuin testaattamalla itsensä toimivilla markkinoilla.

Kehitysmaat eivät tätä tekniikkaa kykene kehittämään. Meidän se on tehtävä. Tässäkin mielessä me olemme suuntaratkaisun edessä. Monien mielestä meidän suomalaisten pitäisi kuitenkin ottaa vapaalippu tässä ja matkustaa vielä muutama vuosikymmen ydinenergialla ja antaa muiden tehdä vaikea ja kallis uusien energialähteiden kehitystyö. Tässäkin suhteessa olen toista mieltä.

Kasvihuonekaasuista osa syntyy energian tuotannosta, mutta erittäin merkittävä osa liikenteestä. Tuleva tutkimus näyttää, mikä paino lopulta on hiilidioksidi ja mikä mm. liikenteen muilla päästöillä. Kun monet ydinvoimaa kannattaneet ovat julkisessa keskustelussa havaintojeni mukaan keskittyneet juuri ilmastoperusteisiin, odottaisi johdonmukaisuuden vuoksi heiltä vastaavaa ehdottomuutta suhtautumisessaan mm. yksityisautoiluun. Näin ei ole kuitenkaan käynyt.

Itse katson, että myös liikenteen puolella on edettävä asteittain, mutta määrätietoisesti. Kertaratkaisua ei sielläkään ole. Fossiilisten polttoainien haittoja on lievennettävä polttoaineita itseään kehittämällä, moottoreiden tekniikkaa kehittämällä ja varautumalla toivottavasti nopealla aikataululla biopolttoainien ja tulevaisuudessa ehkä myös vedyn käyttämiseen liikennepolttoaineena. Ydinvoiman kannattajat ovat usein usko-neet sähköauton ratkaisevan liikennepäästöjen ongelmat. Luulen, että näin välttämättä ei käy.

Olen huomannut, että ydinvoiman puolesta markkinoineet eivät ole erityisen huolissaan siitä Suomi-kuvasta, jonka ydinvoima ja ehkä Euroopan ensimmäinen ydinjäteloppusijoitus päätös vuosituhaten vaihteessa Suomesta muodostavat. Ei ole erityisen paljon analysoitu, millaisen vastaanoton aikanaan tulevaisuudessa saavat suomalaiset paperi- ja metallituotteet, jotka tuotetaan ydinsähkön jauhamina ja jäte kallioperään haudaten.

Vieraillessani viime keväänä Yhdysvalloissa kauhistuin, kun huomasin Suomesta parhaiten tunnetun asian olleen sen, että Tshernobylin säteily laskeutui Suomeen. Tietohan piti vain osin paikkansa, mutta kuvasi tavattoman hyvin sitä, miten helposti me menetämme maineemme. Kun ydinvoimaa pidetään maailmalla yhä yleisemmin menneen ajan epäonnistuneena tekniikkana, niin miksi yritämme leimautua siinä eturivin maaksi maailmassa?

Meiltä ydinenergiakriittisesti suhtautuvilta on kysytty usein ja aiheellisesti, mikä on sitten vaihtoehtomme. Tärkeintä on ensin havaita, että

ydinenergiaan sitoutuminen on vaihtoehdottomuutta, kuten olen yrittänyt edellä perustella. Kun 20 vuotta on eletty yhden totuuden aikaa, on se jättänyt jälkensä energiahuoltoomme ja -tutkimuksemme. Suunnan kääntäminen ei tapahdu nopeasti, koska energiatuotantomme rakennetta voidaan parhaimmillaankin muuttaa vain noin 3 prosentin vuosittaista vauhtia.

Edellä ja aiemmissa vastauspuheenvuoroissani kerroin ja kuvasin sen, mikä on Sähköntuottajien yhteistyövaltuuskunnan oma tilasto siitä, mitä on parhaillaan rakenteilla ja mitä on suunnitteilla. Se antaa levollisen mielen siitä, että ei meillä ole sillä tavalla hätää. Paniikkimielialaan ei ole aihetta, etteikö myös vaihtoehtoja käsisämme olisi. Suomi ei ajaudu sähköpulaan, vaikka eduskunta ydinenergian lisärakentamisen hylkäisikin. Sillä annettaisiin tilaa koko energia-alalle ajatella energiahuollon tulevaisuutta uudesta asennosta käsin. Tutkimusvoimia olisi suunnattava uudelleen, yhtiöiden sisällä olisi strategioita muutettava. Olsi ylipäätään otettava kova haaste vastaan, mutta siihen on mentävä, koska tulevaisuus pitää tehdä itse. Yhteiskunnan kokonaisuus vaatii uutta energiapolitiikkaa.

Arvoisa puhemies! Kannatan talousvaliokunnan esityksen hyväksymistä.

Ed. H a s s i : Arvoisa puhemies! Minä en kuulu niihin edustajiin, jotka vasta eduskunnassa ovat joutuneet tekemisiin energiakysymysten kanssa. Ne ovat olleet ammattiopintojeni ja ammattini aiheita useiden vuosien ajan.

Sen verran on tässä ehtinyt tulla perspektiiviä, että olen nähnyt energiakeskustelun itsestäänselvyyksien vaihtelevan kovastikin. Siihen aikaan kun Imatran koskea valjastettiin, eräät johtavat asiantuntijat olivat varmoja, ettei Suomi koskaan tule kuluttamaan voimalan koko tehoa. Siihen aikaan taas kun aloitin ammattiaineopintojani Otaniemessä 70-luvun puolessavälissä, oppikirja kertoi varmana tietona, että vuonna 1990 Suomessa tulee hyrräämään yhteensä kymmenen ydinvoimalaa, yhteisteholtaan noin 7 500 megawattia. Tämä ennuste meni yli kolminkertaisesti pieleen yläkanttiin.

Olen nähnyt myös sen, että energiakeskustelussa on kaksi lähestymistapaa, joita tarkkaillessa tulee mieleen Kiplingin lause: "Itä on itä ja länsi on länsi, ei kohtaa ne toisiaan." Nämä energiakeskustelun kaksi lähestymistapaa eivät myöskään tunnu kohtaavan toisiaan.

Ensimmäinen lähtökohta on tämä, että ihmisellä on oikeus, jopa velvollisuus, hallita luontoa

ja ottaa siitä irti kaikki, mitä saa. Edistys on sama kuin aineellinen kasvu. Energian kulutus kasvaa aina ja iankaikkisesti, ja päätöksentekijän tehtäväksi jää vain miettiä, millä tavoin tämä kasvava energian kulutus katetaan.

Toinen peruslähtökohta sitten on, että velvollisuutemme on säilyttää maapallo elinkelpoisena tuleville sukupolville. Tällöin energiaa koskevien päätösten tärkein kriteeri ei ole tuon ja tämän voimalan tuottaman sähkön hinta vaan se, edistävätkö ratkaisut koko maapallon näkökulmasta kestävää energiapolitiikkaa.

Näistä kahdesta peruslähtökohdasta käsin ihmiset puhuivat toistensa ohi 70-luvulla, he tekivät sen 80-luvulla, ja he tekevät sen edelleen 90-luvulla, tänäänkin tässä salissa. Itse katson, että uskoa tulevaisuuteen eivät edusta loputtomaan energian kulutuksen kasvuun uskovat vaan ne, jotka uskovat, että teollinen kulttuuri on muutettavissa sellaiseksi, että se ei tuhoa maapalloa.

Ydinvoimaa voidaan todella pitää edullisena, jos uskotaan seuraaviin oletuksiin: ensiksi siihen, että energian kulutuksen kasvu on väistämätön; toiseksi siihen, että vakavia onnettomuuksia koskevat todennäköisyyslaskelmat pitävät kutinsa; ja kolmanneksi, että käytetyn polttoaineen sijoituksen hinta pysyy nyt kaavailuissa rajoissa siitä huolimatta, että kokemuseräistä tietoa asiasta ei vielä ole.

Nämä kaikki ovat enemmän tai vähemmän uskon asioita, erityisesti onnettomuustodennäköisyyslaskelmat. Teknisten järjestelmien vikaantumistodennäköisyyksiä voi toki laskea, mutta ns. inhimillisen tekijän vaikutusta on hyvin vaikea mallintaa matemaattisesti. Kokemuseräistä tietoa voidaan saada vain onnettomuuksista. Tilannetta voisi verrata siihen, että auto-onnettomuuksien todennäköisyyttä yritettäisiin laskea pelkästään auton ja tien teknisten ominaisuuksien perusteella ilman tietoa ohjaajan käyttäytymisestä.

Itse en pidä näihin onnettomuuksiin liittyvänä ehkä varteenotettavimpana mahdollisuutena niinkään suuronnettomuutta, jossa paljon radioaktiivisuutta leviää ympäristöön, vaan sellaista haaveria, jollainen tapahtui esimerkiksi Three Mile Islandsilla ja jonka jälkeen kallis voimala oli käyttökelvoton. (Ed. Tiuri: Mutta ei mitään muuta!)

Jos ydinvoimayhtiöt itse uskoisivat lujasti näihin onnettomuustodennäköisyyslaskelmiin, joiden mukaan todennäköisyys on äärimmäisen pieni, ne eivät epäröisi ottaa vakuutuksia, jotka kattavat suurenkin onnettomuuden kaikki kus-

tannukset. Mutta sitähan ne eivät tee, kuten tiedämme, ja jos tekisivät, sähkönkin hinta olisi toinen.

En ole vakuuttunut siitä, että edes perinteisen insinööri — ekonomi-ajattelun näkökulmasta ydinvoima on paras vaihtoehto, koska siihen sisältyy melkoisia taloudellisia riskejä, joista suurin on riski haaverista, joka tekee voimalan toiminnan jatkamisen mahdottomaksi. Riski on myös siinä, että voimala on erittäin suuri investointi sähkön kulutuksen kasvattamiseen, joten myös, kuten presidentti Koivistokin on todennut, on riski siinä, toteutuvatko nämä ennusteet. Tosin sähkön kulutuksen kasvuennusteilla on sellainen taipumus, että jos niihin uskotaan, niin kyllä ne toteuttavat itse itsensä, koska silloin harjoitetaan niiden mukaista politiikkaa.

Mutta näistä taloudellisista riskeistä lähinnä johtunee se, ettei yksikään läntinen teollisuusmaa ole vuosiin tilannut ulkomaista ydinvoimalaa, kotimaisia kyllä. Mutta kaikkialla eivät edes kotimaiset voimalat ole aikoihin käyneet kaupaksi. Yksi esimerkki tästä on naapurimaamme Ruotsi, joka on kyllä valmis myymään meille voimalan ilmeisesti luottaen siihen, että tuulet puhaltavat enimmäkseen lännestä.

Viidennen ydinvoimalan tilauksella Suomi todella, kuten ed. Vanhasenkin puheenvuorosta tuli esiin, hyvin selkeästi erottautuisi siitä linjasta, mitä valtaosa läntisissä teollisuusmaista edustaa. Emme siis pääsisillä siltä mihinkään läntiseen kultapossukerhoon vaan pikemminkin päinvastoin. Suomessa on nyt energian kulutus bruttokansantuoteyksikköä kohti Oecd-maiden kärkeä. Esimerkiksi Japani tuottaa bruttokansantuoteyksikön puolella siitä energiamäärästä, minkä Suomi tarvitsee. Mutta meillä KTM ja suurteollisuuden liitot pitävät selviönä, että sähkön kulutuksen pitää kasvaa. 1980-luvulla se kasvoikin peräti neljänneksellä, kun läntisissä teollisuusmaissa keskimäärin kasvu oli vain 7 prosenttia ja monissa maissa jopa oli laskua.

Kaikkein kiivainta kasvu oli sosialistisissa maissa niin kauan kuin niitä oli. Seminaarissa, johon jo aikaisemmin viittasin ja jonka Euroopan neuvosto järjesti Helsingissä kesäkuussa, todettiin, että öljyn hinta on entisissä sosialistimaissa noin 4 prosenttia öljyn realisesta hinnasta. Ehkä tämä kokemus riittää kertomaan, että halpa energia ei suinkaan takaa taloudellista ja teknistä kehitystä.

Mitä tulee hiilidioksidipäästöihin, niin Ruotsi, kuten tunnettua, teki 70—80-luvun vaihteessa kansanäänestyspäätöksen siitä, että uusia ydin-

voimaloita ei rakenneta. Siitä huolimatta Ruotsin hiilidioksidipäästöt ovat 80-luvulla laskeneet noin neljänneksen. Eli tämä muun muassa ed. Tiurin väite, että ydinvoimalan ainoa vaihtoehto on hiilidioksidipäästöjen kasvu, kokemusperäisen tiedon mukaan ei pidä paikkaansa.

Me tiedämme, että energia on teollistuneiden maiden elämän kulmakivi ja valtaosa niistä ongelmista, jotka teollistunut kulttuuri maapallon luonnolle aiheuttaa, liittyy energiaan. Siksi vastuullisen energiapolitiikan lähtökohtana on muutos, joka tähtää maapallon säilyttämiseen elinkelpoisena. Itse asiassa kysymys on myös siitä, voiko teollinen kulttuuri säilyä romahtamatta. Jos haluamme, ettei se romahda, niin meidän on muutettava sitä radikaalisti.

Meidän on kaikin tavoin parannettava tuotannon ekologista hyötysuhdetta, ja energian kannalta strategiassa on tällöin kaksi pääkohtaa, joista ensimmäinen on energian säästö ja toinen uusiutuvien energiamuotojen käytön edistäminen. Onhan yksinkertainen itsestäänselvyys, että pitimmällä aikavälillä ihmiskunta ei voi turvautua muihin kuin uusiutuviin energiavaroihin. Mutta voimayhtiöiden hakemuksen ja hallituksen esityksen lähtökohta on aivan päinvastainen eli sähkön kulutuksen jatkuva kasvu ja ennen kaikkea sen halvan hinnan takaaminen.

Mielestäni tärkein poliittinen keino, jolla voimme edistää kestäväää energiapolitiikkaa, on hiilidioksidipainotteinen tuntuva energiavero, joka edistää sekä säästöä että siirtymistä uusiutuviin energialähteisiin. Lisäksi se edistää työllisyyttä, koska veron tuotolla voidaan alentaa työnantajamaksuja ja sitä kautta työvoimakustannuksia.

Energian oikea, realistinen hinta on uusiutuvan energian hinta. Sitä alempi energian hinta on polkumyyntiä, varastamista tulevalta sukupolvilta. Jotta loisisimme sellaiset markkinaehdot, jotka tukevat uusiutuvien energiamuotojen tekniikan kehitystä, meidän on nostettava vanhojen uusiutumattomien energiamuotojen hinta energiaveroilla uusiutuvien energialähteiden hinnan tasolle.

Mahtavin uusiutuva energiavara Suomessa, joka on nopeasti otettavissa käyttöön, on puu. Jo nyt puulla tuotetaan melkein yhtä suuri osa Suomen energiasta kuin ydinvoimalla ja määrää voidaan kasvattaa vielä vähintään yhden suurvoimalan verran eli vähintään 10 miljoonalla kuutiometrillä vuodessa.

Mutta ei tule unohtaa niitäkään uusiutuvia energiamuotoja, joiden tekniikka vaatii vielä

enemmän kehittelyä, kuten tuulta ja aurinkoa. Tuulisähkön hinta on hyvää vauhtia lähenemässä kaupallisesti kannattavaa tasoa ja hiilioksidiveron avulla voimme tätä kehitystä jouduttaa. Myös aurinkoenergia tarjoaa mielenkiintoisia näkymiä jopa pohjoisessa, joskin hieman pitemmän aikavälin sisällä. Itse pidän mielenkiintoisimpana aurinko — vety-tekniikkaa, jossa kesällä aurinkopaneelien sähköllä tuotetaan vetyä, joka varastoidaan ja käytetään talvella. Aurinkoenergiaa voidaan käyttää myös eräiden muiden kemiallisten polttoaineiden tuotantoon samantapaisin menetelmin. Tällaisia järjestelmiä alan insinöörit kutsuvat kemiallisiksi kaukolämpöputkiksi.

Maakaasun käytön lisääminen on hyväksyttävä välivaiheen ratkaisu, koska maakaasun hiilidioksidipäästöt ovat noin puolet hiilen polton päästöistä. Kaasuvoimala ei ole samanlainen taloudellinen sitoutuminen sähkön kulutuksen kasvuun kuin ydinvoimala, koska se on investointina huomattavasti halvempi ja sen käyttökustannukset ovat korkeat, jolloin omistajalla ei ole samanlaista intoa pitää kulutusta korkealla kuin ydinvoimalan omistajalla. Kaasuvoimala voidaan taloudellisesti rakentaa hyvin monen kokoiseksi, joten se voidaan tuoda lähelle kuluttajia. Samaa tekniikkaa voidaan soveltaa myös kaasutetun puun ja muun kaasutetun biomassan käyttöön, eli se on yhdistettävissä uusiutuvien energiavarojen käyttöön paremmin kuin hiili ja ydinvoima. Mikä parasta, jos Suomeen rakennetaan uusi maakaasuputki, monta vanhaa hiilivoimalaa voidaan korvata kaasuvoimaloilla, mikä pienentää hiilidioksidipäästöjämme.

Päätöksellä viidennestä ydinvoimalasta, jota nyt käsittelemme, on ollut tulenpalava kiire jo ainakin 10 vuotta. Vuosien vieressä ydinvoimaa on ehditty markkinoida ratkaisuna kaikkeen mahdollisuuden.

Silloin kun sähkön kulutus todella kasvoi koston, ydinvoimala oli ratkaisu hämmäyttävään sähköpulaan. Kun ihmiset huolestuivat ympäristöstä, siitä tuli ratkaisu haposateisiin ja kasvihuoneilmiöön. Huomiota herättää se, että ne ihmiset, jotka ydinvoimaa tähän tarkoitukseen tarjoavat, eivät muissa yhteyksissä ole kovinkaan huolissaan ympäristökysymyksistä. Sen jälkeen ydinvoimasta tuli ratkaisu vaihtotaseen vajeeeseen.

Ja yllätys, yllätys: nyt kun työttömyys on polttavin ongelmamme, sitä tarjotaan työllistämismiehenä tai vähintäänkin signaalina, joka palauttaa uskon Suomen tulevaisuuteen. Ihme ettei Pe-

rusvoima Oy:lle tästä loistavasta keksinnöstä vielä ole annettu sekä taloustieteen että lääketieteen nobeleita.

Vakavasti puhuen viides ydinvoimala merkitsisi sitoutumista tuotantorakenteeseen, joka kuluttaa paljon energiaa mutta ei juuri työllistä ja jonka yksipuolisuus pitää Suomen kansantalouden hyvin alttiina kansainvälisille heilahteluille. Tämä on eräänlaista jälkisosialismia, uskoa suuriin keskitettyihin ratkaisuihin. Samalla kieltäytyisimme antamasta kotimaista markkinapotkua alalle, jonka nousu maailmanmarkkinoilla on niin varma kuin mikään asia maailmanmarkkinoilla nyt voi olla, eli energiansäästö- ja ympäristötekniikan kehittymiselle Suomessa. Globaalin vastuun kannalta aivan oleellinen asia olisi tukea Suomessa sellaisen energiatekniikan kehittämistä, jota maapallon ihmisten enemmistökinn voisi käyttää elinolojensa parantamiseen vaaran-tamatta maapallon luontoa.

Arvoisa puhemies! Viidennen ydinvoimalan rakentaminen olisi henkisesti hyvin köyhä ratkaisu. Se olisi passiivista vanhan totunnaisten linjan jatkamista ja se olisi kieltäytymistä niistä vaihtoehtoista, jotka antavat meille enemmän valinnanvaraa tulevaisuutemme suhteen.

Ed. D r o m b e r g (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tässä tuli tietenkin esille ed. Hassin omat mielipiteet tästä asiasta, ja tietenkin hänellä on myös tietoa omalta kannaltaan näistä kysymyksistä. Mutta kun hän antaa ymmärtää, että on ainutlaatuinen tapahtuma, jos Suomessa nyt hyväksytään viidennen ydinvoimalan rakentaminen, niin maailmassahan on 420 ydinvoimalaa, joten ei tämä nyt mitään ainutlaatuista kyllä ole.

Otan vielä esille kansainvälisen tarkastelun esimerkkinä Saksan. Suomen ulkoministeriöön on tullut Bonnista 27.5.1993 seuraava sanoma: ”Saksan liittohallitus ei aio luopua ydinvoimasta. Frankfurter Rundschau mukaan liittohallitus pitää ponnekkaasti kiinni ydinvoimasta. Ennen kolmatta kierrosta Saksassa parhaillaan käynnissä olevissa energiakonsensuskeskusteluissa, joissa puolueiden ympäristöjärjestöjen ja teollisuuden kesken pyritään löytämään yksimielisyys tulevaisuuden energiamuodoista, on talousministeri Rexrodt todennut, että Saksa ei taloudellisista sekä energia- ja ympäristöpoliittista syistä kestä luopumista ydine energiasta. Rexrodt pitää ydinvoiman jatkuvaa edelleen kehittämistä välttämättömänä ei ainoastaan saksalaisten reaktoreiden turvallisuuden vuoksi vaan myös sen yhteistyön

vuoksi, jota Saksalla on ydinvoimaloista riippuvaisten Keski- ja Itä-Euroopan maiden kanssa.”

Eli ne tiedot, mitä täälläkin keskusteluissa on ollut esimerkiksi Saksan osalta, eivät pidä paikkaansa.

Ed. Hassi (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei se todella mikään maailmanlaajuisesti ainutlaatuinen ratkaisu olekaan, jos Suomi päättää ostaa ulkomaisen ydinvoimalan. Mutta läntisten teollisuusmaiden näkökulmasta on ainutlaatuinen ratkaisu, jos Suomi päättää ostaa ulkomaisen uuden ydinvoimalan.

Niiden maiden listassa, joissa uusia ydinvoimaloita on rakenteilla ja tilauksissa, pääpaino on Aasiassa. Se on ihan mielenkiintoista, jos ed. Dromberg haluaa identifioitua ensisijaisesti Aasiaan.

Mitä tulee jonkin saksalaisen ministerin mieliteeseen, niin kyllä varmaan kaikista niistä läntisistä teollisuusmaista, joissa ydinvoimaloiden lisäinvestoinneista on luovuttu, löytyy yksittäisiä ministereitä, jotka ovat tästä asiasta toista mieltä. Ei siteeraamamme ministerikään ole vielä saanut kantaansa läpi Saksassa.

Ed. Tiuri: Herra puhemies! Luulen, että moni suomalainen haluaisi, että Suomi samastuisi Kaakkois-Aasian maihin, jotka nykyään pärjäävät aika hyvin. Siellä elintaso jatkuvasti nousee ja ydinenergiaa lisätään.

Tämä keskustelu tähän asti on pyörinyt paljon muissa asioissa kuin ympäristöasioissa, ja koska minä olen erikoistunut niihin viime aikoina, haluan niitä nyt tarkemmin selvittää, koska olen varma siitä, että parin vuoden kuluttua nämä ovat aivan olennaisia asioita ja kaikkien murheena.

Meillähän on se tilanne, että jos eduskunta ei nyt hyväksy uutta ydinvoimalaa, niin Suomeen rakennetaan sähkön tarpeen tyydyttämiseksi polttovoimaloita. Nyt voi tietenkin sanoa, että hiilivoimaloille pannaan niin suuri vero, ettei niitä rakenneta, mutta niin suurta veroa niille ei voi panna, koska ei kansakaan sentään mitä hyvänsä niele. Eli veroillahan pitäisi nostaa ympäristöaloustoimikunnan mukaan hiilen hinta kolminkertaiseksi, jotta puu tulisi kannattavaksi. Jos veroa ei niin paljon ole, puu ei kannata eikä markkinatalous sitä käytä. Jos hiilen hinta ja vastaavasti maakaasun ja öljyn hinta nostetaan lähes kolminkertaiseksi, niin eihän täällä silloin kukaan enää pysty lämmittämään kunnolla, lämmityskustannukset tulevat

niin kalliiksi puhumattakaan auton, junan tai bussien käytöstä.

Kun oikeaa ydinvoimaratkaisua mietitään, on siis ydinvoimaa verrattava polttovoimaloihin. Ympäristöasiantuntijoiden mukaan kasvihuoneilmiö on ilman muuta pahin ympäristöuhka. Jos me nyt jatkamme hiilen, maakaasun, öljyn ja turpeen polttoa kuten tähän asti, niin arviot ovat, että maapallon keskilämpötila nousee noin kahdella asteella jo muutamassa kymmenessä vuodessa ja sen jälkeen tietenkin lisää. Tästä on todettu aiheutuvan hyvin suuria ekologisia häiriöitä, monien lajien kuolemia, aavikoitumista ja mahdollisesti nälänhätää eri puolilla maapalloa.

Tämä on vasta alkua. Uusimmat tutkimukset, jotka on julkaistu viime heinäkuussa Nature-lehdessä, ovat osoittaneet, että maapallolla oli tällainen noin kaksi astetta lämpimämpi kausi 115 000—135 000 vuotta sitten. Tämä saadaan selville poraamalla Grönlannin jäätä. 2 800 metrin syvyydessä jää on näin vanhaa, ja sieltä voidaan ilmakuplista ja muista mitata lämpötila siihen aikaan. Tämä lämpötila oli siis se, mihin tullaan noin vuoden 2040 tienoilla, jos ihmiskunta jatkaa nykyistä uhkapeliään. Mutta silloin ilmasto oli aivan epästabiili. Pohjois-Euroopassa ilmeisesti siirryttiin useita kertoja äkillisesti — se tarkoittaa noin 10—30 vuodessa — jääkautta vastaavaan ilmastoon eli keskilämpötila tipahti kymmenkunta astetta. Sitten se taas 70:n tai muutamman sadan vuoden kuluttua palasi silloin normaaliin lämpötilaan, joka oli nykyistä noin pari astetta lämpimämpi.

Mistä tämä johtui, ei tällä hetkellä ole tietoa, vain oletuksia. Eräs oletus on, että Golf-virran pysähtyminen voisi aiheuttaa tämän. Sehän meille tuo valtavasti lämpöä. Mikä hyvänsä sen aiheutti, minusta on uhkapeliä ryhtyä ehdoin tahdoin maapallon lämpötilan nostamiseen sille tasolle. Me voimme palata siihen normaaliin maapallon ilmastoon, joka on äärimmäisen vaihteleva. Tällainen 10 000 vuoden jakso, jota ihmiskunta on nyt elänyt, on täydellinen poikkeustaus. Historiaa maapallon lämpötilasta on 250 000 vuodelta ja pisin edellinen pitkä lämmin kausi silloin 120 000 vuotta sitten kesti vain 2 000 vuotta. Me olemme siis todella ilmeisesti aivan sattumalta onnistuneet elämään maapallolla siinä vaiheessa, jolloin lämpötila on ollut lähes stabiili kymmenkuntatuhatta vuotta. Nyt ei tarvita paljonkaan sen poistamiseksi, jolloin ollaan todella hätää kärsimässä. On se nyt kumma, jollei tämä ala vähitellen mennä perille jo vihreillekin, niin että ruvettaisiin miettimään, miten maailma

todella pelastetaan eikä vain pelätä ydinvoimaa, jonka uhat ovat kuitenkin jokseenkin vaatimatonta tähän verrattuna.

Kaiken lisäksi kasvihuoneilmiöön liittyy vielä otsonikadon uhka, koska alailmakehän lämmetessä yläilmakehä jäähtyy ja lähestytään uhkaavasti sitä rajaa, jolloin yläilmakehässä jääkiteitä alkaa muodostua myös pohjoisella pallonpuoliskolla ja otsonikerrokskin alkaa hävitä, jos nykyinen teoria pitää paikkansa. Siitä ollaan vain ihan hilkun päässä, ja se tapahtuu jo silloin tällöin Sodankylässäkin.

Meillä on siis kaksi tällaista globaalista ilmiötä, jotka johtuvat siitä, että me poltamme liikaa fossiilisia polttoaineita. Kestävän kehityksen perusedellytyksen täytyy olla se, että tämä ekologiaa uhkaava tilanne pystytään välttämään tai ainakin yritetään välttää. Ei siitä ole tietoa, pystytäänkö siihen enää. Tietenkin olisi järkevintä mahdollisimman äkkiä ostaa Afrikasta jokin pala, minne voidaan siirtyä, kun ilmasto täällä alkaa olla Huippuvuorten luokkaa. Mutta nyt voisimme edes yrittää ydinvoimalla ja säästämällä hidastaa hiilidioksidimäärän kasvua, niin että saisimme lämpötilan nousun pysähtymään esimerkiksi puoleentoista asteeseen. Asiantuntijoiden mukaan hiilidioksidipäästöjä on silloin vähennettävä maapallonlaajuisesti 60 prosentilla. Jos me kehitysmaille annamme joitakin oikeuksia, niiden täytyy saada kasvattaa päästöjään, jolloin teollisuusmaissa vaatimuksena on noin 80 prosentin päästöjen lasku, eikä siihen ole monta kymmentä vuotta aikaa.

Energian säästöllä tai varsinkaan sähkön säästöllä — täällähän sotketaan tavallisesti sähkön säästö ja energian säästö — ei millään päästää noin alhaisiin hiilidioksidipäästöihin. Päinvastoin, jos me pyrimme kaiken lisäksi vielä säästämään sähköä, silloin energiaa kuluu entistä enemmän, koska sähkön avulla voidaan jonkin verran energian kulutusta vähentää, niin kuin kokemus on osoittanut. Jos sähkön osuutta energiasta lisätään, niin kuin on jatkuvasti tapahtunut, niin energian kulutus ei kasva, vaan se on useimmissa teollisuusmaissa vähentynyt. Suomessa energian kulutuskkin on vielä kasvanut siitä syystä, että meillä on teollisuutta laajennettu. Kohta meillä energian kulutus alkaa kääntyä laskuun ja sähkön kulutus vain kasvaa.

Meillä on joka tapauksessa se tilanne, että kasvihuoneilmiön hillitsemisessä ydinvoima on välttämätön, koska ydinvoima ei näitä päästöjä tuota. Ydinvoima todella vähentää päästöjä. Kun ed. Hassi äsken ilmoitti, että Ruotsi on esi-

merkki siitä, miten hiilidioksidipäästöjä vähennetään vaikka ydinvoimaa ei rakenneta, niin sehän on tietenkin juuri päinvastoin. Siitä syystähän Ruotsissa päästöt ovat vähentyneet, että on jatkuvasti rakennettu ydinvoimaa. (Ed. Hassi: Ei 80-luvulla!) Pari vuotta sitten taisi viimeinen ydinvoimala valmistua vai onko se vielääkään valmistunut. 80-luvulla Ruotsiin on rakennettu kymmenkunta ydinvoimalaa. Sen ansiosta Ruotsin hiilidioksidipäästöt ovat tällä hetkellä vain puolet siitä henkeä kohti mitä Suomessa. Ranskassa on myös paljon ydinvoimaa. Siellä hiilidioksidipäästöt ovat vain puolet siitä mitä Suomessa. Ranskassa hiilidioksidipäästöt 15 vuodessa vähäivät yli 25 prosenttia. Samaan aikaan sähkön kulutus kasvoi kaksinkertaiseksi. Me voimme siis sähkön kulutusta lisätä ja yhteiskunnan hyvinvointia kasvattaa, säästää energiaa ja vähentää hyvin tehokkaasti hiilidioksidipäästöjä ydinvoiman avulla. Väitetään sitten mitä muuta hyvänsä, niin näin siinä käy.

Väitetään, että jos ydinvoimaa rakennetaan Suomeen, niin Helsingissä ja muualla täytyy käyttää hiiltä kaukolämpöön, koska ei saada maakaasua, joka olisi vähemmän päästöjä tuottavaa. Sehän ei tietenkään pidä paikkaansa. Maakaasu on myös aika paljon typen oksideja ja hiilidioksidipäästöjä aiheuttavaa. Ei siinä mitään ratkaisevaa eroa ole, jos siirrytään kaasutuspoltoon hiilen käytössä. Mutta meillähän on valmiina Loviisassa jo ydinvoimala. Sieltä voidaan vetää putki Helsinkiin, jolloin kaukolämpö saadaan sieltä suurin piirtein vain putkien investointikustannuksilla, jotka lienevät pari miljardia markkaa. Sen jälkeen meillä on lähes miljardin markan lämpöenergiaa ilmaiseksi saatavissa, eikä sitä tarvitse enää meren laskea, mistä täällä jotkut ovat murisseet. Putki ilmeisesti tuottaisi investoinnit takaisin neljässä vuodessa, niin että nyt on kiireellisesti ryhdyttävä sitä rakentamaan, ettei lämmin vesi Loviisassa mene hukkaan. (Ed. Laaksonen: Onko vastaavia sovellutuksia muualla?) Tuo putki maksaa tietenkin valtavan paljon vähemmän kuin maakaasuputki, jota ei kuitenkaan helposti tänne saada.

Ydinvoiman haittoja ovat tietenkin vikatilan- teiden säteilyvuodot. Länsimaisissa ydinvoimaloissa ei kuitenkaan ole sattunut yhtään onnettomuutta, joka olisi aiheuttanut luonnonsäteilyyn verrattuna merkittävää säteilyä jollekin ulkopuoliselle. Kun esimerkiksi Harrisburgin onnettomuuteen jatkuvasti vedotaan, niin sehän aiheutti vain sen, että taloudellinen tappio tuli, koska voimalaitos tuli käyttökelvottomaksi. Mutta ul-

kopuolella kukaan ei saanut säteilyä, jolla olisi ollut mitään merkitystä verrattuna siihen, mitä normaalisti saa, niin että tällainen onnettomuus ei todellakaan ollut merkityksellinen.

Jos ajatellaan sen sijaan mitä polttovoimat tuottavat, niin hiilidioksidipäästöjen lisäksi hiilija turvevoimat aiheuttavat erilaisia raskasmetalli- ja muita myrkkypäästöjä, jotka vähitellen myrkyttävät maaperää. Jos esimerkiksi viiden ydinvoimalan tuottama sähkö tehtäisiin hiilellä, lentotuhkassa oli vuosittain mm. noin 5 tonnia uraania ja lisäksi kymmenkunta tonnia arsenikkia, 40 tonnia kromia sekä 80 tonnia lyijyä. Sähkösuodattimen ohi pääsisi ilmansaasteeksi noin 1,5—3 prosenttia lentotuhkasta ja sen myrkyistä. Loppuosa tuottaisi 17 000 rekkakuormaa ongelmallista jätettä. Jos sähkö tehdään turpeella, niin saadaan tietenkin uraania ja arsenikkia vielä kaksinkertainen määrä.

Kun täällä joku saksalainen professori kävi selvittämässä, kuinka ydinvoimaloiden läheisyydessä muka on syöpää normaalitoiminnassakin, niin kai turve- ja hiilivoimat, joita nyt käytetään, ovat todellisia syöpäpesäkkeitä. Ilmeisesti niitä ei vain tutkita, koska uskotaan, että ne ovat hyviä. Todellisuudessaan turvevoimalan tuhkaa voi joissakin tapauksissa pitää jo matala-aktiivisena ydinjätteenä, jos on onnistuttu oikein sopiva turvesuo ottamaan käyttöön, koska siinä on niin paljon uraania. Toivottavasti niitä kuitenkin vältetään ja käytetään vain sellaisia turvesoita, joissa on vähemmän uraania.

Nämä hiukkaspäästöt ja muut päästöt aiheuttavat ihmisille keuhkosyöpää ja muita hengityselinsairauksia. Euroopassa lasketaan ainakin 5 000—10 000 ihmisen kuolevan joka vuosi polttovoimaloiden hiukkasten vuoksi. Saman verran ehkä kuolee dieselbussien ja muiden dieselmootorien päästöjen vuoksi, niin että kyllä fossiilinen energia aika paljon tappaa ihmisiä. Tshernobylytymppisessä ydinvoimalassa suuronnettomuus voi aiheuttaa myös aika paljon syöpäkuolemia, koska säteily leviää laajalle alueelle. Mutta niitä ei kuitenkaan ole niin paljon kuin polttovoimaloiden aiheuttamia syöpiä edes Tshernobylin laskeuma-alueella, koska säteilymäärästä voi laskea, paljonko siitä seuraa kuolemia.

Eräänä syynä ydinvoiman vastustukseen on se, että säteilyn vaaroja todella liioitellaan. Huolellisissa tutkimuksissa ihmisellä ei ole todettu säteilystä johtuvia epämuodostumia tai perimävaurioita. Niitä ei todella ole Tshernobylin laskeuma-alueella yhtään sen enempää kuin niitä on muualla Ukrainassa ja Venäjällä niillä alueilla,

joilla ei mitään laskeumia ole ollut. Niitä voi jonkin verran tulla, mutta ne hukkuvat muista syistä johtuviin, niin että niillä ei ole kovin suurta merkitystä. Tilastoissa niitä ei voida kerta kaikkiaan osoittaa. Se havaitaan Japanin atomipomien henkiin jääneiden uhrien seuraamisessa. Kolmas sukupolvi taitaa olla menossa, eikä mitään perimämuutoksia ole voitu havaita.

Ydinjätteistä on täällä myös epäilty, että niitä ei voida Suomen kallioperään hyvin turvallisesti tallettaa. Totesin jo aikaisemmin, että Suomen kallioperässä on niin paljon uraania, että ydinjätteiden osuus ei ratkaisevasti säteilyä lisää. Jos ajatellaan, että otetaan noin kilometrin syvyydeltä kallioperää, niin kuin ydinjätteiden talletuksissa, silloin meillä on noin 600 ydinvoimalan jätteet Suomen kallioperässä luonnonnuraanin muodossa. Se säteilee yhtä paljon. On vaikea ajatella, että ihmisen tallettama jäte pääsisi yhtä helposti ihmisten ilmoille kuin uraanin aiheuttama radonkaasu, jota sieltä tulee, jota esiintyy meidän pohjavedessämme, porakaivoissa ja asunnoissa ja jonka tällä hetkellä katsotaan aiheuttavan huomattavan osan mm. keuhkosyöpäkuolemista.

Kerta kaikkiaan, kun eri riskejä ja vaaroja vertailee, mitä energialähteillä on, ei meillä ole parempaa energialähdettä lähivuosikymmeninä käytettävissä säästämisen lisäksi kuin ydinvoima. Jotta maapallolla ainakin täällä Pohjois-Euroopassa voisi tulevaisuudessaakin järkevästi elää, meidän on nyt kyllä pakko lisätä ydinvoimaa aika reippaasti. Ydinvoima on todella välttämättömä kestävään kehitykseen pääsemiseksi. Sen riskit ovat todella pienet verrattuna muihin riskeihin, jotka tällä hetkellä ihmiskuntaa uhkaavat muista energialähteistä. Säästämällä fossiilista energiaa ja lisäämällä ydinvoimaa pystytään toivottavasti estämään uhkaava ilmastokatastrofi. Ydinvoima antaa tarpeellista aikaa uusiutuvien energialähteiden kehittämiseksi.

Ed. H a a v i s t o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Tiurin puheenvuorossa oli moniakin kohtia, mutta pidän tärkeänä sitä, että hän puuttui kasvihuoneilmiön kulkuun ja toi esille tietoja siitä, mitä epästabiiletti ilmastossa voi aiheuttaa sekä kasvihuoneilmiön suuntaan että mahdollisen jääkauden suuntaan. Kun hän tästä ajatuskulusta pääsee siihen, että läntisissä teollisuusmaissa on lisäävä ydinvoiman käyttöä, niin minä näistä samoista ajatuksista päädyin kokonaan toiseen johtopäätökseen eli siihen, että koska kehitysmatkaan eivät voi lisätä rajattomasti fossiilisten polttoaineiden käyttöä, kivihiilen

käyttöä ja muuta, niin on yhdessä kehitettävä sellaisia energiatekniikoita, jotka myös kehityksessa torjuvat päästöjen lisäyksiä.

Kun katsomme realistisesti, missä tällaista tekniikkaa voidaan kehittää, mitkä maat voivat olla sellaisen kehityksen eturintamassa, niin kyllä minä silloin katson nimenomaan läntisten teollisuusmaiden suuntaan, mm. Suomen suuntaan. Tämän päivän keskustelussa on tullut paljon esimerkkejä uudesta energiatekniikasta, energiansäästötekniikasta, polttotekniikoista, jotka auttaisivat yhdessä näiden maapallon globaalien ongelmienkin ratkaisemisessa ja siirryttäessä kohti kestäviä energialähteitä, kokonaan uusiutuvia energiamuotoja, aurinkotekniikkaa jnp., mikä on tulevaisuuden suunta. Mutta jos me emme tätä tekniikkaa kehitä vaan kehitämme täällä ydinvoimatekniikkaa, niin on hyvin vaikea ajatella, että jossain muualla syntyisi tekniikka, joka itse asiassa maapallon pelastaa. Kyllä meidän täytyy sen kestäväen kehityksen tekniikasta myös kantaa vastuamme eikä enää satsata ydinvoimatekniikkaan, joka mielestäni on tullut tien-
sä päähän.

Ed. H a s s i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Haavisto jo totesikin toisen asian, mikä minun piti sanoa.

Toinen asia: Kun edustaja, professori Tiuri kehottaa vetämään kaukolämpöputken Loviisasta Helsinkiin, hän ei kyllä tunne tätä tekniikkaa. Ydinlauhdevoimalaitoksista kuten Loviisan voimalaitoksesta menee mereen suuri määrä lämpöenergiaa, mutta niin alhaisessa lämpötilassa, että siitä ei kaukolämmölle ole mitään iloa. Lauhdevoimalaitoksen lauhduttimeen virtaa suuri määrä jäähdytysvettä ja se lämpiää siellä vain muutaman asteen verran. Minä en tiedä ihan tarkkoja lukuja, mutta veikkaisin, että jotain viisi taikka korkeintaan kymmenen astetta se siellä lämpiää. Jos vaikkapa talvella viisiasteinen merivesi menee lauhduttimeen ja palaa sieltä 15-asteisena korkeintaan, niin ei se kyllä kaukolämmön energialähteenä paljon lämmitä.

On tietysti teknisesti mahdollista, Ruotsissa on sellaista tutkittu jo 70-luvulla, että ydinvoimalasta johdetaan lauhdevettä asutuskeskuksen lähelle ja sitten lämpöpumpulla nostetaan sen lämpötilaa, mutta se tekee tämän ratkaisun taloudellisuudesta jo aivan toisennäköisen.

Ed. T i u r i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Loviisan sähkön tuotantoa täytyy silloin laskea noin 200 megawattia ja huolehtia siitä, että

saadaan kuumempaa vettä sieltä. Se tietenkin nostaa hintaa, koska 200 megawattia sähköä maksaa varmaan jotain 300 miljoonaa markkaa vuodessa. Mutta se on kuitenkin saasteetonta lämpöä, jota ei ole tehty hiilivoimalla taikka maakaasulla, niin että kyllä se kannattaa ottaa käyttöön. Varsinkin kun vihreätkin pelkäävät sitä, että kalat saavat liian lämmintä vettä tai mukavaa vettä talvella siellä uidakseen, niin otetaan se pois sieltä.

Suomessa jo täyttä häkää kehitetään polttotekniikoita. Ei meidän sitä varten tarvitse ydinvoimaa estää. Päinvastoin silloin saadaan rahaa. Jos meillä on halpaa sähköä, rahaa riittää teollisuudelta verojen maksuunkin. Täällä esimerkiksi kehitetään aurinkopareja, mikä on aika pitkällä. Nesteellä taitaa olla kohtalainen maailmanmarkkinaosuus nykyisistä aurinkopaneeleista, niin että kyllä sitä tehdään. Kun Suomi on tunnettu vielä siitä, että meillä on kaukolämpöä paljon käytössä, meillä sellun keitossa käytetään kaikki jäteliemet ja meillä on ydinvoimalat, jotka ovat maailman eturintamassa käyttöiän suhteen, niin suomalaiset insinöörit ovat todella hyviä energia-asioissa. Sitä minusta kannattaa nyt käyttää hyväksi eikä pelätä ydinvoimaa.

Ed. T u o m i o j a : Herra puhemies! Haluan ensimmäiseksi lausua tältä paikalta kiitokset kaikille niille kansalaisille, yhteisöille ja yrityksille, jotka ovat jo parin vuoden ajan ja viime viikkoina yhä kiihtyvässä tahdissa ja painavammilla viesteillä muistaneet meitä kansanedustajia ydinvoimakäytöksen merkeissä.

Minä pidän tätä pääosin asiallisena. Mielestäni ne kaikki erilaiset mielipiteet — jotkut ovat olleet todellakin pelkästään mielipiteitä, mutta usein niihin on pyritty liittämään enemmän tai vähemmän painavia perusteluja ja muistioita, tietopaketteja — ovat olleet arvokkaita, enkä minä ole kokenut, että tämä olisi ollut mitenkään erityisesti painostukseksi tarkoitettua, enkä muutenkaan ole tämän prosessin jatkuessa henkilökohtaisesti kokenut mitään painostukseksi katsottavaa. Toinen asia on, että tiedän, että tällaista valitettavasti on kuitenkin esiintynyt tämän asian yhteydessä.

Ongelma tässä informaatiotulvassa on se, näemmekö enää metsää puilta. Tämän voi tietysti kysyä monessakin mielessä. On nimittäin se tilanne, että olipa nyt tehtävä päätös mikä tahansa, niin sen seurauksena ei vielä synny minkäänlaista johdonmukaista saatikka kestäväen kehityksen edellytykset täyttävää energiapolitiittista kokonai-

suutta. Päinvastoin tuntuu siltä, että olit sitten ydinvoiman lisärakentamisen puolesta tai sitä vastaan, niin joka tapauksessa olet saamassa kylkiäisinä ratkaisuja, jotka ovat ympäristön kannalta huonoja tai ehkä suorastaan huonoimpia mahdollisia. Tällä tarkoitan aivan erityisesti turvetta.

Turpeen esiintyminen näissä kuvioissa liittyy vahvasti tähän osto- ja myyntiliikkeeseen, jolla nimenomaan kansanedustajia on yritetty saada taivutettua ydinvoiman kannalle. Siihen on sisällytynyt sellainenkin merkillisyys, kuten asian meille esittänyt ministeri Tuomisto aikanaan totesi, että turve on nyt hallituksen päätöksellä määritelty uusiutuvaksi luonnonvaraksi ja vieläpä tarjottu, että tämä tulisi myös EY:n hyväksyä Suomen jäsenyysneuvottelujen yhteydessä. Mutta on kyllä valitettavasti myös todettava, että ydinvoiman vastustajissakin on ehkä liian hempeämielisesti suhtauduttu tällaisiin pyrkimyksiin sillä seurauksella todella, että joka tapauksessa pelkään, että lyhyellä tähtäyksellä tämä ympäristön kannalta huonoin vaihtoehto on tulossa energiaratkaisuun osalliseksi.

Nyt olisi mahdollisuus tai oikeastaan velvollisuus eduskunnassa tarkastella maan tulevaisuutta osana kansainvälistä yhteisöä todella riittävän pitkällä aikavälillä. Itse asiassa sellainen 50 vuodenkaan aikaväli, jollaisesta ydinvoimalaratkaisussa on jo itse rakentamisen ja sitten voimalan käyttöön osalta kysymys, ei sekään riitä, sillä ydinvoiman osalta sen säteilevät jäljethän tulevat ulottumaan vuosituhsien päähän.

Kaikista huonointa on se, että tarkastelemme energiaratkaisuja suhdannepoliittisina kysymyksinä. Tarkoitan sitä erityisesti, miten ydinvoimaa markkinoidaan ratkaisevana elvytysruiskeena. Voimalarakentajat ovat tarjouksensa kylkiäisiksi väläyttelleet useiden miljardien kompensatiokauppoja ja kaiken kaikkiaan rakentamiseen, kompensatiokauppoihin ja tilauksiin sekä alihankintoihin liittyvinä työtilaisuuksina tarjonneet lukuja, jotka ovat myöskin sopivasti inflatoitua muodossa ylittäneet jo hyväuskoisimman kansanedustajan uskottavuuskynnyksen.

Mutta sinänsä tietenkin työllisyysnäkökohta on tässä lamaletussa maassa todella vakava ja iso asia ja tekee ymmärrettäväksi sen, että monet ovat siihen tarttuneet vaivautumatta selvittämään esitettyjen lupauksen realistisuutta. Joka tapauksessa työttömyyden vähentäminen on niin keskeinen asia, että se on otettava huomioon ratkaisussa. Mutta myös ja juuri tältä kannalta katson, että ydinvoima on elvyttäjänä huono rat-

kaisu verrattuna niin hyvin energian säästöön kuin puun tai muiden vaihtoehtoisten energialähteiden antamiin työllistämisen- ja kasvumahdollisuuksiin.

Tässä yhteydessä on paljon puhuttu signaali-vaikutuksista. Minusta riittää, kun kysyy, kuinka monien talouselämän suurgurujen aikanaan vaatimien merkkivalojen kautta me nykyiseen kurikuksomme olemme joutuneet. Paljonko on signaaleja jo räpäytelty ilman, että tämä lamasuohon jämähtänyt juna on mihinkään kuitenkaan liikkunut?

Suhdannepoliittikan kannalta ydinvoimaratkaisu ei ole hyvä senkään vuoksi, että sen suurimmat työllisyysvaikutukset toteutuvat parhaimmassakin tapauksessa nykytilanteeseen ja päätöksentekotilanteeseen nähden hyvin takapainotteisesti ja paremmassa tapauksessa silloin, kun ne saattavat suorastaan vaikuttaa ehkä tulevaa noususuhdannetta ylikuumentavasti.

Mitkä tahansa investoinnit ovat enemmän tai vähemmän työllistäviä, ja sitä on myöskin energian säästöä edistävän ja kaikkeen siihen liittyvän tekniikan kehittäminen. Oikea kysymys onkin se, mikä on investointien tarkoitus, onko se oikea ja kestävä. Siltä osin kuin ydinvoimaa ajetaan elvytysperustein ja siten, että se merkitsisi halvan energian tarjonnan jatkumista ja tämän tarjonnan laajentamista, ollaan mielestäni vakavasti harhateillä. Tällainen taannoin energiaparatiisina markkinoitu ajattelu tulee johtamaan pettymykseen, ja sen perusteella rakennettu ydinvoima voi osoittautua todella kalliiksi virheinvestoinniksi.

Maailmanlaajuiset ympäristöuhat ovat enimmäkseen tavalla tai toisella energian käyttöön sidottuja. Potentiaalisesti katastrofaalisiin uhka on jo itse asiassa meneillään oleva kasvihuoneilmiöstä johtuva ilmastomuutos. Itse pidän ympäristötekijöitä tärkeimpinä energiaratkaisujen kriiteereinä. Ymmärrän niitäkin edustajia, joiden mielestä ydinvoima sisältää niin paljon potentiaalisia riskejä, että sen laajentaminen ei missään olosuhteissa voi tulla kysymykseen, mutta tämä ei ole oma kantani. En pidä kuitenkaan oikeana, että tällaista kantaa leimataan fundamentaaliseksi jotenkin halventavassa mielessä. Se on yhtä oikeutettu kanta kuin itse asiassa monien ydinvoiman kannattajienkin käytännössä yhtä lailla fundamentaaliseksi osoittautunut pyrkimys saada hintaan mihin hyvänsä, kaupoilla millä tahansa, ydinvoimalapäättös aikaiseksi.

Mutta itse en ydinvoimaa voi pitää kaikista siihen liittyvistä ongelmista ja suurista riskeistä

huolimatta välttämättä kuitenkin huonoimpina vaihtoehtona. Olen pitänyt mahdollisena, sanonut jossakin, pitänyt jopa toivottavana, että ydinvoimaa voitaisiin käyttää ylimenokauden ratkaisuna siirryttäessä kestävään energiatalouteen. Näin siksi, että fossiilisten polttoaineiden käytön radikaali vähentäminen nykytasostaan on välttämätöntä ilmastomuutosten hidastamiseksi.

Käyttämäni tämän suuntaiset puheenvuorot ja se seikka, että en ole tässäkään asiassa nähnyt aiheelliseksi osallistua iltapäivälehtien rasti ruutuun -kyselyihin asioissa, joista keskusteleminen ja päättäminen kuuluvat tähän saliin, ovat synnyttäneet vähän turhaa epäilyä siitä, mikä minun kantani tulee äänestyksessä olemaan. Se tulee olemaan ydinvoiman lisärakentamiselle kielteinen ja sen vuoksi, että mitään niistä edellytyksistä, jotka näkisin teoriassa toisenlaisen päätöksen mahdollistavina, ei tällä hetkellä ole olemassa eikä edes näköpiirissä. Päinvastoin ydinvoimaa ajetaan aivan väärin perustein nimenomaan energian kysynnän jatkuvaa kasvua tyydyttämään. Tästä kertoi jo ministeri Tuomiston esittelypuheenvuoro, joka päättyi toteamukseen, että "hallituksen esittämä ydinvoimaratkaisu on vain jatkoa Suomessa tähän asti toteutetulle energiapolitiikalle". Se pitää paikkansa, ja juuri sen vuoksi se on väärä ratkaisu, sillä Suomen ja kaikkien muidenkin maiden energiapolitiikkaa on pakko muuttaa ja kääntää kestäväan energiatalouden suuntaan.

Mikään politiikka, joka todella vakavasti tähän tähtää, ei voi onnistua tai ei edes olla uskottavaa, ellei siinä ole keskeisellä sijalla ja ensimmäisenä askeleena myös energian hinnan tuntuva kohentaminen. Kaikki säästöpuheet ovat ilman tätä valmiutta turhia ja harhaanjohtavia. Monet ovat tässäkin yhteydessä tästä puhuneet, mutta samanaikaisesti samoissa puheenvuoroissa korostaneet, että tärkeintä on kohtuuhintaisen energian saannin turvaaminen.

Mallia meidän tulisi ensimmäisessä vaiheessa ottaa vähintäänkin EY:stä ainakin tässä asiassa ja ottaa ensimmäiseksi etapiksi siellä kaavailut energiaverot, jotka kohdistuvat sekä hiilidioksidipäästöihin että energiasäilytöön, hiilidioksidipäästöihin nimenomaan painottaen niitä energiamuotoja, jotka ovat ympäristön kannalta tuhoisia, mutta myös siten, että ydinvoimaa ei energiasäilytöön kohdistuvan vero-osuuden vuoksi aiheettomasti haluta suosia.

Se, mitä hallitus on tähän asti kaavailut, on pelkästään symbolista. En halua tietysti vähe-

syä näiden signaalien merkitystä tällaisessa asiassa, mutta kun päätöksiä tehdään, niiden tulisi todellakin olla merkittäviä ja tähdätä siihen, että energian kulutuksen kasvu pysähtyy ja että se kääntyy laskuun ja että tuo lasku nimenomaan kohdistuu fossiilisten polttoaineiden käyttöön. Tästä seuraavat kilpailukyvyille koituvat ongelmat on hoidettava verorakenteen muutoksella sillä tavoin, että yrityksille, teollisuudelle ja kotitalouksille muilla tavoin tulorakenteeseen vaikuttamalla ja verorakennetta muuttamalla kompensoidaan, mutta niin, että se kompensatio ei poista hintamekanismin sisältävyä yllykettä tehostaa energian käyttöä. Tehostamisen mahdollisuuksia aina on huolimatta siitä, että Suomi epäilemättä kuuluu niihin maihin maailmassa, joissa energian käyttö on kohtuullisen tehokasta. Mutta jo olemassa olevan teknologian, tiedossa olevan teknologian perusteella ja sen perusteella, miten nimenomaan hintamekanismilla voidaan ja tulee vaikuttaa, sitä kautta vasta todelliset, myös teollisuuteen kohdistuvat energian tehostamis- ja säästöpotentiaalit saadaan toteutettua.

Valitettavasti tällaiseen ei nyt näytä olevan sen enempää mahdollisuuksia kuin mitään todellisiaakaan haluja. Asiassa on jo hyvin paljon tuotettu vahinkoa sen vuoksi, että hallituksella ei ole ollut mitään energiapolitiittista linjaa, vaikka ei sillä ole ollut paljon muissakaan asioissa aina linjaa, mutta kun sillä ei ole omaa linjaa ollut, sillä on ollut myös hyvin vähän kykyä eduskunnan ja eduskuntaryhmien kanssa keskustella ja pyrkiäkään löytämään sellaisia ratkaisuja, joissa olisi jokin suurempi varmuus siitä, mitä tulevaisuudessa tapahtuu. Näin ei ole. Me joudumme tällä päätöksellä miettimään, mikä minimoi syntyvän vahingon, ja sen uskon kuitenkin tapahtuvan sillä, että ydinvoimalahakemukselle sanotaan "ei".

Itse asiassa energiapolitiikka Suomessa saatasi olla jo vähän paremmalla tolalla, jos hallitus olisi jo viime syksynä uskonut eduskunnan vastusta energiapolitiittiseen selontekoonsa. Mutta se päätös, joka tehdään, on vasta alkua energiapolitiittiselle linjanmuodostukselle. Toivottavasti eduskunnalla riittää siihen halua ja kykyä, ja toivottavasti sille myös annetaan mahdollisuudet siihen osallistua.

Se, että olen painottanut ympäristönäkökohtiin perustuvaa energiaverotusta, ei tietenkään sulje pois sitä, että sen puitteissa on myös energian tuotantoa määrättyillä sektoreilla edelleenkin kehitettävä. Pahimmasta päästä fossiilisten polttoaineiden käyttöä on vähennettävä ja suosittava sellaisia energiantuotantomuotoja, jotka

ovat ympäristöystävällisesti kestävämpiä. Mutta kokonaan ei fossiilisiakaan polttoaineita, ilmeisesti laajentamistakaan, ole syytä sulkea pois nimenomaan maakaasun osalta sen vuoksi, että jo pelkästään meidän huoltovarmuutemme edellyttää sitä, että meillä on kaasunsaantimahdollisuus useasta ilmansuunnasta tulevaisuudessa.

Arvoisa puhemies! Jos meillä olisi mahdollisuus harkita vapaasti kaikki poliittiset ja sopimukselliset näkökohdat sivuuttaen, mihin me 15 miljardia nyt energiaratkaisuna käyttäisimme, uskoisin, että niin ympäristö- kuin monista muistakin syistä ehdottomasti paras ratkaisu olisi investoida lähiympäristöömme Venäjälle ja Baltian maihin ja siellä energian käytön tehostamiseen, energian säästöön ja ydinturvallisuuden parantamiseen. Se olisi sekä ympäristöystävällistä että energian saannin kannalta, koska tämä voitaisiin maksaa sieltä lisättävällä energian tuonnilla, paras ratkaisu. Tiedän, että poliittiset syyt eivät vielä mahdollista tällaista ratkaisua, mutta se ei poista sitä, että mahdollisuuksia siihen on pidettävä edelleenkin esillä.

Ed. L a x : Herr talman! Vi riksdagsmän har nu att ta ställning till en mycket svår fråga. Våra göranden och låtanden ifrågasätts och vi beskyls allt oftare för ansvarsflykt. Riksdagens auktoritet står på spel. För hela vårt statsskick, som bygger på folkvälde, är det därför viktigt att vi senast nu gör klart på vilka grunder vi stannar för antingen den ena eller den andra lösningen och i det här avseendet var riksdagsman Tuomiojas inlägg förtjänstfullt analytiskt och klart.

Herra puhemies! Nyt ratkaistava ydinvoiman laajentamista koskeva kysymys on suomalaisten toimeentulon ja elinympäristön kannalta kauaskantoisimpia yksittäisiä kysymyksiä, joihin eduskunta ja me kansanedustajat joudumme ottamaan kantaa.

Päätös on harvinaisen moniulotteinen ja vaikea. Kun tähän vielä lisää, että kansalaiset yhä useammin asettavat kansanedustajien toimet ja eduskunnan arvovallan kyseenalaisiksi, on koko edustuksellisen kansanvaltamme uskottavuuden kannalta tärkeää, että itse kukin meistä kansanedustajista viimeistään nyt selkeästi jäsentää ratkaisunsa pohjaksi panemansa keskeiset perusteet ja tekee selkoa siitä, miten hän on arvioinut niiden keskinäiset painoarvot.

Vähin, mitä kansalaisilla kohtuudella on oikeus saada tietää, on, miten me edustajat vas-
taamme seuraaviin kysymyksiin: Kuinka paljon

sähköä tarvitaan tulevaisuudessa, jotta Suomen kansa olisi jälleen työllistettynä ja pystyisi elättämään itsensä? Onko uusi ydinvoimatekniikka todella vaarallisempi ihmisten terveydentilan ja ympäristövaikutusten osalta kuin fossiilisiin polttoaineisiin perustuvien tuotantomenetelmien käytön lisääminen? Millä tuotantoyhdistelmällä voidaan minimoida maamme riippuvuus energian tuonnista ja tähän liittyvät riskit?

Itse olen pettynyt siihen julkiseen keskusteluun, jota asian tiimoilta on käyty eduskuntakäsittelyn aikana. Ihmettelen todella, millaisen kuvan kansalaiset ovat saaneet tapahtumien kulusta. Vain harvat edustajat ovat tietääkseni julkisesti tehneet selkoa siitä, miten he ovat punninneet keskeisimmät näkökohdat toisiaan vastaan. Ei julkinen sana juurikaan ole hätistelty meitä vastaamaan muuta kuin "jaa" tai "ei". Erehdyin pahasti, kun valiokuntakäsittelyä edeltävässä lähetekeskustelussa luotin siihen, että tiedotusvälineet varmistaisivat, että asia välittyisi kansalaisille asianmukaisella tarkkuudella.

Kansalaisia on varmasti hämmäntänyt se, ettei ole saatu vastausta siihen, mikä maassamme on muuttunut 18.6.1992—9.6.1993 välisenä aikana niin ratkaisevasti, että se on saanut asian käsittelyssä keskeisimmän valiokunnan syömään sanansa. Edellisenä päivämääränä talousvaliokunta katsoi kahta jäsentä lukuun ottamatta, ettei ydinvoimaa saa sulkea pois sähköntuotantomenetelmänä. Vuotta myöhemmin sama valiokunta käänsi kelkkansa äänin 9-8. Mistä ihmeestä tämä johtuu?

Herr talman! Det minsta medborgarna har rätt att få veta är hur var och en av oss besvarar följande frågor: Hur mycket elektricitet behövs det för att vårt folk igen skall kunna försörja sig? Är den nya kärnkraftstekniken verkligen våldigare för människans hälsotillstånd och livsmiljö än en fortsatt utbyggnad av de fossila alternativen? Hur skall vi kombinera olika energiproduktionsformer för att minimera vårt beroende av energiimport och därtill hörande risker?

Själv skall jag redogöra för min analys utgående från dessa frågeställningar.

Den offentliga debatten har varit splittrad och förvirrande. Förbryllande är att det aldrig har givits något svar på frågan om vad som verkligen tilldragit sig mellan 18.6.1992 och 9.6.1993 och som fått det viktigaste utskottet i riksdagsbehandlingen av frågan att göra en helomvändning. I fjol ansåg ekonomiutskottet med undantag av två medlemmar att en utbyggnad av kärnkraften

inte skall uteslutas. Ett år senare återtogs bedömningen med rösterna 9—1. Vad kan motivera en så radikal förändring?

Herra puhemies! Omalta osaltani olen yrittänyt muodostaa käsityksen ydinvoiman haitoista ja eduista verrattuina muihin perusvoiman tuotantovaihtoehtoihin viiden avainkysymyksen pohjalta. Nämä kysymykset ovat sähkön tarve, turvallisuus, ympäristövaikutukset, taloudellisuus ja energian tuontiin liittyvät riskit. Tilitän seuraavassa näkemykseni näistä.

Ensin sähkön tarve. Tämän asian osalta on esitetty mitä moninaisimpia käsityksiä. Mielestäni kaikki arviot, myös kauppa- ja teollisuusministeriön esittämät, ministeri Kääriäisen suulla vielä tänään ylöspäin tarkistettuina, ovat alakan-tissa. Miksi? Siksi, ettei ole pohdittu, millaisia toimenpiteitä maassamme tarvitaan, jotta tämä kansa jälleen pystyisi elättämään itsensä ja jotta suuret työttömien joukot olisivat jälleen työllistettävissä. Tätä keskustelua olen muuten viimeksi peräänkuuluttanut budjetin lähetekeskustelussa viime viikolla.

Kansakuntamme ponnistelut tulisi yhdistää ja valjastaa viennin suurimmitseen kasvattamiseen, mieluiten sen kaksinkertaistamiseen, jotta meidän ei tarvitsisi pysyvästi huonontaa elinolojamme. Tämä voi onnistua vain teollisen tuotannon huomattavan laajentamisen kautta, mikä puolestaan edellyttää sähkön sellaista lisätuotantoa, jota ei ole otettu huomioon esitetyissä tarvelaskelmissa. Tärkein johtopäätökseni onkin, että tarvitsemme uusia suurvoimaloita. Itse asiassa myös KTM:n alhaisimmat arviot ja tarjonnan turvaamisvaihtoehdot edellyttävät tätä.

On muuten muistettava, ministeri Pietikäinen, että ihmiskunnan historia on katkeamaton kehitys, jossa ihmisen työ on korvautunut eri energiamuotojen käyttöön ottamisella. Ei olekaan mikään ihme, että sähkön kulutuksen kasvu on jatkunut maassamme lamasta huolimatta.

Vihreiden puheenjohtaja Pekka Sauri paljasti viime perjantaina liittonsa karmeat tavoitteet tässä asiassa ihailtavalla avoimuudella ja täsmällisyydellä. Hänhän totesi, että eduskunta itse asiassa nyt äänestää Suomen teollisesta rakenteesta pitkälle tulevaisuuteen. Millaisen teollisen rakenteen varassa silloin joutuisimme elämään ja kykenisimmekö ylipääntensä elättämään itseemme sen varassa, ovat kysymyksiä, joihin Sauri jätti vastaamatta.

Sopii kysyä, onko kansan valtakirjan saaneilla edustajilla varaa jättää ratkaisunsa moisen arvai-

lun varaan. Oma vastaukseni on ehdottomasti ei. Emme saa pettää työttömyyden ahdinkoon joutuneita kansalaisiamme emmekä saa viedä nuorisoltamme toivoa paremmasta tulevaisuudesta. Ei ole ihme, että järjestökenttä miltei laidasta laitaan on vedonnut kansanedustajiin myönteisen ydinvoimaratkaisun puolesta. Itse nostan hattua ministeri Kääriäiselle rohkean kannantarkistuksen johdosta.

Toiseksi turvallisuus. Mistään inhimillisestä toiminnasta ei tietenkään voi antaa ehdottomia takeita. Se on selvää ja se koskee myös ydinvoimaloita. On kuitenkin osattava nähdä suomalaisen insinööritaidon ja teknillisen kulttuurin taso verrattuna muihin maihin. Ei ole ihme, että Kansainvälisen atomienergiajärjestön IAEA:n asiantuntemuksella on osoitettu, että suurimmat atomivoimalariskit liittyvät 25:een entisen Neuvostoliiton alueella sijaitsevaan voimalaan. Kokemukset meillä ja muissa länsimaissa osoittavat, että moninkertaiset turvajärjestelyt takaavat, ettei edes vakavimmissa häiriötapauksissa radioaktiivisuutta ole juurikaan päässyt ilmakehään.

Tutustuttuani ensimmäisen kerran paikan päällä Olkiluodon voimalan turvajärjestelyihin tuli kysymättä mieleeni, että sellaiset ihmiset, jotka muissa elämäntilanteissa käyttäisivät yhtä monta varmuuslukkoa, varmasti luokiteltaisiin syynätekettömiksi taikka suljettaisiin hullujenhuoneeseen. Itse pidän kasvihuoneilmiön etenemistä ja sen ympäristövaikutuksia huomattavan paljon arvaamattomampina ja tuhoisampina kuin sitä, että uuden huippumodernin ydinreaktorin toiminta ei pysyisi suomalaisen insinöörin hanskassa.

Ydinvoiman vaihtoehtoina perusvoiman tarveitamme tyydyttämään osaan vain nähdä kasvihuoneilmiötä edistäviä tuotantomuotoja. Ydinvoima on nopeimmin tehoava vaihtoehto, jolla pääsemme vähentämään riippuvuuttamme fossiilisia polttoaineita käyttävistä laitoksista. Biovoimaa haikailevat eivät ole osanneet minulle selvittää, miten ja milloin käytännössä olisi mahdollista sillä tyydyttää perusvoiman vajuus. Hyvää tarkoittavat edustajatoverit, jotka esimerkiksi ed. Ryynäsen tavoin vannovat vaihtoehtoisten energiamuotojen kehittämisen nimiin, eivät miellä, kuinka monen vuosikymmenen kehitystyön varassa uusien tekniikoiden laajamittainen käyttöön ottaminen on. Tämän asian sisäistäminen ei ole ihan helppoa niille, joilla ei ole mitään oma-kohtaista kokemusta esimerkiksi teollisesta toiminnasta.

Käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoitus ei ole tässä riskien vertailussa ongelma. On muistettava, että tuo polttoaine on vaarallisimmillaan itse ydinreaktorissa. Vaikka häviävän pieni teoreettinen riski jäisi, että kansainvälisen asiantunteumuksen ylistämästä suomalaisesta loppusijoitus-suunnitelmasta huolimatta vähäisiä määriä radioaktiivisuutta pääsisi karkuun, asiantuntijat ovat yksimielisiä siitä, ettei missään vaiheessa voida puhua katastrofiriskistä, olkoon aikaperspektiivi kuinka pitkä tahansa. Tästä pitävät luonnollait ja tekniset ratkaisut huolen.

Tuolle näkemykselle sain omakohtaisesti tukea käydessäni Olkiluodossa. Kysyin turvallisuuspäälliköltä, mitä tapahtuu, jos esimerkiksi yksi käytetty polttoainesauva heitettäisiin pihalle suojaamatta sitä millään tavalla. Hetken kulu-tua sain vastauksen: kyllä sinun on pysyttävä vähintään 200 metrin päässä siitä. Myöhemmin olen saanut oppia, että tuon samaisen sauvan radioaktiivisuus on enää tuhannesosa, kun se 40 vuotta myöhemmin hyvin koteloituna lasketaan maan uumeniin.

Kolmanneksi ympäristövaikutukset. Kosket-telin jo fossiilisten tuotantovaihtoehtojen vaikutuksia kasvihuoneilmioon, jonka arvaamattomuus ei salli mitään ylimääraistä pelivaraa sitä edistävien päästöjen osalta. Kukaan ei ole pystynyt näyttämään, miten Suomi voisi päästä edes niihin haitallisten päästöjen rajoituksiin, joihin tähän mennessä on sitouduttu kansainvälisillä sopimuksilla, mikäli perusvoimaa ruvetaan tuotamaan fossiililla polttoaineilla. Tässä suhteessa vain ei ole osoitettu vartenotettavaa vaihtoehtoa hyvin hoidetulle ydinvoimalalle. Tässä on monessa puheenvuorossa tullut esille, että kansainvälisillä sopimuksilla sovitut päästöt eivät alkuunkaan riitä, vaan radikaaleja päästöjen vähentämisiä tarvitaan näiden jälkeen.

Herr talman! Stormakternas avtal om nedmontering av kärnvapen medför säkerhets- och miljörisker som är vida större än problemen med kärnkraftverket. Det här gäller särskilt de vapen som skall monteras ner i f.d. Sovjetunionen. Ett av de bästa sätten att göra sig av med detta kärnvapenmaterial är att utnyttja det som bränsle i kärnkraftverken. Enligt en uppskattning som gjorts skulle samtliga kärnkraftverk i världen kunna hållas igång med detta bränsle i fem år. Det är klart att utomstående inte kan delta i nedmonteringen av kärnvapen men däremot bör de och också Finland ha beredskap att delta i efterstädningen. Det vore oansvarigt och det vore

omoraliskt av oss att skrota våra förutsättningar att hantera och förbränna detta material.

Herra puhemies! Suurvaltojen sopimat ydin-aseiden vähennykset tuovat mukanaan turvallisuus- ja ympäristöongelmia, jotka ovat paljon vakavampia kuin ydinvoimaloihin liittyvät ongelmat. Erityisesti tämä pätee entisen Neuvostoliiton alueella poistettaviin ydinaseisiin. Eräs parhaimpia keinoja käsitellä ydinase materiaali olisi sen käyttäminen voimaloiden polttoaineena. Erään arvion mukaan kyseisistä ydinaseista saatisiin polttoainetta maailman kaikkien ydinvoimaloiden pitämiseen käynnissä kokonaiset viisi vuotta. On selvää, että ulkopuoliset eivät voi osallistua ydinaseiden purkamistyöhön. Sen sijaan ne voivat ja myös Suomen tulisi olla valmis osallistumaan näihin siivoustalkoisiin. Silloin ei saa romuttaa ydinpolttomahdollisuutta, minkä tarjoavat meidän ydinvoimareaktorimme.

Neljäntenä avainkysymyksenä listassani on taloudellisuus. Fossiilisten polttoaineiden hinnan osuus sähkön tuotantokustannuksista on suuri, uraanin hinnan osuus ydinsähkön kustannuksista sen sijaan pieni. Fossiilisten polttoaineiden hintakehitys pitkällä aikavälillä on lisäksi alttiimpi heilahteluille kuin ydinpolttoaineen hinta. Näistä syistä ydinsähkön tuotantokustannukset ovat paremmin arvioitavissa pitkällä perspektiivillä kuin esimerkiksi hiili- tai kaasuvoiman kustannukset. Erityisesti Teollisuuden Voiman toteutuneet kustannukset osoittavat kiistattomasti ydinvoiman taloudellisen ylivoimaisuuden. Tämä selittää osaltaan, miksi teollisuuden johto eli ne henkilöt, joiden uskon ja tietämyksen varassa yritysten investointipäätökset viime kädessä ovat, yleensä edellyttävät myönteistä ydinvoimaratkaisua, ennen kuin uskaltavat käynnistää mittavimmat laajennussuunnitelmansa.

On hyvä muistaa, ettei yrityksiä voi pakottaa tekemään investointeja, joiden kannattavuuteen niiden johto ei usko. Onko meillä tässä tilanteessa varaa lisätä tippaakaan epävarmuutta teollisuuden investointiedellytysten osalta, epävarmuuksia riittää muutenkin? Sama kysymys pätee ulkomaisiin sijoittajiin, kuten talousvaliokunnan puheenjohtaja, ed. Louekoski aivan oikein totesi avauspuheenvuorossaan tänään.

Todettakoon myös, että muut perusvoimavaihtoehdot kuin hiili ja ydinvoima tarvitsevat tällä haavaa yhteiskunnan tukiaisia. Usein väitetään, että ydinvoiman taloudellisuus on näennäistä. Voimaloita ei ole muka pakotettu sisältämään sähkön hintaan riittävästi lisiä kattamaan

toiminnasta johtuvat riskit. Toki tällaista lisää sisältyy jo laitosten purkamiskustannusten samoin kuin mahdollisten vahingonkorvaustenkin peittämiseksi. Sitä vastoin vastaaviin kustannuksiin ei tähän mennessä ole tarvinnut varautua fossiilista polttoainetta käyttävissä voimaloissa, vaikka esimerkiksi happosateiden vahingollisuus on ilmeinen ja kasvihuoneilmiön aiheuttamat vaikutukset arvaamattomia. Tämä täytyy todeta vertailun vuoksi.

Mutta todettakoon vielä varmemman vakuudeksi, että kokemukset Kuhmon Lämpösäkeyhtiön yhdistetyssä lämpö- ja sähkövoimalassa, jota on ylistetty uudenaikaisen biopolttoainetekniikan ihmesaavutuksena, osoittavat, ettei vielä ainakaan voida rakentaa tulevaisuutta tällaisen tekniikan varaan. Saamistaan mittavista tukiaisista huolimatta laitos on konkurssin partaalla. Lisäksi yhtiön toimitusjohtaja siinä missä VTT:n tutkijakin todistavat, että kannattavuuden saavuttaminen on kiven takana. Tiedot ovat luettavissa esimerkiksi viime lauantain Hufvudstadsbladetista samoin kuin Kainuun Sanomain 8.9. ilmestyneestä numerosta.

Viidentenä ja viimeisenä kohtana minulla on tässä tuontiriippuvuus. Vuosi sitten talousvaliokunta kiinnitti paljon huomiota maamme nykyiseen energiatuontiin liittyviin riskeihin ja totesi, että riippuvuutta voidaan vähentää ydinvoimalla. Mihin nämä riskit ovat vuodessa hävinneet? Valiokunnan niukka enemmistö ei edes pidä asiaa maininnan arvoisena runsaan liuskan mitaisessa kannanotossaan viime kesäkuulta. On syytä muistaa, että varsin pienessä tilassa ja turvallisesti voidaan varastoida ydinpolttoainetta voimaloiden tarpeisiin useiksi vuosiksi. Esimerkiksi Olkiluodossa tähän asti käytetty polttoaine mahtuu omakotitalon kokoiseen vesialtaaseen.

Suomi tuo tänä päivänä paljon sähköä ja koko tarvitsemansa maakaasun Venäjältä. Näiden ja muiden polttoaineiden häiriöttömän tuonnin turvaamisesta ei vielä pitkiin aikoihin voida saada luotettavia takeita. Realistista ei liioin nyt ole rakentaa sen varaan, että norjalaiset olisivat kiinnostuneita panostamaan sellaisen kaasun myyntiin Suomeen, josta he ovat tottuneet saamaan kovan hinnan Keski-Euroopasta. Ilmeisesti kestää myös kauan, pitkälti ensi vuosituhanneelle, ennen kuin pääsemme toisen putken myötä korvaamaan hiilivoimaa pohjoisen Jäämeren alueelta saatavalla kaasulla. Sinänsä se on erittäin tavoiteltava ja toivottava asia. Mutta niin kuin ministeri Kääriäinenkin sanoi, nyt eikä lähivuosina tällainen unelma ei voi toteutua.

Herr talman! Min analys leder entydigt till ett ja för en utbyggnad av kärnkraften i vårt land.

Herra puhemies! Kun en jaksa epäillä suomalaisen insinööritaidon vakuuttavaa näyttöä ydinvoiman hallinnasta parin vuosikymmenen ajalta ja kun en usko läntisen ydinvoimateknologian liioin taantuneen tällä välin, päädyn edellä esittämälläni perusteilla yksiselitteisesti kannattamaan hallituksen ottamaa kantaa voimateollisuuden lupahakemukseen.

Ed. Wahlström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiinnitin huomiota siihen, että ed. Lax kaipaa edustajien perusteluja sille kannalle, minkä he kulloinkin ovat omaksuneet tai yleensä omaksuneet tämän käsittelyn aikana. Uskon, että useimmat edustajat ovat sen kantansa kertoneet siinä vaiheessa, kun täällä käsiteltiin hallituksen energiapoliittista selontekoa ja pyrkineet sen myös julkisuuteen saamaan. Mutta ainakin viime aikojen kokemus kyllä osoittaa, että ydinenenergiaopin kannanotot ovat saaneet huomattavasti helpommin julkisuutta ja perusteluja. Ed. Lax voi varsin hyvin uskoa, että niitä perusteluja, joita täällä on esitetty ydinvoimaa vastaan ja muiden vaihtoehtojen puolesta, riittää varmasti. Valitettavasti niiden esittämiseen ei aina tuo 15 minuuttiakaan riitä.

Se, mihin halusin vielä puuttua, koskee ed. Laxin käsitystä sähköön tarpeesta ja siitä, miten meidän pitäisi energiatalouttamme suunnitella. Analyysi saattaa olla oikea siitä lähtökohdasta, minkä hän esitti. Hänen ajatuksensa on siis se, että meidän pitää lisätä sähköön kulutusta ja yleensä energian kulutusta eli meidän pitää siis edelleen rakentaa sille maailmankuvalle, että kaikenlaisen tavaran tuottaminen sekä ihmisten käyttöön että pääasiassa kaatopaikoille on jotakin elämisen laatua tai elintasoa. Tällaisen ajattelun pohjalta tietysti jatketaan energian tuhlausta, raaka-aineiden tuhlausta ja ympäristön saastuttamista. Kun nyt puhutaan siitä, että meidän pitää kyetä maksamaan velkamme, niin tämä on kyllä todella kauhea paradoksi. Sama hallitus, joka on aikaansaanut päätöksillään kasinopelin ja siitä seuraavan valtavan velan eli suuren virheen tehnyt, ja me olemme velkaantuneet, aikoo nyt esittää tai esittää meille, että pitäisi tehdä toinen virhe, jotta voitaisiin velkoja maksaa.

Toinen varapuhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia on kulunut!

Ed. T a i n a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä ovat sekä ydinvoiman kannattajat että vastustajat puhuneet viennin kasvattamisen tärkeydestä ja tästähän ed. Laxkin äsken puhui. On vain vaikea ymmärtää, mitenkä erityisesti tässä lamatilanteessa edistäisimme vientiä tekemällä miljardien markkojen laitetilauksen ulkomailta ja tukemalla ulkomaista työllistymistä. Tämä on minun mielestäni suuri ristiriita tässä asiassa, kun korostetaan viennin tärkeyttä.

Kuulun niihin, jotka luottavat myöskin suomalaisen insinööritaitoon niin kuin ed. Laxkin, mutta luotitte siihen, että he pitävät huolta ydinvoimaloista. Minä uskon, että suomalainen insinööritaito pystyy luomaan uudenlaisia voimalatyyppejä ja uudenlaisia mahdollisuuksia käyttäen puhtaampaa energiaa, ja juuri sille asialle meidän tulisi tässä äänestyksessämme sanoa ”kyllä”. Olen todella huolestunut siitä, että jos eduskunta tekee ydinvoimapäätöksen, niin heikennämme suomalaisen viennin mahdollisuuksia ja työllisyysmahdollisuuksia.

Ed. Lax vähätteli myöskin ydinjäteongelmaa. Sehän on ydinenergiain mukaan asia, johon myöskin eduskunnan tulee puuttua ja joka on niitä asioita, joita tässä tulee tarkastella. Totesitte, että nämä sauvat eivät ole vaarallisia ja että ne voivat olla vaikkapa pihalla. Näinhän asia ei kai ole, jos kerran niiden säilöminen 500 metrin syvyyteen kallioon erilaisiin kapseleihin on välttämätöntä. Minkä ihmeen takia insinöörit paneutuvat tällaiseen asiaan ja kerätään miljardeja markkoja rahaa, jos olettekin sitä mieltä, että säteilevä ydinjäte ei olekaan vaarallista? Kyllä minä toivoisin, että vähän mietittäisiin näitä asioita tarkemmin, kun tällaisia väitteitä puhujakorokkeelta ydinvoiman tueksi esitetään.

Ed. H a s s i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun oli kyllä vaikea uskoa korviani, kun ed. Lax tulkitsi Pekka Saurin puheen teollisen rakenteen muutoksista vaatimukseksi siitä, että teollisuus lopetetaan Suomessa. Eivät kai meidän vaihtoehdotme niin vähissä ole, että joko nykyinen rakenne tai sitten ei teollisuutta ollenkaan.

Metsäalan asiantuntijoilta sain tällaisen luvun, että 10 penniä hiilidioksidiä olisi sellainen vero, joka riittäisi tekemään puusta liiketaloudellisesti kilpailukykyisen. Reilu vuosi sitten laskin, että tällaisen veron tuotto olisi noin 5 miljardia markkaa. Jos sama määrä vähennettäisiin palkkaperusteisista työnantajamaksuista, jokainen yrittäjä sekä häviäisi energiahinnan nousun takia

että hyötyisi työvoimakustannusten alenemisena. Ne alat, jotka kärsisivät nettotappiota, olisivat puunjalostusteollisuus ja metallisulatot. Käytännöllisesti katsoen kaikki muut alat voittaisivat. Mielestäni meidän olisi todella kiire tehdä tämän suuntaisia muutoksia Suomen kustannusrakenteeseen, koska meidän kaikkein huomattavin vajaakäytössä oleva resurssimme on suomalainen työ. Eihän toki ole kyse pelkästään siitä, viedäänkö Suomesta tavaraa ulkomaille vaan myös siitä, mistä se vientituote on tehty, onko se tehty lähinnä raskaalla energian kulutuksella vai onko siinä mukana myöskin suomalaista työtä.

Mitä tulee ydinjätteisiin, niin suurin jäteongelma on ydinpolttoaineen louhintajäte, jota syntyy noin tuhatkertainen määrä valmiin ydinpolttoaineen määrään nähden. Tsheljabinskissä puolestaan käytetyn polttoaineen loppusijoitus on suurin piirtein sillä tasolla, että pannaan pihalle vaan, ja kyllä siellä sitten vedet ja muu luonto säteilevät aika reippaasti.

Ed. T i u r i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kun ed. Lax esitti, että ydinpolttoaine on helposti varastoitavaa, olisi samalla kannattanut mainita, että se on myöskin halpaa, koska tämän ydinvoimalan polttoaine maksaa vain parisataa miljoonaa markkaa vuodessa, ja esimerkiksi hiili maksaa jo 700—800 miljoonaa. Siinä on paljon enemmän pääomaa mukana, kun sitä varastoidaan, puhumatta maakaasusta, jota ei voi varastoida ollenkaan.

Mutta kun ed. Hassi viimeksi käytti puheenvuoron, jossa hän puhui haittaverosta, niin suosittelen tutustumista ympäristötaloustoimikunnan osamietintöön. Tässä todetaan, että hake saadaan kannattavaksi vain silloin, kun haittaveronostaa kivihiilen ja muiden fossiilisten polttoaineiden hinnan vastaavasti kolminkertaiseksi. Ei sellaista veroa kerta kaikkiaan Suomi kestä. Ei semmoinen tule kysymykseen. Emme saa millään verotuksella haketta kannattavaksi nykyisellä tekniikalla, vaan keräystekniikkaa ja polttotekniikkaakin on pakko kehittää, ja se vie aikaa. Ensimmäinen prototyyppivoimala ehkä vasta saadaan vähän suuremmassa kaavassa aikaan joskus vuoden 2000 tienoilla, ja sen jälkeen vielä kymmenen vuotta ainakin täytyy tutkia, mitä se tekee. Ei näitä yhtäkkiä ratkaista. Ei tähän hätään ole mitään muuta keinoja. (Ed. Hämäläinen: Mikä se hätä on?) — Hätä on se, että maapallon ilmasto muuttuu katastrofaalisesti ja suomalaisen elintaso. Vaikka ed. Wahlström täällä selit-

tää, ettei tarvita enää tuotteita ja tavaroita, niin miksei SAK sitten usko sitä vaan vaatii palkan korotuksia vielä kaiken lisäksi?

Ed. L a x (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Wahlströmille: Työllä ja viennillä on tätä maata rakennettu. En tiedä, mitä vaihtoehtoja ed. Wahlström olisi tarjoamassa tässä tilanteessa. Meillä on todella syytä pohtia, miten tämä kansa vastaisuudessa kykenee elättämään itsensä. Tätä keskustelua ei ole tässä talossa kyllä pitkään käyty.

Ed. Tainalle toteaisin, että hän on joutunut joko perspektiivi- tai mittakaavaharhan valtaan. Ydinvoimalan ulkomainen tuontiosuus on hyvin pieni verrattuna siihen vientipotentiaaliin, jonka se avaa ja mahdollistaa.

Minä en vähättele ydinjätteen merkitystä, mutta tässä riskianalysissä sillä ei ole kovin suurta merkitystä. Mitä minä halusin oikeastaan osoittaa, on, että kauhukuvat, joita on levitely ydinjätteen osalta, ovat tuulesta temmattuja.

Ed. Hassille toteaisin sen, minkä itse asiassa jo sanoin, että Pekka Sauri ei ole hahmottanut sitä uutta teollista rakennetta, jonka varassa me silloin tulimme toimimaan. On täysin pimennossa, onko se semmoinen, jonka varassa me myöskin kykenisimme tulemaan toimeen.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan ensimmäinen varapuhemies Paakkinen.

Ed. Wahlström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sekä ed. Tiuri että ed. Lax yrittivät väittää minun sanoneen, ettei tuotantoa tarvittaisi. Minusta on välttämätöntä sekä ympäristön, energian että raaka-aineiden kannalta miettiä, millaista meidän tuotantomme tulevaisuudessa on. Tuotteiden pitää olla kestävämpiä. Niitä pitää käyttää kierrätykseen jne. Siis meidän pitää ymmärtää minun mielestäni, että kaikenlaisen tavarakulutuksen taso ei voi olla sama asia kuin elintaso, vaan siihen pitää laskea mukaan se, mitä me ympäristöllemme teemme.

Muistaakseni myös nykyinen hallitus, niin kuin edellinenkin, on painottanut sitä, että meidän vientimme, joka on välttämätöntä ja tärkeätä, on rakenteeltaan aivan liian yksipuolinen ja että meidän pitäisi kehittää vientiämme monipuoliseksi. Halpa energia todennäköisesti lisää vain energiaintensiivistä tuotantoa ja edelleen saattaa yksipuolistaa meidän vientiämme, ja sen

vuoksi, jos me puhumme viennistä ja työllisyydestä, pitäisi kyllä painottaa muunlaista tuotantoa, tuotantoa, joka tapahtuu pienissä ja keski-suurissa yrityksissä ja joka erittäin paljon perustuu suureen osaamiseen eikä siihen, että suuria massoja tuotetaan halpaa tuotetta.

Missään nimessä en ole sitä mieltä, etteikö meidän pitäisi työtä tehdä, päinvastoin. Mutta edellisessä puheenvuorossa yritin sanoa, että meidän ongelmamme tällä hetkellä johtuvatkin siitä, että meidän aikaisemmat hallituksemme vapauttaessaan pääomamarkkinat ja antaessaan kasinopelureiden lähteä hommiin suosivat sellaista käsitystä, että rahalla voitaisiin tehdä rahaa ja että tuottavaa työtä ei tarvittaisi. Nyt me veronmaksajien maksettavaksi laitamme 100 miljardia sen takia, että tämä kokeilu epäonnistui.

Ed. L a x (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lyhyesti vielä ed. Wahlströmille: Menestykselliseen yritystoimintaan kuuluu erikoistuminen ja entisten vahvuuksien vahvistaminen entisestään. Täysin samanlainen ajatustapa liittyy myös kansalliseen toimeentulostrategiaan, ja se merkitsee sitä, että jos ollaan jollakin teollisuudenalalla vahvoja, jonkun osaamisen alueella vahvoja, niin sitähän nimenomaan pitää vahvistaa. Me olemme laiminlyöneet tämän sillä seurauksella, että kymmeniätuhansia tai miljoonia kuutiometrejä metsää lahoaa pystyyn Suomessa.

Ed. Gustafsson: Arvoisa rouva puhemies! Ed. Lax puhuu erinomaisella suomen kielellä, ja uskallan sanoa niin, että edustajan puheessa oli opettava sävy, kun hän puhui suomen kielellä, mutta heti kun hän siirtyi ruotsin kieleen, hän puhui meille edustajille kuin aikuisille.

Ydinvoiman lisärakentamisen päätös koskee kolmea vaihtetta: 1) voimalan rakentamista, 2) voimalan käyttöä ja 3) käytetyn polttoaineen ja voimalarakennuksen jälkivalvontaa. Ydinvoiman puoltajien taholta on painotettu viidennen ydinvoimalan rakentamisen työllisyysvaikutuksia ja myönteistä signaalia energiaintensiiviselle teollisuudelle. Vähemmälle huomiolle ovat jääneet voimalan käytön riskit ja erityisesti tuhansia vuosia kestävä pitkäaikaisvalvonta. Jälkimmäiset seikat ovat mielestäni kuitenkin lyhytkestoista työllisyysvaikutusta tärkeämpiä.

Osin SAK:laisen ammattiyhdistysliikkeen kasvattina ja SAK:n jäsenkentästä vahvan tuen saaneena kansanedustajana olen tietysti ottanut hyvin vakavasti käsittelyssä olevan asian työllisyysvaikutukset. En halua vähätellä niitä, mutta

ne eivät yksin riitä painamaa vaakakuppia myönteiseksi lisärakentamiselle. Työllisyysvaikutus olisi mielestäni varsin paikallinen verrattuna hajautettuihin energiavaihtoehtoihin, jotka työllistäisivät tasaisesti ympäri maata. Viidennen ydinvoimalan rakentamispäätöstä siis mainostetaan positiiviseksi signaaliksi Suomen teollisuudelle, erityisesti paljon halpaa energiaa vaativalle teollisuudelle.

Vähemmälle on jäänyt sen pohtiminen — sitä on muutaman kerran täällä käytetyissä puheenvuoroissa sivuttu tosin — millainen signaali ydinvoiman rakentamispäätös olisi Suomesta Eurooppaan ja käytäville EY-neuvotteluille. Jotkut tahot Euroopassa voisivat reagoida samalla tavalla kielteisesti ja suomalaisia tuotteita syrjivästi kuin tapahtui Norjan päätettyä ryhtyä kalastamaan lahtivalaita. Ehkä tätäkin vaarallisempaa olisi sellainen Brysselin tulkinta, jonka mukaan Suomi harvaan asuttuna maana olisi sopiva tai jopa halukas toimimaan ydinjätteen säilytyspaikkana EY:n satojen ydinvoimaloiden jätteille. No, tätä me emme tietystikään hyväksy.

Arvoisa puhemies! Lähtökohtana ydinvoimalan käytön tarkastelussani on tosiasia, ettei riskitöntä ydinvoimalaa ole eikä sellaista voida rakentaa. Ydinkokeet ja jo toteutuneet Harrisburgin ja Tshernobylin onnettomuudet sekä monet läheltä piti -tilanteet ovat osoittaneet edellä mainitun lähtökohtani oikeaksi. Lisäksi on todettava, että ydinvoimala on niin monimutkainen kokonaisuus, ettei sen kaikkia mahdollisia häiriöitä, virheitä ja sabotasimahdollisuuksia ole otettu vielä edes riskiarviointien kohteiksi, saati että olisi mietitty niiden ennalta ehkäisemistä tai vahinkojen rajoittamista.

Esimerkiksi ydinvoimalan ohjausta ja säätöä varten on laadittu ja asennettu monia laajoja tietokoneohjelmia. Kuitenkaan, näin minulle vakuutti alan suomalainen asiantuntija, tietokoneohjelman kohdalla ei voida koskaan sataprosenttisesti sanoa, että nyt on löydetty ja korjattu viimeinen virhe. Tämä on atk-teknologian ominaisuus, jota ei voi muuksi muuttaa vaan jonka kanssa joudutaan elämään. Edellisellä päätteilyllä en kuitenkaan halua päätyä ehdottamaan, että Suomen nykyisissä ydinvoimaloissa siirryttäisiin manuaaliohjaukseen.

Arvoisa puhemies! Sitten käytetyn ydinpoltoaineen säilytyksestä ja valvonnasta, joka on minulle tärkeä ja osin kipeäkin asia.

Vaarallisimman ydinjätteen säteilyn puoliintumisaika, siis aika, jonka kuluessa säteilyn voimakkuus putoaa puoleen, on kymmeniätuhansia

vuosia, ja säteily on vielä silloinkin kuolettavan voimakasta. Ajanjakso on niin pitkä, ettei sen merkitystä ole helppo mieltää. Maapallolla tuskin on tällä hetkellä yhtään rakennettua rakennusta, joka olisi niin vanha, kuin mitä ikää vaaditaan ydinjätteen säilytysrakennukselta. — Sitä nyt ei rakennukseen olla laittamassakaan, se täytyy tietyksi rehellisyyden nimessä todeta.

Ydinjätteen säilytyspaikkaa ja mahdollisia "säilytysastioita" voidaan joutua tuhansien vuosien kuluessa vaihtamaan. Milloin vaihto tulee tehdä ja kuka sen muistaa, osaa tai ymmärtää tehdä? Lisäämme positiivisella ydinvoimapäätöksellä tuhansille tuleville sukupolville hankalia tehtäviä kysymättä sitä heiltä. Tämä on sitäkin moraalittomampaa, kun tulevilla sukupolvilla on meidän muistakin päätöksistämme aivan riittävästi murhetta ja vaivaa, kun he yrittävät pitää ihmiskukua hengissä niukkenevissä olosuhteissa.

Ydinjätteen säilytystä on jatkuvasti seurattava ja valvottava. Se on vielä turruttavampaa työtä kuin ydinvoimalan valvomossa istuminen ja sen toivominen, ettei mitään tapahtuisi. Toimiva ydinvoimala sentään tuottaa jotakin. Ydinjätteen valvonta on täysin tuottamatonta työtä, jonka kunnolla tekemiseen on vaikea motivoida ketään.

Olen viime päivinä käynyt myös mielenkiinnolla lävitse Teollisuuden Voiman meille kansanedustajille toimittamaa sinällään ihan hyvätaisoista selvitystä, jossa oli mukana myös professoritasoinen selvitys ydinjätehuollon nykytilasta Suomen kannalta: "Kapselien varhainenkaan vaurioituminen esimerkiksi valmistusvirheen tai kallioperän liikahtelujen seurauksena ei alentaisi turvallisuutta merkittävästi" — huom! merkittävästi — "sillä muut vapautumisesteet ja keraamisen polttoainemateriaalin hyvin niukka liukoisuus pohjaveteen varmistavat, että radioaktiivisia aineita kulkeutuisi pohjavesivirtauksen mukana elolliseen luontoon selvästi vähemmän kuin asetettujen turvallisuusmääräysten mukainen enimmäismäärä."

Kaikkien tämä on hyvin pätevän oloista tekstiä. Silti tietty epäily jää kytemään. Myöhemmin tässä professoriselvityksessä tosin todetaan: "Ydinjätehaudasta voi kuvitella aiheutuvan äkillisiä suuronnettomuuteen verrattavia tuhoja vain epätavallisen suuren meteoriitin törmäyksestä tai ydinohjuksen räjähdyksestä sen kohdalla. Tällöin kuitenkin jätteistä peräisin olevalla säteilyllä olisi varsin vähäinen vaikutus kokonaisvahinkojen kannalta."

Arvoisa rouva puhemies! Minusta olennaista on todeta, niin kuin täällä on jo toistamiseen todettu ja kolmen päivän aikana vielä moneen kertaan todetaan, että vaihtoehtoja ydinenergialle on. Haluan myös omalta kohdaltani kysyä, miksi Valmetin dieselvoimaloita rakennetaan Kaukoidän maihin muttei Suomeen. Miksi ne ovat niissä maissa selvästi kilpailukykyisiä mutteivät Suomessa? Niitä voidaan rakentaa pienempinä yksikköinä ja sijoittaa lähelle suurkuluttajia. Sillä tavalla eliminoidaan siirtovahvuuksia, vähennetään energiatulouden haavoittuvuutta ja lisätään alueellista demokratiaa ja tasa-arvoa.

Samana kysymyksen, jonka tein Valmetin dieselvoimaloiden osalta, voi yhtä hyvin tehdä myös muistuttaen Ahlströmin kehittämästä ja menestystä paljon saavuttaneesta energiateknologiasta mm. pyroflow-kiertopetikatilan tiimoilta, joka on siis kymmenessä vuodessa saavuttanut 40 prosentin markkinaosuuden maailmanlaajuisesti ja jolla on johtava rooli Suomessa kotimaisen polttoaineen sovellutuksissa. Tähän myös ympäristövaliokunta erinomaisessa lausunnossaan viittaa todetessaan: "Suomessa on alan johtava tietämys niin paremmasta polttotekniikasta ja kombinoituista polttolaitoksista kuin dieselvoimastakin. Näillä tekniikoilla on hyvät vientimahdollisuudet, sillä vaatimuksia uusiutuvien energialähteiden käytön lisäämiselle on asetettu useissa maissa. Ne myös merkitsisivät maamme tuotantorakenteen monipuolistamista."

Arvoisa puhemies! Täällä jo ilmapäivällä käydyssä keskustelussa halusin viitata maakaasuvaihtoehtoon, johon me asiallisesti otamme vahvan kannan Suomen osalta, jos äänestyksessä päädyimme valitsemaan ydinvoiman. Jos taas emme päättä hyväksyä viidennen ydinvoimalan rakentamista, niin aika laajalti sosialidemokratien keskuudessa nähdään tai ainakin osa meistä näkee asian sillä tavalla, että Ruotsissa sosialidemokraatit suhtautuvat paljon lämpimämmin maakaasuvaihtoehtoon kuin porvarillinen pääministeri Bildt. Haluan myös tässä yhteydessä muistuttaa siitä, että Pohjolan sosialidemokraatit pitivät alkuvuonna kokouksen, jossa me kiirehdimme pohjoismaisen maakaasuverkon rakentamista. Itse uskaltaisni jäädä aika optimistisesti odottamaan tätä vaihtoehtoa.

Ed. Tiuri (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Gustafsson puhuu tulevien polvien murheista ydinjätteiden kohdalla. Minä voisin jatkuvasti siihen, ettei tarvitse mennä kovin pitkälle tulevissa polvissa, kun murheena voi

olla jääkausi täällä pohjoisessa johtuen siitä, että kasvihuoneilmiö etenee sille alueelle, missä maapallon ilmasto muuttuu epästabiiliksi. Se on suurin murhe täällä hetkellä suomalaisten kannalta. Ydinjätteet eivät todellakaan ole murhe, kuten ed. Paloheimokin on todennut. Lisäksi murhe Suomen kallioperässä on se, että siellä on niin paljon uraania, joka aiheuttaa radonsäteilyä. Se on se murhe, jos halutaan säteilyä murehtia.

Suomessa on lukuisia kuntia, jotka ovat todistaneet, että kallioperä on mahdollittoman stabiilia ja liikkumatonta. He ovat halunneet todistaa, että eurooppalainen hiukkaskiihdytin on sopiva Suomeen. Samat periaatteet sopivat tietenkin myös ydinjätteiden talletukseen.

Täällä puhutaan jatkuvasti diesellaitoksista. Eihän niitä voi ympäristöystävällisesti käyttää edes joten kuten, ellei ole maakaasua. Maakaasun kanssakin tulee typpipäästöjä eli happosäteitä ja hiilidioksidipäästöjä. Mutta kun maakaasuputket puuttuvat, niin eihän diesel-laitoksia voi Suomeen rakentaa. Mutta sehän on hyvä, että niitä myydään ja viedään hyvällä menestyksellä sinne, missä ei olla vielä niin tarkkoja ympäristön suhteen, että saa polttaa öljyäkin jos maakaasua ei ole.

Jatkuvasti täällä vedotaan siihen, että Ruotsi olisi innostunut maakaasusta. Voin taata sen, ettei Ruotsissa maakaasua voida ajatella, kun siellä halutaan Rion sopimus toteuttaa. Se ei kerta kaikkiaan sovi yhteen ... (Ed. Paloheimon: Ei se siihen vaikuta!) — Sehän vaikuttaa ilman muuta. Ei meillä ole mahdollisuuksia lisätä hiilidioksidipäästöjä sen paremmin Suomessa kuin Ruotsisakaan, ja maakaasu niitä lisää.

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s
(koputtaa): Kaksi minuuttia!

Ed. Hassi (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen siinä mielessä samaa mieltä ed. Tiurin kanssa, etten pidä ydinvoimalan jäteongelmaa mitenkään pahimpana ongelmana, mitä ydinvoimalaan tulee. Olen kuitenkin ihan iloinen siitä, että ed. Gustafsson otti tämän asian esille.

Pidän kohtalaisen harhaanjohtavana tätä 10 professorin kansanedustajille jakamaa kirjettä, jossa mm. kerrotaan, että 1 000 vuoden kuluttua radioaktiivisuus käytetyssä polttoaineessa on vähentynyt yhteen seitsemäskymmenestuhannesosaan. Yleensä radioaktiivisia aineita pidetään vaarattomina vasta, kun niiden radioaktiivisuus on alentunut suurin piirtein miljoonasosaan alkuperäisestä, mikä merkitsee, että täytyy kulua

noin 20 kertaa niiden puoliintumisaika. Keskiaktiivisten jätteiden vaarattomiksi tuloon tarvitaan noin 500 vuotta. Mietitäänkö, mitä oli Suomessa 500 vuotta sitten 1400-luvulla. Helsingissä esimerkiksi ei tainnut olla kovin monta taloa. Plutonium on pitkäikäisin vaarallinen isotooppi käytetyssä polttoaineessa. Sen puoliintumisaika on yli 20 000 vuotta, ja se aika lähentelee 500 000 vuotta, jolloin se muuttuu vaarattomaksi. Siinä ajassa jo ehtii varmaan useampikin jääkausi käydä Suomen yli. Ei todellakaan varmasti pystytä takamaan sitä, mitä edes 5 000 vuoden kuluttua niille jätteille tapahtuu. Muistakaamme vaikka se, että pyramidit ovat 5 000 vuoden ikäisiä.

Mitä tulee hiilidioksidipäästöihin, niin enpä todellakaan käsitä oikein, miten professori Tiurin päähän saisi taottua ...

Ensimmäinen varapuhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia on kulunut!

Ed. Astala: Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Sirpa Pietikäisen puheenvuoro oli hyvin ansiokas ja rohkea. Hän perusteli selkeästi ydinvoimalle kielteiset näkemyksensä. Ne olivat puolestaan niin syvällisiä ja vakaumuksellisia kannottoja, että niitä ei tarvinnut pois myydä.

Mielestäni uuden ydinvoimalaitosyksikön rakentamisesta tulee luopua ja siis kumota valtioneuvoston periaatepäätös. Hanke ei ole yhteiskunnan kokonaisedun mukainen.

Valtioneuvoston tekemä myönteinen periaatepäätös perustuu ylimitoitettuihin sähköntarvelaskelmiin sekä alimitoitettuihin vaihtoehtoisten mallien käyttömahdollisuuksiin. Tällä hetkellä sähköä riittää, lienehän ylikapasiteettia jopa 2 000 megawattia. Mahdollista tulevaa tarvetta varten rakennetaan ja suunnitellaan lisäkapasiteettia erityyppisissä laitoksissa. Suomella on mittavat käyttämättömät energian lähteet mm. puussa, turpeessa, pakettipelloissa sekä kehityksen myötä tuuli-, vesilämpö- ja aurinkoenergiassa. Tutkimus- ja kehitystyöhön on osoitettava määrärahoja paljon entistä runsaammin. Toivotavasti kielteinen ydinvoimapäätös vihdoinkin tulee vauhdittamaan tutkimustyötä. On jo todella korkea aika.

Tämän jälkeen on uudestaan ryhdyttävä neuvotteluihin maakaasun saamisesta ja tuomisesta Norjasta. Uskon, että näköalat ovat paljon kirkkaampia silloin.

Ydinvoimalaitosvaihtoehto perustuu runsaan energian käytön strategiaan. Tavoitellessamme kestäväää kehitystä ja ympäristöpainotteista ener-

giapolitiikkaa meidän on ryhdyttävä energian säästöön ja energian tehokkaampaan käyttöön. Energiatuotannon ympäristövaikutuksia arvioitaessa on otettava huomioon koko tuotantoketju: raaka-aineiden tuotanto, energian tuotanto sekä toiminnasta syntyvät jätteet. Näin ei ole valtioneuvosto periaatepäätöstä tehdessään toiminut.

Ympäristövaliokunta on laajassa ja varsin ansiokkaassa lausunnossaan kiinnittänyt huomiota myös päätöksenteon etiikkaan. Valiokunta toteaa, että käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoitusratkaisujen puuttuminen on painava peruste olla rakentamatta lisää ydinvoimaa. Turvallisuus- ja ympäristösuojelunäkökohtien lisäksi kysymys on myös päätöksenteon etiikasta, kuten ympäristövaliokunta toteaa. Hyvinvointia ei saa rakentaa sellaisen toiminnan varalle, jonka synnyttämiin haittoihin ja ongelmiin ei ole ratkaisuja, ei ainakaan vielä. Ongelmia ei saa lykätä tulevien sukupolvien eikä muiden maiden hoidettavaksi. Yhdyn ympäristövaliokunnan kantaan.

Mielestäni päätös ydinvoiman käytöstä on myös moraalinen ratkaisu. Meidän sukupolvelamme on vastuu tulevia kohtaan. Yksikään maa maailmassa ei ole löytänyt lopullista ratkaisua käytettyjen ydinjätteiden loppusijoitukseen, ja on tosi hämmästyttävää saada kuulla jatkuvasti täällä puheenvuoroja siitä, kuinka meillä mukamas olisi jokin lopullinen ratkaisu ja tuossa aivan käden ulottuvilla. Se on tosi hämmästyttävä väite, kun edes vanhat ydinvoimamaat Yhdysvallat, Englanti ja Ranska eivät ole löytäneet lopullista ratkaisua käytettyjen ydinjätteiden loppusijoitukseen. Ne makaavat välivarastoissa, kuten myös Suomessa on osittain tilanne.

Kasvaneet riskit, myös taloudelliset riskit, ovat pysäyttäneet ydinvoiman jatkorakentamisen länsimaissa. Ed. Tiurille voisi erikoisesti korostaa tätä. Ne ovat siis pysäyttäneet, mutta ei vain länsimaissa, vaan ydinvoima ei ole suosiossa myöskään Yhdysvalloissa. Miksi näin on tilanne? Uusia voimaloita ei ole tilattu kymmeneen vuoteen eikä niitä ole näköpiirissäkään. Kaksi keskeneräistä kahdeksasta hankkeesta on lykätty hamaan tulevaisuuteen kasvavan vastustuksen ja taloudellisen epävarmuuden vuoksi.

Ed. Lax totesi äskettäin jotenkin siihen tapaan, että ydinvoiman vaarat ovat tuulesta temmattuja. Ihmettelen, mistä voi kummuta senkaltaisen uhkarohkeus.

Ydinvoima ei suinkaan ole niin kannattavaa kuin yleisesti annetaan ymmärtää. Ydinvoiman hintaanhan ei ole laskettu mukaan realistista va-

kuutusarvoa mahdollisen onnettomuuden varalta, uraanin louhinnasta aiheutuvia ympäristöhaittoja, voimalan purkukustannuksia eikä radioaktiivisen jätteen monituhattavuotisia säilytyskustannuksia. Miten voidaan ajatella, että hinta olisi arvioitu oikein, kun näin oleelliset seikat puuttuvat laskelmasta?

Lopuksi haluan vielä kerran korostaa dieselvoimaloita Suomen energiaratkaisussa. Uuteen vaihtoehtoon mielestäni tulisi ottaa juuri nämä Suomessa kehitetyt dieselvoimalat, joita siis valmistetaan Wärtsilä Diesel Oy:n yrityksissä Turussa ja Vaasassa. VTT:n selvityksen mukaan vuonna 2000 tarvittava noin 1 400 megawatin sähkötehon tarve voidaan nimittäin toteuttaa optimaalisesti rakentamalla Etelä-Suomen suuriin kaupunkeihin kaukolämpödieselvoimaa noin 1 000 megawattia ja pieniin kaupunkeihin 200 megawattia sekä pelkästään sähköä tuottavaa kombidieselvoimaa 100 megawattia. Tätä mieltä on siis VTT.

Modigen-dieselvoimalat pystyvät tuottamaan sähköä ja lämpöä ydinvoimaa edullisemmin, siis ydinvoimaa edullisemmin. Niiden investointikustannukset ovat alle puolet ydinvoiman investoinneista ja kokonaiskustannukset kaupallisella 10 prosentin korolla laskien jopa 20—40 prosenttia ydinvoimaa halvemmat. Niiden kotimaisuusastehan on 90 prosenttia. Polttoainehuolto voidaan turvata Venäjältä ja toivottavasti myös aikanaan Norjasta tuotavalla kaasulla ja varapolttoaineena voi olla raskas polttoöljy, nestekaasu tai mahdollisesti myös puusta saatava bioöljy.

Dieselvoimalan tyypillinen rakennusaika on vain 1—2 vuotta. Ydinvoimalan rakennusaika on 5—7 vuotta. Wärtsilän dieseltekniikka on menestynyt maailmanmarkkinoilla, kuten ed. Gustafsson äsken jo totesi, ja on nostanut Wärtsilä Dieselin maailman johtavaksi keskinopeiden dieselmoottoreiden valmistajaksi. On se kumma, ettei meille kelpaa. Yhtiön vienti on 90 prosenttia tuotannosta. Suomen tehtaiden vienti on noin 1 000 miljoonaa markkaa vuodessa, ja se on voimakkaassa kasvussa, 40 prosenttia vuodessa. Viimeisin kuuluisa kauppa tehtiin Kiinan kanssa muutama viikko sitten. Kun toivottavasti perjantaina eduskunta äänestää kielteisen tuloksen ydinvoiman jatkorakentamiselle, valtioneuvostokin kykenisi ottamaan energiasuunnitelmiinsa edulliset kotimaiset dieselvoimalaitokset. Se olisi todella viisas ratkaisu. Siinä olisi kysymys nimenomaan hajautetusta perusvoimasta. Ja miten tärkeätä tällainen perusvoima esimerkiksi kriisiaikoina Suomelle olisikaan.

Arvoisa rouva puhemies! Äsken postia selaillessani käsiini osui paperi, jossa oli hämmästyttäviä väitteitä. Minä haluaisin todella saada vastauksia näihin tietoihin ja väitteisiin. Minusta on todella syytä pyytää niitä ja myös vaatia vastauksia väitteisiin. Tämän informaation ovat lähettäneet Nuoren Keskustan Liitto, Svensk Ungdom, Suomen Demokraattinen Nuorisoliitto, Vihreä Liitto, Greenpeace, Energiapoliittinen yhdistys — Vaihtoehto Ydinvoimalle, Suomen luonnon-suojeluliitto sekä Ympäristö ja kehitys.

Tässä väitetään ensinnäkin, että valtionyhtiö Imatran Voima Oy aikoo jatkaa tänä syksynä ydinjätekuljetuksia Majakin jälleenkäsittelylaitokseen Venäjälle, vaikka Venäjän laki vuodelta 1990 kieltääkin ydinjätteiden tuomisen maahan. Kauppahintaa IVO pitää liikesalaisuutena, mutta vastaavanlaisesta palvelusta on Venäjä pyytänyt Unkarilta 50 miljoonaa dollaria kuljetusta kohden. On syytä kysyä, mitä Imatran Voima todella maksaa ydinjätekuljetuksista ja ydinjätteiden sijoittamisesta Venäjälle.

Toinen väite: Ydinvoimayhtiöt ovat lainanneet lain salliman täydet 75 prosenttia valtion ydinjäterahastosta. Mikäli esimerkiksi reaktorionnettomuuden vuoksi yhtiöt eivät kykene maksamaan velkojaan takaisin, täytyy ydinjätteistä huolehtia lopulta valtion varoilla. Onko tämä lainaus tosiasia?

Kolmanneksi esitetään tietona seuraavaa: Teknillisen korkeakoulun kesäkuussa julkistaman tutkimuksen mukaan ydinvoiman lisärakentaminen lisäisi hiilivoiman käyttöä kaukolämmön tuotannossa lähes tuhannen megawatin verran ja hiilidioksidipäästöjä 20 prosenttia. Valitettavaa, että ed. Tiuri ei ole paikalla, sillä hän varmaan voisi vastata ainakin tähän viimeiseen kohtaan.

Mutta minä todella edellytän, että hallitus antaa vastaukset näihin kolmeen kysymykseen.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ydinvoimasta ja ydintuotannosta on luotu täällä tänä iltana kauhistuttavia kuvia. Täytyy kuitenkin huomata, että vuodesta 77 ja tällä hetkellä neljä reaktoria virheettömästi ja turvallisesti jauhaa meille sähköä, josta ehkä osa on täälläkin, jos katsotaan.

Ed. Astala puhui ylimitoitetuista kulutuslaskelmista. Täytyy huomata, että jos me ajattelemme näin, niin se on virheellinen ajatustapa. Meidän tuotantomme ja kansantuottemme on pakko nousta merkittävästi kymmenen vuoden aikana, jos me aiomme huolehtia omasta perusturvasta.

tamme ja suomalaisesta elämästä. Tämä merkitsee myös sitä, että kulutuslaskelmat eivät ole yli-
mitoitettuja vaan meidän pitää luottaa siihen, että juuri ne kulutuslaskelmat, joilla nyt perusenergian tuotantoa suunnitellaan, ovat oikeita. Jos me väitämme, että ne eivät ole, silloin me nostamme kohtalon edessä kätemme pystyyn ja Suomella ei ole tulevaisuutta. Vaikka ed. Gustafsson tietysti, kun hän on sivistynyt henkilö, nauraa puheilleni, olen sitä mieltä, että nämä kulutuslaskelmat ovat mieluummin alimitoitettuja kuin yliimitoitettuja ja me tarvitsemme sen perusenergian, josta täällä sekä valiokunnassa on ollut kysymys. Puun käytöllä ei pystytä sitä tuottamaan, se on täysin utopistinen ajatus. Tulee niin kallista energiaa, että se ei auta meitä missään vaiheessa tulevaisuudessa.

Kaiken lisäksi, jos meillä luotetaan puuhun, perustetaan sen varaan suuria voimalaitosyksiköitä — nyt ajatellaan kauniisti, että me voimme metsistämme tuoda niin ja niin paljon puuta — mutta kymmenen tai viiden vuoden kuluttua, kun metsäteollisuus on elpynyt, kukaan ei enää ajattelekaan lähteä kalikoita tuomaan metsästä energialaitokselle, koska puun tuotanto ja sen kysyntä ovat aivan eri luokkaa kuin tällä hetkellä. Ei pystytä enää silloin tuottamaan energiapannoksia.

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s
(koputtaa): Kaksi minuuttia on kulunut!

Ed. P a l o h e i m o (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Minä haluan puuttua ed. Aittoniemen äskeisessä vastauspuheenvuorossa ole-
viin selviin virheisiin.

Ensinnäkin mitä tulee ydinvoimaloiden varmuuteen, niin se pitää tietysti paikkansa, että Suomessa ei neljässä ydinvoimalassa ole toistaiseksi esiintynyt mitään onnettomuuksia. Maailmassa kuitenkin on tällä hetkellä takana 6 000 ydinvoimalavuotoa ja kaksi merkittävää ydinvoimalaonnettomuutta. Siis yhdessä ydinvoimalassa tapahtuu joka kolmastuhannes vuosi merkittävä onnettomuus. Minä haluan esittää teille analogian siitä, jos tämä varmuustaso, mikä ydinvoimaloissa vallitsee, olisi meidän kerrostaloissamme. Jos kerrostaloissamme olisi yhtä huono varmuustaso kuin ydinvoimaloissa, niin se merkitsisi sitä, että Suomessa romahtaisi noin yksi kerrostalo kuukaudessa. (Ed. Aittoniemi: Ne ovat ed. Paloheimon laskemia taloja!) — Tämä on minun laskelmani ja siitä syystä juuri oikea. — Tämä vain osoittaa sitä, kuinka kevyt-

mielisesti me suhtaudumme ydinvoimaloihin. Jos meillä kerrostalo kerran kuukaudessa romahtaisi, niin siihen puututtaisiin huomattavasti tiu-
kemmin.

Ed. Aittoniemi, elintaso ei välttämättä nouse ydinvoimalalla kuin hyvin väliaikaisesti. Se ei ole pysyvää. Se ei ole mitään kestävää kehitystä.

Puun käyttö ei ole utopiaa, vaan se on nimenomaan Suomen tie, viljellyn energiapuun käyttö ja metsästä kerätyn jätepuun käyttö.

Ed. K o r h o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toistamatta kovinkaan pitkälle, mitä ed. Paloheimo sanoi, niin asiaa on tarkasteltava kokonaisuutena. Metsiin jää käyttämätöntä puuta. Ed. Aittoniemi tarkastelee asiaa niin kuin turveteollisuutta tarkasteltiin 10 — 15 vuotta sitten, jolloin ei ollut yksinomaan tekniikkaa kerätä tehokkaasti ja tuottavasti turvetta. Tänä päivänä Suomi on kehittänyt teknologian, ja kehittänyt myös huippuunsa turvepolton ja turpeen hyötykäytön. Esimerkiksi Ahlströmin ilmoitus uuden teknologian käyttöönotosta osoittaa aivan selkeästi sen, että meillä on noin 3 000 megawattia käyttämätöntä kapasiteettia tällä hetkellä puu- ja metsäteollisuudessa uudella tekniikalla, uudella teknologialla, mitä pystytään käyttämään. Se on suomalaista teknologiaa, suomalaista osaamista, jota me pystymme myymään ulkomaille ja myös hyödyntämään silloin tämän osaamisen, ja osaamisen kautta saamme hinnan sille. Kyllä ed. Aittoniemen tarkastelukulma on aivan virheellinen tänä päivänä.

Ed. A s t a l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Aittoniemi totesi, että ydinvoimalat jauhavat virheettömästi ja turvallisesti sähköä tänä päivänä. Totta, kiitos suomalaisen asiantuntemuksen ja kiitos myös kohtalon. Mutta kukaan ei voi vakuuttaa, että huomenna olisi samoin, että 10 vuoden perästä olisi samoin, että 50 vuoden päästä olisi samoin. Tästä tilanteesta ei voi edes ed. Aittoniemi vastata, vaikka hän yleensä paljon kykeneekin, mutta tähän hänkään ei kykene. Hän ei kykene myöskään ydinjätteiden turvalliseen loppusijoittamiseen.

Kun totesin puheenvuorossani, että valtioneuvoston tekemä myönteinen periaatepäätös perustuu ylimitoitettuihin sähköntarvelaskelmiin, olen kyllä ottanut tämän tiedon asiantuntijoilta ja havainnut sen myös ympäristöministeri Sirpa Pietikäisen lausunnoista. Eli kyllä se on asiantuntijoilta tiedoksi otettu. Se vain ed. Aittoniemelle.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Kiitän ed. Astalaa kauniista sanoista. Olen kyllä hieman epävarma siitä, käsitinkö ne oikein.

Mutta ed. Paloheimolle totean, että ne kuusituhatta onnettomuutta ydinvoimaloissa ovat niitä juuri, kun iltapäivälehdistä kirjoittaa, kun josakin Loviisan voimalassa on jäänyt vesihana vuotamaan. Joku huomaa sen, ja se rekisteröidään Suomessa ydinvoimaonnettomuutena, koska ollaan niin hysteerisiä. Siitä on, ed. Paloheimo, kysymys. (Ed. Gustafssonin välihuuto) — Ed. Gustafssonille en puhu mitään, koska en hänen kanssaan keskustelekaan.

Mutta tänne toiseen laitaan totean: Kyllä Suomessa puuta osataan polttaa. Siitä ei ole kysymys. Minäkin olen sitä mieltä, että metsissä olisi tällä hetkellä lähes 30 miljoonaa kuutiometriä vuodesa puuta, joka jää sinne mätänemään. Mutta sen sieltä saaminen energialaitoksiin on tällä hetkellä ja tulevaisuudessa niin kannattamatonta, että se ei kannata. Vasta, niin kuin olen sanonut, kun puut oppivat kävelemään kotikannoiltaan energialaitoksen polttouuniin itse, siinä vaiheessa voidaan puhua vastaavasta taloudellisesti kannattavasta energian tuotannosta kuin on ydinvoimassa.

Ed. U. Anttila: Arvoisa puhemies! Periaatepäätös viidennen ydinvoimalan kohtalosta on nyt päätynyt loppusuoralle täällä eduskunnassa. Eduskunnan tulisi tehdä päätöksensä siitä, onko uuden ydinvoimalan rakentaminen yhteiskunnan kokonaisedun mukaista. Tätä edellyttää ydinenergiaki. Eduskunta kantaa myös vastuun siitä, mitä tästä päätöksestä seuraa. Seuraukset ulottuvat pitkälle tulevaisuuteen. Silti en näe, että päätös johtaisi vain yhteen vaihtoehtoon. Sekä positiivinen että negatiivinen päätös, kumminpäin se nyt sitten ymmärretään, positiivinen tai negatiivinen, se on vähän asenteista kiinni, sisältää useita erilaisia energiatulevaisuuksia, useita jatkovalintoja edelleen.

Arvoisa puhemies! Itse olen päättänyt sille kannalle, että mielestäni uuden ydinvoimalan rakentaminen ei ole yhteiskunnan kokonaisedun mukaista, ja perustelen sitä seuraavassa erilaisilla näkökulmilla.

Mielestäni hallituksen energiapoliitikasta on puuttunut tavoitteellisuus. Tietyt ennusteet on otettu kuin sellaisinaan itseään toteuttavina. Tällä viittaa nimenomaan niihin kasvunusteisiin, joita kauppa- ja teollisuusministeriön energiasastolla laaditaan. Kuitenkin mielestäni erilaiset

energiatulevaisuudet ovat sidoksissa hyvin voimakkaasti siihen, mitä muuta yhteiskunnassa päätetään tehdä, miten ajetaan hyvinvointia tässä maassa.

Itse asettaisin keskeiseksi energiapoliittiseksi tavoitteeksi ympäristönsuojelun ja turvallisuuden. Ympäristönsuojelutavoite pitää sisällään pyrkimyksen rikin, typen ja hiilen oksidien vähentämiseen energian tuotannossa ja myös turvallisuusriskien minimoimisen. Keinot, joilla näihin tavoitteisiin päästäisiin, ovat mielestäni energian säästö ja tehokkaampi hyväksikäyttö. Tähän tavoitteeseen taas päästään energiaverotusta kehittämällä, sitä asteittain järkevästi tiukentamalla, sekä muuttamalla suunnittelustrategioita esimerkiksi siihen suuntaan, mikä on ns. least cost planning -periaate, joka perustuu siis siihen, että esimerkiksi yksittäiset sähköyhtiöt pyrkivät arvioimaan, onko kannattavampaa sijoittaa erilaisiin säästötექniikoihin, säästön edistämiseen vai uuteen tuotantokapasiteettiin. Tämän ajattelutavan leviäminen muuhunkin energiapoliittikaan mielestäni on erittäin tärkeää.

Käytännössä mielestäni näiden periaatteiden toteuttaminen merkitsee pyrkimystä välttää ydinvoimaa siksi, että siihen liittyy ratkaisemattomia ongelmia. Ydinvoiman turvallisuus ei ole sataprosenttista. Sen käyttöön liittyviä riskejä ei toisaalta mielestäni tule myöskään liioitella. Kuitenkin tekisin suuren eron sen välillä, mikä on sataprosenttinen turvallisuus ja mikä on melkein sataprosenttinen turvallisuus. Näillä käsitteillä on erittäin suuri ero. Koska ydinvoimaonnettomuuden seuraukset voivat olla erittäin kohtalokkaat, sitä suuremmalla syyllä näille käsitteille on tehtävä suuri ero.

Mielestäni ympäristötavoitteiden huomioon ottaminen energiapoliitikassa merkitsee myös teollisuuspolitiikan, tuotantopolitiikan uudelleenarvioimista ja pyrkimystä teollisuuspuhjan muuttamiseen vähemmän energiantensiiviseksi. Tämä tavoite on tietenkin sellainen, joka ei toteudu aivan käden käänteessä. Se edellyttää tutkimusta, siihen sijoittamista. Se edellyttää koulutuspolitiikkaa. Se edellyttää kannustamista yrittäjyyteen. Mielestäni se on kuitenkin kestävä kehityksen Suomelle ainoa mahdollinen järkevä tie.

Mielestäni ympäristönäkökulmien huomioon ottaminen merkitsee myös uusiutuvien energiarajojen kasvavaa hyväksikäyttöä. Tässä on keskeistä myös se, että energian hinnoittelulla, energiaverotuksella saadaan aikaan tilanne, jossa sijoittaminen esimerkiksi uusiin energiateknologi-

oihin tulee suhteessa edullisemmaksi. Energiave-
rotuksella voidaan luoda markkinoita uusiutu-
ville energiavaroille, niiden hyödyntämiselle.

Arvoisa puhemies! Tänään käydyssä keskustelussa ministeri Kääriäisen jo kuuluisaksi käynyt takinkääntö on ollut monelle edustajalle pettymys. Mielestäni se on osoitus siitä, että ministerillä ei ole riittänyt uskoa tavoitteiden asettamiseen energiapolitiikassa vaan hän on jostakin syystä omaksunut uuden kannan, joka pitää sisällään sen, että energiapolitiikka tulevaisuutta ei voitaisi muuttaa vaan vain yksi linja on mahdollinen. Tämä on erityisen surullista, kun on kuitenkin kyse johtavasta politiikasta, jolla olisi erittäin suuri vaikutusvalta siihen, mitä kauppa- ja teollisuusministeriössä tapahtuu.

Toisaalta pidän uskomattomana hänen näkemystään siitä, että eduskunnan mahdollinen siunaus viidennelle ydinvoimalalle voitaisiin jollakin keinolla peruuttaa. Mielestäni tämä on vastuun pakoilua ja sinänsä erittäin vaarallista, koska mikäli eduskunta kuvittelee, että tuo lupa voitaisiin peruuttaa, seurauksena on sitten se, ettei kaikkia arvioita, jotka ovat välttämättömiä yhteiskunnan kokonaisedun arvioimiseksi, oteta huomioon vaan tuudittaudutaan aivan väärin käsityksiin siitä, että TVO:n ja Imatran Voiman edustajat olisivat jotenkin kiinnostuneet saamaan eduskunnalta vain ehdollisen lupauksen viidennestä ydinvoimalasta.

Tänään käydyssä keskustelussa työllisyyskysymykset ovat olleet vahvasti esillä. Tämä ei sinänsä ole yllättävää massatyöttömyyden vallitessa tässä maassa. On kuitenkin hämmästyttävää, kuinka suuresti ydinvoiman työllistävyyttä on liioiteltu. Laskelmia on esitetty hyvinkin monen tyyppisiä. Näyttää siltä, että monet niistä perustuvat lähinnä mielikuviin eli itse asiassa ne eivät ole todellisia laskelmia. Mikäli arvioidaan ydinvoimalan rakentamista pelkästään työllisyysnäkökulmasta, mielestäni on tärkeää muistaa, että uuden ydinvoimalan rakentaminen rasittaa vaihtotasetta erittäin voimakkaasti, ja kaiken kaikkiaan uusi ydinvoimala on vähemmän työllistävä kuin monet muut energiantuotantotavat.

Mielestäni on surullista, että ministeri Kanervalla ei ollut selkeää näkemystä niistä tekijöistä, jotka vaikuttavat energiaratkaisujen työllistävyyteen. Kenties tämä on yksi syy siihen, miksi hän tämän päivän keskustelussa kovin yksioikoisesti hoki sitä, että uusi ydinvoimala tuo työpaikkoja.

Kiinnittäisin huomiota myös siihen, että mikäli eduskunta hyväksyy periaatepäätöksen viiden-

nestä ydinvoimalasta, eduskunnalla ei ole käytettävissä mitään keinoa vastakauppojen sopimiseksi tässä asiassa. Eduskuntahan ei voi tehdä päätöstä siitä, miltä taholta ydinvoimala tilattaisiin, jos positiiviseen päätökseen ydinvoimalan suhteen päädytään, ja näin ollen ei myöskään, kerran sellaista sitoumusta ei voida tehdä, voida laatia minkäänlaista velvoitusta vastakaupoista. Kyse on siis pitkälti siitä, että luodaan mielikuvalupauksia ja sillä lailla pyritään suostuttelemaan sellaisia ydinvoimalle kriittisiä edustajia, joille työllisyyskysymykset ovat keskeisiä, muuttamaan kantansa.

Arvoisa puhemies! Tänään on keskusteltu myös siitä, mikä on eduskunnan autonomia asiassa. Ydinvoimalobbyn keinot ovat olleet kovia, mikäli on uskomisen yhteenkään niistä kertomuksista, joita olen itsekin saanut kuulla. Toivon sydämestäni, että jokainen edustaja tekee päätöksensä asiassa omaantuntoonsa ja vakaukseensa nojautuen eikä painostuksen alaisena. Tämä on mielestäni perusedellytys sille, että eduskunnalla säilyy edes jonkinlainen arvovalta näinä poliittisesti ja taloudellisesti vaikeina aikoina.

Ed. D r o m b e r g (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan muuttamaan asiaa kommentoida ed. U. Anttilan puheenvuorosta. Kun hän puhui turvallisuudesta, että ei ole sataprosenttista turvallisuutta ydinvoimassa, ja samalla turvallisuuskehikoita rakenteli puheessaan, sanoisin, ettei missään energiamuodossa ole sataprosenttista turvallisuutta taattu.

Kun talousvaliokunnassa kuuntelimme asian-
tuntijoita, he esittivät lukuja. Kun seitsemän on se paha ydinvoimaonnettomuus, joka voi tapahtua, siis pahin laatuaan, niin Suomessa on ollut asteeltaan numero 2, jota ei voida luokitella min-
kään asteiseksi riskitekijäksi. Ainoastaan tämän asteinen vahinko on tapahtunut. Kun vertaillaan eri maissa olevia ydinvoimalaitoksia, meillä ovat maailman huippuluokkaa omat laitoksemme ja turvallisuus on todella valvottua.

Ympäristönäkökulman minusta täytyisi vi-
reilläkin olla vahvasti mukana, kun ratkaisua tehdään energiapolitiikasta ja uusiutuvista energiamuodoista. Ihmettelenkin sitä, että vihreät niin painokkaasti tuovat esiin fossiilisia polttoaineita, kun on ympäristöstä kysymys. Täytyy todellakin sanoa, että jos ympäristö on yksi tärkeimpiä tekijöitä, ydinvoima on yksi parhaita ratkaisuja.

Ed. U. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toin puheenvuorossani esille sen, että mielestäni rikin, typen ja hiilen oksidien päästöjen vähentäminen on aivan välttämätöntä. Käytännössähän tämä merkitsee sitä, että fossiilisia polttoaineita, öljyn ja kivihiilen käyttöä polttoaineina, tulee vähentää hyvin nopeaan tahtiin. Tämä asettaa tietysti energiapolitiikalle siinä mielessä pienemmän liikkumavaran, että ympäristönäkökulma kokonaisuudessaan otettaisiin huomioon.

Mitä tulee riskeihin, todellakin puheenvuorossani yritin korostaa sitä, että sataprosenttisella turvallisuudella ja melkein sataprosenttisella turvallisuudella on suuri ero varsinkin tapauksessa, jossa seuraukset voivat olla hyvin kauaskantoiset. Juuri tämä on olennainen kysymys ydinvoimassa, ei niinkään se, että voitaisiin osoittaa, että onnettomuuksia olisi ollut runsaasti. Ne sisältävät potentiaalin erittäin hallitsemattomaan tilanteeseen. Juuri se, että eri energiatuotantomenetelmien sisältämät riskit ovat erityyppisiä, tekee niiden vertailun vaikeaksi. On vaikea mitata kiloja ja tunteja samalla mittarilla. Tämä on hieman karkeistettu esimerkki siitä, että jos on hyvinkin erityyppisiä, eri dimensioilla olevia tekijöitä, ei niitä ole kovinkaan helppo yhteensovittaa. Tietenkin voidaan tehdä esimerkiksi arvioita siitä, mikä on tietyn riskin todennäköisyys ja mikä on riskin vaikuttavuus, mutta se on vain eräs tapa tarkastella kysymystä.

Ensimmäinen varapuhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia on kulunut!

Ed. Jokiniemi (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En oikein ymmärrä ed. U. Anttilan käsitystä, kun hän vastustaa ydinvoimaa, ja hän mainitsi myös, että vihreät vastustavat tai pyrkivät vähentämään fossiilisten polttoaineitten käyttöä ja myös vesivoimaa he vastustavat. Millä tavalla vihreät yleensä sähköntuotantokysymykset ratkaisisivat meidän valtakunnassamme?

Ed. Joupila: Arvoisa rouva puhemies! Eduskunta on tällä viikolla tekemässä hyvin tärkeää päätöstä, toisin sanoen sitä, annammeko valtioneuvoston ydinvoimayksikön rakentamista koskevaan periaatepäätökseen myönteisen vai kielteisen kannanoton. Ed. Ulla Anttila edellisessä puheenvuorossa puhui lobbauksesta ydinvoiman puolustajien tai teollisuuden puolelta. Sannon, että myös lobbausta toiselta puolelta on käytetty hyvin ansiokkaasti viime aikoina hyväk-

si, ja siihen viittasivat myös ed. Astalan kolmen kohdan argumentit, joissa hän esitti kysymyksiä IVOn edustajille. Niihin en itse pysty vastaamaan luonnollisestikaan, koska se vaatisi perehtymistä hyvin seikkaperäisesti. Mutta haluan vain todeta, että lobbausta on käytetty puolelta ja toiselta ja että tässä asiassa jokainen meistä on varmasti tekemässä päätöksen omista lähtökohdistaan. Henkilökohtaisesti ilmoitan jo näin aluksi, että olen ydinvoiman lisärakentamisen puolustaja, ja perusteluksi sille, miksi kannatan ydinvoimalayksikön rakentamista, esitän seuraavia näkökohtia.

Ensisijaisestihan kysymys on luonnollisesti energiapolitiittinen, ja viittaan tässä kauppa- ja teollisuusministeriön selvitykseen sähkön kysynnän ja hankinnan näkemyksistä sekä perusvoimavaihtoehtoista. Tiedossa on, että nykyinen kapasiteetti, kun otetaan huomioon myös rakenteilla olevat noin 1 100 megawattia, riittää kulu- van vuosikymmenen jälkipuoliskolle. Vuonna 2000 kapasiteettivaje on noin 2 000 megawattia ja viisi vuotta myöhemmin 3 500 megawattia, näin siitä huolimatta, että välttämättömät energiansäästötoimet olisivat erittäin tehokkaita ja valtioneuvoston asettamat energiansäästöavoitteet saavutettaisiin.

Energian riittävyys on keskeinen vientiteollisuutemme ja talouselämämme kilpailukyvyyn edellytys. Kun tällä hetkellä elämme erittäin vaikeassa taloudellisessa tilanteessa, on mielestäni nyt viimeistään tehtävä ydinvoimalaratkaisu paitsi energiapolitiittinen niin suuresti myös talous- ja teollisuuspolitiittinen. Tämän päätöksen myötä antaisimme talouselämälle ja teollisuudelle uskoa tulevaisuuteen ja uskoa siihen, että Suomeenkin on mahdollista ja kannattaa investoida. Antaisimme myös ulkomaalaisille mahdollisille investoijille signaalin siitä, että suomalaiset investoinnit eivät tulevaisuudessa tulisi olemaan energiahuollon kannalta kyseenalaisia.

Sähkön saannin turvaaminen luo edellytykset ennen muuta puunjalostusteollisuuden kilpailukyvyille ja se taas puolestaan luo edellytyksiä uusien teknologioiden ja tuotantostruktuurien kehittämiselle. Metsäteollisuus tuo vientimarkkoja Suomessa jokaista taloutta kohti lähes 20 000 markkaa. Kyseinen lähtökohta siis energian tuotannosta päätettäessä on se, halutaanko Suomessa kansantalouden kasvavan ja maan vaurastuvan sekä nimenomaan työllisyyden kohentuvan, sillä työttömyys on tällä hetkellä pahin vitsauksemme. Näin ollen tältä kannalta katsottuna ja viitaten talous- ja teollisuuspolitiittisiin nä-

kökohtiin en voi millään ymmärtää niitä, jotka vastustavat viidennen ydinvoimalan rakentamista erilaisilla argumenteilla, joista yleisimmät ovat ympäristöpoliittiset, turvallisuuteen ja terveyshaittoihin liittyvät argumentit.

Jos ajattelemme niitä vaihtoehtoja, joita ydinvoimalle perusenergiaratkaisussa on esitetty, niin erittäin monissa puheenvuoroissa tänäänkin on käynyt ilmi, että maakaasu ei tässä vaiheessa tule vielä kysymykseen. Norjan ja Barentsinmeren putkihankkeesta ei ole päätöksiä eikä edes realistisia aikataulu- tai rakentamissuunnitelmia. Mahdollisesti saatavan kaasun hinta on myös täysin hämärän peitossa. Lisäksi ydinvoiman sulkeminen pois tuotantovaihtoehtojen piiristä nostaisi suurella varmuudella Suomeen ostettavan maakaasun hintaa.

Kotimaiset energiaraka-aineet, kuten puu ja turve, soveltuvat lähinnä yhdistettyyn sähkön ja lämmön tuotantoon. Tällöin jäävät varmuuden kannalta perusvoiman tuotannon todelliseksi vaihtoehtoiksi hiilivoima ja ydinvoima, kuten periaatepäätöksessäkkin todetaan. Hiilivoiman ja muiden fossiilisten polttoaineiden mutta ennen muuta kivihiiilen aiheuttamien ympäristösaasteiden riskit ovat tunnetut. Suomi on sitoutunut mm. Rion sopimuksen myötä hiilidioksidipäästöjen ja sitä kautta kasvihuoneilmiön sekä myös kaikkien polttovoimaa tuottavien tyypipäästöjen ja sitä kautta haposateiden rajoittamiseen. Energiaratkaisu, jossa ydinvoima suljettaisiin ulkopuolelle, johtaisi huomattavaan hiilidioksidin ja tyypipäästöjen kasvuun hiili-, maakaasu- ja turvevoimaloiden myötä.

Muutama sana ydinvoimasta ja terveydestä. Kun ydinvoimaa on vastustettu, sitä on pidetty terveyden kannalta haitallisena energialähteenä. Oikea kuva on kuitenkin paljolti erilainen. Sitä onkin lähestyttävä siten, että verrataan ydinvoimaa muiden energialähteiden terveyshaittoihin. Hiili- ja turvevoimaloiden raskasmetalli- ja muut hiukkaspäästöt ovat syöpää ja perimäaurioita aiheuttavia sekä maaperää myrkyttäviä. Niiden arvioidaan Euroopassa aiheuttavan joka vuosi syöpätapauksia jopa yli kymmenen kertaa enemmän kuin Tshernobylin ydinvoimalaonnettomuus aikanaan aiheutti.

Tässä yhteydessä viitataan, aivan kuten talousvaliokunnan vastalauseessa I viitataan, Suomen Lääkäriliiton ympäristötyöryhmän julkaisuun "Terveellinen ympäristö", jossa todetaan, että keskeinen tapa vähentää ympäristön terveyshaittoja ja terveysriskejä on parantaa ilman laatua. Sen todetaan edellyttävän fossiilisten polttoainei-

den haittojen vähentämistä, energian säästöä sekä ydinvoiman tuotannon lisäämistä ja korkeintaan maakaasun suosimista, mikäli fossiilisia polttoaineita käytetään.

Kun energiatuotannon turvallisuusriskit yleensä yhdistetään pelkästään ydinvoimaan, johon liitetään onnettomuusriski ja jäteongelma, haluan todeta, että jos verrataan ydinvoimaa ja fossiilisia polttoaineita ja niiden kautta hankittua energiateollisuutta ja turvallisuutta ihmisen terveyden kannalta, niin tällöin ydinvoima on ylivoimaisesti paras. Lisäksi todettakoon se, mikä useissa puheenvuoroissa jo aikaisemmin on todettu, että ydinvoimasta saadun käyttökoemuksen perusteella Suomessa olevien laitosten turvallisuus on jo nyt korkealla ja hyväksyttävällä tasolla, ja selvitysten mukaan ydinpolttoaine voidaan riittävän turvallisesti haudata maamme vakaaseen kallioperään. Niinpä ympäristösyöt, terveyspoliittiset syyt sekä turvallisuusriskien vähentäminen nimenomaan ympäristön ja terveyden kannalta puoltavat mielestäni ydinvoiman lisärakentamista em. argumentein.

Vielä näkemys keskusteluun siitä, miten suhtautua idästä tuotuun sähköön, joka on tuotettu Tshernobyl-tyyppisillä, vanhanaikaisilla, turvallisuusriskien kannalta epäluotettavilla laitteilla. On minusta kaksinaismoraalia puhua viidettä ydinvoimalaa vastaan, joka olisi länsimaisen tekniikan keinoin rakennettu ja nykyaikaiset turvallisuusvaatimukset täyttävä.

Eettis-moraaliseen kysymykseen vielä se näkökohta, että meillä on jo, hyvät ystävät, neljä ydinvoimalaa. Suomi ei siis ole ydinvoima-asiasa mikään neitsyt eikä viidennen ydinvoimalan rakentaminen näin ollen puhkaisisi tässä asiassa Suomi-neidon immenkalvoa.

Kun elämme tässä taloudellisessa tilanteessa ja kun työttömiä on yli puoli miljoonaa, en voi mitenkään ymmärtää, että ne henkilöt, jotka puhuvat elvyttämisen puolesta, olisivat nyt vastustamassa viidettä ydinvoimalaa. Sillä on erittäin huomattavat työllisyysvaikutukset, erilaisten arvioiden mukaan 35 000 henkilötyövuotta ja puhutaan jopa 55 000 henkilötyövuodesta jo parin seuraavan vuoden aikana.

Ydinvoimalapäätös olisikin erittäin merkittävä heräteruiske talouselämälle. Se saisi investoinnit käyntiin, suunnittelua suunnittelijoille, rakennustöitä rakentajille ja alihankintoja myös pienelle ja keskisuurelle teollisuudelle. Päinvastoin kuin päivällä joku esitti, että tästä ei hyötyisi pieni ja keskisuuri teollisuus, niin varmasti hyötyy.

Vielä kirjelmistä, joita olemme saaneet eri ta-

hoilta. Minusta vetoamus, joka meille on 15.9. lähetetty ammattiyhdistysliikkeen taholta heidän keskusjärjestöiltään, on hyvin vartenotettava. Siellä laidasta laitaan eri ammattiyhdistykset, Akava, Insinööriliitto, Keskuskauppakamari, Metallityöväen Liitto, MTK, Teknisten Liitto, Suomen Lastenhoitajaliitto jne., yli 40 ammattiliittoa ja heidän keskusjärjestöään vetoavat kansanedustajiin ydinvoimalan rakentamisen puolesta.

Minusta tällainen vetoamus on otettava vakavasti. Myönteinen ydinvoimapäätös koettaisiin konkreettisena toimenä, joka vahvistaisi Suomen uskottavuutta investointikohteena niin kotimaassa kuin ulkomaillakin. Se koettaisiin myös meille poliittisille päättäjille positiivisena siinä mielessä, että voisimme pestä kasvomme ryhmänä, joka myös haluaa kantaa vastuuta maahan tulevasta hyvinvoinnista.

Ydinvoimalapäätös mittaa mielestäni myös eduskunnan vastuunkantokykyä tässä taloudellisessa tilanteessa. Tätä päätöstä on mielestäni jo liiankin kauan viivytelty, mutta parempi myöhään kuin ei milloinkaan.

Ed. T a i n a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Jouppila ei ehkä ole kuunnellut sitä keskustelua, mikä täällä on aikaisemmin käyty työllisyysvaikutuksista. On todella useaan otteeseen pohdittu sitä, millä ihmeen perusteella arvioidaan kymmenientuhansien työpaikkojen syntyvän. Esimerkiksi omalla alueellani ammattijärjestöt, joihin ed. Jouppilakin vetosi, ovat kertoneet meille kansanedustajille, että 30 000 työpaikkaa syntyy eduskunnan napinpainalluksella ensi vuonna. Kun olen heiltä tiedustellut, mihin tämä tieto perustuu, he eivät sitä tiedä. He ovat vain pistäneet nimensä paperiin, jossa näin vaikutellaan.

Vähän epäilen, että monet näistä kannanotoista perustuvat juuri erittäin hatariin arvioihin, ja ne perustuvat myös hatariin arvioihin siinä mielessä, ettei ole pohdittu sitä, mikä on tämän toisen ratkaisun vaikutus. Luulen, että olen ed. Jouppilan kanssa samaa mieltä siitä, että nyt tarvitaan työllistäviä toimenpiteitä. Meillä on vain eri käsitys keinoista.

Mitä tulee siihen, että on jo 4 ydinvoimalaa ja viides on samantekevää, ei se aivan näinkään ole. Tässä on kysymys ydinvoiman lisäyksestä ja myös kysymys siitä, ettemme välittäisi ydinjätteen ongelmasta tuon taivaallista. Olisimme valmiit tuottamaan lisää ydinjätteitä huolimatta siitä, ettei ole ratkaistu niiden käyttöä.

Sanoitte myös, että on kaksinaismoraalista tuottaa idästä sähköä. Ed. Jouppila varmasti tietää kuten minäkin, että Venäjällä ei suinkaan olla sulkemassa näitä ydinvoimaloita. On varmasti parempikin, että ostamme sieltä sähköä, pystymme sitä kautta vaatimaan parannuksia näihin voimaloihin, ja pystymme myös järkevällä tavalla välittämään valuuttaa Venäjän käyttöön sen sijaan, että antaisimme jotakin avustusrahaa, jonka käytöstä emme tiedä.

Ed. S a a s t a m o i n e n (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Taina äskettäin peräsi 35 000 miestyövuoden eli työpaikkojen perään. Talousvaliokunnan tietojen mukaan nämä laskelmat perustuvat Oulun yliopistossa tehtyyn tutkimukseen. Minä yritän huomisen päivän aikana ed. Tainalle toimittaa asiaa koskevaa materiaalia.

Olen sitä mieltä, että meidän kansanedustajien on perustettava mielipiteemme ja käsityksemme asiantuntijoiden tekemiin tutkimuksiin, ja tässä minä kylläkin uskon siihen tutkimukseen, johon on vedottu.

Ed. J o u p p i l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastauksena ed. Anneli Tainan työllistämisenäkökohtaan esitän viitaten niihin esityksiin, joita nimenomaan itse olen saanut ammattiyhdistysjärjestöiltä ja muilta vastuuntuntoisilta piireiltä ja joita on tietooni saatettu, että monet teollisuuslaitokset tällä hetkellä ovat jäädyttäneet investointitarpeensa ja odottavat perusvoimaratkaisua, tässä tapauksessa ydinvoimaratkaisua. He aloittaisivat näitä hankkeita, koska heillä on varastossa suunnitelmia, mm. Outokummulla Tornion terästehtailla ja Kokkolassa jne. Nämä tiedot perustuvat yliopistossa tehtyihin selvityksiin, mihin ed. Saastamoinen viittasi.

Kaksinaismoraalista entisestä Neuvostoliitosta tuotetun ydinvoiman suhteen olen eri mieltä ed. Tainan kanssa. Minusta on parempi, että tuotamme kotimaassa omalla rakennettavalla lisäydinvoimalalla perusenergiaa kuin että ostamme jatkuvasti sieltä epäedullisilla laitteilla tuotettua energiaa.

Ed. A l a - H a r j a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Tainalle muutama muistutus, mitä valiokunnassa kuulimme ammattihenkilöiden mahdollisuuksista jatkotyöskentelyyn Suomessa. Jos meillä ei rakenneta lisää ydinvoimaa, niin tämä hyvin koulutettu ammattihenkilö

kilöstö joutuu Suomessa työttömäksi ja ainakin osa heistä lähtee ulkomaille. Uusi ydinvoimala antaisi heille työtä, ja sillä varmistettaisiin tämän korkeasti koulutetun ammattihenkilöstön pysyminen Suomessa. Juuri heidän ammattitaitoaan käytetään hyväksi Venäjän ydinvoimaloita tutkittaessa, kun näitä ydinvoimaloita seurataan ja pyritään parantamaan niiden turvallisuutta. Siinä mielessä tämä yhteistyö on Suomelle hyvin arvokasta, ja oman voimalan rakentaminen varmistaisi tietotaidon säilymisen Suomessa ja sen käyttämisen Suomen ympäristön turvallisuuden parantamiseksi.

Ed. D r o m b e r g (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan vielä palata työllisyyteen. Kun talousvaliokunnassa olemme kuunnelleet asiantuntijoita, niin kiistattomasti voidaan sanoa, että kyllähän tällä ilmeisen selvä vaikutus on Suomen työllisyystilanteeseen ja sitä kautta myös kotimaisen kysynnän lisääntymiseen. Kun ajatellaan niitä henkilöitä, jotka tässä vaihtoehtoenergiamuodossa tulisivat kysymykseen työllistettävänä, epäilen vain, kuinka moni suomalainen tänä päivänä lähtee risusavottoihin, jos sitä pidetään yhtenä työllistämiskeinona.

Sitten ydinjätteistä: Valiokunnassa kuulimme erittäin hyviä asiantuntijoita, ja myös maaperätutkimukset on Suomessa tarkkaan tehty ja määritelty sijaintipaikkakunnat, joihin olisi turvallista sijoittaa ydinjäte. Meillä oli erittäin hyvä naisasiantuntija, joka myös kertoi prikulleen tarkkaan, kuinka tämä jäte säilytetään ja kuinka turvallisesti se voidaan Suomen maaperään sijoittaa.

Sen lisäksi haluan vielä ottaa kantaa Venäjän ydinvoimaloihin. Euroopan neuvostossa olen käynyt läpi raportin, jossa tutkittiin Venäjän ydinvoimalat, ja todella, kun olen sen raportin lukenut, ehdottomasti olen sitä mieltä, että on parempi sijoittaa Suomeen yksi lisäydinvoimala kuin ostaa Venäjältä ydinenergiaa. Se on silmien sulkemista totuudelta.

Ed. T a i n a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toistan edelleen sen, että Venäjä ei sulje näitä voimalaitaan, vaikka Suomi rakentaisi uuden ydinvoimalan. Olen myös perehtynyt ydinjätteen säilytysuunnitelmiin. Minun on todettava, että pidän aivan järjettömänä sitä, että me tuotamme sellaista ydinjätettä, joka pitää haudata 500 metrin syvyyteen ja joka siellä joutuu olemaan vähintään 1 000 vuotta. Sinne pitää haudata myös käytöstä poistetut voimalat, ja sinne pitää haudata keski- ja matala-aktiiviset jät-

teet. Jos tätä ei pidä järjettömänä, silloin se on tietysti arvostuskysymys. Itse en voi ymmärtää tämän tapaisen voiman käyttöä lainkaan.

Ed. Jouppila totesi, että yritykset suorastaan odottavat investointeja ja eduskunnan päätöstä. Jos yritykset ovat, melkein voisi sanoa, niin moraalittomia, että ne huolimatta siitä, että Suomessa ei ole energiapulaa, odottavat jotakin tiettyä napinpainallusta tehdäkseen investointipäätöksiä, ei voi muuta kuin todeta, että kovin mustavalkoisena nähdään kysymys tälläkin kohtaa.

Mitä tulee ammattihenkilöstöön ja heidän työllisyyteensä, tästä asiastahan ovat Saksa ja Ruotsi huolissaan omien insinööriensä kohdalla, tilaako Suomi voimalan vai ei. Olisin itse mieluummin kiinnostunut suomalaisten insinöörien työllisyydestä. He pystyvät työllistymään suomalaisen tekniikan kehittämisessä. Ja toivoisin, että miestyövuosista lakattaisiin puhumasta, puhutaisiin työpaikoista ja siitä, montako työpaikkaa ja millä perusteella arvioidaan syntyvän. Voimala työllistää valtioneuvoston mukaan noin 2 000 ihmistä kahdeksan vuoden aikana, ja se on noin 12 000 henkilötyövuotta.

Ed. M ä k i p ä ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Odotan mielenkiinnolla, että ed. Saastamoinen tuo ne Oulun tutkimukset meille tänne, että mekin pääsemme selvyyteen, miksi työllistämisluvut ovat näin suuret. Niin kuin ed. Taina mainitsi, minäkin uskon näihin lukemiin paremmin.

Ed. Drombergille sanon, että odotan, että te prikulleen sanoisitte, mihin ydinjätteet Suomessa haudataan, koska teillä on tietoa. Minulla valitettavasti ei vielä ole, ja jos ollaan päättämässä ydinvoiman rakentamisesta, totta kai tämän asian pitäisi olla selvä. Edelleen, ellei ed. Dromberg tiedä, että Suomessa kasvaa muutakin kuin risuja, kyllä täällä kasvaa myös muutakin puuta, jota voidaan käyttää. Yleisesti kokoomuksen naiskansanedustajat näissä puheenvuoroissa ovat toittaneet sitä samaa laulua, että jollei ydinvoimalaa rakenneta, niin ainut vaihtoehto on hiilivoima. Lopettakaa nyt jo. Vaihtoehtoja on monta muuta. Kysykää ministeri Pietikäiseltä, hän antaa teille yksityisopetusta.

Ed. A l a - H a r j a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Mäkipäälle muistutan, että Suomen Atomiteknillinen Seura oli meillä valiokunnassa ja esitti, että ydinjätteiden loppusijoittamiseksi Suomen kallioperään on esitetty turvalliset tekniset ratkaisut, joiden toteuttami-

seksi kerätään varat ydinsähkön hinnasta. Suomen kallioperä on siinä mielessä hyvä ja turvallinen paikka. Tosin vähintään puolen kilometrin syvyyteen niitä on sijoitettava, mutta kuitenkin. He kumosivat pelot, että jos maaperä liikkuu, siellä tulee säröjä ja vesivirrat liuottavat radioaktiivisia aineita. Kuulemma radioaktiiviset aineet eivät liukene kuin hyvin vähän veteen ja pohjaveisiin vaikutus on olematon.

Ed. R o s s i : Arvoisa rouva puhemies! Hyvät edustajat! Eduskunta on saanut vihdoin päätettäväkseen kevätistuntokaudelta siirretyn Imatran Voima Osakeyhtiön ja Teollisuuden Voima Osakeyhtiön lupahakemuksen ydinvoimalaitosyhtiön rakentamisesta. Ydinennergialain mukaan sekä päätösvalta että kokonaisvastuu kuuluvat eduskunnalle. Sitä ei ole kenenkään syytä väheksyä, vaikka moni kansanedustajakin olisi mielissään, jos eduskunnan ei tarvitsisi tehdä päätöstä ydinennergian lisärakentamisesta. Olisihan se toki paljon helpompaa, mutta kyllä eduskunnan on uskallettava kantaa vastuunsa myös vaikeissa kysymyksissä.

Kun eduskunta hyväksyi viime marraskuussa selvällä enemmistöllä pönten, jonka mukaan ydinvoiman lisärakentaminen ei kuulu Suomen energiastategiaan, luuli moni asian käsittelyn päättyneen siihen. Asiallisesti ottaen periaatelinjauks oli paikallaan, mutta on selvää, että energia-yhtiöiden lupahakemuksen on vastattava suoraan joko kielteisesti tai myönteisesti. Kannatin asian selkeää ratkaisua eli ydinvoimapäätöksen tuomista eduskuntaan myös keskustan eduskuntaryhmässä äänestyksessä ennen kuin hallitus teki asiasta oman esityksensä.

Eduskunnan valiokunnat ovatkin käsitelleet asiaa erittäin monipuolisesti ja laajasti. Talousvaliokunta päätti esittää ydinvoimalayhtiön rakentamisluvan kumoamista. Samalle kielteiselle kannalle päätyivät myös hallintovaliokunta, sosiaali- ja terveysvaliokunta sekä ympäristövaliokunta. Ainoastaan valtiovarainvaliokunta päätyi kannattamaan ydinvoiman lisärakentamista. Huomattava tosin on, ettei yksikään valiokunta ollut päätöksessään yksimielinen.

Arvoisa puhemies! Ydinvoimalaitosyhtiön rakentamispäätöksessä on kysymys enemmästä kuin yhdestä voimalaitoksesta. Kysymys on Suomen energiapolitiikasta. Tällöin eduskunnan on harkittava todella monipuolisesti, mikä linja on yhteiskunnan kokonaisedun mukaista. Päätöksessä on huomioitava energiataloudelliset perusteet, alue- ja työllisyyspoliittiset

näkökohdat, ympäristön kannalta yli elinikäinen ratkaisu, kestävät perusteet mahdollisen kriisijän energiatuotannon varmistamiseksi sekä erityisesti ydinvoiman käyttöturvallisuuteen liittyvät kysymykset. Energiataloudellisessa katsannossa lähtökohtana on luonnollisesti sekä energian hinta että saatavuus. Kun ydinvoimalaitos on erittäin pääomavaltainen tuotannonala, niin investoinnin, mahdollisesti noin 15 miljardin markan, reaalikorko on ilman muuta korkeampi kuin VTT:n oletamat 5 prosenttia. Oletetulla korkotasolla luodaan mielikuvaa edullisesta energiamuodosta, jonka todellinen hinta on riippuvainen ratkaisevasti pääomakustannuksista eli reaalkorosta.

Ydinsähkön hinnan määrittäminen muutoinkin on äärimmäisen vaikeaa, koska mahdollisten onnettomuustilanteiden mukanaan tuomia menetyksiä ei lasketa kaikessa laajuudessaan mukaan, vaan seuraukset jäävät yhteiskunnan verorahoin kannettaviksi. Sähkön ja energian saatavuuden suhteen kannattaa yhteiskunnan luoda aina mahdollisimman monipuolinen tuotantopaletti, koska se varmistaa saatavuuden parhaiten. Ydinsähkön kolmanneksen osuus on jo aivan riittävä maamme energian tuotannossa.

Alue- ja työllisyyspolitiikan kannalta on aivan selvää, että ydinvoiman lisärakentaminen on huonoin vaihtoehto. Ydinvoima on keskittävää teollisuutta. Kun kysymyksessä olisi Ruotsista toimitettava voimalaitosyksikkö, jäisi kotimaisen teollisuuden osuus koko 15 miljardin markan potista varsin pieneksi. Vastakaupat luovat luonnollisesti työmahdollisuuksia, mutta niiden markkinointi tässä yhteydessä on perustunut enemmänkin ilmaan heitettyihin ajatuksiin.

Jos me panostamme kotimaiseen energiatuotantoon, metalliteollisuudelle avautuvat monipuoliset markkinat turvetuotannon, metsän käsittelyn ja itse energiatuotannon parissa. Hämmästelän suuresti esimerkiksi varkauteilaisen A. Ahlströmin kattilatuotannon väheksymistä Suomessa, vaikka osaaminen ja tekniikka ovat maailman kärkiluokkaa. Energialinjauksissa luodaan aina uutta ja annetaan potkua kehitykselle. Näin teki aikanaan myös Kuopion kaupunginvaltuusto, joka päätti rakentaa ennakkoluulottomasti ns. Haapaniemi 1 ja 2 turvevoimalaitokset, jotka tuottavat kaupungille sekä lämmön että noin 80 prosenttia sähköstä erittäin edulliseen hintaan. Turvevoimalaitokset ovat työllistäneet ja työllistävät runsaasti maakunnan yrityksiä ja väkeä. Haapaniemi 2 päätöstä vastusti jostakin syystä Kuopion kaupunginvaltuustossa mm. eräs

Imatran Voima Oy:n hallinnossa mukana ollut kansanedustaja. Sopii tietysti kysyä, miksi.

On tietysti totta, että uraanilla tuotettu sähkö on siistiä työtä verrattuna mm. puun ja turpeen avulla tuotettuun energiaan. Mutta varsinkin viime vuosikymmenen olisi luullut opettavan meille kaikille suomalaisille, että perustyön arvostuksen väheneminen johtaa lopuksi taloudelliseen kriisiin, kuten nyt on käynyt. Ydinvoimalaitoksen on väitetty luovan maahamme kymmeniätuhansia työpaikkoja ja lakaisevan samalla talouslaman pois altaan. Työpaikkojen osalta se kyllä pitääkin paikkansa, mutta on huomattava, että energian tuotantoa rakennetaan tarpeen mukaan, jolloin nuo samat työpaikat syntyvät joka tapauksessa, jos tarvetta energiatuotannon lisäämiselle on. Työpaikkojen sijainti tosin poikkeaa. Ydinvoimapäätös tuo uudet työpaikat Loviisaan tai Eurajoelle, kun taas hajautettu kotimaisiin energiavaihtoehtoihin pohjautuva tuotanto luo työpaikat tasaisemmin ympäri maata.

Ympäristön kannalta päätöstä arvioitaessa on syytä havaita, että ydinvoimalaitos tuottaa vain sähköä, joten silloin joudutaan turvautumaan lämpöenergian tuottamisessa esimerkiksi kivihilleen. Näin ollen ydinvoimaratkaisu on saastuttavampi kuin esimerkiksi kaasuvoimaratkaisu, jolloin voidaan tuottaa sekä sähköä että lämpöä yhtä aikaa. Uraanin louhinta, rikastus, varsinainen käyttö energian tuotannossa ja loppusijoitus käytännössä ikuisiksi ajoiksi luo ympäristöön monia ratkaisemattomia ongelmia. On täysin moraalitonta ajatella, että me voimme huolettomasti viedä jatkossakin korkea-aktiivisen ydinjätteen Venäjän hoidettavaksi. Varsinkin entinen Neuvostoliitto on näyttänyt täydellisen piittaamattomuutensa ympäristön ja ihmisten suhteen, joten mielestäni meidän suomalaisten täytyy tietää tarkkaan, mitä ydinjätteellä Venäjällä todella tehdään.

Kriisiajan energiatuotannon varmistaminen ei voi perustua ydinvoiman varaan. Onhan ydinvoima kaikkein haavoittuvin energiantuotantomuoto. Rauhattomassa maailmassa ei tule tuottaa koskaan epävarmoin ratkaisuin energiatuotannon kaltaisia perusasioita, koska kansalaisten, yritysten ja tuotantolaitosten perusturvaan kuuluu myös energian saamisen varmuus kaikkina aikoina. Hajautettu energiamalli onkin ilman muuta turvallisempi ja varmin tapa huolehtia toivon mukaan lisääntyvästä energiaomavaraisuudestamme.

Ydinvoiman käyttöturvallisuus vaihtelee tilanteen mukaan. Se on turvallista niin kauan kuin

mitään ei tapahdu. Pelottelematta tässä millään lailla esimerkiksi Tshernobylin ydinvoimaonnettomuudella me emme voi kuitenkaan ummistaa silmiämme todellisuudelta. Ydinvoima on parhaimmillaan tietyissä oloissa hyvä apuri, mutta onnettomuustilanteissa tappava. Minäkin joudun kysymään itseltäni, olenko valmis kantamaan vastuuni omana elinaikanani ja kuka kantaa vastuun myöhemmin päätöksistäni. Tuskinpa kukaan.

Arvoisa puhemies! Suomalainen kauppa- ja teollisuusministeriön johtama energiapolitiikka on ajanut ydinvoiman lisärakentamista vuosikausia. Nyt olemme tuon arvioinnin edessä. Käsitteäkseni eduskunnan on otettava kokonaisvaltainen vastuu ja luotava pohjaa kotimaiselle ja muun kuin ydinenergiatuotannon lisäämiselle. Esimerkiksi Neste Oy:n Porvoon voimalaitos ja Vuosaaren kaasuvoimalaitos tulevat tuottamaan jo saman määrän sähköä kuin suunniteltu ydinvoimalaitos, jos vain noille päätöksille luodaan edellytykset. Turha meidän on vaikeutella tässä vaiheessa, että Ruotsi ei lähde mukaan kaasuputkeen ja näin kaasu tipahtaa pois kuvioista. On näet päivänselvää, että Ruotsi vastustaa niin kauan kaasuvaihtoehtoa kuin Ruotsin ydinvoimateollisuudella on edes teoreettisesti mahdollisuudet toimittaa Suomeen ydinvoimalaitos. On aivan turhaa luulla, että maahamme voitaisiin rakentaa merkittävästi kaikkea mahdollista energiatuotantoa. Näin kuvittelemalla sorrutaan itsepetokseen. Mielestäni Suomen on valittava energiapolitiikassaan monipuolisiin, yhä enemmän kotimaisiin energiavaroihin pohjautuva linja. Siksi tulen kannattamaan äänestyksessä talousvaliokunnan mietintöä ja vastustamaan ydinvoiman lisärakentamista.

Ed. D r o m b e r g (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Rossin tuomat näkökulmat ovat tietenkin hänen oman näkemyksensä tuottamia. Haluan vain muutaman kommentin sanoa niihin.

Perusvoimaratkaisuna kaasu ei kyllä tule tällä hetkellä kysymykseen eikä tule vielä vuonna 2000:kaan, koska niissä sopimuksissa, mitä täytyy tehdä ennen sitä, ei ole todellakaan päästy eteenpäin. Toitte esille mm. niitä ongelmia, että Ruotsi ei tule mukaan, ja Ruotsi tuskin tulee mukaan vielä pitkään aikaan, ja saa nähdä, tuleeko koskaan. Eli sen varaan emme voi rakentaa energiapolitiikkaamme.

Kaasu on tietyllä tavalla hyvä vaihtoehto. Minun mielestäni se on vaihtoehto hiilivoimaloille,

mutta se ei ole tässä tapauksessa perusvoimavaihtoehto. Sanoitte, että ydinvoiman saatavuuden varmuus ei ole hyvä ja turvattu, jos tulee kriisitilanne, mutta kaasuvaihtoehto tuntuu olevan nyt rauhan aikanakin erittäin vaikea varmuudeltaan, kun kaasu tulee Venäjältä. Eli kyllä siinä on omat ongelmansa myös kaasun suhteen niin kauan kuin me olemme riippuvaisia Venäjän kaasusta. Eli kyllä ne vaihtoehdot, mitkä toitte puheessanne esiin, eivät ratkaise sitä energiatarpeen tyydyttämistä, mikä meillä on vuonna 2000.

Ed. S a a s t a m o i n e n : Rouva puhemies! Eduskunta käy todellakin tällä haavaa keskustelua eräästä tämän eduskuntakauden kaikkein tärkeimmistä kysymyksistä. Meidän on ratkaistava kantamme edessä olevien vuosien perusenergian tuotantoon. Haluan painottaa sitä, että käymme keskustelua, emme kiistele, niin kuin luultavasti huomisisa lehdissä väitetään. Tosiasia tietenkin on, että tässä joukossa on kahenlaista ilimoo, niin kuin meillä päin sanotaan, ja tosiasia on sekin, että ulkoparlamentaariset voimat — eräs iltapäivälehti viime viikonvaihteessa — ovat jo yrittäneet ratkaista eduskunnan kannan tässä tärkeässä asiassa. Mielestäni on kuitenkin pidettävä kiinni siitä, että me kansanedustajat teemme ratkaisun ja teemme sen täällä eduskunnassa omilla paikoillamme, ei esimerkiksi puhelinkopeissa, olipa loppuratkaisu sitten ”kyllä” tai ”ei”.

Eduskunnan talousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Louekoski toi alkupuheenvuorossaan esille sen tärkeän tosiasian, että talousvaliokunnan niukka enemmistö ei ydinvoimavastaista kantaansa juurikaan perustellut. Sen sijaan talousvaliokunnan ns. vankka vähemmistö tai vähemmistöä edustava vastalause tuo esille useita näkökohtia, joiden takia ydinvoiman lisärakentaminen on tärkeää. Näitä näkökohtia ovat taloudellisuus, työllisyys, Suomen hyvinvointi, laman voittaminen ja ennen kaikkea, ja ainakin minulle itselleni kaikkein tärkein näkökohta, kasvihuoneilmiön riski.

Vaikka esimerkiksi ed. Paloheimo on kieltänyt aikaisemmassa puheenvuorossaan, siitä huolimatta minä haluan todeta ja olen sitä mieltä, että ydinvoiman vastustaminen merkitsee käytännössä kivihiiilen lisärakentamista. (Ed. Taina: Perustelut?) Ongelmallisinta on, että kivihiiilen ja muiden fossiilisten energiamuotojen riskeistä ei puhuta juuri lainkaan. Monet itseään ympäristön-suojelijoina pitävät pistävät itse asiassa päänsä pensaaseen jopa niin, että ollaan valmiita hyväk-

symään turvekin ei-fossiiliseksi ja uusiutuvaksi polttoaineeksi, kuten mm. itse asiassa talousvaliokunnan mietinnössäkkin todettiin.

Ympäristöihmiset ovat yksimielisiä siitä, että mikäli kasvihuoneilmiö otetaan vakavasti, on pakko leikata öljyn ja kivihiiilen käyttöä energian tuotannossa. Tällöin vaihtoehto olisi vain ydinvoima. (Ed. Taina: Tilalle kaasua ja puuta!) Mielestäni on itse asiassa kyseenalaista pitää ympäristöihmisinä niitä, jotka vastustavat maailman tärkeimmän ympäristösopimuksen, vuoden 1992 Rio de Janeiron ympäristökongressin hiilidioksidipäästöjen vähentämissopimuksen toteutumista. Rion sopimuksessa edellytetään, että maapallon hiilidioksidipäästöt lasketaan vuoden 1990 tasolle vuoteen 2000 mennessä. Asiantuntijoiden lausuntojen mukaan tämä ei tule toteutumaan ilman kivihiiilen polttamisen vähentämistä, toisin sanoen ilman ydinvoiman lisärakentamista. Sopimuksen on allekirjoittanut 117 maata, mutta silti sitä ei haluta ottaa vakavasti. Haudaataanko se kenties hiljaisuudessa?

Haluan painottaa, että kaikkiin energiamuotoihin liittyy riskejä. Tämä on jo useaan otteeseen tänäkin iltana täällä todettu. Ydinvoimalle tyypillinen riski on onnettomuusriski. Ongelmallisenä pidetään myös ydinjätteen loppusijoitusta. Tällä hetkellä maailmassa toimii noin 450 sähköä tuottavaa reaktoria yli 30 maassa ja kokemusta voimalan reaktoreista on kertynyt yli 6 000 käyttövuoden verran. (Ed. Taina: Mutta ei jätteistä!)

Maailmassa on tapahtunut yksi seurauksiltaan vakava onnettomuus: Tshernobylessä vuonna 1986 reaktorissa, jonka suunnittelussa ja käytössä oli tehty vakavia virheitä. (Ed. Dromberg: Se ei ollut rauhanomaisessa käytössäkään!) Kun keskustelemme Suomeen rakennettavasta ydinvoimalasta, puhumme täysin eri asiasta kuin Tshernobylin voimala. Sitä paitsi tiedämme kaikki erittäin hyvin, että Tshernobylin kaltaisten voimalaonnettomuuksien riski ei ole tänä päivänä vielä vähentynyt.

Fossiilisten polttoaineiden käytön yhteydessä vuosittain toistuvista vakavista onnettomuuksista ei yleensä puhuta mitään. Kuitenkin kaasuräjähdyksissä milloin Venäjällä, milloin Pohjanmerellä tai esimerkiksi jonkin Occidental Petroleumin tuotantolautalla on menetetty sadoittain ihmishenkiä. Luontoa tuhoutui Exxon Valdezin karilleajon yhteydessä, ja öljykentillä ja hiilikavoksissa sattuu tavan takaa onnettomuuksia.

Ydinjätteen riskit ovat vakavia, mutta samalla unohdetaan, että ydinvoiman jäteongelmat ovat itse asiassa pienemmät kuin kivihiiilen. Jätteen

määrä on pienempi, se voidaan hallita, eikä se leviä ilmaan. Suomalaisista tutkijoista mm. kansanterveystieteen professori Jouko Tuomisto on todennut, että syövän riski kivihiilen takia on joka tapauksessa huomattavasti suurempi kuin ydinvoimalaonnettomuudesta johtuva. Arviot ovat jopa kymmeniätuhansia tapauksia vuodessa eli samaa suuruusluokkaa kuin Tshernobylin onnettomuuden arvioidaan aiheuttavan seuraavan 50 vuoden aikana yhteensä. Tämän suuruusluokan onnettomuuden pitäisi siis tapahtua joka vuosi, ennen kuin siitä aiheutuu sama syöpäriski kuin kivihiilestä.

Ydinvoiman vastustajien pelot — näin uskon — perustuvat viime kädessä hippiliikkeen aikaiseen ydinaseiden vastustamiseen. Kun tuo uhka Salt-sopimuksen ansiosta on laimentunut, vastustajat ovat valinneet rauhanomaisen, turvallisen ydinvoiman protestinsa kohteeksi.

Täällä on tänään jo useaan otteeseen todettu, että päänpistämistä penssaaseen on myös tuontisähköön tukeutuminen. Onko sitä paitsi missään vaiheessa ajateltu sitä, että mikäli meillä tehdään kielteinen päätös ydinvoiman lisärakentamisesta, saattaa olla mahdollista, että suomalaisen pääoman turvin rakennetaankin ydinvoimala jonnekin ... (Ed. Dromberg: Viroon!) — mahdollisesti Baltiaan tahi Karjalaan? — Sinne menee sitten työ, ja me vain taas ostmame sähköä. Sitä paitsi useaan otteeseen on todettu, että tämän valtakunnan isokenkäinen teollisuus sitä varmemmin etabloituu sinne, missä on edullista energiaa, mitä varmemmin me jätämme tekemättä tässä asiassa myönteisen päätöksen.

Rouva puhemies! Toistan vielä kerran, että ydinvoima ei ole yksinkertainen kysymys. Yksinkertaista tai varmaa totuutta ei tässä asiassa ole. Silti meidän poliitikkojen on pakko ottaa kantaa myös vaikeisiin päätöksiin. On pyrittävä irrottautumaan asiasyihin liittymättömistä ennakkoodotuksista ja mielikuvista sekä muodostettava kanta niiden tosiasioiden pohjalta, joita on tiedossa. Ja vaikka täällä toisin on väitetty, niin tosiasioita meille kaikille tässä yhteydessä on tullut tietoon.

Minulta kysyttiin tänään eräässä lehtihaastattelussa, olenko kansanedustajaurani aikana vaihtanut kantaa ydinvoima-asiaassa. Vastasin, että en, mutta totesin samalla, että kun ensimmäisen kerran ehdokkaana ollessani vuonna 1987, jolloin tulin myös valituksi eduskuntaan, asetuin ydinvoiman kannalle, kun minulta kantaa kysyttiin, en todellakaan tiennyt asiasta niin paljon kuin tällä hetkellä. Olisin siis saattanut, mikäli

olisin tullut toiseen tulokseen, myös vaihtaa kantani, ja olisin saattanut silloin niillä tiedoilla olla myös toista mieltä. Näin ei kuitenkaan ole käynyt vaan todellakin päinvastoin. Kun olen saanut asiasta lisätietoa, olen yhä vakuuttuneempi siitä, että tässä tilanteessa ydinvoima on Suomelle järkevin perusvoimaratkaisu.

Mutta mielestäni olisi kuitenkin nostettava esille kysymys siitä, että myös muiden energiamuotojen käyttöön todella liittyy riskejä.

Usein esitetään väite, ettei metsäteollisuus enää kehittyisi korkeata teknologiaa käyttäväksi, jos se nyt saisi uuden ydinvoimalan. Mielestäni tämä on outo väite. Ensiksikin on todettava, että tämä maa ainakin vielä pitkän aikaa seisoo metsäteollisuuden varassa, halusimmepa sitä tahi emme. Toiseksi teknologia kehittyy myös tällä alalla kansainvälisesti riippumatta siitä, millä tavoin pikkuruinen Suomi oman metsäteollisuutensa sähkön tuottaa. Suomalaisen metsäteollisuuden on täten seurattava tätä kehitystä, ja itse asiassa Suomi on monessa tämän alan kehitystyössä mukana jopa edelläkävijänä. Täällä on tänään mainittu Ahlströmin leijupetiteknikka jnp. Nämä kaikki ovat iloisia ja hyviä asioita meidän suomalaisten kannalta, mutta ne eivät sulje pois toisiaan tässä ydinvoimalakysymyksessä.

Rouva puhemies! Metsäteollisuudesta puheenollen haluaisin nostaa esiin erään kysymyksen. Kun esimerkiksi Saksa kyselee meidän metsäteollisuustuotteidemme ympäristöystävällisyyden perään, mielestäni olisi aiheellista, että me kysyisimme Saksan teollisuustuotteiden ympäristöystävällisyydestä. Minulle selvisi nimittäin vasta muutama viikko sitten, että Saksa käyttää energiatuotannossa paitsi tietysti kivihiiltä myös ruskohiiltä. Ruskohiiltä käytetään, ei edes niin kuin luulisi pelkästään uusissa, entisen Itä-Saksan alueen osavaltioissa, vaan jopa Ruhrin alueella. Kun kaikki asiantuntijalähteet ovat yksimielisiä siitä, että kivihiilen ja varsinkin ruskohiilen päästöt ovat todellinen uhka kasvihuoneilmiön kannalta, minun mielestäni tulee kehittyneeltä, vauraalta, teollistuneelta Saksalta edellyttää vastuullisempaa energiapolitiikkaa.

Outo on myös usein esitetty väite, että ydinvoiman rakentamisen edellyttämät miljardit olisivat poissa muiden, vaihtoehtoisten energiamuotojen kehittämisestä. Tämä ei millään muotoa pidä paikkaansa. Ydinvoima nimittäin käytännöllisesti katsoen ainoana energiamuotona ei lainkaan vaadi valtion tukea. Ei siis tarvita veromarkkoja, kuten tarvitaan kotimaisten energia-

muotojen tukemiseen, niin tärkeitä kuin se onkin mm. maan tasaisen energian saannin tai maan asuttuna pitämisen kannalta. Päävastoin satsaamalla ydinvoimaan valtio säästää ja säästyneet varat voidaan entistään tehokkaammin suunnata uusiutuvien energialähteiden hyödyntämiseen ja kehittelyyn, vaikkapa sellaisiin kuin täällä jo tänään mainittu Koillis-Savon Sampo-projekti, jossa ideaalisella tavalla yhdistyvät alueelliset edut ja ympäristö-, kompostointi- ja energiapolitiittiset näkökohdat, ydinvoima kun on joka tapauksessa vain välivaiheen vaihtoehto. Kyseinen välivaihe voi kuitenkin olla muutaman vuosikymmenen mittainen.

Rouva puhemies! Vielä lyhyesti eräs asia. Kesäisellä Etelä-Jyllantiin suuntautuneella matkalla näin omin silmin paljon tuulivoimaloita. Tanskassa on useita pieniä ja pienitehoisia voimalayksiköitä, jotka toimivat ilmeisesti järkevästi ja hyvin, mutta meihin verrattuna on muistettava, että siellä tuulee. Kuitenkin Etelä-Jyllannissa Saksan rajalla Saksan puolella on valtava useiden hehtaarien suuruinen tuulivoimalakenttä. Se on valtaisa uhka rannikon linnustolle. Tuulivoimalakenttä sijaitsee erittäin linturikkaalla ja harvinaislaatuksella marskimaa-alueella. Voi vain kuvitella, mitä tuhoa leikkaavat härvelit saavat aikaan esimerkiksi haikarakannalle.

Ydinvoima on teollisuuspolitiikkaa. Ellemme luo edellytyksiä bruttokansantuotteen nostamiselle entiseen tasoon, on meidän tingittävä jostakin muusta, esimerkiksi sosiaalipolitiikasta. Eräs naispuolinen soittaja sanoi minulle eilen, että Suomi on laskevan teollisuuden maa ja ettei Suomi tarvitse lainkaan lisää energiaa. Rouva puhemies! Minä en halua siihen uskoa. Suomi ei saa olla eikä se ole laskevan teollisuuden maa. Suomi on edelleenkin nousevan auringon maa. Jonain kauniina päivänä se on taas Pohjolan Japani, ja meidän täällä olevien on siihen uskottava!

Ed. Rossi (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oli mielenkiintoista seurata edustajakollega Saastamoisen lennokasta esitystä. Kaiken kaikkiaan hän totesi, että ydinvoiman vastustaminen merkitsee kivihien lisääntyvää käyttöä. Minulla on juuri päinvastainen käsitys. Etelä-Suomen suurten kaupunkien lämmittämiseen tarvitaan voimavaroja tulevan vuosikymmenen alussa ja tällöin käytännössä, jos ydinsähköä lisätään, se tarkoittaa sitä juuri, että kivihiihi alkaa olla se todennäköinen vaihtoehto, millä tuota lämpöenergiaa tuotetaan. Siinä mielessä, kun puhutaan juuri Etelä-Suomen suurista keskuksis-

ta ja kaupungeista, tämä on syytä pitää mielessä. Maakaasuvaihtoehtohan tuottaa sekä sähköä että lämpöä.

Ed. Saastamoinen totesi myös, että teolliset työpaikat siirtyvät ydinsähkön perässä muille maille. En minä nyt ihan jaksakaan niinkään uskoa, että teollisuus sinällensä sen perusteella toimii, onko ydinsähköä jossakin saatavilla. Tietysti sähkön hinta ratkaisee, ja siitä me varmasti kannamme kaikki yhtä lailla huolta.

Ed. Saastamoinen vertasi myös ydinvoiman vastustajia hippiliikkeen aikaisiin ydinaseiden vastustajiin. Ainakaan itseäni en kovin helposti tuohon ryhmään tältä osin tunnista.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On aika jännää kuunnella tällaisia puheenvuoroja, mitä ed. Saastamoisen puheenvuoro oli. Siinä oli mm. kohta, jossa koko Suomen tulevaisuus edelleen rakennettiin metsäteollisuuden varaan ja katsottiin, että se tarvitsee tätä sähkö-merkkistä ilmiötä, kuitenkin erittelemättä, mitä se metsäteollisuus on. Jos meillä on kemiallista sellutuotantoa, niin se on energiaomavarainen, ja jokainen yksikkö, uusi Rauman yksikkökin, myy vielä energiaa muillekin. Ei se tarvitse minkään valtakunnan ydinvoimalaa eikä hiilivoimalaa eikä mitään muutakaan siihen läheisyyteen. Eli toisin sanoen ainoastaan jos valitaan joku kuumahierremenetelmä, niin sitten pitää kyllä ydinvoimaloita olla vieressä, mutta tällaisia valintojahan ei enää tehdä onneksi. Rauman Sellu on siitä erinomaisen hyvä esimerkki, että tuo on semmoista heitellyä.

Toinen, mikä kiusaa hyvin paljon, on se, että markkinataloudessa uhitellaan, että jos ei tehdä nyt näin, niin investoidaan johonkin muualle jnp. Siis toisin sanoen markkinatalous pelaa teidän tavallanne hyväksyttynä uhittelutaloutena. Siinä vain pitää olla silloin päättäjien kylmäverisiä, että jaaha, jos me olemme valinneet tällaisen markkinatalousjärjestelmän, niin se asia sitten on vain näin, mutta ei sillä tavalla, että demokratia alistuu sellaiseen uhitteluun. Se kuulostaa ihan kauhealta. Se on vallan siirtämistä vuorineuvoksille, ja sitä kavahdan.

Sitten te sanoitte, että Teollisuuden Voima toimii omillaan, ei tarvitse valtion varoja. Me olemme nähneet, millä tavalla nämä järjestelmät toimivat, yhtiöt toimivat. Pankkituen muodossa 43 miljardia on jo syydetty veronmaksajien rahoja jnp. Teollisuuden Voiman velat ovat yli 2,3 miljardia, liikevaihto 700—800 miljoonaa

vuodessa. Aika kehnossa kunnossa oleva firma on sekin.

Ed. T a i n a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olimme ed. Saastamoisen kanssa Saksassa opintomatkalla, ja se oli erittäin hyödyllinen matka. Itse opin siellä mm. sen, että Saksan energian tuotanto perustuu hiilivoimaan etupäässä, ja siitä huolimatta Saksan teollisuus kuhoistaa. Meillä on annettu ymmärtää, ettei mikään muu kuin ydinvoima nosta teollisuutta, mutta Saksassa saimme toisenlaiset todisteet. Vielä kaiken lisäksi siellä hiilivoima on tuettua voimaa. Se työllistää 500 000 ihmistä, ja se on kallista energiaa, mutta koska sen työllistämisaikutus on suuri, se on Saksassa pidetty tärkeänä vaihtoehtona, eikä siellä ydinvoimaa tällä hetkellä suunnitella lisättäväksi. Se on muuten tietysti yksi syy, minkä tähden saksalaista teollisuutta kiinnostaa se, saako se ydinvoimakaupat Suomeen.

Ed. Saastamoinen viittasi myös iltapäivälehtien gallupeihin ja tavallaan väheksyi kansanedustajien vastuuta, kun he vastaavat näihin kyselyihin. Hän puhui ulkoparlamentarisista voimista. Minä uskon, että silloin kun meiltä kansanedustajilta kysytään kannanottoja asioihin, niin me kyllä itse harkitsemme, mitä me niihin vastaamme. Me tiedämme ja olemme tehneet oman päätöksemme silloin, kun me sen julkaisemme. On aivan oikein, että lehdistö on kiinnostunut meidän kannanotoistamme, koska on tärkeää, että niistä tiedotetaan kansalle. Sen sijaan ehkä muuten voi puhua ulkoparlamentarisista voimista tässä yhteydessä. Painostus on ollut melkoista kansanedustajia kohtaan monelta taholta, ilmeisesti myös ydinvoiman puolustajia kohtaan, mutta ennen kaikkea vastustajia kohtaan.

Ed. Saastamoinen puuttui myös Kansanterveyslaitoksen tutkijan sanoihin. Kansanterveyslaitos lausunnossaan korostaa, että ydinvoiman lisäämiselle on edellytyksenä hyvin tiukka valvonta, koska ydinvoima on turvallista vain huolellisesti kontrolloituna. Ed. Saastamoinen niin kuin moni muu väheksyy ja suorastaan halventaa täällä niitä, jotka ovat huolestuneita ydinvoiman vaaroista.

Ed. M ä k i p ä ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nuo tuulivoimahärvelit saavat olla sinänsä, mutta kun ed. Saastamoinen mainitsi, että me vastustajat olemme tavallaan hippiliikkeen edustajia, niin minä en voi sitä ymmärtää. Sitä vastoin me olemme rohkeita suomalaisia nai-

sia ja miehiä, jotka puolustamme ennen kaikkea kotimaista energiaa. Sitä vastoin en voi sanoa samaa ed. Saastamoisen kaltaisista ihmisistä, joilla tiurismi jääkausiin, ehkä tulivuoren purkauksiin ja kaiken maailman kasvihuoneilmiöihin on entisestään voimistunut.

Kun täällä on puhuttu, ed. Saastamoisen suunta edelleen, että ydinvoiman rakentaminen on tarpeellista, talous ja työllisyys kohentuvat, lama kohentuu, niin muistaako ed. Saastamoinen, miten vuosien 90—91 vaihteessa, jolloin Suomessa oli noususuhdanne ja teollisuus päästi kovimmillaan, meillä oli ylimääräistä energiaa vaikka kuinka paljon? Mihin se on joutunut?

Kun minä Eurajoen lähetyksillä olen ollut metsäteollisuuden tilaisuudessa, niin kyllä siellä mainittiin, että metsäteollisuuskin voi säästää energiaa huomattavasti, jos sillä on vain tahto. Mutta nyt on paljon muusta asiasta kysymys. Ydinvoimala halutaan hinnalla millä tahansa. Jos ajatellaan, mikä oli Kiinaan rakennettavan ydinvoimalan hinta, tuliko se Ranskasta, se oli noin parikymmentä miljardia markkaa. Enpä usko, että Suomeenkaan rakennettava mahdollinen ydinvoimala jäisi 10 miljardiin markkaan. Luulen, että siihen saa panna tuplaten lisää.

Kun vihdoinkin viimein on ministeri Kääriäinen tullut, niin toivottavasti hän jo vastaa, missä se ydinjätteiden hautapaikka on.

Ed. S a a s t a m o i n e n (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Rossille maakaasusta: Minä olen ehdottomasti sitä mieltä, että maakaasu on kivihiieltä parempi vaihtoehto, mutta kyllä ed. Rossin käsitys siitä, että ainoa ydinvoiman vaihtoehto olisi kivihiihi, on minun mielestäni yksinkertaisesti väärä.

Maakaasusta vielä: Me olemme tänään uutisissa kuulleet taas uudesta tilanteesta Venäjällä, ja on aivan varmaa, että juuri tämän kaltaiset asiat vaikuttavat mm. maakaasun saantimahdollisuuksiin.

Ed. Tainalle totean: Me tiedämme sen yhtä hyvin ja minä myös sen sanoin puheenvuorossani, että Saksassa panostetaan kivihiiheen, mutta siellä on suhde suurin piirtein sama kuin Suomessa, noin kolmannes energiasta tuotetaan kivihiihellä. On muistettava, että Saksa on todellakin Euroopan merkittävimpiä kivihiihen tuottajia, ja tästä johtuu juuri tämä.

Minusta on turha tässä yhteydessä puhua ed. Pulliaisen tavoin pankkituesta. Se on taas uuden messun arvoinen.

Muistutan, kun puhutaan kotimaisesta energiasta, vielä yhdestä tämän päivän uutisesta, nimittäin siitä, että Pudasjärven voimalan rakentamista varten aiotaan anoa valtion tukea. Kustannukset arvioidaan noin 1 miljardiksi markaksi.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan puhemies Suominen.

Ed. D r o m b e r g (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan vielä ed. Tainalle muuttaman asian valottaa. Olen saanut paperin, joka on tullut ulkoasiainministeriöön 27.5.1993 Bonnista ja jossa painotetaan, että Saksan liittohallitus ei aio luopua ydinvoimasta. Ydinvoimalla on pysyvä sija Saksan energiapolitiikassa, eikä Saksa taloudellisista eikä energia- ja ympäristöpoliittisista syistä kestä luopumista ydinenergiasta. Sielläkin on tultu sen tosiasian eteen, että ilman ydinvoimaa ei energiataloudellisesti selvitä.

Ed. R e n k o : Arvoisa puhemies! Energiapolitiittista linjaa haettaessa Suomen on istutettava tuleva energiapolitiikkansa maapallon mahdolliseen kriisitilanteeseen eli varmistettava energiamavaraisuutensa mahdollisimman korkealle. Toisaalta Suomen on kannettava myös omalta osaltaan vastuu Rion sopimuksen toteuttamisesta kansallisella tasolla eli vähennettävä ympäristöriskiä ja tehtävä vaihteittain päätöksiä kestävä kehityksen linjaa tukien, sekä kolmanneksi turvattava mahdollisimman edullinen energia energian käyttäjille.

Jos ydinvoiman lisäys voittaa tämän viikon käsittelyssä, tulee selvittää, mistä uraania ostetaan ja millä hinnalla. Tällä hetkellä uraaniostot tehdään Suomeen pääosin Kiinasta ja Kanadasta, voimayhtiöiden ilmoituksen mukaan toistaiseksi suhteellisen halvalla, joskin valuuttakurssiheilahtelut tuovat todellisia yllätyksiä.

Uraani on kuitenkin ehtyvä uusiutumaton luonnonvara, ja uraanin hintatakuuta ei voi mikään myyjä nykyaikana antaa. Valtiovarainvaliokunnan verojaostolle antamassaan selonteossa voimayhtiöt myöskin tukeutuivat sellaiseen ajateluun, että Venäjällä tullaan purkamaan ydinaseita, ja Suomi ostaa niistä irtaantuvan uraanin omaan ydinenergiakäyttöön. Eettisesti vastustan uraanivirtojen suuntaamista Venäjän ydinasetekniikan osalta Suomeen, ja tältä osin pidän hyvin kyseenalaisena voimayhtiöiden kantaa.

Ydinjäteongelma on ratkaisematta koko maapallolla. EY-maiden jätteiden kierrätysvelvoite nostaa siellä tuotettavan ydinsähkön hintaa. Tässä muuten on yksi syy siihen, että Saksakaan ei ole vielä hiilestensä luopunut. Sama kierrätysvelvoite lienee tulossa myös Suomeen viimeistään sitten, mikäli Suomi liittyy EY:hyn, joten puhuminen halvasta ydinsähköstä ei pitkällä jännevällä tule toteutumaan.

Hintapaineita lisäävät myös vastuuvakuutukset, joista jo tänä iltana on puhuttu ja vaihdettu mielipiteitä.

Perusvoiman lähivuosien tarve ei ole huutava. Mikäli Suomi rakentaa lisää ydinvoimaa, tuleva ylituotanto myydään verkon vapauduttua muille eli ulos. Hinta poljetaan niin alas, ettei kotimaisten energiamuotojen käyttöhintoja voida pitää kilpailukykyisinä veropoliittisilla ratkaisuilla.

Lisäksi joudumme ydinjätehautuumaaksi, samalla kun muu Eurooppa ajaa alas ydinvoimalaitaan ja jopa purkaa ydinvoimalapäästöksiään. EY-käytännön mukaan ydinjätteiden käyttöpäätökset tehdään kansallisesti, kuitenkin sillä yleisperiaatteella, että jokainen hoitaa itse jätteensä. Voimayhtiöiden tiedossa ei ainakaan viime viikon jaostossa kuulemisen jälkeen ollut vielä yhtään ainuttakaan suomalaista kuntaa, jossa kunnan valtuusto olisi päättänyt ottaa kunnan alueelle ydinjätteitä. Ydinjäteongelman ratkaisemattomuus on riski ihmiskunnalle, ei vain Suomelle vaan laajemminkin, enkä halua olla lisäämässä suomalaisena päättäjänä tätä tuskaa.

Mikäli perusvoiman tuleva lisätarve tyydytetään ydinvoiman sijasta hiilellä, riski hiilidioksidipäästöistä kasvaa. Tämä on meille kaikille ihan selvä asia. Riskiä vähentävät kuitenkin uusin teknikka ja toive saada lähivuosiin kaasun käyttöä lisättyä maassamme ja myöskin se, että kaasun käyttöaikataulua voidaan nopeuttaa kansainvälisillä sopimuksilla.

Suomessa hiilen käyttö keskittyy lähinnä etelän suuriin keskuksiin, Turku ja Helsinki suurimpina käyttäjinä, mutta jo Vantaa on aktivoitunut bioenergian suuntaan, ja tulevat haittaverot lisäävät tätä bioaktiivisuutta ympäri maata. Ihmettelenkin, että Vantaankaan valtuutetut eivät ole tuoneet esille näitä vaihtoehtoisia suuntauksia, joita omalla alueella selvästi on vieriämässä.

Vaihtoehtoista ei ole puutetta. Bioenergian laajamittaisempaa käyttöä on toistaiseksi hidastanut tutkimusresurssien puute ja siitä johtuen myös soveltavan tekniikan viive. Nyt vuonna 1993 läpimurto on kuitenkin tehty. Kansa kannattaa bioenergian käyttöön siirtymistä varsin

laajalti ympäristösyistä. Suomi omaa myös huipputekniikkaa ja kykenisi tältä osin myös laajenevaan vientiin. Poliittisen tahdon puute on kuitenkin hidastanut suomalaisen tietotaidon ja teknikan ulosvientiä.

Ydinvoiman lisärakentamisen hylkääminen avaisi käytössä olevan energiapaletin laajasti. Tietotaitoa suunnattaisiin muuallekin kuin ydinenergiaan liittyen. Voimayhtiöt myöntävät jo nyt, että he ovat valmistautuneet molempiin vaihtoehtoihin. Mikäli ydinvoimaratkaisua ei saada, on pakko laajentaa vaihtoehtoisten energiapalettien käyttöä, siihen liittyvää tutkimusta ja teknisen soveltamisen kiirehtimistä. Miksi eduskunta ei tukisi tätä vaihtoehtoa?

Perusvoiman tarve tulisi tyydyttää tässä tapauksessa hiilellä, kaasulla, bioenergiälähteiden käyttöä lisäämällä ja myös sähkön ostolla sekä rakennettujen vesistöjen loppuun rakentamisella. Veikkaanpa vielä, että lähivuosina palataan koskiensuojelulain mahdolliseen osittaiseen avaamiseen. Vesivoima on rakennettuna ympäristöystävällisintä ja myös kotimaista, taatusti kotimaista.

Ostosähkö tulisi Norjasta ja Ruotsista tällä hetkellä Suomeen. Venäjältä tuskin pitkään riittää myyntiin sähköä, sillä tiedämme hyvin, että Venäjä on menettänyt eteläosassaan öljy- ja kaasualueet, ja sen hiili- ja uraanivarat ovat Sisä-Venäjän itäosissa. Kuljetuskustannukset ja kuljetuksiin liittyvät ongelmat nostavat hintapaineita Venäjän sisällä aivan riittävästi. Odotettavissa onkin perinteisen energian hintojen nousu Euroopassa. Venäjän-kortin varaan ei voida rakentaa Suomen energiapolitiikkaa. Kriisitilanteiden varalta kotimaisuusasteen nosto on aivan välttämätön.

Eduskunnassa oleva haittaverolaki tulee lisäämään biopolttoaineiden käyttöä. Mikäli ydinvoimalupa evätään, tulee varautua siihen, että samoilla voimilla viedään myös haittaverolaki läpi eduskunnassa. Olin hämmästynyt, että ed. Kivelä kokoomuksen puheenvuorossa käytti selvää kieltä siihen suuntaan, että kokoomus tulee vesittämään haittaverolakiesitystä ja tällä tavalla tulee asettumaan mahdollisesti hallituksen yksimielistä esitystä vastaan. Pidän tätä hämmästyttävänä ja toivonkin, että tämä tiedostetaan riittävän ajoissa jo tällä viikolla tässä salissa.

Ed. M. Laukkanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Itse asiassa ihmettelin juuri sitä kysymystä, johon ed. Renko viime lauseessaan viittasi. Puoluesihteri, kansanedus-

taja Kivelähän sanoi tässä salissa hyvin selvästi, että kokoomus ei tule tukemaan kotimaisten energialähteiden käyttöä, ellei perusvoimaratkaisua hyväksytä. Tämä tulkintalienee hyvin yksiselitteinen, ja olen ymmärtänyt, että ed. Renko haluaa Pudasjärvelle turvevoimalan. Tässä mielessä ed. Rengon puheenvuoro tarkoittaa sitä, että hän ei ole tukemassa asiallisesti tätä ratkaisua.

Mitä tulee tule kysymykseen kotimaisten energialähteiden maksimaalisesta käytöstä, ed. Rengon puheenvuorosta on tehtävissä myös se johtopäätös, että koskiensuojelulaki ja Kollajan altaan rakentaminen ja koko sen vesistön avaaminen tulee myös tämän puheenvuoron myötä käyttöön. Tämä on aika merkittävä kannanotto.

Ed. Renko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. M. Laukkasella ei varmaan ole tiedossa Pohjolan Voiman päätöstä, että Pudasjärven investointihakemus on jätetty. (Ed. M. Laukkanen: Se on nimenomaan tiedossa!) Siihen sisältyy ainoastaan se, että kotimaisen turpeen hintakilpailukyky taataan, ja heidän mielestään eduskunnassa oleva hallituksen yksimielinen esitys haittaverosta riittää heille tässä vaiheessa. Eihän tässä pitkälle meneviä takuita voida minkään energialähteen suhteen antaa. Eli nämä eivät ole ristiriidassa. Pudasjärvi voidaan rakentaa rakentajan mielestä niillä ehdoilla, jotka kortit meillä on käsissämme.

Sen sijaan tämä vanha brezhneviläinen kiristävää tyyli, johon ed. Laukkanenkin pyrkii sivulauseissaan syyllistymään, on vanhanaikaista tässä kysymyksessä. Kyllä nämä ratkaisut, joilla lähdetään vastuullista energialinjaa viemään eteenpäin, lähtevät arvojen sisäistämisestä, eivätkä ne ole mitään lobbauksen kohteita. Pyydän tuoda sen ihan selvästi julki.

Ed. Juvva: Arvoisa puhemies! Hallitus antoi eduskunnalle maaliskuussa käsiteltäväksi periaatepäätöksensä viidennen ydinvoimalayksikön rakentamisesta maahamme. Tämä päätös on seurausta ydinvoimayhtiöiden vuosikausia, jopa vuosikymmeniä jatkuneesta lisäkapasiteetin rakentamisvaatimuksesta. Hallitus teki päätöksensä tietoisena siitä, että eduskunta oli jo kertaalleen tehnyt kielteisen päätöksen ydinvoiman lisärakentamisesta Suomessa. Myös hallituksen sisällä oli asiasta erilaisia näkemyksiä, ja kysymysten tiedettiin jakavan pahasti hallituksen suuria puolueita, lähinnä keskustaa.

Talousvaliokunta käsittelee valtioneuvoston periaatepäätöstä huolellisesti kuullen lukuisia

asiantuntijoita ja saaden monipuolista tietoa myös ulkomailla toimivista ydinvoimaloista ja muissa maissa käynnissä olevasta ydinvoimalakeskustelusta. Huolellisen harkinnan jälkeen talousvaliokunta päätyi ainoaan oikeaan ratkaisuun eli suosittamaan Imatran Voima Oy:n ja Teollisuuden Voima Oy:n hakemuksen ydinvoimalayksikön rakentamiseksi kumoamista. Valiokunnan kielteiseen kantaansa mietinnössään lyhyesti esittelemät perustelut ovat pitkälti samat, joilla myös itse ja puolueeni olemme tehneet kielteisen ratkaisun viidennen ydinvoimalayksikön rakentamisesta.

On ilahduttavaa, ettei koko syksyn ja viime kevään eduskunnassa voimakkaasti harjoitettu nk. lobbaus ydinvoiman puolesta tuottanut ainakaan valiokunnassa myönteistä lopputulosta. Valiokunnan enemmistöllä oli uskallusta ja järkeä tehdä kielteinen päätöksensä pohjautuen pelkästään tosiseikkoihin ja kansakuntamme kestävän kehityksen linjaan.

Arvoisa puhemies! Valiokunta toteaa aivan oikein, että vuosituhannen vaihteessa maassamme tarvittava lisäenergiämäärä on varsin rajallinen. Arviot vaihtelevat valiokunnan esittämästä 800 megawatista 500 megawattiin. Tätä tosiseikkaa eivät pysty myöskään voimalaitospäiirit kumoamaan, mutta siitä huolimatta ne haluavat rakentaa noin 1 500 megawatin suuruisen energian lisätuotantokapasiteetin. Hankkeen kustannukset lähentelevät nykyisin jo 10:tä miljardia markkaa. Kyseessä olisi siis varsin mittava ja lähes turha investointi sen sijaan, että harkittaisiin muita mahdollisia vaihtoehtoja. Ydinvoimaa ajavat piirit eivät ole halunneet kuitenkaan edes asiallisesti keskustella uusiutuvan kotimaisen energian käytöstä ja vaihtoehtoisista energiamuodoista maamme perusenergiaratkaisua tehtäessä. Tämä on valitettavaa, sillä tarvittava alle 1 000 megawatin lisäenergian määrä voidaan helposti tuottaa muutenkin kuin ydinvoimalayksikön avulla.

Suomessa on siitä erikoislaatuinen hyvä tilanne energian suhteen, ettemme ole liian riippuvaisia yhdestä ainoasta energialähteestä. Suomi on pystynyt hajauttamaan energian tuotantonsa riittävän laaja-alaiseksi ja monipuolisella raaka-aineella tapahtuvaksi. Tämä on järkevää ottaen huomioon sekä kauppapoliittiset häiriöt että mahdolliset kriisitilanteet. Toisaalta Suomella on myös omat ongelmansa energian tuotannon suhteen. Tämä ongelma on tuontien energian ylisuuri osuus koko energian tuotannosta. 70 prosenttia tapahtuu ulkomaiseen energiaan perustuen.

Luku on aivan liian suuri verrattuna kansantalouteemme tämänhetkiseen sietokykyyn. Mielestäni kotimaisten energialähteiden käyttöä tulee pysyvästi nopealla aikavälillä nostaa lähelle 50:tä prosenttia koko energian tuotannosta. Tällä tavoin voitaisiin vähentää energian saatavuuden kriisiherkkyyttä ja nostaa kotimaisen työn osuutta säästämällä samalla valuuttamenoja. Jäljelle jäävän ulkomaisen energiatuotannon tulee tapahtua mahdollisimman useista eri maista markkina- tai poliittisten häiriöiden vaikutusten minimoiseksi.

Kotimaisen energian tuotannon lisääminen on mahdollista monilla eri tavoilla. Meillä on monia vaihtoehtoisia kotimaisia uusiutuvia energialähteitä. Ongelmana on ollut lähinnä se, että ydinvoiman tutkimiseen ja kehittelyyn sekä markkinointiin on käytetty viime vuosina niin paljon varoja, että kotimaisen energian tuotannon kehittämisen ja tutkimustoiminta on jäänyt vähäiseksi. Tällaisia liian vähän tutkittuja energialähteitä ja uusia energiateknologioita ovat esimerkiksi biokaasu ja turve-energian tuotanto, biomassaa sekä aurinko- ja tuulienergia. Tämän kaltaisen kehityssuunta ei ole hyväksyttävää, sillä maallamme ei ole varaa lisätä ulkomaisen energian osuutta. Päinvastoin sitä tulee vähentää. Tämä ei ole kuitenkaan mahdollista ilman omaa tutkimustoimintaa, investointeja, tuotekehittelyä ja energiantuotantolaitosten markkinointia myös ulkomaille.

Viime aikoina on ollut näkyvissä myönteistä kehitystä tällä alalla, sillä suomalaisia energiantuotantoyksiköitä on myyty useiden satojen miljoonien markkojen arvosta esimerkiksi Kaukoitään. Lisäksi markkinoita olisi varmasti myös turve-energiatuotantolaitteistoilla useissa eri maissa. Kilpailukyvyyn kannalta Suomi on hyvässä asemassa, kunhan tuotteiden tuotekehitystä saadaan vielä määrätietoisesti parannettua ja markkinointi kunnolla järjestettyä. Pitkällä tähtäimellä tämän tuotantotoiminnan avulla voidaan maahamme luoda lisää työpaikkoja samalla, kun parantuneita energiantuotantolaitteistoja voidaan käyttää myös Suomen energiatuotannon lisäämiseen. Sama koskee myös energiantuotantolaitosten puhdistuslaitteistoja, joilla tulee lähivuosina olemaan mittavat markkinat kaikkialla maailmassa kiristyneiden ympäristönormien takia.

Tämänhetkisestä energiatuotannosta tapahtuu noin 12 prosenttia puuraaka-aineen avulla. Prosenttiosuutta tulisi nopeasti nostaa, sillä metsoimme jää tällä hetkellä noin 5 miljardin markan arvosta hakkuujätettä tai muuta käyttämätöntä

puuraaka-ainetta. Se olisi usein mahdollista korjata sieltä kannattavasti ja käyttää energian tuotantoon. Lisäksi tietty osa tällä hetkellä selluteollisuuden käyttämästä huonolaatuiseammasta puuraaka-aineesta soveltuisi paremmin energiatuotantoon kuin sellun valmistukseen. Puunjalostusteollisuudessa tämä osuus olisi mahdollista korvata lisäämällä puun hakkuita lähelle vuosittaista puunkasvumäärää sekä korvata tulevaisuudessa EY-normien velvoittamalla jätekuidulla. Tämä on myös todettu talousvaliokunnan mietinnössä.

Puu on raaka-aineista mitä luonnollisin ja erittäin saasteeton energialähde. Puun käytön lisääminen tuo myös työpaikkoja niille alueille, joilla vallitsee tällä hetkellä kaikkein suurin työttömyys, sekä tarjoaa kotimaiselle teollisuudelle lisätyötä puuenergian käyttöön perustuvan teknologian tuotannossa. Asiantuntijat ovat laskeneet, että mikäli nyt käyttämättä jäävästä 30 miljoonasta kuutiometristä puuta käytettäisiin edes kolmasosa energiatuotantoon, se tuottaisi 1 000 megawattia lisäenergiaa ja työllistäisi suoraan 5 000 ihmistä sekä välillisesti yhtä paljon.

Valiokunta on korostanut mietinnössään myös turveraaka-aineen lisäkäytön tärkeyttä. Olen tästä asiasta ehdottomasti samaa mieltä. Turpeen osuus energian tuotannostamme on tällä hetkellä 5–6 prosenttia, mutta määrää olisi mahdollista kasvattaa huomattavasti suuremmaksi. Turvevoimalaitosten hyötysuhde on olennaisesti ydinvoimalaitoksia parempi, sillä ydinlauhdevoimalaitosten hyötysuhde on Suomessa noin 30 prosenttia ja vastaavien turvelauhdevoimaloiden hyötysuhde nousee 50 prosenttiin. Lisäksi turvevoimalaitokset voidaan rakentaa vastapainevoimaan perustuvaksi, jolloin hyötysuhde nousee 60–70 prosenttiin. Tätä mahdollisuutta ydinvoimalaitoksen osalta ei ole edes olemassa. Lisäksi turpeen polttaminen ei ole niin saastuttavaa kuin ydinvoimaa puolustavat piirit ovat halunneet suurelle yleisölle uskotella. Turve on energiaraaka-aineena olennaisesti kivihiiltä saasteettomampi, ja polttolaitosten puhdistuslaitteistoja on mahdollista kehittää tehokkaammiksi varsin vähin kustannuksin.

Maamme turvevarat ovat maailman suurimpia, ja niistä hyödynnetään ainoastaan murtoosa. Soiden kohtaloa surkuttelevalle voidaan lohdutuksena todeta, että turvesoita kaikista soista on ainoastaan muutama prosentti. Näin ollen suot eivät tulisi häviämään maastamme, vaikka turve-energiatuotanto nostettaisiin esimerkiksi kolminkertaiseksi nykyiseen verrattuna.

Maassamme olisi mahdollista kannattavasti rakentaa ainakin kolme Haapajärven turvevoimalaitoksen kokoista voimalaa yhteistuotantomäärältään noin 500 megawattia. Lisäksi muille paikkakunnille voitaisiin rakentaa lukuisia määriä pienempiä turvevoimalaitoksia, joilla samalla hoidettaisiin myös sijaintikunnan lämpöhuolto. Tällaisia onkin jo usean kaupungin yhteydessä, ja niistä on hyviä kokemuksia. Kaiken kaikkiaan turvevoiman lisäämisellä voidaan nopealla aikataululla ja suhteellisen edullisesti kotimaisin laitteistoin lisätä energian tuotantoa lähes 1 000 megawattia. Tämä korvaisi näillä näkymin Venäjältä loppuvan energiatuotannon vuoden 2000 tietämillä.

Myös vesivoimasta on mahdollista saada lisäenergiaa. Uusia vesistöjä ei tule enää valjastaa, mutta jo valjastettujen vesistöjen vielä rakentamattomat osat voitaisiin ottaa energiatuotannon piiriin. Tästä saatava lisäenergia olisi 300–400 megawattia, ja lisäksi useita satoja megawatteja lisäenergiaa voitaisiin saada aikaan vanhoja turpiinilaitteistoja uusimalla. Kaiken kaikkiaan vesivoiman avulla voitaisiin tuottaa puolet suunnitellun ydinvoimalan kapasiteetista.

Valittaen on edelleen todettava se, että maakaasulinjan rakentaminen Norjan kaasukentältä Suomeen saatiin tyrehdytettyä tarkoitushakuisilla laskelmilla sekä ehkäpä osittain ruotsalaisten kielteisen päätöksen ansiosta. Tätä energiavaihtoehtoa tulisi kuitenkin jatkuvasti tutkia niin, että kun Ruotsissa mahdollisesti tehtäisiin tämänhetkisestä kannasta poikkeava päätös, olisi Suomella valmius pikaisesti oman maakaasuverkkonsa laajentamiseen. Lisäksi tulisi myös harkita Venäjältä tuotavan maakaasumäärän lisäämistä, mikäli se olisi teknisesti ja taloudellisesti mahdollista.

Vähemmän merkittäviä mutta tulevaisuuden kannalta tärkeitä vaihtoehtoisia energiatuotannon mahdollisuuksia olisivat lisäksi biokaasu, biomassa, maalämpö sekä aurinko- ja tuulienergia. Vaikkakaan niistä ei vielä tällä hetkellä ole laajamittaiseksi energiavaihtoehtoksi, voitaisiin niistä kehittää esimerkiksi muita täydentäviä ja maaseudulla tilakohtaisia energiatuotantovaihtoehtoja. Mikäli tutkimustoimintaa pidettäisiin riittävän tehokkaasti yllä, olisi mahdollista odottaa ensi vuosituhaten alkupuolella uusia huomattavasti taloudellisempia hyödyntämismuutoksia myös näistä energialähteistä. Ilman tutkimusta tämä ei kuitenkaan ole mahdollista, ja tutkimus taas edellyttää valtiovallan osallistumista rahoituksen muodossa asiaan.

Arvoisa puhemies! Talousvaliokunnan päätös viidennen ydinvoimalayksikön rakentamisen kumoamisesta on tervetullut päätös. Toivon, että eduskunta ottaa asiassa saman sisältöisen kannan. Tämä olisi järkevää niin suomalaisen työn kuin tuotannonkin kannalta ja myös kansantaloudellisesti paras ratkaisu. Ydinvoimala ei ole tänä päivänä enää kannattava energiatuotantolähde, ja sen taloudellisuus heikkenee jatkuvasti. Tämä johtuu ydinjäteongelmasta ja ydinvoimalayhtiöiden vastuiden kasvamisesta Eta/EY-sopimuksen takia. Viimeistään nämä syyt tulevat painamaan ydinvoimalla tuotetun energian hinnan kotimaisilla uusiutuvilla energialähteillä tuotettua energiaa kalliimmaksi. Lisäksi meidän tulee päätöstä tehdessämme huomioida myös tulevat sukupolvet niin, ettemme rakenna heille omaa kotimaista ydinpommia jätteiden tai pysyvien bunkkeroitujen, jatkuvasti vartiointia vaativien käytöstä poistettujen ydinvoimalayksiköiden muodossa. Vartiointi on ongelma tälläkin hetkellä. Viikon kurseilla käyneiltä vartijoilta tippuu jakoavaimia ydinreaktoreihin.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minä kunnioitan ryhmäni muiden kansanedustajien ydinvoiman vastaisia näkemyksiä. Ne ovat varsin vilpittömiä, eri tavalla kuin eräissä muissa ryhmissä on henkilöitä, jotka tietysti kalastelevat lähinnä kansan suosiota kielteisillä päätöksillään.

Mutta mitä tulee siihen, kun ed. Jurvakin puhui valiokunnan mietinnöstä ja valiokunnan kannanotoista, minä en ole nähnyt koskaan huonommin perusteltuja valiokunnan kannanottoja kuin tässä mietinnössä. Kun sen lukee, suoraan sanoen sääli tulee, kuinka tuon tyypistä tekstiä on yleensä tehty. Ensinnäkin siinä on selviä laskevuuksia sen suhteen, mikä on tulevaisuuden energiatarve, ja 800 megawattia jää eräällä tavalla niin kuin tuulten hoidettavaksi. Siinä säästöillä ja eräillä muilla tämän tyyppisillä toimenpiteillä 800 megawattia hoidellaan. Jos on kysymys näin tärkeästä asiasta kuin on kysymys perusenergiavaihtoehdon käsittelystä, valiokunnan mietinnöstä pitäisi ratkaisujen näkyä selkeämmin yksityiskohtaisesti, miten ratkaistaan perusenergian tarpeen tyydyttäminen, jos se ei tapahdu ydinvoimalla. Halusin tässä kiinnittää tähän asiaan huomion.

Kuten olen aikaisemmin todennut, jos lähdetään raippumetsästä perusenergiaa tyydyttämään, ainakaan siinä vaiheessa, kun metsäteollisuus jälleen elpyy, puu käy kaupaksi ja metsissä

käy vilske, metsänomistajat sen paremmin kuin metsänhoitoyhdistykset, jotka nyt tiukasti sanovat, että he vastaavat energiapuun tuotannosta ja tienvarteen saannista, eivät enää mietikään näitä asioita vaan siinä vaiheessa asiat jäävät aivan kohtalon huomaan. Ne ovat isoja asioita, 500 megawatin voimala tarvitsee 1 100 mottia päivässä puuta. Kun metsissä alkavat hyvät ajat, raippukuormia ei ilmestykään tienvarteen. Se varmasti nähdään. Nyt vain ollaan tällä hetkellä hirveän innokkaita, kun maa on lamassa ja metsissäkin liikenne seisoo.

Ed. Törnqvist: Herra puhemies! Valtion velan kasvu, investointien pysähtyminen, ihmisten ostovoiman leikkaaminen ja ennen kaikkea suurtyöttömyyden syveneminen ovat aiheuttaneet minulle tunteen, että Suomi-niminen juna on ajamassa täydellä vauhdilla kohti kalliota ja se kallio ei ole kaukana. Perjantaina eduskunnassa tehtävä päätös luvan antamisesta viidennen ydinvoimalan rakentamiseksi vaikuttaa osaltaan siihen, kiihtyykö junan vauhti vai hiljentyykö se, saammeko junan pysäytetyksi ennen törmäystä vai emme.

Alussa mainitsemieni asioiden vuoksi olemme joka tapauksessa tilanteessa, että Suomi on teollistettava uudelleen. Vajoamme niin alas näillä näkymin, että on aloitettava maamme rakentaminen alusta, aivan niin kuin sodan jälkeen tehtiin. Me tarvitsemme teollisia työpaikkoja, jotta niistä saatavilla vero- ym. tuloilla voimme turvata hyvät palvelut ja turvallisen toimeentulon kaikista heikoimmassakin asemassa oleville suomalaisille. Se on ihmisyyden mitta.

Teollisia työpaikkoja ja niistä saatavia tuloja tarvittaisiin myös kotimaisen energian tukemiseen. Esimerkiksi Pudasjärven voimalaan tarvitaan 350 miljoonaa markkaa, ja se ei ole pieni raha. Jos keskusta aikoo viedä läpi ne raha-asia-aloitteet, joita se on tähän päivään mennessä jättänyt eli 1,3 miljardin markan edestä, rahaa tarvittaisiin myös niiden toteuttamiseen, jos hallitus aikoo ne viedä läpi. Tähän rakennustyöhön Suomi tarvitsee uutta pääomaa, ulkomaista pääomaa, sijoittajia, jotka investoivat Suomeen. Me tarvitsemme uusia pauligeja ja uusia ensogutzejteja, ja kotimaiselle teollisuudelle tarvitsemme uskoa tulevaisuuteen.

Varman, kohtuuhintaisen energian saanti on yksi avaintekijöistä. Luvan myöntäminen viidennen ydinvoimalan rakentamiselle antaisi potkun uusteollistamisen aloittamiselle. Toivon mukaan se katkaisisi työttömyyden syvenemisen kierteen,

joka puolestaan palauttaisi ihmisille, suomalaisille, uskon tulevaisuuteen.

Olemme nyt tilanteessa, jossa ostamme Venäjältä sähköä noin 10 prosenttia tarpeestamme. Se sähkö tuotetaan ydinvoimalla. Siltä emme voi ummistaa silmiämme ja sanoa: ei meille rakenneta ydinvoimaa, sillä me ostamme vain sähköä. Suomen sähkösopimus Venäjän kanssa päättyy vuonna 99. Venäjän sisäisen tilanteen johdosta ei ole ollenkaan varmaa, uusivatko he tuon sopimuksen ja millä ehdoilla. Viimeksi tämän illan uutiset ovat hälyttäviä. He itse tarvitsevat maansa rakentamiseen paljon energiaa. Kaikki te kansanedustajat, jotka olette esimerkiksi käyneet Karjalassa, tiedätte sen aivan varmasti.

Uusi ydinvoimala valmistuisi vuosituhaten vaihtumiseen mennessä, aikaan, jolloin sähkösopimus päättyy ja Loviisa I alkaa olla peruskorjauksen tarpeessa. (Ed. Westerlund: Se on loppunut kauan sitten!) Uuden voimalan rakentamisella varmistaisimme perusvoiman saamisen.

Venäjä on aloittamassa ydinohjusten purkamisen toivon mukaan. Jos lupa uuden voimalan rakentamiselle täältä eduskunnasta heltiää, tulisi aloittaa neuvottelut Venäjän kanssa ydinohjustista saatavan uraanin käyttämisestä voimalan polttoaineena. Tiedän, että se täytyy käsitellä uudelleen, ja tiedän, että sitä täytyy laimentaa, mutta pitkäksi aikaa sitä varmaan riittäisi. Sillä tavalla olisimme tukemassa myös aseistariisuntaa ja ydinvoiman käyttämistä rakentamiseen emmekä tuhoamiseen.

Huoli ydinjätteen loppusijoittamisesta on meidän kaikkien yhteinen. Suomen kallioperä on tutkimuksilla todettu turvalliseksi sijoituspaikaksi. (Ed. Westerlund: Kuka on sen todennut?) — Tutkimukset, kansanedustajatoveri.

Arvoisa puhemies! Vaikka meillä ei olisi Suomessa yhtään ydinvoimalaa, emme ole turvassa, jos onnettomuuksia sattuu. Itämeren ja Barentsinmeren pohjaan haudatut ydinsukellusveneet ym. jätteet muodostavat paljon suuremman vaaran, paljon suuremman vaaran Suomelle kuin luvan antaminen uuden ydinvoimalan rakentamiseen.

Itse olen oppinut luottamaan suomalaiseen työhön, suomalaiseen työntekijään. Toiminnassa olevia neljää ydinvoimalayksikköämme on pysytty käyttämään 90 prosentin käyttöasteella. Luku on maailman huippu. Se osaltaan osoittaa suomalaisen rakentamistekniikan ja laitteiden käytön varmuuden. Miksi emme siis ottaisi käyttöön nykytekniikan parhaita laitoksia, joissa tur-

vallisuus on viety niin pitkälle kuin se on mahdollista?

Näillä perusteilla, arvoisa puhemies, olen valmis äänestämään luvan antamisen puolesta.

Ed. P a l o h e i m o : Herra puhemies! Haluan ottaa aluksi kantaa siihen kysymykseen, joka liittyy etukäteistiedusteluihin, joissa kansanedustajat ovat ilmoittaneet kantansa jollekin iltapäivälehdelle. Mielestäni tällaiset tiedustelut eivät missään tapauksessa ole sitovia, vaan jokainen voi ja jokaisella on oikeus muuttaa kantaansa tämän keskustelun perusteella. Ellei näin olisi, niin tämä keskustelu olisi täysin arvoton.

Sitten joitakin syitä, jotka minusta eivät ole esteenä ydinvoimalle. Minä en halua lähteä sille linjalle, jolle useat edustajat täällä ovat lähteneet, että he näkevät ydinvoimassa pelkkää pahaa tai pelkkää hyvää. Mielestäni sellainen suhtautuminen on suhteellisen epä-älyllinen tähän kysymykseen.

Ensinnäkään en ymmärrä niitä, joiden mielestä joko ydinvoiman hyväksyminen tai hylkääminen on jonkinlainen poliittinen voitto, voitto useiden vuosien propagandatyöstä ihan riippumatta siitä, onko tuo ratkaisu sitten hyvä vai huono maalle. Missään tapauksessa en halua, olipa ratkaisu mikä hyvänsä, lukeutua tämän tyypilliseen joukkoon.

Haluan lisäksi huomauttaa, että mielestäni jätteen loppusijoitus ja varastointi ei ole mikään kovin suuri ongelma. Tarkoituksenahan on haudata jätteet noin 500 metrin syvyyteen sulaan lasiin kuparikapseleihin, ja näiden ympärille varsinaisen kallion ja kapseleiden väliin on tarkoitettu valua bentonit-nimistä ainetta, puuromaista ainetta, joka estää siis kalliion ympärille tulevia halkeamia siirtymästä varastoituun ydinjätteeseen, mikä tapahtuisi, jos ne olisivat välittömästi ja kiinteästi kiinni tässä kalliiossa.

Edelleen on tiedossa, että Suomen kallioperä on stabiili, ja on tiedossa, että siinä on ruhjeita, ja on pyrkimyksenä löytää tällaisten ruhjeitten välissä keskellä oleva paikka. Loppuvarastoinnin syvyydeksi on arvioitu noin 500 metriä. Mielestäni tähän sisältyy yksi ongelma, joka täytyy muistaa sitten, kun tämä loppusijoitus lopulta tulee kysymykseen, ja se on se, että se kuilu, jota pitkin nämä jätteet sinne aikanaan viedään, pitää betonoida umpeen. Muussa tapauksessa ne jätteet ovat aina alttiina erilaisille terroristeille ja poliittisille heilahduksille.

Lopuksi haluaisin vielä huomauttaa niille, jotka hyvin mielellään puhuvat 10 000 vuoden ku-

luttua tai 1 000 vuoden kuluttua oletettavasti valitsevista olosuhteista, että heidän kannattaisi arvioida tätä riskiä, mikä ydinjätteiden loppusijoituksesta syntyy, esimerkiksi siihen riskiin, joka syntyy väestöräjähdyksestä, ja pohtia sitä, kuinka todennäköistä on, että maapallolla aiheutuu vakavia haittoja jommasta kummasta näistä. En ole koskaan kuullut heidän niin intohimoisesti puhuvan ajasta 10 000 vuoden kuluttua esimerkiksi väestöräjähdyksen yhteydessä kuin he puhuvat ydinjätteiden loppusijoituksen yhteydessä.

Herra puhemies! Haluan seuraavaksi esittää omat syyni sille, että vastustan ydinvoimaa ja viidennen ydinvoimalan rakentamista Suomeen. Ensimmäinen on pitkän tähtäyksen globaali kehitys. Jos ydinvoima valittaisiin kaikkialla maailmassa tulevaisuuden energiamuodoksi, silloin meidän pitäisi myös ratkaista kehitysmaiden ongelmat ydinvoimaa käyttäen. On ehdottoman selvää, että vaikka teollisissa maissa varmuustaso onkin kohtalainen, niin se kehitysmaissa olisi aivan sietämättömän alhainen. Näin ollen me emme missään tapauksessa voi pitää ydinvoimaa globaalina energiaratkaisuna.

On aika paljon puhuttu siitä, että kasvihuoneilmiötä voitaisiin estää ydinvoimaa rakentamalla. Tämä ei pidä paikkaansa. Kasvihuoneilmiö on huomattavasti halvemmin ja tehokkaammin estettävissä ns. nielujen istuttamisella, metsän istuttamisella ympäri maailmaa. Se on kaikin puolin parempi ratkaisu.

Kaikki, myös ydinvoiman puolustajat, ovat sillä kannalla, että nimenomaan fissioon perustuva ydinvoima on väliaikainen ratkaisu, ja sen jälkeen vasta maailmassa tullaan siirtymään niihin energiaratkaisuihin, jotka ovat pitemmän päälle pysyviä. Niitä on kolme mahdollista: ensimmäinen ovat kaikki aurinkopohjaiset energiaratkaisut, siis suora säteily, tuuli, aallonvoima, vesivoima ja bioenergia, toiseksi geoterminen energia eli energia, joka otettaisiin syvältä maan sisältä, ja kolmanneksi fuusioenergia. Näistä aurinkopohjaisten energioiden tulo on kaikkein lähimpänä. Kysymyksessä on lähinnä ongelma, joka liittyy yleensäkin teollisiin tuotteisiin: Koska markkinat näille eivät vielä ole kovin laajat, ei automatisointi ja pitkälle viety suurien sarjojen mukanaan tuoma halpeneminen ole vielä ajankohtainen. Mitä nopeammin me pääsemme näihin energiamuotoihin, sitä nopeammin alkavat suuret sarjat, automaatio ja hinnan putoaminen purra.

Näin ollen jos me rakennamme ydinvoimaa nyt, näiden uusien, pysyvien, ns. kestäväan kehi-

tykseen liittyvien energiaratkaisujen tulo viivästyy. Sitä ei saisi viivästyttää yhtään. Meidän pitäisi tehdä kaikkemme, jotta nämä uudet energiaratkaisut tulisivat käyttöön mahdollisimman nopeasti.

Ydinenergia tällä hetkellä on maailman energiaongelmien ratkaisussa saman tyyppistä ns. palliatiivista hoitoa kuin särkylääkkeet. Siinä yritetään vain ratkaista väliaikaisesti jokin ongelma näennäisesti, ei pysyvästi. Meidän vaihtoehtomme maailman teollisuutta, energiateollisuutta, energiatuotantoa suunniteltaessa on hyvin samanlainen kuin koko teollisuuden rakennetta muutettaessa. Meillä on vaihtoehtona joko se, että me hyväksymme väliaikaisesti noin 20 vuoden ajaksi elintason säilymisen suurin piirtein nykyisellään ja sen jälkeen pääsemme stabiiliin, kestäväan tilanteeseen, tai sitten, että me pyrimme hysteerisesti kohottamaan elintaso nykyisestä käyttäen luonnonvaroja säällittömästi ja sen jälkeen olemme tilanteessa, jossa väistämättä elintaso romahtaa. Kysymys on näistä kahdesta vaihtoehdosta, joko siitä, että satsataan tulevaisuuteen tai sitten eletään kädestä suuhun. Olen edellisen vaihtoehdon kannalla.

Toinen hieman arkipäiväisempi syy, miksi vastustan viidennen ydinvoimalan rakentamista, ovat kaikki ne turvallisuustekijät, jotka liittyvät siihen ketjuun, joka alkaa polttoaineen louhinnasta, sen kuljetuksesta, ydinvoimaloiden rakentamisesta ja niiden käytöstä, polttoaineiden kuljetuksesta välivarastoon jne., koko tähän prosessiin.

Turvallisuuskysymyksiä ydinvoimaloissa, kuten kaikissa rakenteissa, lähestytään todennäköisyyslaskennan avulla, pyritään yhdistämään niitä tekijöitä, jotka eivät ole ns. deterministisesti määritettyjä vaan stokastisia, siis joilla on hajontansa, materiaalien lujuuksilla, eri osien toimintavarmuudella jne. Näiden yhteisiä vaurioitumistodennäköisyyksiä tutkitaan matemaattisilla malleilla. Tämä on sattumalta kysymys, jonka tunnen erittäin hyvin.

Nyt kuitenkin asia on niin, että vain noin 10—20:tä prosenttia käytännössä esiintyvistä vaurioitumistapauksista voidaan lähestyä näillä malleilla. Noin 80—90 prosenttia onnettomuuksista ydinvoimaloissa, niin kuin muuallakin, aiheutuu jostakin täysin odottamattomasta, karkeasta virheestä, jota ei matemaattisilla malleilla voi lähestyä, (Ed. Aittoniemi: Ihmisten hommia!) lähinnä inhimillisistä, karkeista erehdyksistä. Siitä syystä aivan periaatteellisella tasolla ydinvoimaloita ei voida pitää turvallisina.

Jos, kuten aikaisemmin olen täällä maininnut, tavallisissa rakennuksissa, kuten kerrostaloissa, olisi sama varmuus kuin ydinvoimaloissa eli 3 000 vuoden kuluessa tapahtuisi yksi suuronnettomuus, niin se merkitsi sitä, että meillä Suomessa esimerkiksi sortuisi yksi kerrostalo kukaussittain. Olen varma siitä, että eduskunta pitäisi niiden varmuustasoa sietämättömänä. Lisäksi, arvoisa puhemies, on muistettava se, että vaikka tällä hetkellä elämme aikaa, jolloin insinööritaito ja meidän tekninen osaamisemme ja huolto ovat suhteellisen korkeita kansainvälisesti, meillä ei ole mitään varmuutta siitä, minkälaiseksi Suomi muuttuu 30 vuoden kuluessa, minkälaiseksi maailma muuttuu 30 vuoden kuluessa ja minkälainen on ydinvoimaloitteen varmuustaso 30 vuoden kuluessa meille tuntemattomissa olosuhteissa.

Haluan vielä puhua, arvoisa puhemies, siitä, minkä tyyppisiä ydinvoimalaonnettomuudet voivat olla. Niitä on kahta tyyppiä. Ensinnäkin on pikkuonnettomuuksia, joita raportoidaan noin 200 vuodessa eri puolilta maailmaa. Osa niistä on helposti korjattavissa, osa on ns. läheltä piti -onnettomuuksia.

Se, mitä kaikkein eniten pelätään, on ytimen, sen sydämen sulaminen eli jäähdytysjärjestelmän pettäminen. Mitä silloin tapahtuu? Silloin tapahtuu seuraavaa. Noin 30 kuutiometrin suuruinen massa, joka on lämpötilaltaan 1 500—2 000 astetta, valuu säiliön pohjalle, joka on täytetty vedellä jäähdytyksen vuoksi. Sanotaan, että se valuu sinne veteen. On kuitenkin väistämätöntä, että säiliössä tuossa tilanteessa syntyy lämpöjännityksiä, koska se kohta, mihin sula massa putoaa, lämpiää, laajenee, ja reunat jäävät kylmempään lämpötilaan, ja silloin tapahtuu niin, että nämä kylmemmät osat alkavat venyä, ja koska ne ovat betonia, niihin syntyy halkeamia. Siellä on myös teräsvaippa, mutta nähdäkseni ei ole varmuutta siitä, ja tätäkään asiaa ei mielestäni voida riittävän tarkoin teoreettisella laskennalla lähestyä, etteikö siihenkin voisi syntyä halkeamia. Näin ollen puhe siitä, että ydinvoimalat ovat sataprosenttisen varmoja, ei pidä paikkaansa.

Arvoisa puhemies! Minä ylitän ehkä parilla minuutilla 15 minuutin herrasmiesrajan tässä tapauksessa, mutta en enempää. Haluan lopuksi kiinnittää huomiota siihen, että suomalaiset ratkaisut, Wärtsilän dieselratkaisut, Ahlströmin pyroflow-leijupetikattilat ja Nesteen kehittämät uudet sofistikoituneet energiamuodot ovat kaikki maailmanlaajuisesti erittäin tunnustettuja. Niillä on vientimahdollisuuksia. Tätä tekniikkaa meidän tulisi isänmaallisesti tukea. Tämän lisäksi

Suomella on paremmat mahdollisuudet kuin monilla muilla mailla kehittää säästötekniikkaa, kehittää sen tietotaitoa, saada siitä vientiartikkelia, jolla todellakin olisi nykypäivänä kysyntää.

Suomen energiatulevaisuus ei voi perustua myöskään hiileen. Suomen energiatulevaisuuden pitää perustua säästöön, säästön kehittämiseen. Sitä on edistettävä ympäristöveroilla ja muilla lainsäädännöllisillä ohjauskeinoilla. On rakennettava maakaasuputkia. On ryhdyttävä toteuttamaan jätepuun ja muun biomassan systemaattista hyödyntämistä. On ryhdyttävä järjestelmällisiin toimiin maan pintalämmön nykyistä laajemmaksi hyödyntämiseksi rakennusten lämpöenergian lähteenä. Ruotsissa tämä on huomattavasti pidemmällä kuin Suomessa. Ja on paneuduttava uusien energiamuotojen kehittämiseen nykyistä voimakkaammin. Erityistä huomiota on kiinnitettävä energian varastoinnin ongelmaan.

Arvoisa puhemies! Kuten puheenvuoroni alussa sanoin, tällä hetkellä vastustan viidennen ydinvoiman rakentamista Suomeen.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Paloheimo tunnetusti puhuu tekniikan asioista varsin viisaasti. En voi kuitenkaan olla kiinnittämättä huomiota siihen, että minua syvästi hämää tämä korkea-aktiivisten ydinjätteiden lopullinen käsittelyasia.

Tänään iltapäivällä voimatalouden tekniikan lisensiaatti Satu Hassi kuvasi suurin piirtein täsmälleen samoilla sanoilla tämän mekanismin, millä tavalla 500 metrin syvyyteen kallioperään tapahtuu korkea-aktiivisten jätteiden loppusijoitus. Tämä on kuulemma ollut tuon alan oppikirjoissa jo 70-luvulla. Minkä ihmeen takia? Tätä ei ole sovellettu käytäntöön menneen 20 vuoden aikana missään maailmassa, ja se on approbatur-tason oppikirjoissakin kuvattu. Se hämää. Se hämää niin perustavaa laatua olevalla tavalla, että tästä hienosta sofistikoituneesta esityksestä menee tavallaan pohja pois. Se ei voi olla käyttökelpoinen, kun sitä ei kukaan käytä.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Jos lentovarmuus, siis lentäjien taito, koneiden taso ja muu ei olisi kehittynyt Wrightin veljesten ajasta, tuskinpa kukaan menisi lentokoneeseen.

Ed. Paloheimo ei lainkaan huomaa sitä, että ydinvoimaloiden tekninen kehitys on edennyt huikasti ja myös koulutuksellinen taso. Ei tarvitse välttämättä tohtori olla, eikä viiden tutkinnon

tohtori, kuten ed. Pulliainen kertoo olevansa, että näistä asioista voi kuitenkin täällä vaatimattomasti keskustella.

Jos ajatellaan vanhanaikaisia ydinvoimaloita, joissa on tapahtunut onnettomuuksia mm. Venäjällä, ne ovat tekniseltä kehitykseltään kokonaan eri tasoa kuin se ydinvoimala, mitä meille tarjotaan. Myös valvonnan taso on kokonaan eri asia kuin mitä on eräissä maissa. Näitä ei siis voida verrata ollenkaan toisiinsa. Täytyy katsoa nykyaikaista laitosta nykyaikaisessa valvonnassa. Ehdottoman varmaahan ei ole mikään. Ainahan voi tapahtua onnettomuus missä hyvänsä, mutta nämä vertailut pitäisi suorittaa.

Ed. Paloheimon vaihtoehdot energiamuodoille, millä tuotetaan energiaa, jos hänen mukaansa tuotetaan, niin minä epäilen, ed. Paloheimo, että ennen pitkää me olemme kivikaudessa ja hieromme kahdella puukappaleella tulta raippakasaan. Eihän siellä ollut ainoatakaan todellista vaihtoehtoa, millä saisimme energiaa aikaan. Siellä oli kaikenlaisia ja kaikille hyvää -systeemejä teidän lopussa mainitsemisianne vaihtoehtoissa.

Ed. T a i n a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vähän selkäpiitä kylmi, kun ed. Paloheimo lopetti puheenvuoronsa siihen, että hän tällä hetkellä vastustaa. Toivottavasti se vastustus säilyy muutaman päivän, ettei tule äkkikään-nöstä.

Puhuitte ydinreaktorin sydämen sulamisesta. Joku ydinvoiman kannattajista voisi kertoa siitä, miten sekin onnettomuus pystytään estämään. Muistelen nimittäin, että jossakin niistä lausunnoista, joita meille on jaettu, on tämä asia tuotu esiin, että se pystyttäisiin teknisesti estämään.

Muuten olen ed. Paloheimon kanssa samaa mieltä siitä, että turvallisuuskysymykset ovat erittäin tärkeitä. Olen pahoillani, että tänään käydyissä keskusteluissa ydinvoiman kannattajat ovat sivuuttaneet tämän asian täysin ja suorastaan väheksyneet tämän ongelman esiin tuomista.

Ongelma on kuitenkin olemassa ja sen tunnus-tavat myös asiantuntijat, jotka omasta puolestaan kyllä kannattavat ydinvoimaa, mutta haluavat asiallisesti esiintyä. Siteeraan Säteilyturvakeskusta, joka edellyttää: "Mahdollisen uuden ydinvoimalaitoksen aiheuttama turvallisuusriski ympäristölle on olennaisesti pienempi kuin se riski, joka aiheutuu jokaisesta nykyisin käytössä olevasta voimalaitosyksiköstä." Tällä lausunnot-laan Säteilyturvakeskus viittaa siihen, että nykyiset ydinvoimalat eivät olekaan turvallisia, mikä

on tietysti aika karmaiseva asia. Säteilyturvakeskus myös näkee riskin olemassaolon vaatimalla, että näiden tulee olla olennaisesti turvallisempia kuin tällä hetkellä käytetyt. Toivon, että ydinvoiman kannattajat ottaisivat myös vakavasti nämä riskikysymykset.

Ed. R i m m i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemi vähätteli mielestäni ydinvoimaloissa tapahtuvaa onnettomuusriskien mahdollisuutta. Haluan kuitenkin muistuttaa siitä, että ei yksin idän voimaloissa, vaan myös esimerkiksi USA:ssa on tapahtunut ongelmia. Sen vuoksi USA:ssa on tietojeni mukaan esimerkiksi luovuttu ydinvoiman lisärakentamisesta. Samoin on tilanne Ruotsissa.

Mitä tulee korkea-aktiivisen jätteen loppusijoitukseen, olin myös aika hämmästynyt ed. Paloheimon näkemyksistä. Ja kun nyt kauppa- ja teollisuusministeri on paikalla, toivoisin, että hän kertoisi meille, miten on suunniteltu korkea-aktiivisen ydinpolttoaineen loppusijoitus, koska tietääkseni yksikään kunta ei ole ollut vielä valmis ottamaan vastaan sitä, vaikka selvityksiä on tehty.

Ed. P a l o h e i m o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ensin ed. Pulliaiselle: Jos olisi sellaisia maita, jotka ovat lopettaneet ydinvoiman käytön ja heillä olisi ydinvoimajätettä välivarastossa, ja hekään eivät vielä tietäisi, mitä sille tehdä, minusta tuo argumentti olisi oikeutettu. Kuvittelisin, että syy sille on, että kannattaa kaikki pistää kerralla sinne ja sitten panna korkki kiinni. Ja koska se on kallis operaatio, se pitäisi tehdä ilmeisesti vasta siinä vaiheessa, kun tiedetään, että sitä ei enää synny. En ole kuullut sen sijaan mitään teknisiä esteitä loppuvarastoinnille.

Mitä tulee ed. Aittoniemen huomautukseen uusista tekniikoista, kyllä minä puhuin äskeisessä turvallisuusanalyysissä nimenomaan uusista tekniikoista enkä vanhoista. Me tiedämme, että vanhoista on sanottu, että ne ovat idioottivarmoja, ja käytäntö on osoittanut, ettei sekään pitänyt paikkaansa. Näin ollen vakuuttelut ovat sellaisia, että niihin ei kannata uskoa. Meidän energiaratkaisumme, vihreiden energiaratkaisut, joita luettelini useita, ovat kyllä sellaisia, että niiden yhdistelmä luo kestäväen kehityksen maailmaan eikä mikään tällainen väliaikaisratkaisu kuten ydinvoima. Sitä paitsi esimerkiksi Tanska on maa, joka on pystynyt tulemaan toimeen ilman ydinvoimaa.

Lopuksi ed. Tainalle: Kun minä sanoin, että minä tällä hetkellä vastustan viidennen ydinvoi-

malan rakentamista, niin sanon sen siitä syystä, että minä kunnioitan tällaista keskustelua. Jos minä en kunnioittaisi tällaista keskustelua ollenkaan, minä tietysti sanoisin, että kyllä minä joka tapauksessa, sanottiinpa täällä mitä hyvänsä, ...

P u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia!

P u h u j a : ... perjantaina äänestän ydinvoiman puolesta.

Ed. M o i l a n e n : Herra puhemies! Ed. Paloheimo totesi näitä vihreiden vaihtoehtoja. Ne voivat olla hyviä vaihtoehtoja, mutta ihmettelen vain, miten niillä tulee energian tarve tyydytetyksi, etenkin kun Suomessa ei näytä suostuttavan säästämään energiaa sillä lailla kuin pitäisi. Sitten hän esitti metsän istuttamisen ympäri maailmaa. Se on todella hyvä vaihtoehto, kun se vain käytännössä pelaisi. Itse vain tunnen vähäiseltä osalta sen Nepalín metsistä ja jonkin verran Brasilian, ja molemmissa on omat syynsä, minkä takia se ei käytännössä onnistu. Nepalissa on hienot suomalaiset ohjelmat ja paljon suomalaista tietotaitoa, mutta on hyvin todennäköistä, että siellä ei ihan arkipäivän syistä pystytä metsittämään. Näin on useimmissa kehitysmaissa, valitettavasti. Eli niin hieno ajatus kuin se onkin, se valitettavasti ei pidä paikkaansa.

Meidän on eduskunnassa kuitenkin ratkaistava, onko uuden ydinvoimalayksikön rakentaminen yhteiskunnan kokonaisedun mukaista. Tämä päätös on linjaratkaisu, joka vaikuttaa pitkälle maamme kehitykseen ja jopa globaalisesti. Energiaratkaisu on Suomen velkaiselle kansantaloudelle elintärkeä, koska edullisella energialla on ratkaiseva merkitys viennillemme ja ulkomaanvelastamme selviytymiselle. Samalla se on myös Suomelta taloudellinen signaali niin kotimaahan kuin ulkomaillekin. Jälleen jyrkässä laskussa oleva markkamme ei kestä kovin monia kielteisiä signaaleja, jollainen kielteinen ydinvoimalapäätös väistämättä olisi. Se olisi signaali myös maassamme olevalle ydinenergian tietotaidolle, samoin teollisuuden investointien kohdemaata suunnitteleville. Päätös vaikuttaa myös työllisyyteen.

Mitä sitten tämä paljon puhuttu yhteiskunnan kokonaisetä on, jonka pohjalta energiatarvike tulee tehdä? Kokonaisetä arvioitaessa on otettava huomioon ainakin seuraavaa:

- 1) maamme energian ja sähkön tarve,
- 2) eri energiavaihtoehdot ja niiden ympäristö- ja terveysriskit,

3) eri vaihtoehtojen turvallisuus niin käytön aikana kuin sen jälkeenkin,

4) energian saannin varmuus eli jatkuvuus ja taloudellisuus,

5) kansantaloudelliset vaikutukset työllisyyteen ja koko tulevaisuuteemme sekä

6) nykyisen energian tuonnin riskit ja suhtautuminen näihin riskeihin.

Eduskunnan talousvaliokunta on tätä asiaa kuukausitolkulla setvinyt ja kuunnellut asiantuntijoita enemmän tai vähemmän suljetuin korvin tehtävänänsä lausua kantansa siitä, miten Suomen energiahuolto seuraavina vuosikymmeninä turvataan. Mietintö on mitäänsanomattomuudessaan pöyristyttävä. Oliinpa energiavaihtoehtoista mitä mieltä tahansa, talousvaliokunnalta olisi vähintäänkin odottanut realistisia perusteluita ja selvityksiä siitä, miten energiahuoltomme käytännössä jatkossa toteutetaan, mutta kaikki nämä puuttuvat. Valiokunta ei ole vastuullisesti ja asianmukaisesti suorittanut sille annettua tehtävää loppuun.

Mietintö on laadittu ns. lyhyen kaavan mukaan, jollaista yleensä käytetään vain rutiinijutuissa. Toivottavasti valiokunnan enemmistö ei kuitenkaan näe maamme energiahuollon linjoista päättämistä vähäiseksi rutiiniasiaksi. Vai onko niin, että Suomen yhteiskunnallinen päätöksenteko muutoinkin on samaa luokkaa ja rakennamme turhille toiveille, niin kuin valiokunta esityksessään energiahuollon rakensi? Siltä nykyinen taloutemme ja työllisyytemme katastrofitilanne vähän näyttää.

Valiokunnan esitys kuvanee myös yleistä päätöksenteon valmiuden puutetta maamme johtamisessa, mikä ilmenee nyt, kun kipeästi tarvittaisiin ripeitä otteita eikä suinkaan pitäisi tyytyä tarttis tehrä jotakin -lausumiin.

Valiokunnan esitys on kestävämpään ympäristöön, terveyden ja kaikkien kriteerien pohjalta. Valiokunta on sortunut vastuuttomaan kuorolauluun ja oman edustajapaikan varjeluun. Lieventävänä asianhaarana tietysti on se, että mitä isot edellä, sitä pienet perässä, sillä niinhän hallituskin tekee. Vähitellen alan kääntä sille kannalle, että kyllä tässä konkurssissa kipeästi tarvittaisiin isännän ääntä. Toki valiokunnassa on niitä idealistejakin, jotka sinisilmäisesti uskovat aurinkoenergiaan ja sulkevat silmänsä kaikelta muulta.

Miksi valiokunta ei ole suorittanut tehtäväänsä loppuun asti? Aivan ilmeisesti sen vuoksi, että perustelut olisivat osoittaneet koko rakennelman hataruuden. Mitä mietintö sitten kertoo? Se ker-

too eduskunnalle, Suomen kansalle, teollisuudelle, palveluelinkeinoille, liike-elämälle ja koko maailmalle, että kylmä pohjoinen lyhyen kesän Suomi saa lämpö- ja sähkövoimansa aurinkoenergiasta, biopolttoaineesta, kuten puusta, hakkeesta ja turpeesta, tuontiydinvoimasta ja Norjan maakaasusta sekä energiasäästöistä. Aurinkoenergia ei riittäisi edes kesällä käyttöveden lämmittämiseen, saatikka muuhun. Puusta, hakkeesta ja turpeesta tehokkaimmillaankin tulee noin 15 prosenttia energiatarpeesta. Eikä kai valiokunta tarkoita, että metsä- ja puunjalostusteollisuuden tarvitsema puu käytetään polttopuiksi ja hankitaan vielä nykyistä enemmän tuontipuuta? Nykyinenkin puun tuonti on liikaa. Onhan täysin hölmöläisen hommaa tuoda ulkomaanvelassa rypevään vihreän kullan maahan puuta ulkomailta.

Puun, hakkeen ja turpeen käyttöä tulee toki lisätä. Ne palvelevat täydentävinä energiamuotoina pienissä alueellisissa ja paikallisissa sähkö- ja lämpövoimaloissa. Tässä yhteydessä on tosin muistettava se ympäristöseikka, että pienissä voimaloissa sallitaan yksikköä kohden suuremmat päästöt kuin suurissa, ja ne siten rasittavat ympäristöä suhteellisesti enemmän kuin suuret. Lisäksi tulee muistaa, että hiilidioksidin metsiin sitoutuminenkin on rajallista. On toki totta, että bioenergiatuotannosta saadaan työpaikkoja, mutta vain valtion jatkuvalla huomattavalla tuella. Bioenergia käy täydentävänä energiavaihtoehtona, mutta se ei riitä ns. perusvoimaratkaisuksi, millä tarkoitan energiatarpeen pääasiallista tyydyttämistä. Lisäksi on muistettava turvevoimaloiden raskasmetalli- ja muut hiukkaspäästöt ja niiden syöpä aiheuttava ja maaperää myrkyttävä merkitys.

Valiokunta turvaa perusvoimaratkaisussa ydinvoiman tuontiin idästä ja hiilivoimaan. Tämän ratkaisun heikkoutena on hinta, liiallinen riippuvaisuus tuontienergiasta ja siten häiriöttömän saannin epävarmuus sekä huomattavat ympäristöriskit. Kansainvälisesti katsotaan, että tuontienergian osuuden tulisi olla korkeintaan noin 15 prosenttia, kun se nykyään meillä on 13. Se on vaihdellut 10:stä 17 prosenttiin.

Ydinvoima itärajan takaisista huonokuntoisista huonosti valvotuista ja hoidetuista ydinvoimaloista kyllä kelpaa, vaikka ydinvoimaa muutoin karsastetaankin. Pääministeri näkyy olevan valmis jopa tukemaan näitä laitoksia, jotta ne varmasti pysyisivät läheisyydessämme jatkuvasti tikittävinä aikapommeina. Tulee ihmetelleeksi, ovatko entiset ajat palanneet ja minkä maan pää-

ministeristä olikaan kyse. Tshernobyl-tyyppiset onnettomuudet ovat mahdollisia näissä idän huonorakenteisissa laitoksissa. Läntiset voimalat on rakennettu erilaisella tekniikalla. Siinä mielessä ne ovat huomattavasti turvallisempia, ja niiden onnettomuuden vaikutusalue on huomattavasti pienempi kuin Tshernobyl-tyyppisessä voimalassa.

On myös väitetty, että muualla Euroopassa luovutaan ydinvoimasta. Tämä ei pidä paikkaansa. EY-maiden energiasta noin 35 prosenttia on ydinvoimasta tulevaa. Omien voimaloiden ylläpidon sijasta monet maat ostavat ydinenergiansa Ranskasta. Ranska vie ydinenergiaa mm. Sveitsiin, Saksaan, Englantiin, Belgiaan, Italiaan ja Espanjaan. Ranskaan rakennetaan suunnilleen yksi voimala puolentoista vuoden välein, joten paikkaansa ei pidä se, että Euroopassa oltaisiin luopumassa, mutta siellä on aivan ilmeisesti rationalisoitu tätä järjestelmää.

Kivihiili on käytännössä ydinenergian perusvoimavaihtoehto, sillä siitähän nyt on kysymys, että meidän on ratkaistava kuitenkin jokin perusvoimavaihtoehto. Kivihiili jää silloin jäljelle, jos ydinvoimaa ei valita. Hiilidioksidipäästöjen lisäksi kaikki polttovoimalat aiheuttavat happosäteitä lisääviä tyypipäästöjä. Suomi on sitoutunut vähentämään tyypipäästöjään 30 prosentilla. Hiilen ja turpeen sisältämän uraanin vuoksi hiili- ja turvevoimalat ovat jo tuottaneet ilmakehään radioaktiivista säteilyä enemmän kuin länsimaiset ydinvoimalat.

Suomi on sitoutunut YK:n ilmastomuutosta koskevan puitesopimuksen eli ns. Rion sopimuksen vaatimusten mukaisesti vähentämään fossiilisten polttoaineiden käyttöä hiilidioksidipäästöjen alentamiseksi. Nämä tavoitteet ovat ristiriidassa kivihiilivaihtoehdon kanssa. Kivihiili tuodaan ulkomailta ja siten se kasvattaa vaihtotasevajettamme. Se lisää riippuvuutta ulkomaisesta energiasta. Hiili fossiilisena polttoaineena aiheuttaa hiilidioksidia ja happamoittavia päästöjä. Se edistää kasvihuoneilmiön etenemistä, otsonikatoa ja haposateita. Suomen metsät eivät kykene riittävästi sitomaan vapautuvia hiilidioksidimääriä, vaan ne jäävät rasittamaan luontoa.

Kauppa- ja teollisuusministeriön arvion mukaan lisätarve on vuonna 2000 noin 2 000 megawattia ja vuonna 2005 noin 3 500 megawattia, vaikka valtioneuvoston asettamat energiasäästö-tavoitteet saavutettaisiinkin. Tätä vajausta ei kyetä kattamaan pelkästään kotimaisen puun, hakkeen ja turpeen avulla vaan tarvitaan perusvoimaratkaisu. Maakaasu ei ainakaan tässä vai-

heessa tule kyseeseen, koska sitä ei ole tällä erää riittävästi saatavilla, ja taas nestemäinen kaasu perusenergiavaihtoehtona olisi liian epävarma korkeasta hinnasta puhumattakaan. Myös dieselvoimalavaihtoehtoa on väläytelty, mutta siihen tarvitaan myös ympäristöhaittoja aiheuttavia raaka-aineita.

Lopputulokseksi jääkin, että valitsemme perusvoimaksi joko ydinvoiman tai hiilen, ja valitua vaihtoehtoa täydennämme muilla edellä luetelluilla vaihtoehdoilla sekä säästöillä. Me emme tässä päättä, että energiaa tai ei energiaa, vaikka tällaistakin harhakäsitystä on esiintynyt, vaan joku perusenergiavaihtoehto on valittava, ja silloin käytännössä se on joko ydinvoima tai hiili.

Jo nyt käytäntö on osoittanut, että energian säästö ei valitettavasti ratkaise tätä ongelmaa. Se vaatisi niin paljon nykyisestä elintasosta luopumista ja nykymukavuudesta tinkimistä, että se ei ole mahdollista etenkin, kun samanaikaisesti vaaditaan palkkatason säilyttämistä ja jopa sen nostamista. Ja kun energiansäästökampanjan aikana kulutus on kasvanut viime vuoden kuluessa viitisen prosenttia, niin ei tämä näkymä niin kovin hyvältä energiasäästöjen kannalta näytä.

Ydinjätteen loppusijoituksesta täällä jo kuullimme selostuksen, joten siihen en enää puutu. Mutta yhdyin niihin esityksiin, mitä ed. Paloheimo sen osalta esitti.

Kun näitä kaikkia realistisia vaihtoehtoja arvioidaan, niin silloin ydinvoima, vaikka se ei olekaan, niin kuin ei mikään tässä maailmassa, täysin vaaratonta, jää kuitenkin parhaaksi vaihtoehdoksi. Ydinvoiman edullisuutta mm. terveysrisien kannalta on sosiaali- ja terveystieteiden lausunnossaan käsitelty, ja siellä on hyvin selkeästi esitetty ydinvoimavaihtoehdon edut muihin vaihtoehtoihin verrattuna.

Toivottavaa onkin, että edustajat perjantaina pystyvät itsenäisiin ratkaisuihin ja ottavat valintansa perustaksi tutkitun tiedon eivätkä tunteita, eivätkä taivu siihen, että panevat päänsä pensaaseen, vaan ratkaisevat tämän vaikean kysymyksen suomalaisen yhteiskunnan kokonaisedun mukaisesti.

Ed. Hautala: Arvoisa puhemies! Eilen Kauppalehti kirjoitti, että metsäteollisuus ei lähivuosina investoi Suomeen. Lehdessä pidettiin metsäteollisuudelta kerättyjen laajojen tietojen perusteella Rauman Sellun toteutumista poikkeuksena. Niin kuin tiedätte, Rauman Sellu on energiaomavarainen, ja tietojeni mukaan siitä saadaan ylimääräistä sähköä 65 megawatin ver-

ran. Mielestäni kaikki viittaa siihen, että Suomen ylivelkainen metsäteollisuus ei voi palata 1980-luvun kehitykseen. En usko, että Suomeen tulee paperikoneita, joiden varaan on tehty ennusteet, joilla nyt perustellaan viidennen ydinvoimalan tarvetta.

Tarve-ennusteissa on taustalla ajatus, että mekaanisen hierteen tuotanto lisääntyisi lähes puolella parissa vuodessa vuosikymmenen lopulla. Kukaan ei ole kertonut, mistä näin velkainen metsäteollisuus saa rahat investointeihin, eikä kukaan ole kertonut, onko mahdollista, että Suomi edelleen jatkaa paperin tuottajana tilanteessa, jossa Keski-Euroopassa kierrätysnormit kaiken aikaa kiristyvät. Siinä tilanteessa suomalainen metsäteollisuus varmasti joutuu sopeutumaan koko lailla uuteen tilanteeseen. Itse pitäisin onnellisena sitä, että Suomen tuotantorakennetta järjestelmällisesti monipuolistettaisiin niin, että emme olisi näin alttiina maailman muutoksille.

Yleensäkin sähkönkulutusennusteita vaivaa mielestäni sama asia, josta eräs liikennepoliittikan tutkija puhui Helsingin Sanomissa eilen. Hän nimittäin huomautti, että liikenteen kasvuennusteet ovat olleet omiaan muodostumaan itseään toteuttaviksi ennusteiksi. Ennustetaan lisääntyviä liikennemääriä, ja ennusteita täyttämään rakennetaan lisää teitä, jolloin liikenne kasvaa. Hän teki hyvin mielenkiintoisen havainnon. Taustalla on sellainen ihmiskuva, että ihmiset haluavat ajaa kaikkein mieluiten yksityisautolla ja näin tulevaisuudessakin.

Energiapolitiikan taustalla näyttää olevan sellainen ihmiskuva, että ihmiset haluavat jatkossakin esimerkiksi huoneistokohtaisen sähkösaunan ja että se on hyvinvointia. Kun hyvinvointi edellyttää sähkön kulutuksen kasvua näiden ajattelutapojen mukaan, niin ennusteet rakentuvat vähitellen itsensä toteuttaviksi. Tästä syystä nähdäkseni hallituksen säästöohjelmassa hylätään sellainen ajatus, että ihmisten elintapoja voitaisiin ohjata esimerkiksi rajoittamalla sellaisia mielestäni varsin turhia asioita kuin sähkölämmitystä.

Miksi Suomen hallitus ei ole halunnut säätää tuntuvampia haittaveroja, joilla ihmisten elintapoja ja koko yhdyskuntarakenteen muotoutumista ohjailtaisiin energiaa kaiken kaikkiaan vähemmän kuluttavaan suuntaan? Vähitellen pääsisimme kokonaan pois siitä kuvitelmasta, ja minun mielestäni se on harhakuvitelma, että sähkön kulutuksen kasvu on luonnonlaki, joka on suorassa yhteydessä hyvinvoinnin kasvuun. Tämä ajatus luonnonlaista on peräisin neuvostososialismin alkuvuosilta, jolloin sanottiin, että sosia-

lismi on sähköistämistä. Täällä ovat tänäänkin jotkut edustajat mielestäni osuvasti todenneet, että Suomessa on sitä vikaa, että sosialistiseen tapaan uskotaan hyvin suuriin hankkeisiin ja niiden autuaaksi tekevään merkitykseen, ja siihen, että niillä voidaan kaikki ongelmat ratkaista kertaheitolla.

Tämänhetkisessä energiakeskustelussa on seläisiä piirteitä, että ydinvoimasta haetaan nyt ratkaisua kertaheitolla yhteiskunnan polttavimpiin ongelmiin, lamaan ja työttömyyteen. Olen sitä mieltä, että kaikki lupaukset työpaikoista, lupaukset siitä, että investoinnit käynnistyvät, tulevat johtamaan ankariin pettymyksiin. En itse halua syyllistyä tällaiseen katteettomaan toiveajattelun.

Tänään kuultiin, että kauppa- ja teollisuusministeri on ryhtynyt kannattamaan ydinvoimaa. Olen tietysti pettynyt. Ajattelin, että ministeri Kääriäinen olisi sen verran vahva poliitikko, että hänellä olisi kykyä antaa Suomelle energiapolitiittinen linja, joka ei perustuisi ydinvoiman lisärakentamiseen. Eihän tässä toisaalta mitään epäjohtonmukaista ole, kun tiedetään, ettei tässä maassa ydinvoimakaudella ole ollut yhtään kauppa- ja teollisuusministeriä, joka olisi voinut vastustaa ydinvoimaa. Ollila, Suominen, Juhanalo, Tuomisto, Kääriäinen ja aikaisemmatkin ministerit ovat olleet innokkaasti ajamassa kauppa- ja teollisuusministeriön edistämää viidennen ydinvoimalan rakentamishanketta, jota on kestänyt noin 12 vuotta. Tasan seitsemän viikkoa kesti Kääriäiseltä, että hän muuttuneena miehenä tuli ministeriöstään ulos ilmoittaen, että hän on alkanut nähdä asiat toisin. Kauppa- ja teollisuusministeriön virkamiehet voivat onnitella itseään siitä, että harvasta ministeriöstä on rakennettu näin vahva linnake jonkin linjan puolustamiseksi. Enkä pidä sitä kansanvallan, demokratian enkä eduskunnan etujen mukaisena, että tilanne jatkuu.

Vastustan ydinvoimaa myös periaatteellisista syistä enkä ainoastaan välittömästi tähän yhteiskunnalliseen tilanteeseen liittyvistä syistä. Ydinvoima edustaa auringonlaskun tekniikkaa, josta pitäisi mitä pikimmiten päästä eroon. Olen pannut merkille, että jopa ydinvoiman kannattajat ovat alkaneet sopeutua siihen ajatukseen, että kyse on siirtymävaiheen energiamuodosta.

Auringonlaskun tekniikaksi ydinvoiman tekee se, että se on monimutkainen, vaativa, pääomavaltainen ja riskialtis. Itse en ole insinööri. En hallitse reaktoriturvallisuuskysymyksiä, mutta olen vakuuttunut siitä, että kansanedustajana en

voi ottaa vastuuta siitä, etteikö jotakin voisi tapahtua jopa länsimaaisissa ydinvoimaloissa.

On puhuttu siitä, että ABB-yhtiöltä voisi tulla kansantaloudellisesti mielenkiintoinen tarjous, joka saisi tämän monikansallisen konsernin ohjaamaan miljardeja markkoja Suomen yhtiöihin, ja sillä tavalla elvyttämään Suomen kansantaloutta. Tässä on lähellä riski, että valitsemme ydinvoimalan perusteilla, joiden mukaan ydinvoimalaa ei pidä valita. Ydinvoimala pitää valita ankarasti reaktoriturvallisuuteen liittyvillä kriteereillä, ja sen takia keskustelu on mennyt aika pahasti harhateille. Ensin tulee periaatepäätös. Vasta mahdollisesti myönteisen periaatepäätöksen jälkeen on aika pohtia sitä, mikä tarjotuista reaktoreista valitaan.

Siihen en kyllä jaksa uskoa, että ministeri Kääriäinen malttaisi pitää ydinvoimalarakentamispäätöksen jäissä. On vastuutonta, että ministeri avauspuheenvuorossaan viittasi siihen mahdollisuuteen, että eduskunnan pitäisi nyt luovuttaa hänelle valta tässä asiassa; että hän sitten harkitsee, johtaako vihreä valo eteenpäin vai tuleeko sittenkin punainen valo vastaan. Ei, kyllä vastuu on nyt tällä eduskunnalla, ja sitä ei mistään neuvottelutaktisista syistä esimerkiksi Norjan maa-kaasuyhtiöiden suuntaan pidä antaa pois.

On mielikuvituksettomuutta väittää, etteikö neuvottelijoilla olisi takataskussaan muita vaihtoehtoja. Niistä vaihtoehtoista on täälläkin tänään puhuttu. Kyse on merkittävästä uudesta energiatekniikasta, jota suomalainen teollisuus on ryhtynyt tuottamaan ja jopa viemään ulkomaille.

Vastustan ydinvoimaa periaatteellisista syistä myös siksi, että sillä ei koskaan voida ratkaista globaalisia energiaongelmia eikä varsinkaan kehitysmaiden energiaongelmia. Kehitysmaat aivan eritoten tarvitsevat ratkaisuja, jotka ovat työvoimavaltaisia eivätkä suinkaan pääomavaltaisia. Tekniikan pitää olla yksinkertaista. Ei tule mitään siitä, että ajattelemme, että kehitysmaiden alettaisiin käyttää ydinvoimaa. En myöskään hyväksy sitä ajattelutapaa, joka joillakin ydinvoiman kannattajilla tuntuu olevan, että kun me käytämme ydinvoimaa, joka on vaikea ja vaativa energiantuotantomuoto, niin sitten muille jää mahdollisuus polttaa kivihiiltä. Ei, kyllä rikkailla länsimailla on vastuu siitä, että kehitetään uusiutuviin energialähteisiin perustuva energiajärjestelmä, jota voidaan soveltaa myös kehitysmaissa. Jokainen uusi ydinvoimala minun mielestäni on askel pois tältä ekologiselta ja globaalisesti kestävästä kehityksen tieltä.

En voi hyväksyä sitä kapeaa tarkastelua, johon hallitus on tyytynyt, kun se on vertaillut eri energiantuotantomuotojen ympäristövaikutuksia. On täydellinen silmänkääntötempu, että Suomessaakin on alettu puhua ainoastaan energiantuotantomuotojen ilmanpäästöistä ja puhutaan kyllä paljon myös ilmaston muutoksesta. Jokaisen energiamuodon pitää alistua elinkaarianalyysiin kehdosta hautaan, ja ydinvoiman kohdalla ympäristövaikutukset lähtevät uraanin louhinnasta ja päätyvät ydinjätteiden loppusijoitukseen.

Haluan korostaa erästä seikkaa, joka ei suomalaisessa keskustelussa esiinny lainkaan. Mielestäni maailmassa on uhkana aivan uusi ydinaseiden leviämiskierre. Tunnetusti ns. rauhanomainen ydinvoiman käyttö on syntyjuuriltaan mutta myös käytännöltään yhteydessä sotilaalliseen ydinvoiman käyttöön. Monien mielestä ns. rauhanomainen ydinvoiman käyttö on suorastaan keksitty, jotta olisi voitu kehittää rauhassa ydinaseita. Jotta voisimme ehkäistä radioaktiivisen materiaalin leviämisen terroristien käsiin ja ydinaseisiin, on äärimmäisen tärkeää oivaltaa, että ydinvoimateollisuus on kansainvälistä teollisuutta. Raja rauhanomaisen ja sotilaallisen välillä on häilyvä. Käytännössä nämä sekoittuvat toisiinsa. Mielestäni tämä on yksi vakavimpia syitä sille, minkä takia ydinvoimasta pitää kansainvälisesti päästä eroon. En halua antaa kansainväliselle ydinvoimateollisuudelle sellaista signaalia, että Suomen kaltainen kehittynyt maa edelleenkin uskoo ydinvoimaan ja pitää sitä laajakatseisesti turvallisena.

Lopuksi, arvoisa puhemies, kerron aloitteesta, jota hyvin moni teistä on tässä eduskunnassa tukenut, eli lakialoitteesta, että ydinenergialakia muutettaisiin niin, että ydinjätteiden ja käytetyn polttoaineen loppusijoittaminen Suomeen kiellettäisiin. Tämä asia ei ole tärkeä ainoastaan ydinvoiman vastustajille, vaan myös ydinvoiman kannattajat ovat olleet huolissaan siitä, että eurooppalaiset ydinvoimayhtiöt ja valtiot haluaisivat ryhtyä loppusijoittamaan käytettyä ydinpoltoainetta Suomeen. Tiedetäänhän, että poliittisesti tämä kysymys on ratkaisematta.

En halua kiistellä ed. Paloheimon kanssa näistä teknisistä asioista ainakaan juuri nyt, koska en ole insinööri, mutta kun katsotaan asiaa yhteiskunnallisesti, niin se, että olisi olemassa tekninen ratkaisu, ei vielä tarkoita sitä, että ihmiset sen hyväksyvät ja että se voidaan toteuttaa. Eli kautta Euroopan maiden ihmiset vastustavat ydinjätteiden sijoittamista lähiseudulleen. Saksassa on valtavia kiistoja parhaillaan.

Ministeri Salolainen ja hänen virkamiehensä ovat raportoineet Brysselistä EY-neuvotteluista. Heinäkuussa olisi päästy sellaiseen lopputulokseen, että ei todellakaan ole enää mitään ongelmaa siinä, etteikö Suomi voisi EY-jäsenenäkin kansallisesti säilyttää oikeuden kieltää käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoituksen meidän kaliooperäämme. Kun otin selvää tarkemmin näistä neuvotteluista, niin siellä oli lähinnä käsitelty yhtä hallinnollista direktiiviä, jossa esitetään säädöksiä siitä, kuinka radioaktiivisia aineita siirretään maasta toiseen. Voi sanoa, että on puhuttu ihan sekundäärisestä asiasta.

Kun EY:stä on meille vakuuteltu, että tämän direktiivin mukaan Suomi voi kieltää tapaus tapaukselta ydinjätteiden loppusijoituksen tänne, niin näin ei ole. Ensinnäkään siinä direktiivissä ei puhuta mitään loppusijoituksesta. Siinä puhutaan ainoastaan kuljetuksista. Tässä on ensimmäinen ongelma. Toinen ongelma on se, että meidän on tässä asiassa ilmoitettava kansallinen tahtomme painokkaammin muuttamalla ydinenergialakia siihen tapaan kuin yli sata kansanedustajaa on ehdottanut. Sen lisäksi, niin kuin ministeri Pietikäinen on painottanut, on vaadittava, että asia kirjataan liittymissopimukseen. Muutoin meillä on erittäin heikot mahdollisuudet edes puhua asian puolesta.

Toivoisinkin, että talousvaliokunta perehtyisi asiaan paremmin. Talousvaliokunnassa lakialoitte onkin otettu käsittelyyn. Kauppa- ja teollisuusministeriö ei halua sitä valmistella, koska se ei pidä asiaa ongelmana, mutta mielestäni kauppa- ja teollisuusministeriön asenne perustuu väärinkäsityksiin ja toiveajatteluun.

Ed. Westerland: Herr talman! Det mesta torde ha sagts vad gäller diskussionerna om kärnkraften under årtiondenas förlopp och knappast kan någon mera påstå sig vara i behov av ytterligare information för fattande av beslut. Så vitt jag kan påminna mig så är det väl fjärde gången under den här riksdagsperioden, som kärnkraften diskuteras som ett huvudämne. Och därför skall jag också i det här skedet fatta mig helt kort.

Minä totesin juuri, että kaikki lienee jo sanottu vuosikymmenien kuluessa ydinvoimasta käydyissä keskusteluissa täällä eduskunnassa, ja tuskin kukaan enää voi väittää tarvitsevansa lisää tietoa päätöksentekoon. Kai se on jo neljäs kerta tämän eduskuntakauden aikana, kun me viemme tämän keskustelun läpi täällä. Tämän vuoksikin käytän tässä vaiheessa aivan lyhyen puheenvuoron.

Kärnkraftens oerhörda risker och inte minst avfallshanteringen som knappast någonsin kommer att kunna bemästras utgör en mer än tillräcklig motivering för den avvisande inställning som gör sig gällande i praktiskt taget hela världen.

Finland utgör i detta hänseende ett undantag som s.g.s. hela den övriga världen förvånar sig över. Inte minst med tanke på de betydande egna inhemska energialternativen, som står till buds, och sålunda inte kommer att utnyttjas.

I samband med den nu pågående energidebatten har man från kärnkraftsindustrihåll hävdat den stora betydelse byggandet av ett femte kärnkraftverk skulle ha för sysselsättningen. Ändå torde de flesta ha helt klart för sig, såsom även statsminister Aho härom dagen hävdade, att den sysselsättningsfrämjande effekten är betydligt större vid ett utnyttjande av de egna energialternativen än om vi ytterligare bygger ut kärnkraften. Då bygger vi också på utländskt kunnande och utländskt arbete.

Det synes mig som fullständigt ofattbart om vi i dagens Finland fattar ett beslut som innebär utökad kärnkraftsetablering och att vi överger de egna inhemska, betydande råvaruresursernas utnyttjande. Sedan, en sak är att om vi också skulle gå in för att bygga ett femte kärnkraftverk, så är det långtifrån säkert att det kommer att byggas färdigt. Förr eller senare kommer det att dess värre hända någon större olycka av den orsaken att kärnkraftverken världen över blir allt äldre och samtidigt i allt sämre skick. Vi har inga garantier för vad som kan inträffa. Här har talats om Lovisa i dag. Det torde nog vara färdigt för både det ena och det andra vad översyn och genomsyn beträffar och någon långvarig glädje kan det knappast vara att emotse av det kärnkraftverket mera. Det har varit en massa problem med det för den delen nu också, som de flesta av oss vet.

Och slutligen en omständighet som jag inte kan låta bli att förvåna mig över. Hur kan det vara möjligt att riksdagsmän som klart och entydigt inför senaste riksdagsval deklarerade ett nej till en ytterligare utbyggnad av kärnkraften ändå kommer att stöda den motsatta linjen?

Hur skall sådana kappvändare förklara sig inför sina väljare? Hur skall man kunna lita på politiker som inte ens i förhållandet till de verkligt stora frågorna står vid sina löften? Det här är någonting som kanske någon kunde ha anledning att begrunda.

Ydinvoiman suunnattomat riskit ja erityisesti ydinjätteen käsittely, jota tuskin tullaan kos-

kaan hallitsemaan, ovat kyllä täysin riittävä perustelu kielteiselle suhtautumiselle, joka ilmenee käytännöllisesti katsoen koko maailmassa. Suomi on tässä suhteessa poikkeus, jota lähes koko muu maailma hämmästelee, varsinkin kun otetaan huomioon merkittävät kotimaiset energiovaihtoehdot, jotka meillä todella ovat ja jotka olisivat käytettävissä ja joita siis kuitenkaan ei käytetä.

Nyt käytävän energiakeskustelun yhteydessä ydinvoimateollisuuden taholta on korostettu sitä suurta merkitystä, mikä viidennen ydinvoimalan rakentamisella olisi työllisyydelle. Useimmille lienee kuitenkin täysin selvää, kuten myös pääministeri Aho äskettäin osoitti, että kotimaisten vaihtoehtojen hyväksikäytön työllisyyttä edistävät vaikutukset ovat huomattavasti suuremmat kuin ydinvoiman lisärakentaminen.

Mutta ihme kyllä, uusi kauppa- ja teollisuusministeri Kääriäinen on aivan toista mieltä. Minun täytyy rehellisesti sanoa, että olen kovin pettynyt ministeri Kääriäiseen tässä suhteessa. Hänen kumartamisensa ja alistumisensa ydinvoimateollisuuden edessä on lievästi sanottuna uskomatonta. En olisi odottanut häneltä tällaista.

Hän totesi vielä, että kielteinen ydinvoimapäätös olisi takaisku kotimaisille energia-aloille. Miten tämä on mahdollista? Sehän tulee toimimaan aivan päinvastoin, mikä on todettukin monissa puheenvuoroissa tänään. Sehän on selvä, että jos viides ydinvoimala rakennetaan, niin eihän se tarkoita, että kotimainen energia-ala millään tavalla kehittyisi. Päinvastoin kehitys, missä nyt ollaan, tulee vielä supistumaan. Tämä on se todellisuus, jonka me, toivottavasti ei, mutta mahdollisesti tulemme vielä näkemään.

Jos menemme hieman taaksepäin historiassa, eikä niin kovin kaukaakaan, muutaman kuukauden, niin sehän oli nykyisen presidenttiehdokas Paavo Väyrysen toiminta hallituksessa, joka vaikutti, että koko tämä asia tuli edes eduskuntaan. Ilman hänen myötävaikutustaan asia ei ollenkaan olisi täällä tänään käsiteltävänä. Tässä minä taidan olla ihan oikeassakin.

Minulla on sellainen käsitys, että ministeri Kääriäinen saa kyllä moneen kertaan vielä selittää tämän uuden ajatuksensa energiapolitiikan toteuttamisesta Suomessa. Siitä puhuttaessa ed. Pulliainen nimitti ministeri Kääriäisen takinkääntäjien kuninkaaksi. Varmasti tämä toteamus oli monien mielestä hyvin osuva. En ota tähän sen enempää kantaa.

Mutta näistä asioista puhuttaessa, miten voi olla mahdollista, että kansanedustajat, jotka sel-

västi ja yksiselitteisesti julistautuivat ennen viime vaaleja ydinvoiman lisärakentamisen vastustajiksi, tulevat kuitenkin kannattamaan vastakaista linjaa? Miten tällaiset takinkääntäjät selittävät asian äänestäjilleen? Miten voi luottaa poliitikkoihin, jotka eivät edes todella suurissa asioissa pidä lupauksiaan? Joidenkin olisi syytä pohtia tätä tarkoin.

Ed. Ukkola: Arvoisa puhemies! Onneksi meillä on näitä takinkääntäjiä, joita täällä on nyt niin moitittu. Onneksi meillä on uskaliaita poliitikkoja, jotka sallivat ja antavat uuden tiedon, uuden tutkimuksen vaikuttaa omiin ratkaisuihinsa, sillä jos me pitäisimme kiinni niistä kannanotoista, joita olemme mahdollisesti viisi vuotta sitten, kymmenen vuotta sitten ottaneet, ja pysyisimme niissä tiukasti kiinni, eihän yhteiskunta kehittyisi mihinkään. Ennakkoluulottomuus ja avoimuus, open mind, ovat yhteiskunnan kehityksen ja eteenpäin menemisen elinehto.

Ydinvoima on uskon asia. Se on arvoja ja tunteita, kuten tässä keskustelussa on havaittu, ei eri vaihtoehtojen ja seurausten kiihкотonta ja monipuolista punnintaa, tai jos on, vastapuoli ei sitä sellaiseksi tunnusta. Toisenlaiset kannanotot ja argumentoinnit leimataan heti arvottomiksi ja mitättömiksi. Niin tässä salissa on koko illan aikana tehty. Minusta tämä on ollut hieman ikävä keskustelu siinä mielessä. Ed. Paloheimo oli kyllä aivan oikeassa, kun hän tähän asiaan puheenvuorossaan puuttui. Mitä varten me keskustelemme, ellemme salli uuden tiedon, kanssiedustajien argumentoinnin mennä aivoihimme, jos pelkäämme koko ajan sitä, mitä äänestäjät sanovat, jos minä tässä vaihdankin mielipidettä? Onneksi on rohkeita kansanedustajia kuten ministeri Kääriäinen.

Mitkään laskelmat sähkön kulutuksen kasvusta eivät mielestäni oikeuta tekemään tässä keskustelussa sellaista päätelmää, ettei perusvoimaa lainkaan tarvita. Sitä eivät ole tehneet myöskään ydinvoiman vastustajat. En voi myöskään hyväksyä sellaista yhteiskuntaa, joka perustuisi jatkuvaan alenevaan kasvuun. Perusvoimaa tarvitaan. Kysymys on vain siitä, millä se tuotetaan, ja siitä me tällä viikolla päätämme.

Ydinvoimalan, siis perusvoiman, todellisia vaihtoehtoja on kaksi, jos ydinvoima suljetaan pois: uudet kivihiihivoimalat tai tuonnin lisääminen. Jos vastustaa ydinvoimaa, on moraalitonta perustaa ratkaisu tuonnin varaan itärajan takaa. Toiseksi energiaomavaraisuus on kriisien täyttämässä maailmassa arvo sinänsä, johon pitää

mahdollisuuksien mukaan mahdollisimman täydellisesti pyrkiä.

On myös hyväksytty tässä keskustelussa, että maakaasu sinänsä ei tähän hätään ennätä, eikä sekään ole kestävä kehityksen mukainen ratkaisu. Puu perusvoiman vaihtoehtona, lähteenä taas on utopiaa. Ed. Aittoniemi ilmaisi asian täällä jokin aika sitten osuvasti. Vaikka metsissä on 30 miljoonaa kuutiometriä ylimäänpuuta, korjuukypsää puuta, se ei kyllä itseksensä kävele voimalan polttouuniin. Toisin sanoen puun korjuukustannukset tämänhetkellä tekniikalla tulevat niin kalliiksi, ettei siitä ole perusvoiman vaihtoehtoksi. Tämä ei suinkaan merkitse sitä, ettei bioenergiaan pidä satsata.

Kysymys onkin nyt siitä, mitä kielteinen ydinvoimapäätös ns. hallituspuolueiden koplauksen takia merkitsee kotimaisen energian käytön tehostamiselle, kuten esimerkiksi Pudasjärven turvevoimalalle. Kun yhden miljardin markan investointiin tarvitaan 200 miljoonaa markkaa valtion tukea, sen saaminen on kokoomuksen kannan takia vaarassa ilman myönteistä ydinvoimapäätöstä. Toisaalta, ovatko ydinvoiman vastustajat voittaessaan valmiita siihen, että vielä jäljellä olevat vapaat kosket valjastetaan? Käsittääkseni koskiensuojelulaki on pakko purkaa ainakin Iijoen osalta, jos halutaan toteuttaa eduskunnan aikoinaan antama lupaus siitä, että Pudasjärvi saa turvevoimalan. Ilman valtion tukiaisia turvevoimala saadaan kannattavaksi vain mini-Kollan altaan turvin.

Arvoisa puhemies! En voi oikein ymmärtää, miksi asenteet ydinvoima-asiassa ovat niin totaalisen lukkiutuneet. Miksi hiilivoima, joka on ydinvoiman ainoa todellinen vaihtoehto tuonnin lisäämisen ohella, ei herätä samalla tavalla tunteita, ei, vaikka hiilivoiman lisääminen on vastoin kestävä kehityksen periaatteita, jotka Suomi Rion kokouksessa niin ylväästi hyväksyi? Ympäristöministerin kannanottoja voidaan pitää tai ainakin minä pidän niitä Rion sopimuksen vastaisina siinä mielessä, että hiilivoiman lisäkäyttö tuhoaa lisää ilmakehää ja luontoa. Jos ydinvoimaa tarkastellaan tämän päivän ja lähitulevaisuuden valossa, sitä voidaan pitää ympäristöystävällisimpänä perusenergiavaihtoehtona. Mutta kun tarkastelujakso laajennetaan tuhansien miljoonien vuosien päähän, ydinvoima on varmasti riskialttein näistä vaihtoehtoista. Tämän päivän tekniikalla ei voida jäteongelmaa ratkaista niin, että me tällä hetkellä voisimme aukottomasti sanoa, ettemme jätä tuleville sukupolville kestäväntöntä ja säteilevän kuolettavaa jäteongelmaa.

Asian käsittely ja oma kannanottoni olisikin aivan toinen, jos olisimme neutraalisia, jos ydinvoima ei olisi vielä Suomi-neitoa raiskannut. Mutta meillähän on jo neljä ydinvoimamylyä. Toisin sanoen menneet sukupolvet, menneet päättäjät ovat perusratkaisun tehneet jo puolestamme. Jäteongelma meidän on ratkaistava niin Suomessa kuin maailmanlaajuisestikin. Tästä emme pääse mihinkään. Uusi viides ydinvoimala ei tähän ratkaistavaan ongelmaan juuri kovin paljon lisää tuo, ei ainakaan, jos asiaa tarkastellaan kokonaisuutena.

Oma kantani viidenteen ydinvoimalaan on myönteinen. Näin siitä huolimatta, että toisenlaisenkin tulokseen voisi aivan perustellusti tulla. Siksi olen sitä mieltä, että kaikkia mielipiteitä tässä keskustelussa olisi kunnioitettava eikä pyrittävä ruttaamaan niitä maan rakoon. Toiset painottavat ratkaisussaan ydinvoiman riskejä tuhansien vuosien päässä eli sitä, että velvollisuutemme on säilyttää maapallo terveenä tuleville sukupolville. Toinen riskitekijä liittyy tietenkin ydinvoimaloiden käyttöön. Onnettomuudet ovat kiistatta mahdollisia, mutta sen ymmärryksen ja tiedon valossa, jota minä olen saanut, tekniikka nimenomaan suomalaisissa ydinvoimaloissa on niin hyvää, että haitat pahimmassakin onnettomuusvaihtoehdossa on minimoitu pieniksi. Mutta kiistatta kukaan ei voi varmuudella tietää asiaa, eikä insinööri välttämättä ole erehtymätön.

Oma valintani pohjautuu siihen, että kun teemme perjantaina päätöksen puolesta tai vastaan, teemme valinnan myös sen välillä, haluammeko jatkaa hyvinvointiamme vai emme. Jos todella olemme sitä mieltä, että alenevan kasvun, laman jatkumisen ja kasvavan työttömien armeijan kanssa voimme elää, niin siitä vain. Henkilökohtaisesti en hirviä ottaa sellaista vastuuta, että olisin lisäämässä työttömyyttä. Jo nyt pitäisi olla nähtävissä, mitä kasvun taittuminen on suomalaiselle yhteiskunnalle merkinnyt. Ne ideologiat, jotka ovat saarnanneet kasvun tuhoisuutta, ovat osoittautuneet tämän päivän näkökulmasta kestämättömiksi. Seurauksenahan ei olekaan ollut lisääntyvää onnea vaan lisääntyvää onnettomuutta ja hätää.

Ydinvoimalan työllisyysvaikutukset eivät perustu siihen, että työpaikat lisääntyisivät energiateollisuudessa. Sen sijaan päätöksen signaali-vaikutus teollisuuteen kokonaisuudessaan olisi merkittävä, näin uskon. Nyt investoinnit teollisuudessa ovat jäissä. Kielteisen päätöksen jälkeen ne uhkaavat siellä pysyäkin tai valuvat ul-

komaille. Uskon myös, että kielteisen päätöksen jälkeen ajautuisimme kivihiilikauteen, koska valtiolla ei ole rahaa kotimaisen biopolttoainien tuotannon tukemiseen, ei ehkä riittäisi subventiorahaa, kun kaikki tuki menisi hiilivoimaloille. Ovatko kotimaisen energian puolestapuhajat ajatelleet asioita tältä kannalta? On myös muistettava, että ydinvoimalaan me saamme ottaa kantaa. Sen sijaan me emme ota kantaa siihen, rakennetaanko Suomeen uusia hiilivoimaloita vai ei. Se on aivan teollisuuden omassa vallassa.

Arvoisa puhemies! On puhuttu paljon lobbauksesta, painostamisesta ja vaikuttamisesta. Riippuu näköjään puhujan mielipiteestä, milloin lobbaus koetaan asiallisen tiedon jakamiseksi ja milloin taas painostamiseksi. En henkilökohtaisesti ole kokenut kirjetulvaa mitenkään rasittavana, onhan minulla roskakori. Eri taustaryhmien kirjelmiin ja tutkimuksiin olen tutustunut ja tehnyt omia tarkennuksiani sen kuin olen ennättänyt. Vaikka henkilökohtaisesti en ydinvoimamiesten kampanjoinnin kohteeksi ole joutunut, se ilmeisesti on ollut sangen massiivista. Ilmeisesti se on ollut myös sopimatonta ja tässä suhteessa arveluttavaa.

Mutta voi myös kysyä, miksi meitä kansanedustajia näin hirveästi lobbataan, ei pelkästään tässä asiassa vaan kaikissa muissakin. Ehkä siksi, että eri tahoille, etujärjestöille jne. on syntynyt vuosikymmenien aikana se käsitys, että eduskunta on kuin valintatalo, josta voi noin vain kansanedustajia painostamalla valita mieleisensä päätöksen. Ei tarvitse muuta kuin hivenen uhata kampanjarahoituksen menettämisellä tai kostolla seuraavissa vaaleissa, niin kansanedustajasta tulee nöyrä.

Henkilökohtaisesti minulle olisi paljon helpompaa äänestää ydinvoimaa vastaan, koska ydinvoiman kannattajat, ne äänestäjät, jotka ovat ydinvoiman kannattajia, ymmärtäisivät tämän päätöksen. Sen sijaan monet ydinvoiman vastustajat eivät ymmärrä sitä argumentointia, johon myönteinen päätökseni perustuu. Tässäkin on se, mikä tässä salissa on käynyt ilmi myös kannattajien keskuudessa, että ydinvoima on uskon asia.

Sekin on tietenkin näkökulmakysymys, minäkölaisia puheita eduskuntakeskustelussa kukin pitää sopimattomina. Voi myös kysyä, mistä johtuu, että asenteemme ovat niin lukkiutuneet, eli se asia, josta puheeni aloitin. Onko synnä se, ettei kukaan halua saada ns. takinkääntäjän leimaa?

Ed. Tuomiojan asialliseen ja analyttiseen ja myös ed. Paloheimon puheenvuoroon viitaten olen ryhtynyt miettimään, minkälaisiin gallupkyselyihin kannattaa jatkossa osallistua, kuinka aikaisin ja missä yhteydessä on syytä kantansa eri asioihin julkistaa. Ed. Tuomioja sanoi aivan oikein: Tämä sali on se paikka, jossa kantamme lopullisesti julkistamme ja asioista päätämme. Hivenen suurempi varovaisuus kantojen julkistamisessa erilaisissa lehtien kyselyissä olisi varmasti vähentänyt myös ns. lobbausta, jota myös painostukseksi on kutsuttu.

P u h e m i e s : Asian käsittely keskeytetään.

2) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 10 (HE 317/1992 vp)

pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi perjantain täysistuntoon.

P u h e m i e s : Eduskunnan seuraava täysistunto on huomenna keskiviikkona kello 12.

Täysistunto lopetetaan kello 23.55.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen